

**UCHWAŁA NR XXXII/267/2021
RADY GMINY SOBKÓW**

z dnia 18 czerwca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata
2021-2030”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.), art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) Rada Gminy Sobków **uchwała, co następuje:**

§ 1. Uchwala się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sobków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Szlembarski

Załącznik do uchwały Nr XXXII/267/2021
Rady Gminy Sobków
z dnia 18 czerwca 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SOBKÓW NA LATA 2021-2030

CENTRUM PROFILAKTYKI
I REEDUKACJI ATELIER

Spis treści

- I. Wprowadzenie 6
  - 1. Metodologia opracowania Strategii 8
  - 2. Podstawy prawne 11
  - 3. Spójność z dokumentami strategicznymi 16
    - 3.1. Dokumenty europejskie 16
    - 3.2. Dokumenty krajowe 17
    - 3.3. Dokumenty regionalne 19
    - 3.4. Dokumenty lokalne 19
  - 4. Diagnoza problemów społecznych 20
- II. Charakterystyka gminy Sobków 29
  - 1. Położenie 29
  - 2. Sytuacja demograficzna 30
  - 3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza 33
  - 4. Edukacja i wychowanie 37
  - 5. Kultura, sport i rekreacja 40
  - 6. Opieka zdrowotna 42
  - 7. Bezpieczeństwo publiczne 43
  - 8. Działalność organizacji pozarządowych 44
  - 9. Pomoc społeczna 46
  - 10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych 53
- III. Diagnoza problemów społecznych 54
  - 1. Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy 54
    - Struktura badanej próby 54*
    - Problem alkoholowy 57*
    - Problem nikotynowy 63*
    - Problem narkotykowy 66*
    - Problem przemocy 70*
    - Działania profilaktyczne 76*
    - Hazard 84*

- Korzystanie z urzędzeń elektronicznych 86*
- Rynek pracy 88*
- Wykluczenie społeczne 92*
- Niepełnosprawność 96*
- Osoby starsze 99*
- Zdrowie psychiczne 103*
- Bezpieczeństwo publiczne 105*
- Wspieranie rodziny 106*
2. Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów 110
- Struktura badanej próby 110*
- Problem alkoholowy 111*
- Problem nikotynowy 116*
- Problem narkotykowy 120*
- Problem przemocy 128*
- Uczestnictwo w grach hazardowych 136*
- Korzystanie z urzędzeń elektronicznych 138*
- Działania profilaktyczne 143*
3. Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 146
- Struktura badanej próby 146*
- Problemy społeczne wśród rodzin i dzieci 147*
- Skala uzależnień oraz przemoc w rodzinie 159*
- IV. Diagnoza sytuacji społecznej 163
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej 163
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych 172
3. Zdrowie psychiczne 177
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych 179
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 190
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów 199
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu 204
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa 211

- 9. Problem przestępczości 215
- 10. Analiza SWOT 217
- V. Część programowa 220
  - 1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych 221
  - 2. Cele strategiczne i operacyjne 222
  - 3. Ramy finansowe Strategii 242
  - 4. System wdrażania Strategii 244
  - 5. System aktualizacji Strategii 245
  - 6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii 246
  - 7. Monitoring 247
  - 8. Ewaluacja 248
  - 9. Wnioski i podsumowanie 248
- VI. Bibliografia 250
- VII. Spis rysunków, tabel i wykresów 251
  - 1. Spis rysunków 251
  - 2. Spis tabel 251
  - 3. Spis wykresów 255

Wykaz skrótów:

BP – Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZI – Gminny Zespół Interdyscyplinarny

KBPN – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

KPP – Komenda Powiatowa Policji

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach.

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Sobków dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- ❖ planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- ❖ planowanie taktyczne (średniokresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- ❖ planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania

---

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwi pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwi wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4	Wskażanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.
---	---	---

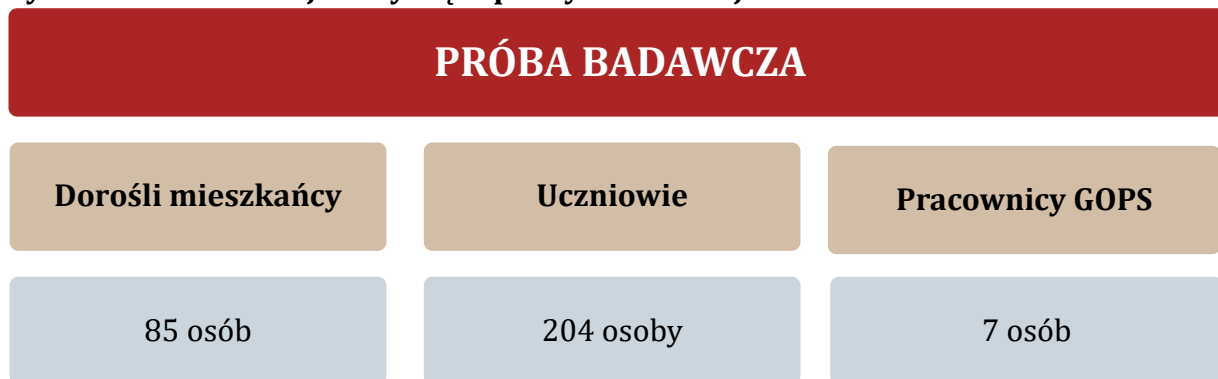
Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Sobków przeprowadzone zostały badania, mające na celu: zidentyfikowanie problemów społecznych występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących problemów społecznych: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne, przemoc w rodzinie, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Zbadaniu poddane zostały również kwestie związane ze wspieraniem rodziny oraz problemami osób starszych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, a także poziom poczucia bezpieczeństwa

Badania zostały przeprowadzone w na przełomie stycznia i lutego 2021 roku i wzięło w nich udział łącznie 296 osób. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku*

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest*

*integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 54 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),

---

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 41),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4),

4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn.zm),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423)
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 97 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;

- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)**, która jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio – i długofalowej polityki gospodarczej. Stanowi rozwinięcie i operacjonalizację tzw. Planu Morawieckiego, w którym została sformułowana nowa wizja i model rozwoju kraju będące odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Strategia określa podstawowe uwarunkowanie, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym

---

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

w perspektywie roku 2020 i 2030. Dokument przedstawia nowy model rozwoju - rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,

---

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków są: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego 2021-2027 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Sobków przyjęta Uchwałą nr XXI/136/2016 Rady Gminy Sobków z dnia 23 czerwca 2016 r. roku *Strategia Rozwoju Gminy Sobków na lata 2016-2024*. Określa ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

4. Diagnoza problemów społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Termin „diagnoza społeczna” używany jest w szerokim i węższym znaczeniu. W szerokim znaczeniu diagnozą społeczną są społeczne badania, w których zbiera się dane szczegółowe, porządkuje je i interpretuje w celu udzielenia odpowiedzi na pytania: „*Jak jest? Co to jest? Dlaczego tak jest?*”. Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁷. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- identyfikacji skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- analizy proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza jest fundamentem do planowania różnych programów rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza, którą dostarcza nam diagnoza pozwala na odpowiednią alokację zasobów w polecane programy.

Dlatego jakość wykonanej diagnozy jest znacząca dla tworzenia właściwych i adekwatnych działań w społeczeństwie.

---

⁷ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

Można wyróżnić kilka typów diagnozy społecznej, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 2. Typy diagnozy społecznej

DIAGNOZA KLASYFIKACYJNA	<ul style="list-style-type: none"> • Przyporządkowuje obserwowane zjawiska i cechy szerszym klasom społecznym, odpowiada na pytanie: z jakiego typu problemem mamy do czynienia.
DIAGNOZA GENETYCZNA	<ul style="list-style-type: none"> • Poszukuje przyczyn danego stanu rzeczy.
DIAGNOZA ZNACZENIA	<ul style="list-style-type: none"> • Określa wpływ badanych zjawisk na funkcjonowanie całego systemu.
DIAGNOZA FAZY	<ul style="list-style-type: none"> • Służy ustaleniu etapu badanego procesu oraz określeniu jego dynamiki.
DIAGNOZA PROGNOSTYCZNA	<ul style="list-style-type: none"> • Służy przewidywaniu dalszych zmian badanego stanu rzeczy.

Źródło: Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*

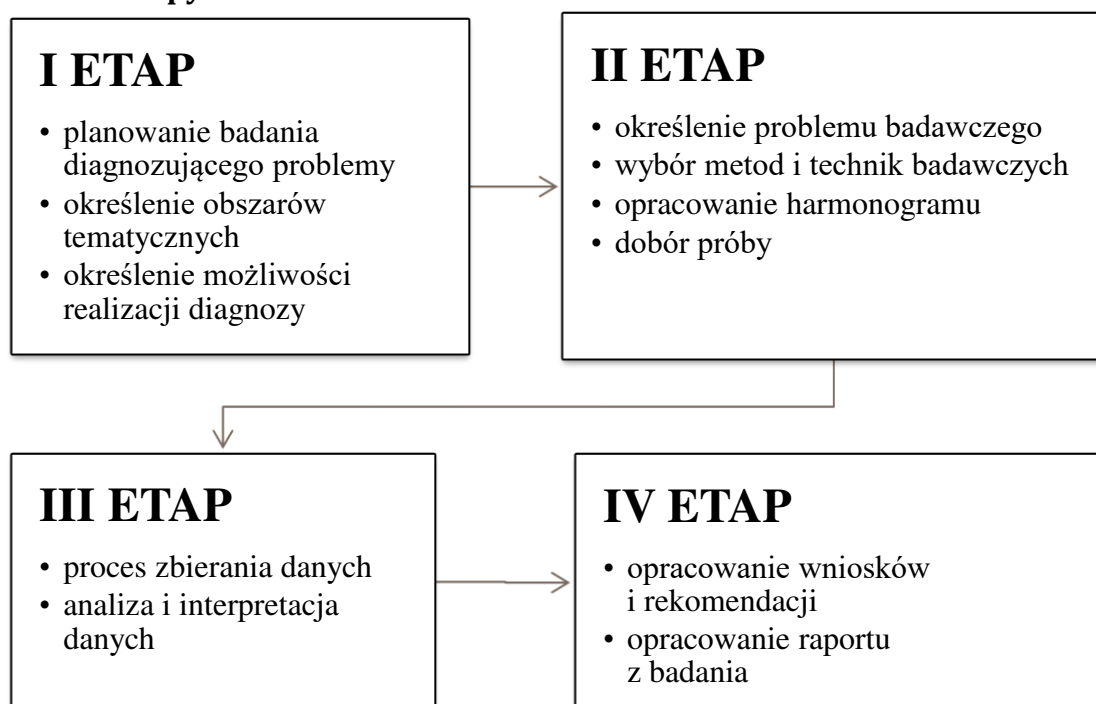
METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców gminy Sobków. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów występujących wśród dorosłych mieszkańców Gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 3. Etapy badania

PROBLEMATYKA BADANIA

Poniżej zaprezentowane zostały problemy społeczne, do których odnosił się zakres prac badawczych.

PROBLEM ALKOHOLOWY (ALKOHOLIZM) – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”⁸. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.

PROBLEM NARKOTYKOWY (NARKOMANIA) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać

⁸ Pilch T., *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

lub powstało uzależnienie od nich”⁹. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, a także skala tego zjawiska wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy.

PROBLEM NIKOTYNOWY (NIKOTYNIZM) – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, wśród dorosłych mieszkańców Gminy.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów.

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE – przemoc jest intencjonalnymi i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: *„Przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

RYNEK PRACY – bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy. Bezrobocie ściśle wiąże się z innymi poważnymi kwestiami społecznymi np. alkoholizmem, ubóstwem czy obniżeniem standardu życia całej rodziny, stąd poświęciliśmy część naszej diagnozy na ten jakże ważny temat.

---

⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – do głównych problemów osób niepełnosprawnych należałoby zaliczyć niski poziom aktywności zawodowej, problemy z utrzymaniem zdobytego zatrudnienia, izolację społeczną, która jest konsekwencją braku samodzielności i konieczności pomocy innych osób, a także bariery architektoniczne, transportowe, które utrudniają poruszanie się. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, w Polsce było 3 457 tys. osób z potwierdzeniem prawnym niepełnosprawności.

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – wykluczenie społeczne i ubóstwo to ważne problemy współczesnego świata. Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa, choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone.

OSOBY STARSZE – według klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia wyodrębnia się cztery etapy procesu starzenia się: wiek przedstarczy od 45 do 59, wiek starzenia się od 60 do 74 lat, wiek starczy od 75 do 89 lat oraz długowieczność – co najmniej 90 lat¹⁰. Do głównych problemów seniorów można zaliczyć: ubóstwo, wykluczenie społeczne, choroby, ograniczenie sprawności fizycznej i umysłowej, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, różne utrudnienia architektoniczne, czy niski dostęp do technologii.

ZDROWIE PSYCHICZNE – przyjęta w 1948 roku konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa je jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Przejawia się dobrym samopoczuciem, pewnością i wiarą w siebie, poczuciem własnej wartości. Nasza kondycja psychiczna wpływa na sposób myślenia, odczuwania i działania.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

WSPIERANIE RODZINY – wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania

---

¹⁰ M. Muszalik, M. Biercewicz, *Problemy opiekuńcze u osób w starszym wieku*, , s. 132.

rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców gminy Sobków na temat problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy a w szczególności przemocy domowej, hazardu, profilaktyki, rynku pracy, ubóstwa, wykluczenia społecznego, zdrowia psychicznego, niepełnosprawności, osób starszych, wsparcia rodzin. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy.

Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹¹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania “ile?” i “jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na populację¹².

Badania w grupie badawczej zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Zastosowano badanie ankietowe za pomocą techniki **CAWI** (*Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Przed przystąpieniem do ankietowania mieszkańców udzielano informację o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

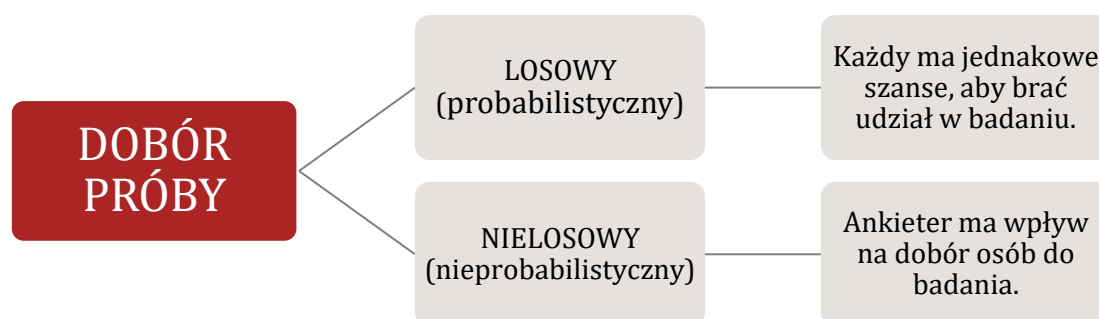
¹¹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

¹²Przewłocka J., *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, s. 97.

DOBÓR PRÓBY

Najczęściej badana przez nas zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Rysunek 4. Dobór próby badawczej

NARZĘDZIA BADAWCZE

Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany jest przez naszą firmę w prowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz ankiety można podzielić na 3 części:

1. część adresowo-tytułowa - umieszcza się ją na pierwszej stronie naszej ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla naszego respondenta,

2. część merytoryczna - zawarte są w niej nasze pytania dotyczące zagadnienia, które badamy,
3. część metryczkowa - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta, są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania; informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę badanej grupy dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 3%).

ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Podczas prowadzenia badań społecznych wyróżnia się kilka podstawowych reguł, jakimi powinien kierować się badacz, aby nasze badania były prowadzone w sposób etyczny. Wśród nich wymienia się między innymi:

- świadomą zgodę respondenta, który ma pełną wiedzę, co do charakteru swojego uczestnictwa w badaniu,
- unikanie wprowadzania w błąd respondentów,
- zagwarantowanie badanym poufności oraz uszanowania ich prywatności,
- niedopuszczenie do sytuacji celowych pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,
- podmiotowe traktowanie badanych osób,
- nieszkodzenie w żaden sposób badanym,
- jasne i precyzyjne informowanie badanych o korzyściach i obciążeniach¹³.

Badane przez nas osoby wypełniały ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostawali informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawiło, że nasze badania prowadzone są w sposób etyczny.

---

¹³ Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, s. 515-519.

II. Charakterystyka gminy Sobków

1. Położenie

Gmina Sobków to gmina wiejska położona w centralnej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie jędrzejowskim. Oddalona jest o około 30 km od stolicy województwa – Kielc. Teren Gminy zajmuje powierzchnię 145 km², co stanowi 11,5% powierzchni powiatu jędrzejowskiego. 70% obszaru Gminy to użytki rolne, przez co ma ona typowo rolniczy charakter. Tereny leśne stanowią 21% jej powierzchni. Pod względem geograficznym gmina Sobków zlokalizowana jest na pograniczu Wyżyny Kieleckiej i Niecki Nidzińskiej, a jej charakterystyczną cechą jest położenie wzdłuż rzeki Nidy, obejmujące tereny jej górnego biegu. Teren Gminy ma wyżynny charakter, a jej wschodnia część wchodzi w powierzchnię Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 5. Położenie gminy Sobków na mapie województwa świętokrzyskiego i powiatu jędrzejowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 7 (Żukowo–Warszawa–Kielce–Kraków–Chyżne) oraz drogi powiatowe.

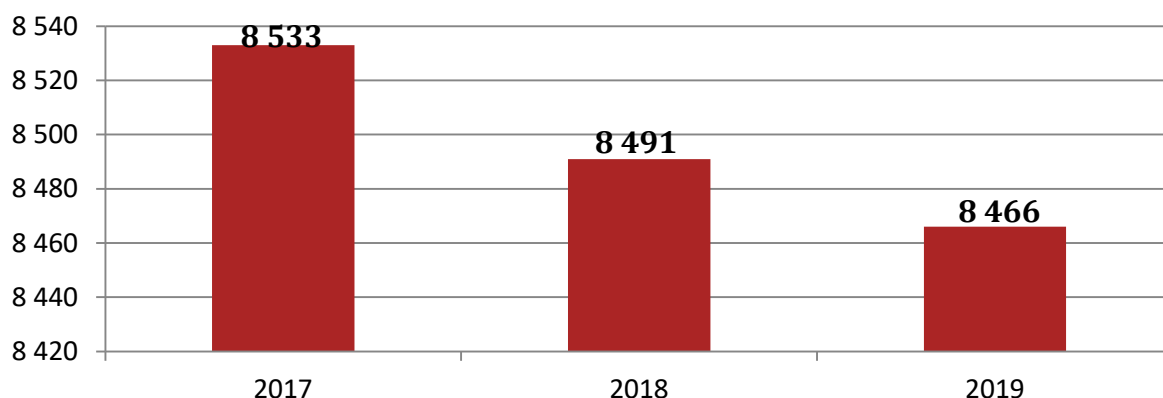
Administracyjnie Gmina składa się z 25 sołectw: Bizoręda, Brzegi, Brzeźno, Choiny, Chomentów, Jawór, Karsy, Korytnica, Lipa, Miąsowa, Mokrsko Dolne, Mokrsko Górne, Mzurowa, Niziny, Nowe Kotlice, Osowa, Sobków, Sokołów Dolny, Sokołów Górny, Staniowice, Stare Kotlice, Szczepanów, Wierzbica, Wólka Kawęcka i Żerniki.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Sobków zamieszkuje 8 466 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców ulegała zmniejszeniu, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do roku ubiegłego zmalała o 25 osób, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 67 mieszkańców.

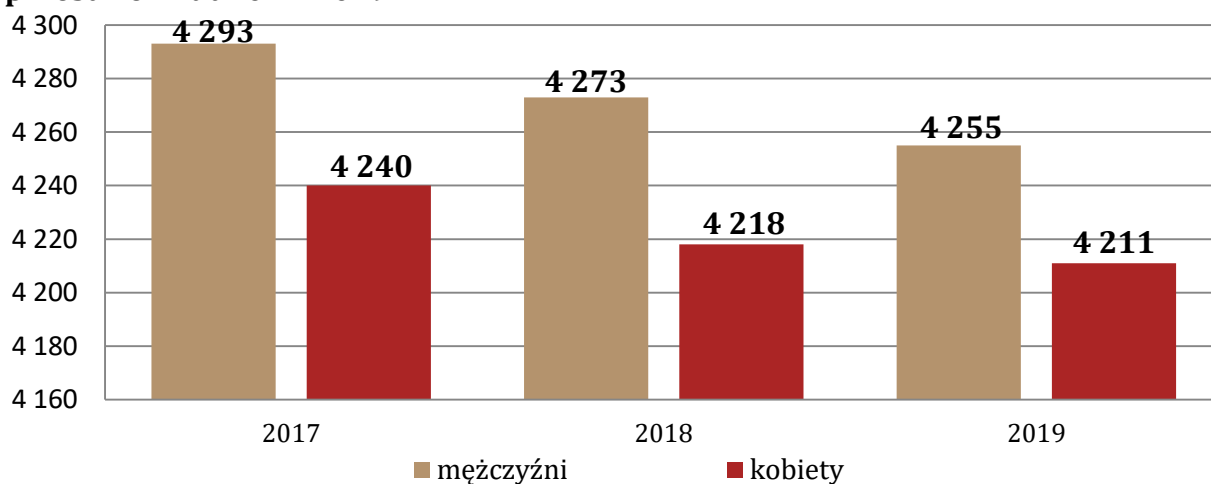
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Sobków w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Sobków jest nieco większa od liczby kobiet - kobiety stanowią 49,7% ogólnej liczby ludności (4 211 kobiet), natomiast mężczyźni 50,3% (4 255 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 99, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 99 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Sobków na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Sobków ujemny i wynosi -11 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -1,30 na 1000 mieszkańców. Jest to mniejsza wartość w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w gminie Sobków był ujemny, za wyjątkiem 2017 roku, gdy wyniósł 0.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Sobków na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	96	93	83
zgony	96	104	94
przyrost naturalny	0	-11	-11

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Sobków według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 18,8% jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 60,5% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 20,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Sobków. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Z kolei odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	19,3	19,2	18,8
wiek produkcyjny	61,6	60,9	60,5
wiek poprodukcyjny	19,2	19,9	20,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 67 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 61 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dodatnie i wynosiło 6. W tym samym roku nie odnotowano żadnych zameldowań ani wymeldowań za granicę, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych przyjmowało w większości wartości ujemne, z wyjątkiem 2019 roku.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Sobków w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-5	-22	6
saldo migracji zagranicznych	0	1	0

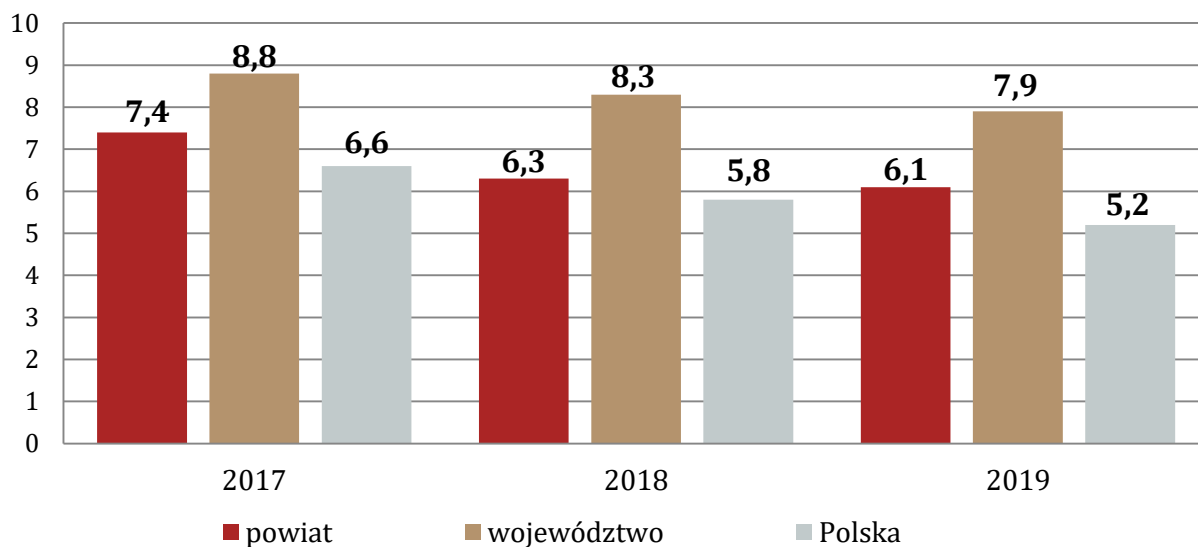
Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie jędrzejewskim. W 2019 roku wynosiła ona 6,1%, a więc była mniejsza niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie świętokrzyskim, a jednocześnie większa niż ta w całej Polsce. Od 2017 roku stopa bezrobocia w powiecie jędrzejewskim ulega znacznemu zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całym kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

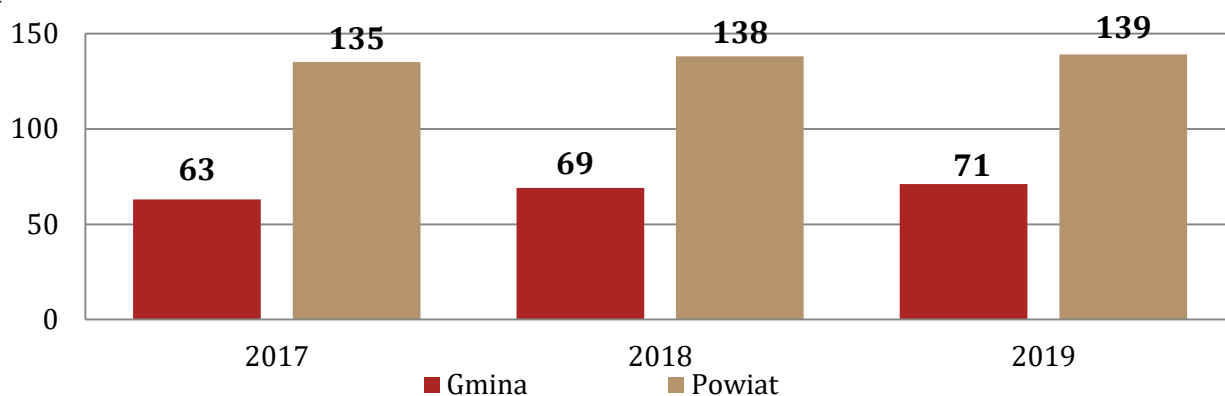
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie jędrzejewskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Sobków na 1000 mieszkańców pracowało 71 osób¹⁴. Wszystkich pracujących mieszkańców Gminy w 2019 roku było 597. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był większy od odsetka mężczyzn o 8 pp. Kobiety stanowiły bowiem 54% wszystkich pracujących (321 osób), natomiast mężczyźni 46% (276 osób). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w gminie Sobków mniejsza niż w całym powiecie jędrzejowskim. W ciągu ostatnich trzech lat ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Sobków na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Sobków na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 595 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 502. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 467, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 556. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Sobków ulegała systematycznemu wzrostowi.

¹⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Sobków w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej			
Ogółem	528	556	595
Sektor publiczny			
Ogółem	24	24	24
Sektor prywatny			
Ogółem	503	529	570
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	446	467	502
Spółki handlowe	7	8	11
Spółdzielnie	6	4	4
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	19	22	23

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na budownictwie (145 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (135 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (64 podmioty) oraz transport i gospodarka magazynowa (41 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją (2 podmioty) oraz z górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot).

Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Sobków (stan na koniec 2019 roku)

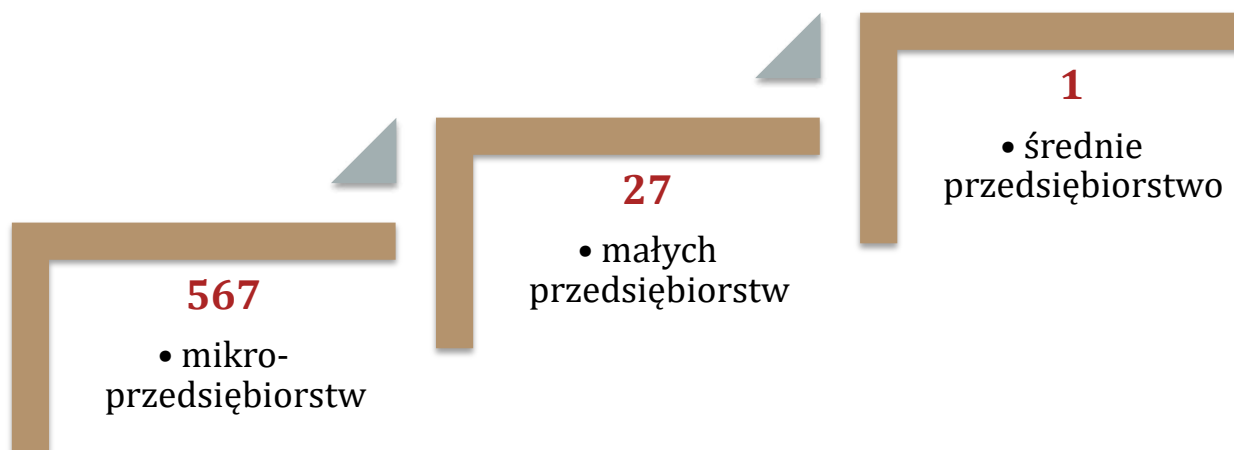
sekcja	liczba
budownictwo - sekcja F	145
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	135
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	64
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	41
pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	26
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	18
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	12
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	7
informacja i komunikacja - sekcja J	7
edukacja - sekcja P	7

działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	15
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	2
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	14
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	8
górnictwo i wydobywanie - sekcja B	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Sobków według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 567 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 27. Działalność prowadzi również 1 średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Sobków według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

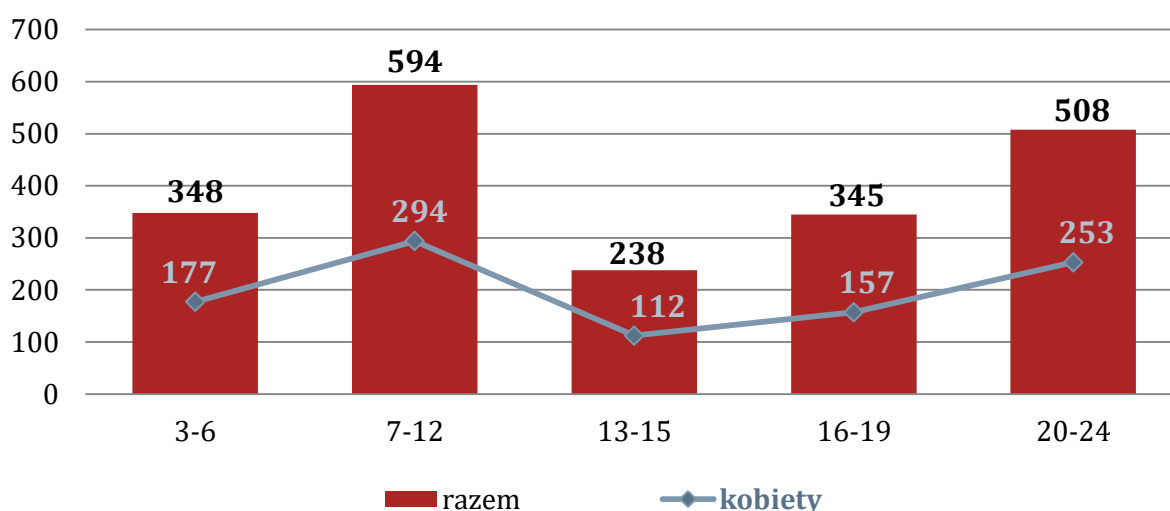

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 2 033 mieszkańców gminy Sobków, w tym 49% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (594 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (508 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (348 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres nr 5.

Wykres 5. Ludność gminy Sobków według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W gminie Sobków znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Zespół Placówek Oświatowych w Mokrsku Dolnym,
- Zespół Placówek Oświatowych w Brzegach,
- Zespół Placówek Oświatowych w Korytnicy,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sobkowie,
- Szkoła Podstawowa w Lipie,
- Szkoła Podstawowa w Sokołowie Dolnym,
- Szkoła Podstawowa w Chomentowie,
- Szkoła Podstawowa w Miąsowej,
- Przedszkole Samorządowe w Sobkowie z oddziałem zamiejscowym w Staniowicach,
- Przedszkole Samorządowe w Miąsowej.

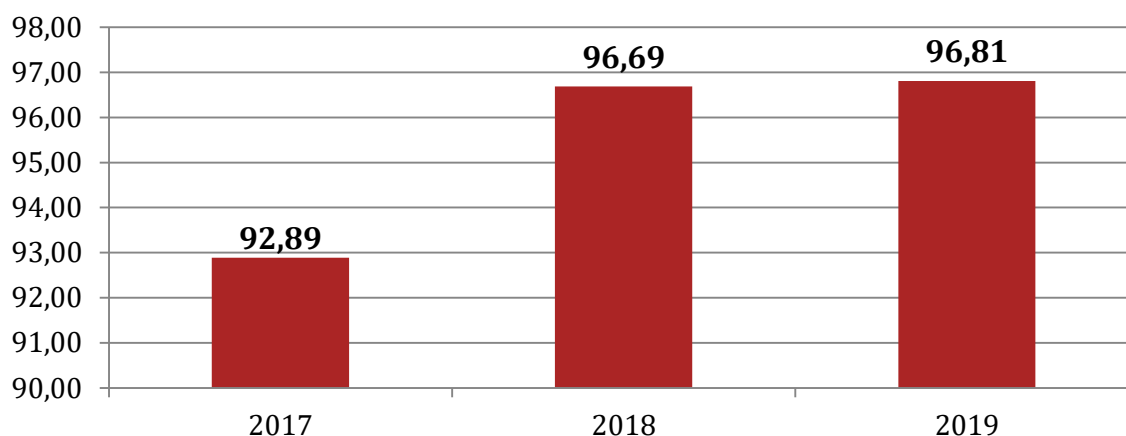
Wszystkie placówki oświatowe prowadzone przez gminę Sobków zapewniają bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki. Każda placówka objęta jest obsługą administracyjną i finansową, prowadzoną przez Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Oświaty w Sobkowie. Dyrektorzy każdej jednostki oświatowej planując budżet uwzględniają w swoich planach finansowych również wyposażanie szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania.

Szkoły aktywnie uczestniczyły w programach mających na celu wsparcie jakości kształcenia i wychowania poprzez poprawę bazy edukacyjnej. W 2019 roku placówki brały udział w:

- Programie pn. „Szkolny Klub Sportowy” organizowanym przez Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy w Kielcach,
- Rządowym programie pn. „Aktywna tablica”.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jest jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku kształtował się on na poziomie 96,81%, co oznacza, że w stosunku do dwóch poprzednich lat uległ zwiększeniu.

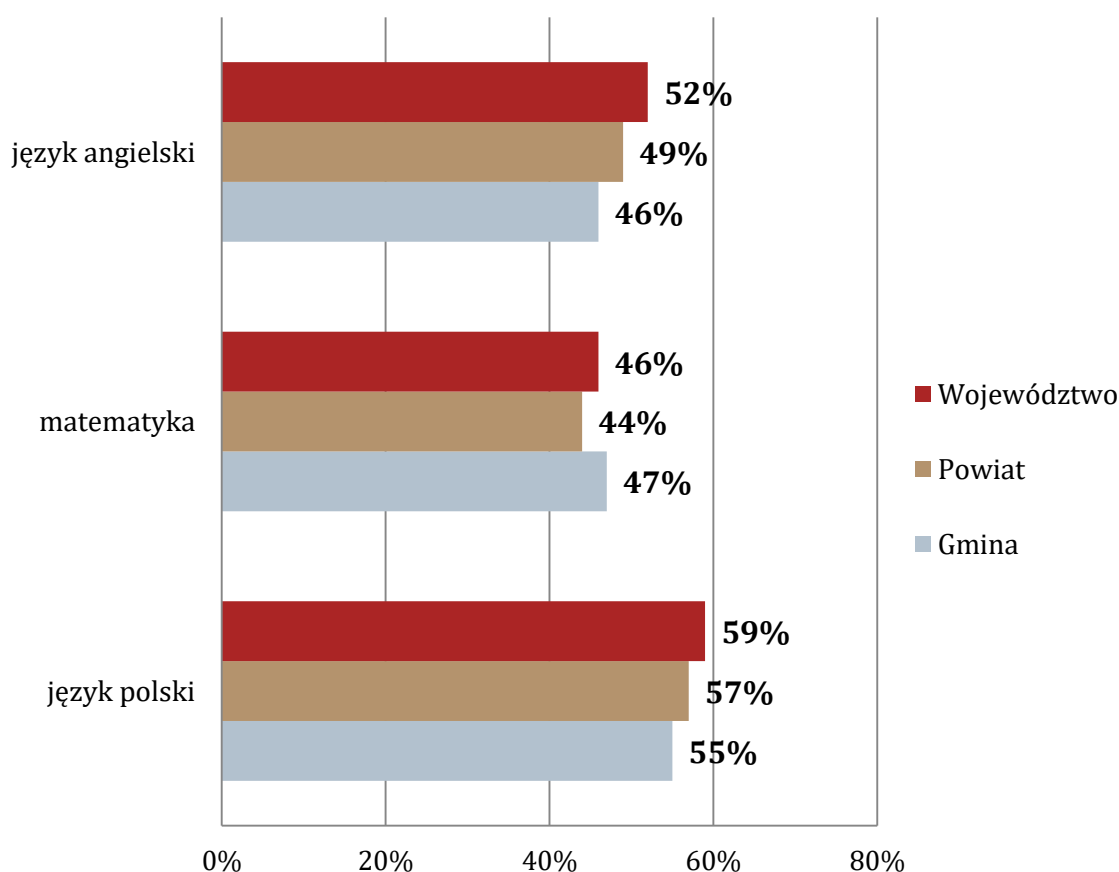
Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Sobków (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Sobków, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu jędrzejowskiego i województwa świętokrzyskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali z części egzaminacyjnej z języka angielskiego i języka polskiego nieco gorsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu i województwa. Z kolei z części matematycznej wyniki uzyskane przez ósmoklasistów z Gminy były wyższe w porównaniu do średnich wyników absolwentów szkół podstawowych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Sobków, powiatu jędrzejowskiego i województwa świętokrzyskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminna Biblioteka Publiczna w Sobkowie, posiadająca filie w Miąsowej, Mokrsku Dolnym oraz Chomentowie. Jej zadaniem jest upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Sobków. Biblioteka wraz z filiami oferuje swoim użytkownikom podstawową literaturę ze wszystkich dziedzin wiedzy: literaturę piękną dla dzieci i dorosłych, literaturę popularnonaukową oraz czasopisma o różnej tematyce. Ponadto organizowane są w niej wystawy, spotkania z artystami, autorami książek itp. Biblioteka nieodpłatnie udostępnia również mieszkańcom Gminy sprzęt komputerowy wraz z dostępem do Internetu.

W zasobach GBP w 2019 roku znajdowało się 32 866 jednostek inwentarzowych książek, w tym:

- GBP Sobków – 12 478 woluminów,
- filia Miąsowa – 8 987 woluminów,
- filia Mokrsko – 5 610 woluminów,
- filia Chomentów – 5 791 woluminów.

W 2019 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Sobkowie zarejestrowano 1 080 czytelników, którym wypożyczono 15 916 książek i prasy. Poniższa tabela obrazuje sytuację czytelnictwa w gminie Sobków w 2019 roku w podziale na placówki biblioteki.

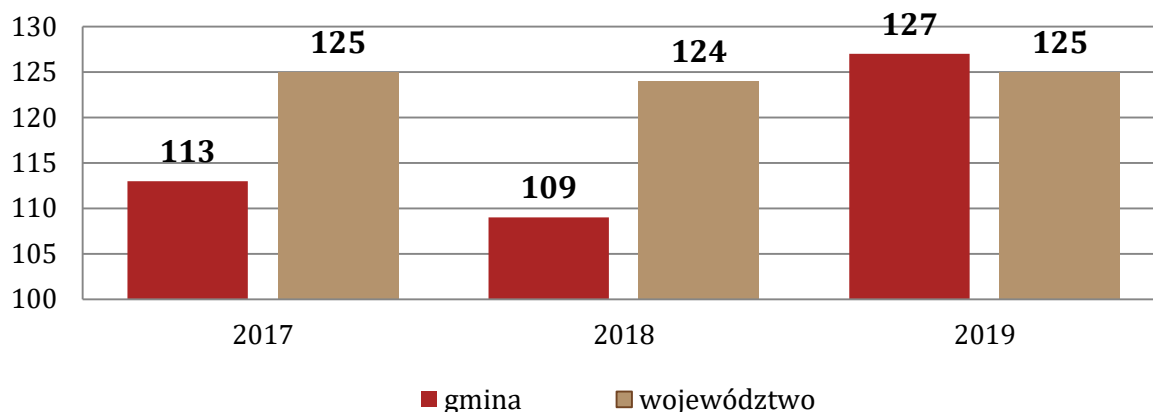
Tabela 7. Sytuacja czytelnictwa w Gminie Sobków w 2019 roku

Biblioteka	Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń	Liczba udostępnień zbiorów na miejscu	Liczba odwiedzin
GBP Sobków	565	8 037	1 560	5 345
filia Miąsowa	220	2 478	15	2 087
filia Mokrsko	144	1 927	194	1 329
filia Chomentów	151	3 474	–	1 899
razem	1 080	15 916	1 769	10 660

Źródło: Raport o stanie Gminy Sobków za 2019 rok

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Sobków oraz województwie świętokrzyskim w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie nieco większe wartości niż w województwie. W 2019 roku w Gminie było to 127 czytelników, natomiast w całym województwie 125. Jednocześnie w gminie Sobków zaobserwować można trend wzrostowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Sobków oraz województwie świętokrzyskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Od 2015 roku wydawany jest bezpłatny miesięcznik samorządowy gminy Sobków pn. „Głos Sobkowa”, zawierający najważniejsze informacje z życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego Gminy, który cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zlokalizowanej na terenie gminy Sobków należą boiska sportowe, place zabaw oraz siłownie na świeżym powietrzu.

W gminie Sobków działają dwa kluby sportowe: Stowarzyszenie Klub Sportowy Nida w Sobkowie oraz Stowarzyszenie Klub Sportowy „Club Posejdon Passion & Adventure” z siedzibą w Żernikach.

Wśród zabytków znajdujących się na terenie Gminy wymienić można:

- założenie podworskie w Brzegach,
- zespół fortalicji w Sobkowie,
- zespół kościoła parafialnego w Sobkowie,
- ruiny zamku w Mokrsku Górnym,
- kościół parafialny w Mokrsku Dolnym,
- założenie podworskie w Morsku Dolnym,
- zespół kościoła parafialnego w Chomentowie i Korytnicy.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Sobków usługi świadczy Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobkowie, a pacjenci mają zagwarantowaną opiekę medyczną w dni robocze w godzinach od 8:00 do 18:00. Uzupełnieniem świadczeń zdrowotnych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej są świadczenia wykonywane przez pielęgniarki środowiskowo-rodzinne działające bezpośrednio na terenie Gminy i współpracujące z lekarzami POZ. W gminie Sobków w ramach kontraktów zawartych z NFZ ten rodzaj usług prowadzą 4 pielęgniarki. Oprócz wymienionych podmiotów na terenie Gminy funkcjonuje także NZOZ GRACA MED oraz dwa prywatne gabinety świadczące usługi z zakresu rehabilitacji.

Leki i inne wyroby medyczne mieszkańcy mają możliwość zakupu w aptece w Sobkowie i punkcie aptecznym w Miąsowej. Czas pracy aptek jest spójny z czasem pracy Ośrodków Zdrowia.

Poza kompleksową opieką zdrowotną świadczoną przez lekarzy, uzupełnienie stanowią świadczenia zdrowotne realizowane także przez pielęgniarkę szkolną, sprawującą opiekę medyczną nad dziećmi uczęszczających do szkół na terenie Gminy, tą opieką objętych jest 793 uczniów.

Przy realizacji świadczeń z zakresu POZ, placówki medyczne korzystają z usług podwykonawców wykonujących badania diagnostyczne i obrazowe. Dla zapewnienia ciągłości i dostępności do badań są podpisane umowy z wieloma podmiotami wykonującymi wymienione badania, m.in. z:

- ZPOZ w Jędrzejowie wykonującym diagnostykę RTG i badania laboratoryjne,
- Diagnostyka Sp. z o.o w Jędrzejowie wykonującą badania laboratoryjne.

W ramach POZ w gminie Sobków usługi świadczone są przez 4 lekarzy ze specjalizacją lekarza rodzinnego, chorób wewnętrznych, a także lekarza pediatri sprawującego opiekę lekarską nad najmłodszymi pacjentami. Świadczenia są także udzielane przez 5 pielęgniarek, w tym jedną z kwalifikacjami pielęgniarki położnej.

Ponadto od 2015 roku na terenie Gminy w strukturach Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej funkcjonują dwa gabinety stomatologiczne w Ośrodku Zdrowia w Miąsowej i Ośrodku Zdrowia w Sobkowie. W 2019 roku stomatolodzy GZOZ udzielili 2 584 porad lekarskich, w tym 821 porad dla dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Sobków w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 2 822 mieszkańców. Jest to wartość nieco większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 247. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 5 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością większą w stosunku do całego powiatu jędrzejowskiego (4,5).

Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Sobków w porównaniu do powiatu jędrzejowskiego w 2019 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 247	2 822
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,5	5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Sobków o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Jędrzejowie.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których 5 posiada pojazdy specjalne – pożarnicze.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹⁵. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁶. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁷.

Na obszarze gminy Sobków funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- Stowarzyszenie Klub Sportowy Nida w Sobkowie,
- Stowarzyszenie „Ziemia Sobkowska nad Nidą”,
- Stowarzyszenie „Front Pro-Nida” z siedzibą w Zamku Rycerskim w Sobkowie,
- Stowarzyszenie „Brzegi nad Nidą”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nowy Horyzont”,
- Stowarzyszenie Klub Sportowy „Club Posejdon Passion & Adventure”,
- Stowarzyszenie „Blisko Nas”,
- Stowarzyszenie „Korytniczanki”,
- Stowarzyszenie „Aktywni obywatele”,
- Stowarzyszenie „Integracja i Rozwój”
- Koło Gospodyń Wiejskich Korytniczanki,
- Koło Gospodyń Wiejskich Staniowianki,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Mokrsku.

¹⁵ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹⁶ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁷ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Z kolei zgodnie z decyzją organu stanowiącego gmina Sobków przynależy do następujących Związków i Stowarzyszeń:

- Związek Międzygminny „Ekologia”,
- Międzygminny Związek pn. „Planowanie Przestrzenne”,
- Bank Spółdzielczy w Kielcach,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania pn. „Ziemia Jędrzejowska GRYF”,
- Lokalna Grupa Rybacka „Jędrzejowska Ryba”,
- Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego,
- Lokalna Organizacyjna Turystyczna Ziemi Jędrzejowskiej,
- Świętokrzyska Rybacka Lokalna Grupa Działania,
- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Sobków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021* przyjętym uchwałą nr XXIII/213/2020 Rady Gminy Sobków dnia 23 października 2020 roku.

Głównym celem programu jest: *„prowadzenie przez Gminę działalności we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom Gminy”*. Do celów szczegółowych należy natomiast:

- poprawa jakości życia, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy,
- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną oraz jej tradycję,
- tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Gminy,
- rozwijanie partnerstwa publiczno-społecznego,
- wspieranie inicjatyw organizacji działających na terenie gminy Sobków¹⁸.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań

---

¹⁸ *Program współpracy Gminy Sobków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021* (uchwała nr XXIII/213/2020 Rady Gminy Sobków z dnia 23 października 2020 roku)

publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sobków jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

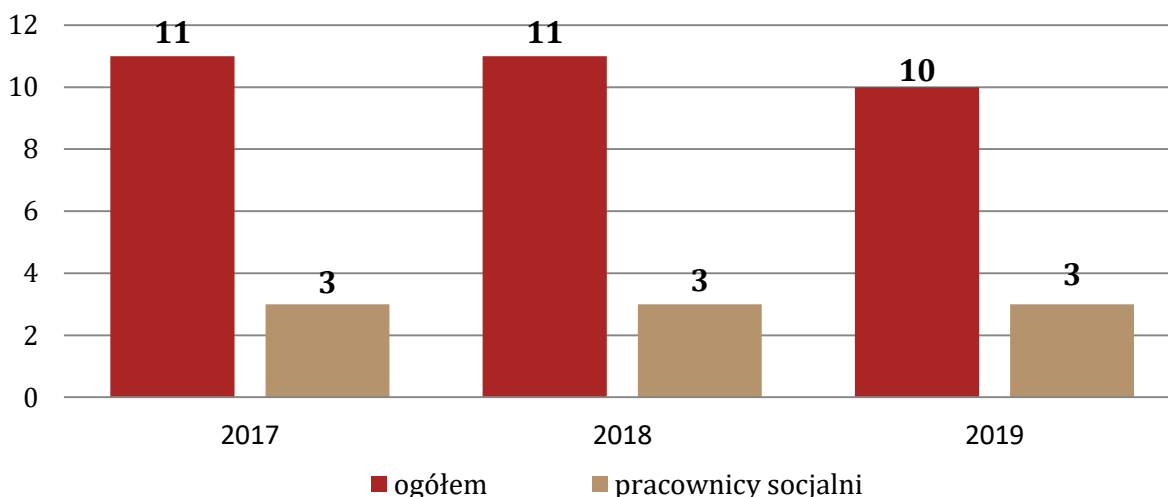
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;

6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na koniec 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sobkowie zatrudnionych było 10 osób, w tym 3 pracowników socjalnych. W omawianym roku Ośrodek nie spełniał ustawowego warunku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2000 osób lub 1 pracownika socjalnego na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej. W stosunku do 2017 roku liczba zatrudnionych pracowników uległa zmniejszeniu, natomiast liczba pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie.

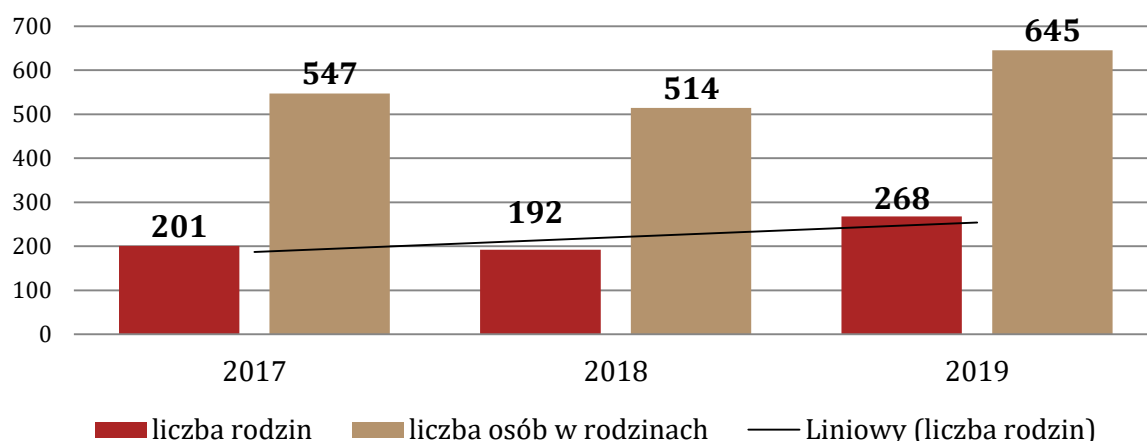
Wykres 9. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sobków wzrosła. W 2019 roku z pomocy skorzystało 645 rodzin – to o 25% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie 18% więcej niż w 2017 roku. W stosunku do 2017 roku zwiększyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

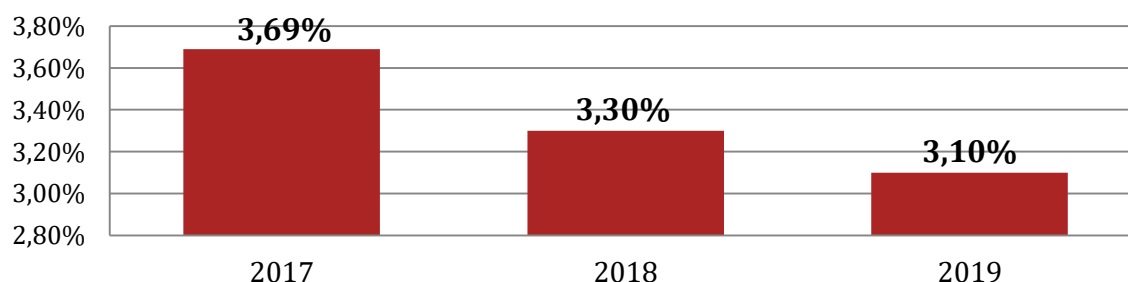
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Sobków w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysięcy mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika uległa zmniejszeniu. W 2017 roku wyniosła 3,69%, w 2018 roku – 3,30%, natomiast w 2019 roku – 3,10%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 11. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku korzystających z tego typu pomocy było 186 osób w wieku produkcyjnym, 126 w wieku przedprodukcyjnym oraz 38 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było nieco więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 181, liczba mężczyzn - 169). Analizując dynamikę zmian dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, którym udzielono wsparcia, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym ulegała wahaniom.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	183	85	151	78	126	68
produkcyjny	193	87	173	79	186	81
poprodukcyjny	38	30	43	37	38	32
ogółem	414	202	367	194	350	181

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 149 mieszkańcom gminy Sobków, natomiast świadczenie niepieniężne 120. Na przestrzeni omawianych lat widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie niepieniężne oraz wahania liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	156	146	149
świadczenie niepieniężne	162	140	120

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 161 w 2017 roku do 122 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 24%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale

pobierających świadczenie w 2019 roku są widoczne – mężczyźni stanowili 38% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 62%.

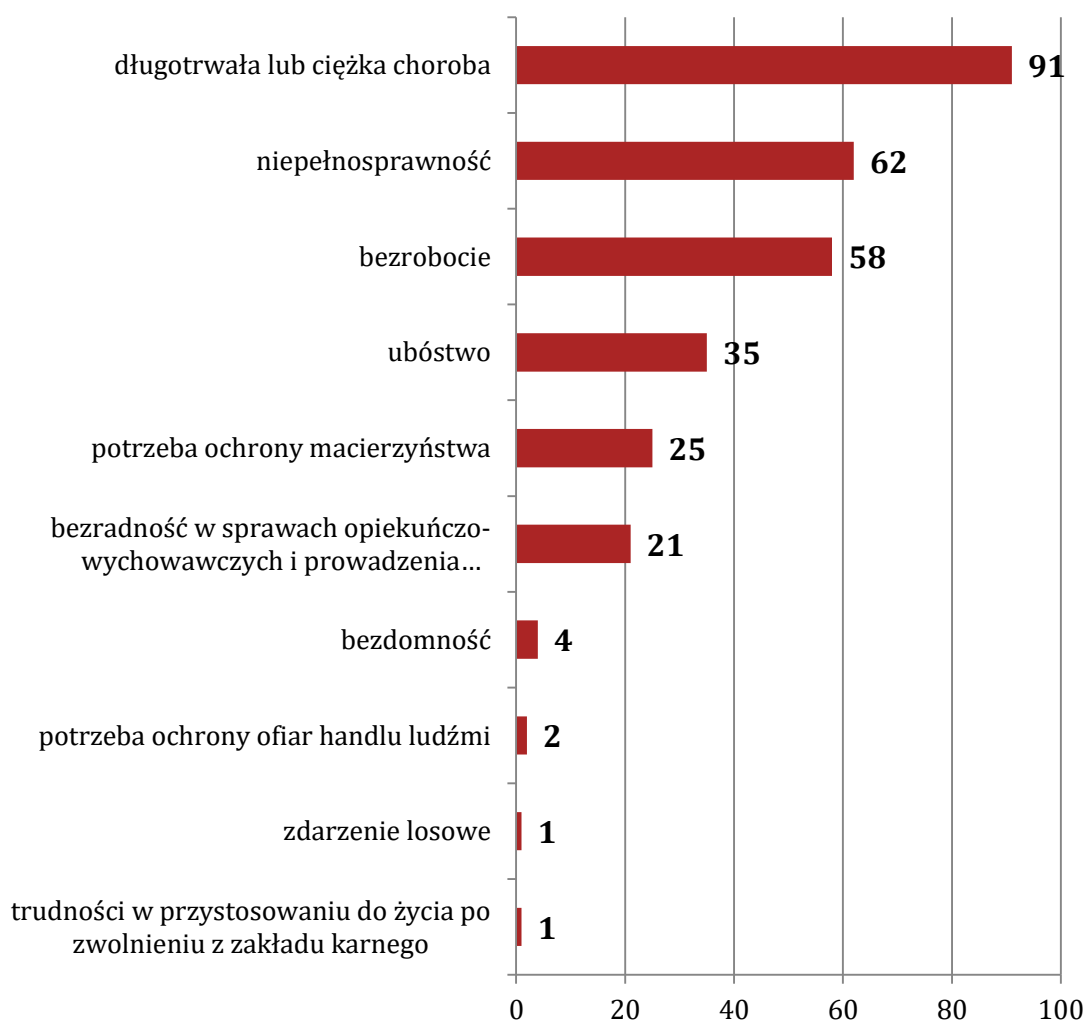
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
kobiety	84	74	76
mężczyźni	77	58	46
ogółem	161	132	122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Sobków była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymało 91 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (62 rodziny), natomiast na trzecim – bezrobocie (58 rodzin).

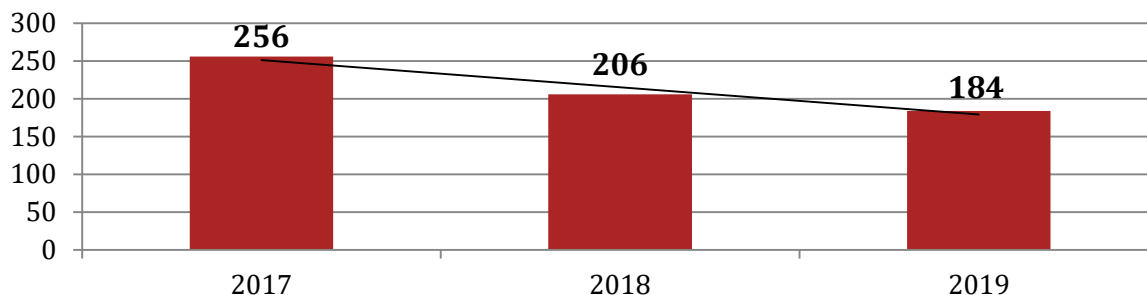
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie trzech ostatnich lat. W 2019 roku przeprowadzono je ze 184 rodzinami, w 2018 roku z 206, a w 2017 roku było ich 256. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała zmniejszeniu. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Sobków. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki oświatowe,
- świetlica środowiskowa w Brzegach i Sobkowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Sobków wraz z filiami,
- placówki służby zdrowia,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza problemów społecznych

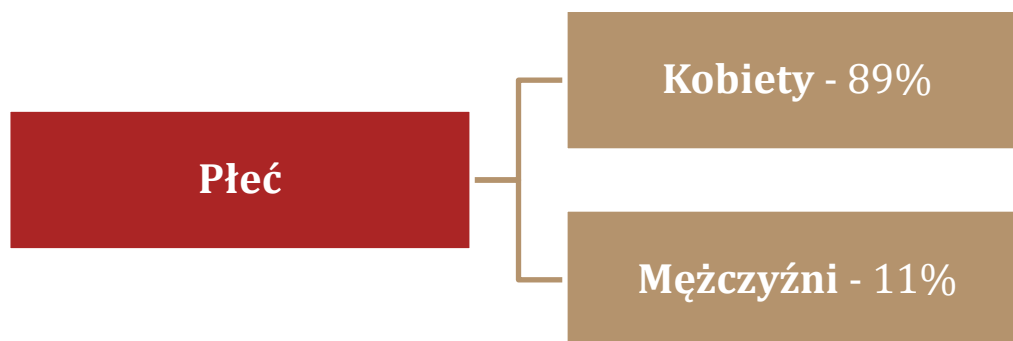
1. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków, a także skala zjawiska przemocy i uzależnień behawioralnych. Zbadaniu poddana została ponadto opinia respondentów na temat działań profilaktycznych podejmowanych na terenie Gminy, rynku pracy, ubóstwa, wykluczenia społecznego, niepełnosprawności, zdrowia psychicznego, osób starszych, a także bezpieczeństwa publicznego.

Struktura badanej próby

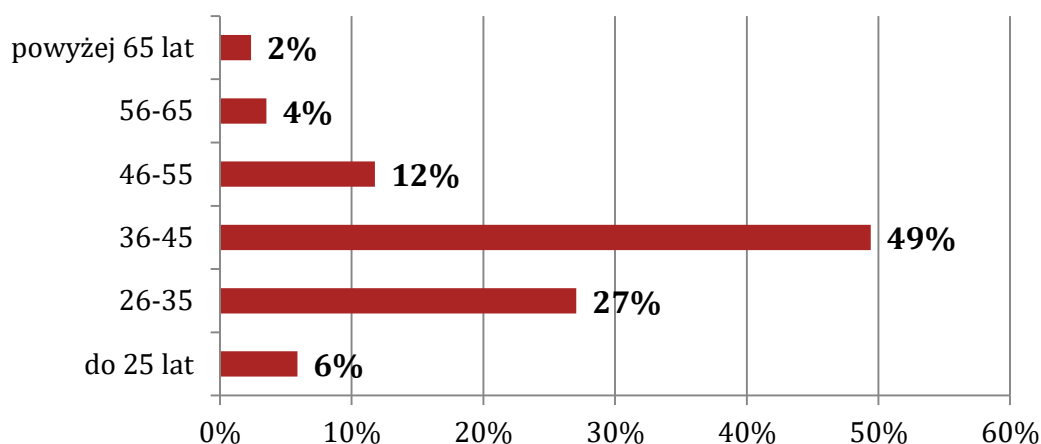
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Sobków wzięło udział 85 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 89% ogółu.

Rysunek 7. Płeć

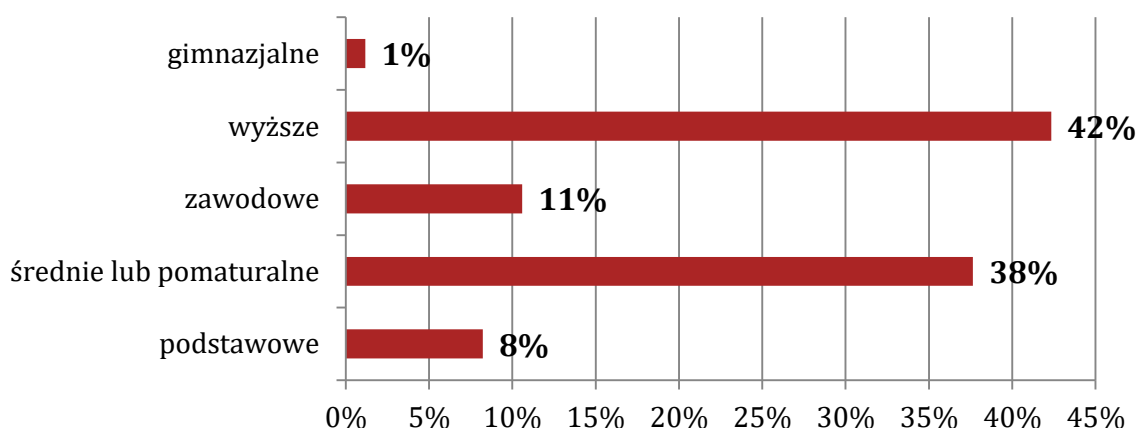
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (49%) oraz 26-35 lat (27%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający mniej niż 25 lat (6%), 46-55 lat (12%), 56-65 lat (4%) oraz powyżej 65 lat (2%).

Wykres 14. Wiek:

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (42%) oraz średnim lub pomaturalnym (38%). 11% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, 8% z wykształceniem podstawowym, a 1% badanych ukończył edukację na poziomie gimnazjalnym.

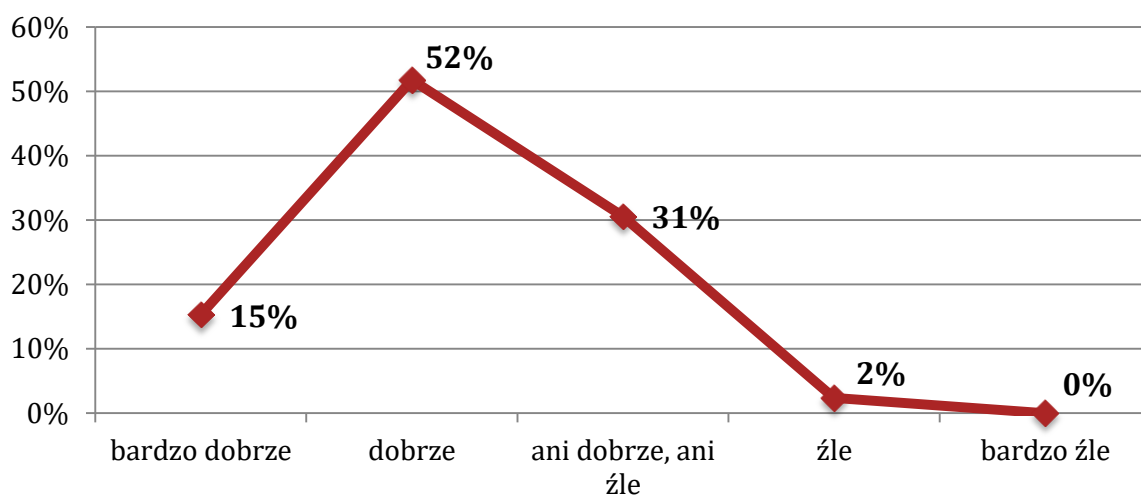
Wykres 15. Wykształcenie:

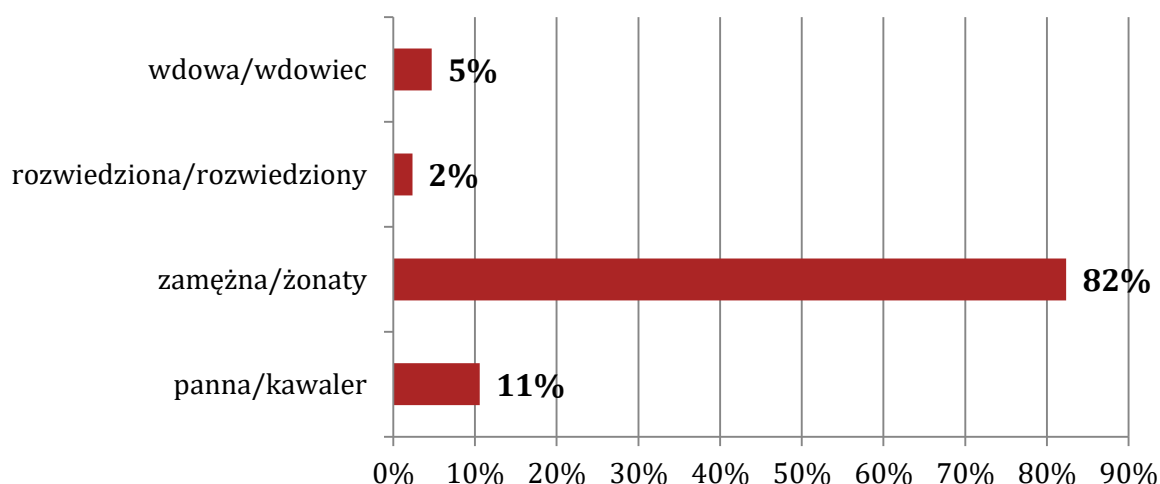
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy jest z niej zadowolona - 52% ocenia ją dobrze, a 15% bardzo dobrze. 31% określiło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą. 2% ankietowanych oceniło ją jako złą, natomiast w opinii żadnego badanego nie jest ona bardzo złą.

Wykres 16. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: zdecydowana większość respondentów jest zamężnych/żonatych (82%), 11% badanych to panny/kawalerowie, 5% - wdowy/wdowcy, natomiast 2% stanowią osoby rozwiedzione.

Wykres 17. Stan cywilny:

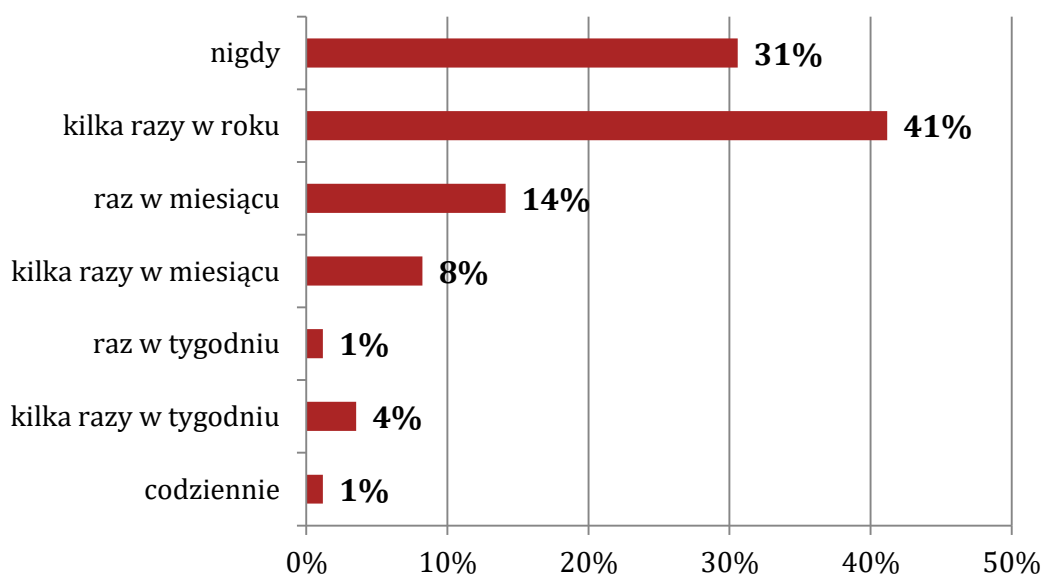
Problem alkoholowy

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji¹⁹. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymienić można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym²⁰.

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia do alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 1% ankietowanych sięga po alkohol codziennie, 4% – kilka razy w tygodniu, 1% respondentów – raz w tygodniu, 8% – kilka razy w miesiącu, 14% – raz w miesiącu, natomiast 41% – kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało 31% mieszkańców.

¹⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>

²⁰ Włodarczyk E., *Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce*, *Pedagogika Społeczna* 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

Wykres 18. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol.

59 osób

Następne pytanie zadane respondentom dotyczyło rodzajów napojów alkoholowych, które dorośli mieszkańcy piją najczęściej. Możemy zauważyć dosyć zróżnicowany rozkład odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych sięga po wino (41 osób, tj. 69%) oraz piwo (23 osoby, tj. 39%). Nieco rzadziej dorośli mieszkańcy piją wódkę i nalewki (po 11 osób, tj. 19%), likiery i whisky (po 8 osób, tj. 14%), a także alkohol własnej roboty (6 osób, tj. 10%). 1 respondent wskazał na alkohol spoza legalnego źródła (2%).

Tabela 12. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>wino</i>	69%	41
<i>piwo</i>	39%	23
<i>wódka</i>	19%	11
<i>nalewki</i>	19%	11
<i>likiery</i>	14%	8
<i>whisky</i>	14%	8
<i>alkohol własnej roboty</i>	10%	6
<i>alkohol spoza legalnego źródła</i>	2%	1
<i>inne</i>	2%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. Większość z respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcji tego napoju (45 osób, tj. 80%). Znacznie mniej mieszkańców wskazało na 3-4 porcje (7 osób, tj. 13%). Do spożywania 8-10 oraz 11-13 i więcej porcji przyznały się po 2 osoby (tj. 4%).

Tabela 13. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>1-2</i>	80%	45
<i>3-4</i>	13%	7
<i>5-7</i>	0%	0
<i>8-10</i>	4%	2
<i>11-13 i więcej</i>	4%	2

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że większość mieszkańców nigdy nie pracowało w stanie nietrzeźwości (56 osób, tj. 95%). Do takiego zachowania przyznało się 3 badanych (6%), wśród których 1 ankietowanemu zdarzyło się to raz (2%), kolejnemu zdarza się do sporadycznie (2%), a 1 osoba przyznała, iż zdarza się jej to jej często (2%).

Tabela 14. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nigdy mi się to nie zdarzyło</i>	95%	56
<i>raz mi się to zdarzyło</i>	2%	1
<i>zdarza mi się to sporadycznie</i>	2%	1
<i>zdarza mi się to często</i>	2%	1

Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią było kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu. Większość respondentów zadeklarowało, że nigdy nie kierowało pojazdem w stanie nietrzeźwości (55 osób, tj. 93%), na uwagę zasługuje jednak fakt, że 2 osobom (3%) zdarzyło się to raz, 1 badanemu zdarza się to sporadycznie (2%), a kolejnemu często (2%).

Tabela 15. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nigdy mi się to nie zdarzyło</i>	93%	55
<i>raz mi się to zdarzyło</i>	3%	2
<i>zdarza mi się to sporadycznie</i>	2%	1
<i>zdarza mi się to często</i>	2%	1

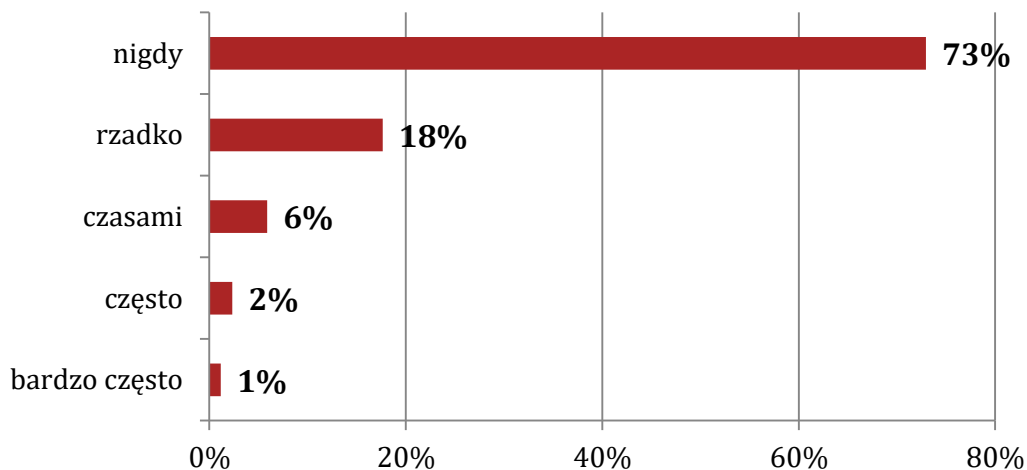
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

85 osób

Następnym etapem badania było sprawdzenie skali problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w gminie Sobków. Jak wynika z zebranych danych, większość respondentów (73%) nie była nigdy świadkiem prowadzenia pojazdu przez osoby nietrzeźwe. Jednak należy podkreślić, iż prowadzenie pojazdu przez osobę pod

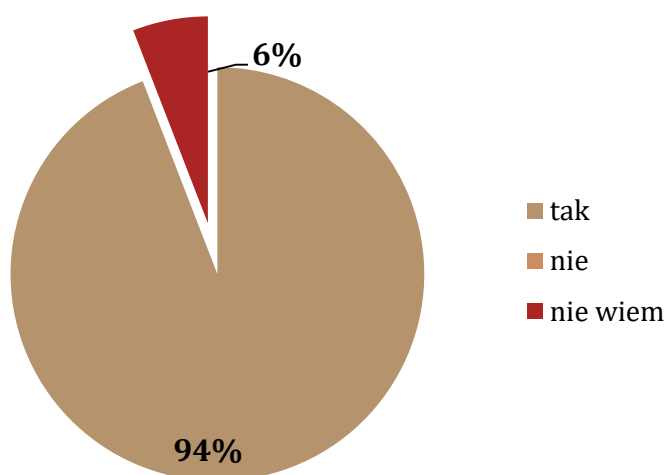
wpływem alkoholu zaobserwowało 27% ankietowanych, z czego 18% było świadkiem takiej sytuacji rzadko, 6% – czasami, 2% – często, a 1% – bardzo często.

Wykres 19. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

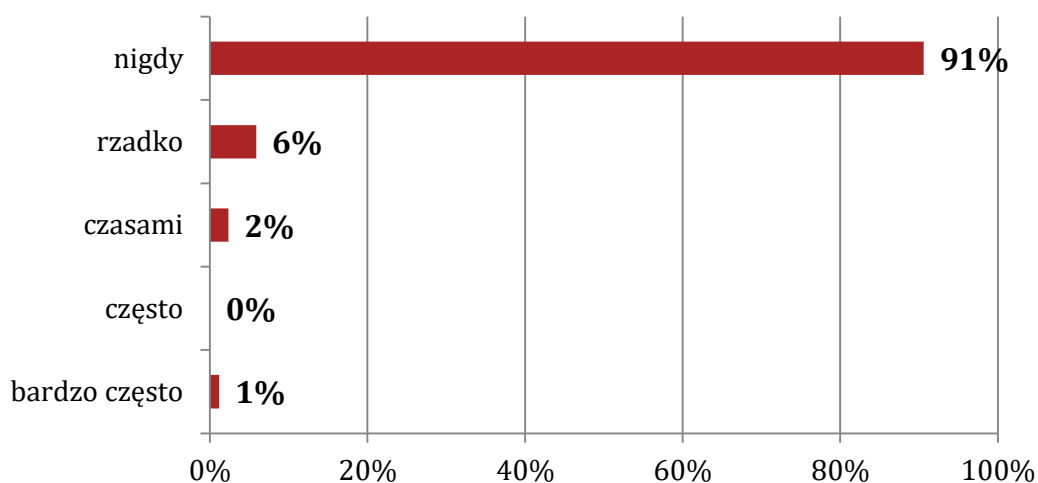
W jednym z pytań poprosiliśmy ankietowanych o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 6% badanych. Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Pozytywne jest to, że żaden z badanych mieszkańców nie uznał, iż alkohol nie ma wpływu na rozwój płodu.

Wykres 20. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

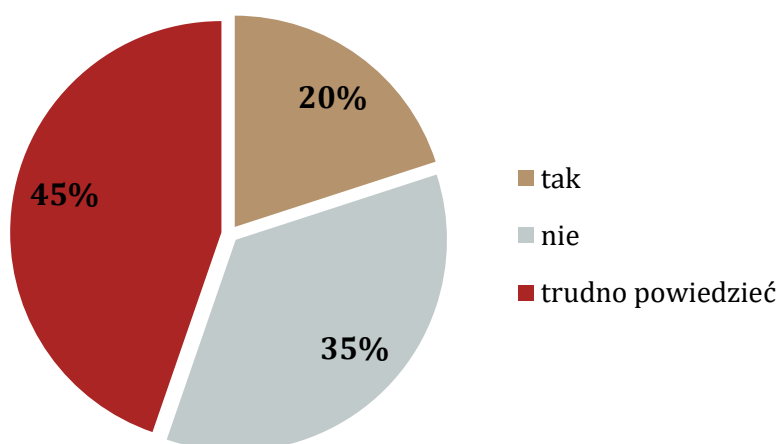
Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy zauważyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy na terenie swojej miejscowości kobiety w ciąży spożywające alkohol. Do bycia świadkiem tego zdarzenia przyznało się 9% respondentów, w tym 6% było obserwatorem takiej sytuacji rzadko, 2% - czasami, natomiast 1% bardzo często.

Wykres 21. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Gminy mieli określić, czy na terenie ich miejscowości należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży alkoholu. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że za ograniczeniem ilości punktów jest 20% badanych, 35% jest przeciwnego zdania, natomiast 45% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 22. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?

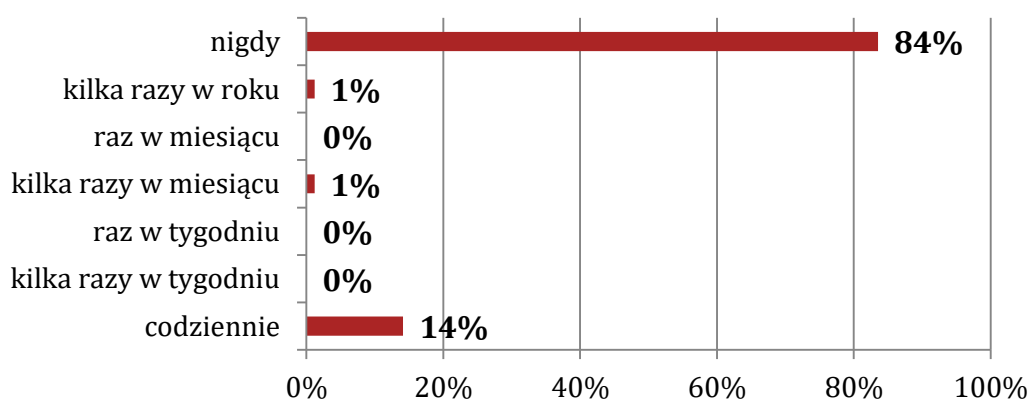

Problem nikotynowy

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie²¹. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów²². Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak²³. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

Drugi z analizowanych w Diagnozie obszarów, miał na celu zweryfikowanie skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców gminy Sobków. Spośród wszystkich badanych osób papierosy pali 16%, przy czym 1% sięga po nie kilka razy w roku, kolejny 1% kilka razy w miesiącu, natomiast 14% – codziennie.

Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy?

²¹ WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

²² Zgliczyński, W. S., *Palenie tytoniu w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

²³ CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci respondenci, którzy palą papierosy.

14 osób

W tabeli poniżej przedstawiona została ilość dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że 2 osoby (14%) nie wiedzą, ponieważ nie palą codziennie, a 4 badanych (29%) nie wie, ponieważ nie kontroluje ich ilości. 2 badanych (14%) wypala dziennie poniżej 5 papierosów lub po 16-25 sztuk, z kolei 4 respondentów wskazało na odpowiedź 6 – 15 sztuk (29%).

Tabela 16. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>trudno powiedzieć, nie palę codziennie</i>	14%	2
<i>poniżej 5 sztuk</i>	14%	2
<i>6-15 sztuk</i>	29%	4
<i>16-25 sztuk</i>	14%	2
<i>nie wiem, nie liczę</i>	29%	4

Poniższa tabela prezentuje rozkład odpowiedzi mieszkańców na pytanie o próby rzucenia przez nich palenia. Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowało 8 respondentów (62%), z czego połowa podjęła jednokrotnie próbę (4 osoby, tj. 31%), a pozostała część respondentów starało się rzucić palenie wiele razy. Średnio co piąty palący nigdy nie podjął próby rzucenia nałogu (3 osoby, tj. 23%).

Tabela 17. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

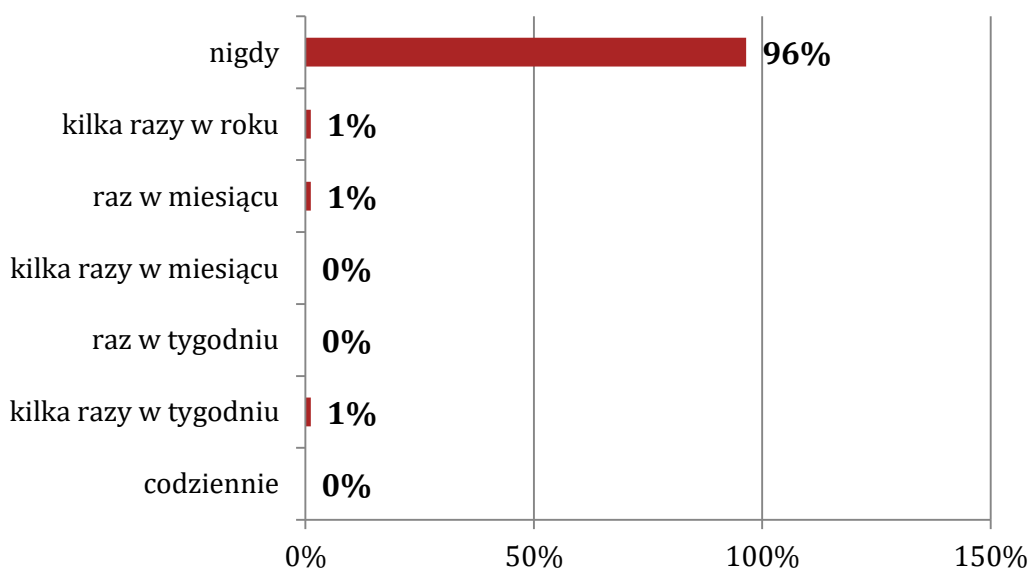
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nigdy nie próbowałem/am</i>	23%	3
<i>nie, ale zamierzam spróbować</i>	15%	2
<i>tak, raz, ale nie udało mi się</i>	31%	4
<i>tak, wiele razy, ale nie udało mi się</i>	31%	4

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

85 osób

Kolejne pytanie zadane respondentom dotyczyło palenia elektronicznych papierosów. Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali zaledwie 3% dorosłych mieszkańców Gminy, w tym kolejno po 1% pali je kilka razy w roku, raz w miesiącu lub kilka razy w tygodniu.

Tabela 18. Jak często pali Pan/i e-papierosy?

Problem narkotykowy

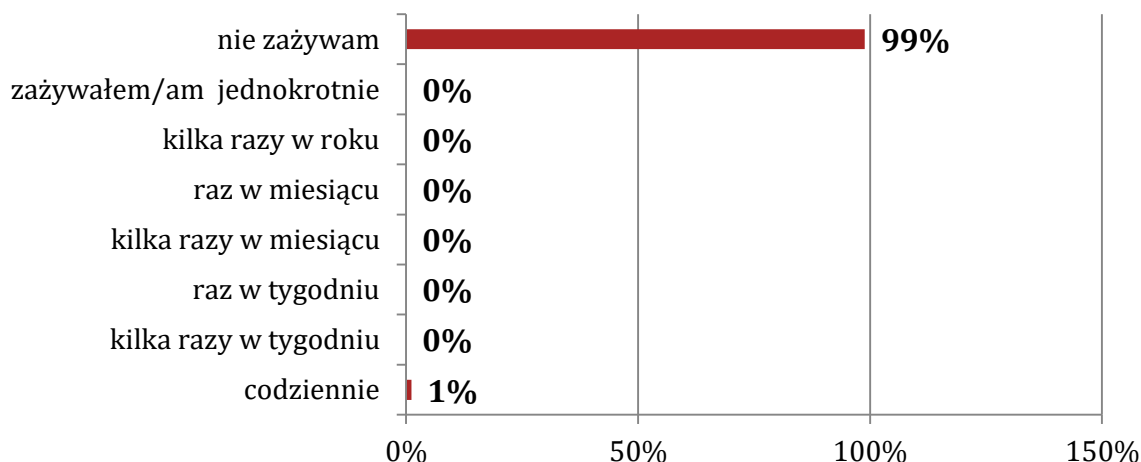
Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana²⁴. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. *dopalacze*. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznaną skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu *Głównego Inspektora Sanitarnego*, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi²⁵. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

Następnym etapem badania było zidentyfikowanie skali spożywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Gminy. Sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarowało zaledwie 1% badanych, którzy przyznali, iż sięgają po nie codziennie.

²⁴ *Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

²⁵ *Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018*, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytanie odpowiadali respondenci, którzy zadeklarowali sięganie po substancje psychoaktywne.

1 osoba

Z odpowiedzi jednego respondenta, który zadeklarował sięganie po środki psychoaktywne wynika, iż sięgnął on po wszystkie wymienione w kafeterii odpowiedzi substancje. Badany zapytany o doświadczenie przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych stwierdził, iż nie doznał ich w żadnej sferze życiowej.

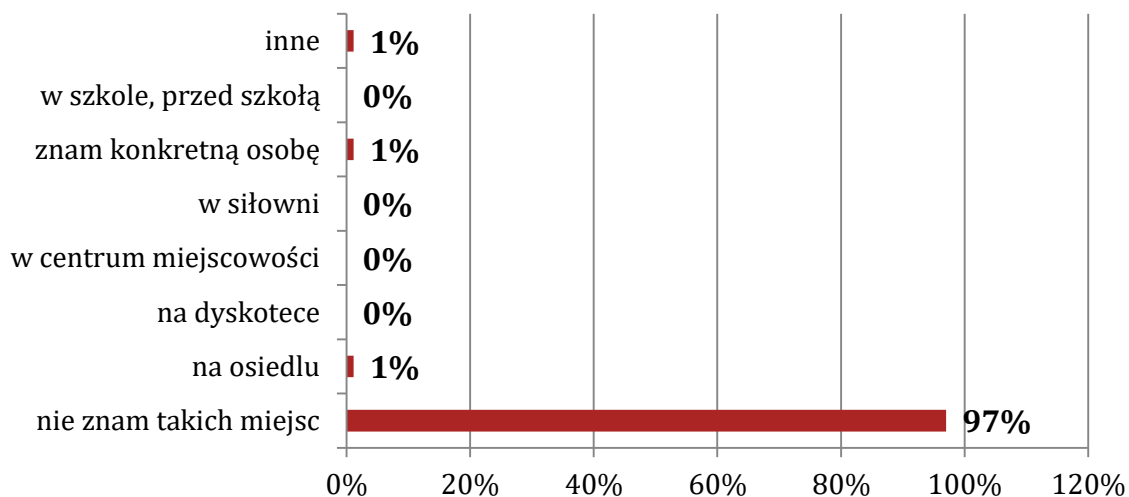
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

85 osób

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, w których można zakupić narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały stosunkowo niewielki odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (3%). Pojedyncze odpowiedzi ankietowanych wskazywały

osiedle (1%), znajomość konkretnej osoby (1%), a w odpowiedzi „inne” 1 z badanych wskazał miejsce pod sklepem (1%).

Wykres 25. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

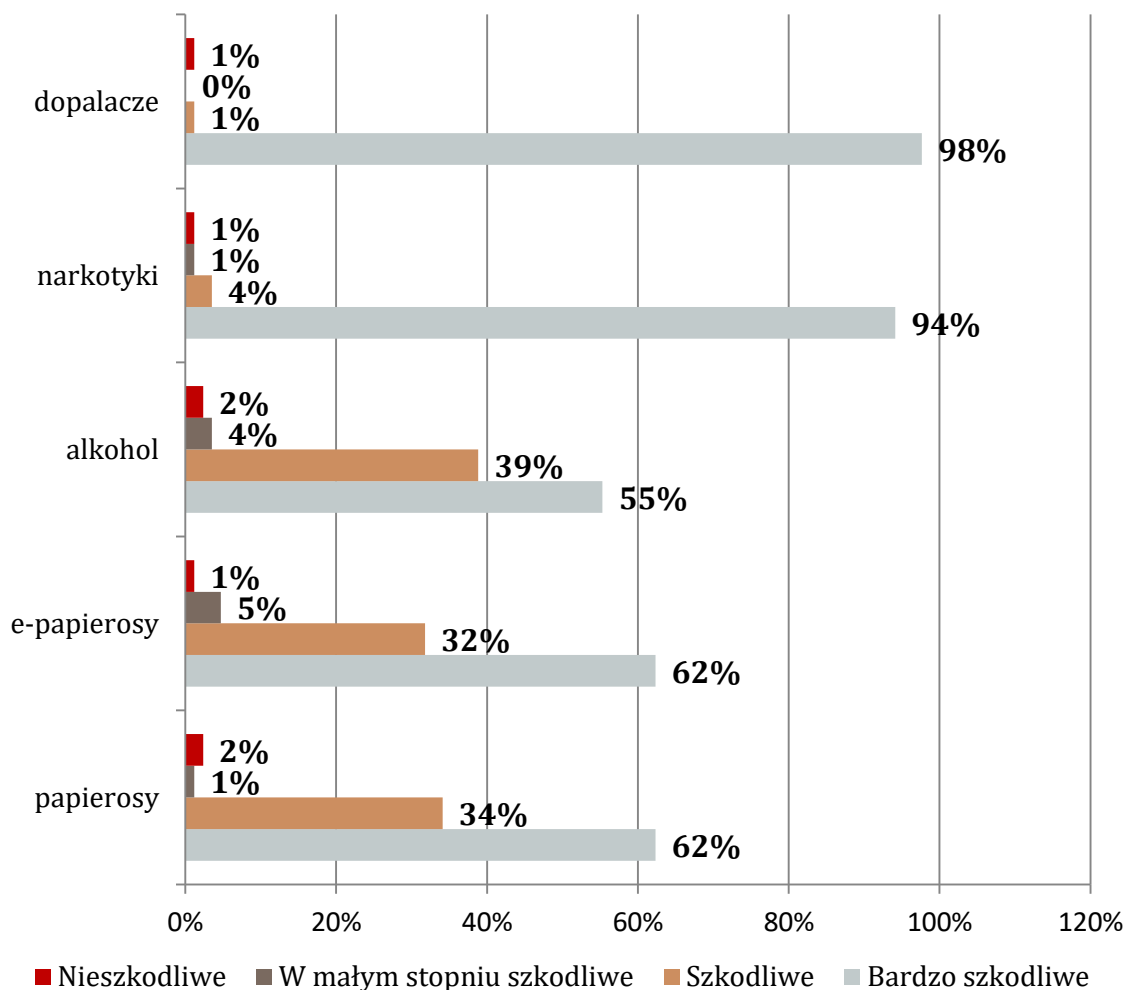

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Opinia respondentów dotycząca szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega 99% respondentów, natomiast 1% badanych nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości dla zdrowia;
- o szkodliwości narkotyków przekonanie ma 98%, natomiast przeciwnego zdania jest 2%;
- ze szkodliwości alkoholu zdaje sobie sprawę 94%, z kolei brak świadomości na temat negatywnych konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu ma 6%;
- e-papierosy są szkodliwe dla 94% badanych mieszkańców, a o ich niskiej szkodliwości przekonanie ma 6%;
- szkodliwość papierosów dostrzega 97% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 3%.

Wykres 26. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

Problem przemocy

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doznających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032²⁶. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie *Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej* w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%²⁷. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

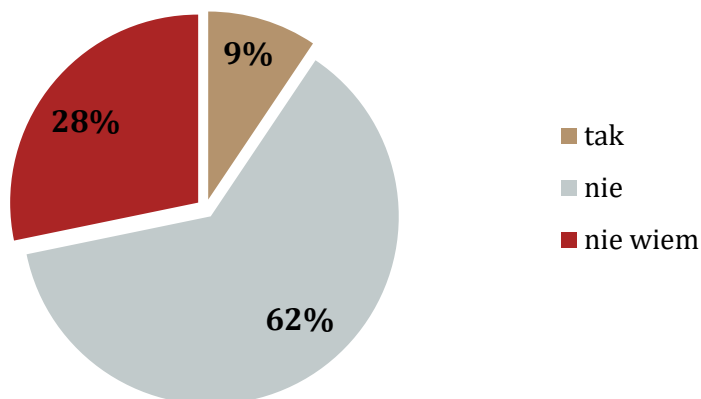
Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą

²⁶ <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzynie/50863,Przemoc-w-rodzynie.html>

²⁷ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

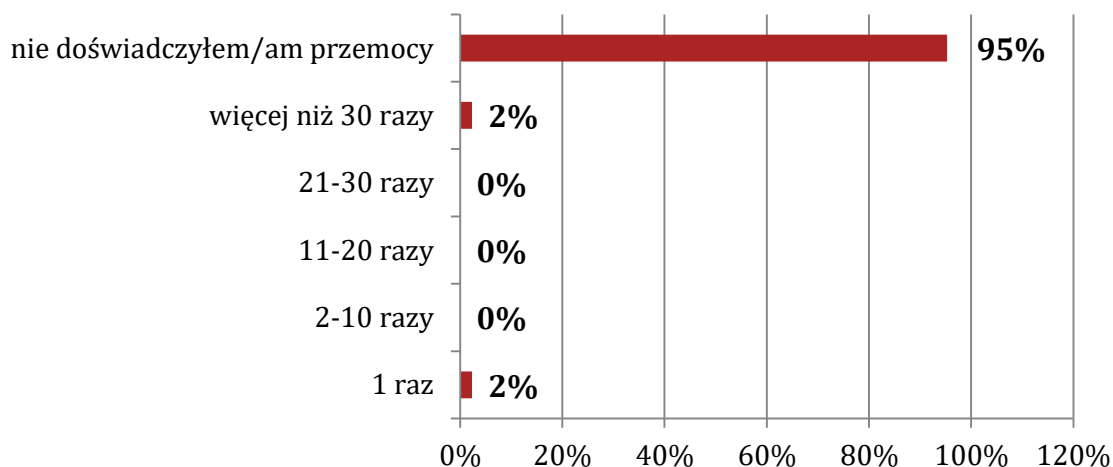
doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 9% badanych, a przeczącej – 62%.

Wykres 27. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Skala problemu przemocy w gminie Sobków została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu osobiście. Z zebranych danych wynika, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy przemocy doznało 4% mieszkańców, wśród których 2% doświadczyło jej raz, a kolejne 2% - więcej niż 30 razy.

Wykres 28. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci ankietowani, którzy doświadczyli przemocy.

4 osoby

Mieszkańcy, którzy przyznali, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna oraz fizyczna – wskazało na nią po 3 badanych tj. 75%. Zaniedbania doświadczyło 2 ankietowanych (50%), a kolejno przemocy seksualnej, ekonomicznej oraz mobbingu po 1 osobie (25%).

Tabela 19. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>przemoc psychiczna</i>	75%	3
<i>przemoc fizyczna</i>	75%	3
<i>przemoc seksualna</i>	25%	1
<i>przemoc ekonomiczna</i>	25%	1
<i>zaniedbanie</i>	50%	2
<i>mobbing</i>	25%	1
<i>nie wiem</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najwięcej osób doznało przemocy ze strony męża/żony (2 osoby, tj. 50%), natomiast po jednym wskazaniu padło kolejno na partnera/partnerkę oraz inne osoby (po 25%).

Tabela 20. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>mąż/żona</i>	50%	2
<i>partner/partnerka</i>	25%	1
<i>inne osoby</i>	25%	1
<i>mama</i>	0%	0
<i>tata</i>	0%	0
<i>siostra</i>	0%	0
<i>pracodawca</i>	0%	0
<i>kolega/koleżanka z pracy</i>	0%	0
<i>dziadkowie</i>	0%	0
<i>dziecko/dzieci</i>	0%	0
<i>brat</i>	0%	0
<i>nieznajomy/a</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, wszyscy ankietowani wskazali na dom (4 osoby, tj. 100%). Pojedyncze odpowiedzi padły natomiast na pracę oraz miejsce publiczne (po 1 osobie, tj. 25%).

Tabela 21. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>w domu</i>	100%	4
<i>w pracy</i>	25%	1
<i>w miejscu publicznym</i>	25%	1
<i>na uczelni</i>	0%	0
<i>inne</i>	0%	0

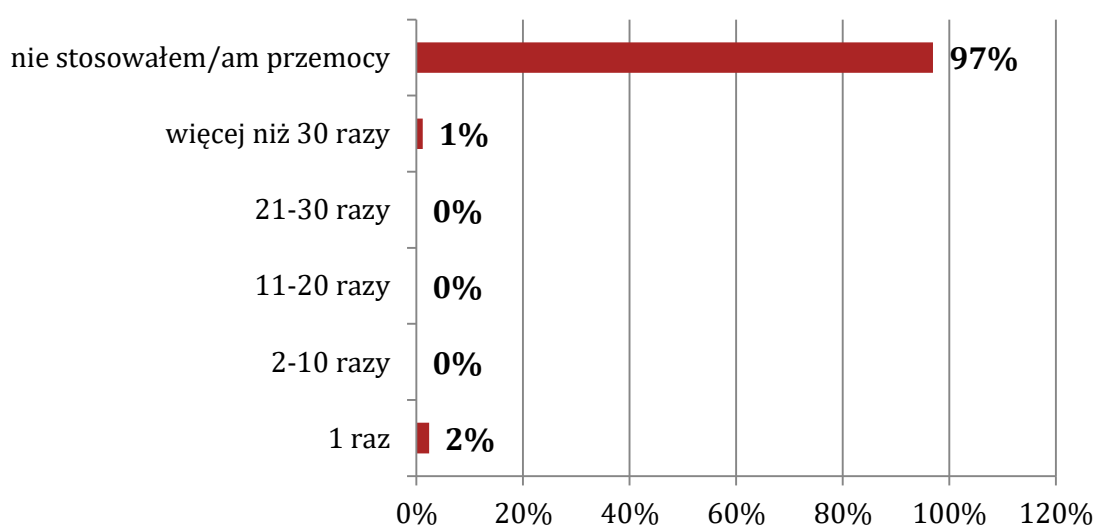
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

85 osób

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznało się 3% mieszkańców, spośród których 2% zastosowało ją jednokrotnie, a 1% więcej niż 30 razy.

Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc.

3 osoby

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie jakiego rodzaju przemoc zastosowali. 2 ankietowanych uznało, iż nie wie jaki rodzaj przemocy został przez nich zastosowany (67%), natomiast 1 osoba wskazała na przemoc fizyczną (33%).

Tabela 22. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie wiem</i>	67%	2
<i>przemoc fizyczna</i>	33%	1
<i>przemoc psychiczna</i>	0%	0
<i>przemoc seksualna</i>	0%	0
<i>przemoc ekonomiczna</i>	0%	0
<i>zaniedbanie</i>	0%	0
<i>mobbing</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Pojedyncze odpowiedzi ankietowanych wskazywały, iż zachowania przemocowe zostały przez nich zastosowane wobec dziecka/dzieci, nieznanego, innych osób oraz męża/żony (po 33%).

Tabela 23. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>dziecko/dzieci</i>	33%	1
<i>nieznajomy/a</i>	33%	1
<i>inne osoby</i>	33%	1
<i>mąż/żona</i>	33%	1
<i>rodzice</i>	0%	0
<i>rodzeństwo</i>	0%	0
<i>dziadkowie</i>	0%	0
<i>partner/partnerka</i>	0%	0
<i>kolega/koleżanka z pracy</i>	0%	0

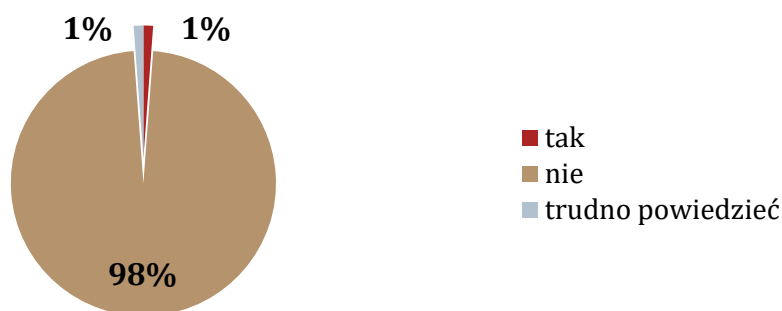
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

85 osób

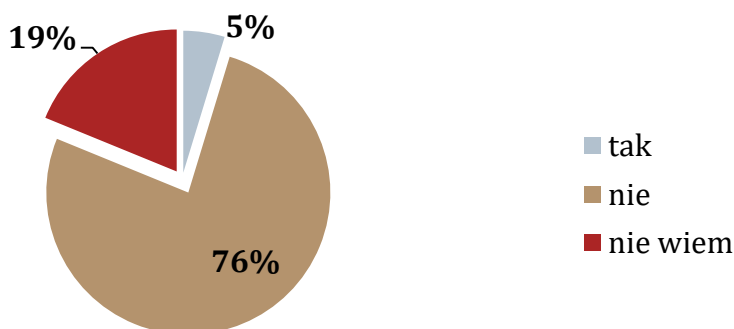
Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Sobków. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy zaledwie 1% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 1% ogółu.

Wykres 30. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 5% badanych, z kolei 19% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 76% mieszkańców.

Wykres 31. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Działania profilaktyczne

Jak wynika ze statystyk *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz *Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii* dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorzady często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* „w 2018 roku aż 46 318 078.30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznanym skutecznym, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są efektywne”²⁸. Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym²⁹. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych³⁰.

W pierwszym pytaniu bloku tematycznego dotyczącego działań profilaktycznych, respondenci zostali poproszeni o wskazanie miejsc lub osób, do których zgłosiliby się w przypadku problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie. Jak wynika

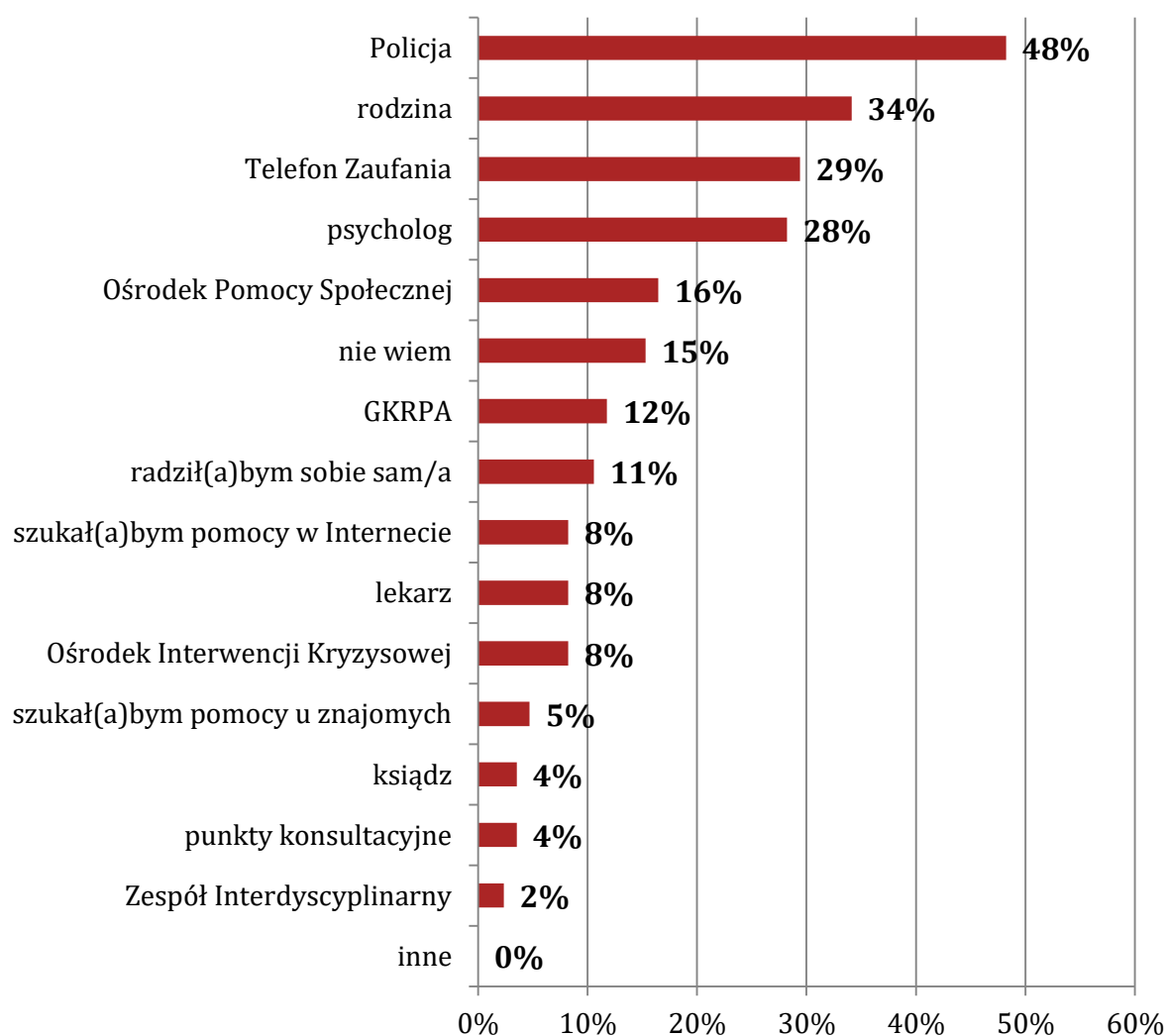
²⁸ *Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.

²⁹ Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.

³⁰ Kmieciak-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szecówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

z prezentowanych danych, niemal połowa badanych udałaby się po pomoc do Policji (48%). Znaczna część odpowiedzi respondentów wskazywała również na rodzinę (34%), Telefon Zaufania (29%) oraz psychologa (28%). Blisko co szósty ankietowany szukałby pomocy w Ośrodku Pomocy Społecznej (16%), a co ósmy zwróciłby się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (12%) lub radziłby sobie sam (11%). Najrzadziej ankietowani wskazywali na Zespół Interdyscyplinarny (2%), natomiast 15% ankietowanych miało trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

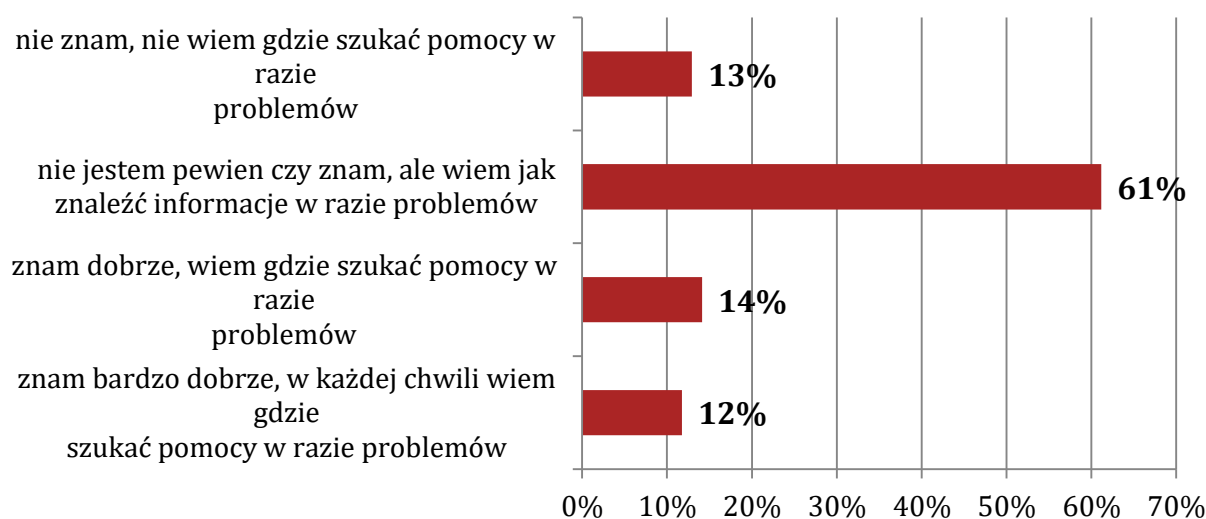
Wykres 32. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

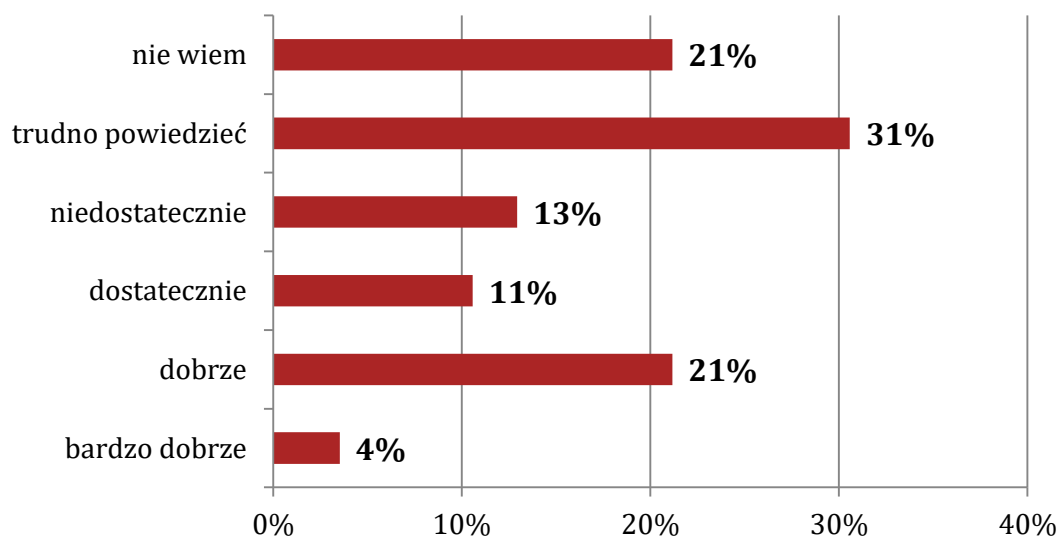
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kwestii znajomości danych kontaktowych do instytucji, gdzie można się zgłosić w razie problemów wyniki kształtują się na zróżnicowanym poziomie. 61% mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest pewnych, czy zna takie dane kontaktowe, ale wie gdzie znaleźć informacje na ten temat, 14% zna dobrze tego typu dane i wie gdzie szukać pomocy, a 12% w każdej chwili ma do nich dostęp. 13% badanych stwierdziło, że nie zna adresów, ani telefonów do miejsc, w których można uzyskać pomoc i nie wie gdzie ich szukać.

Wykres 33. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

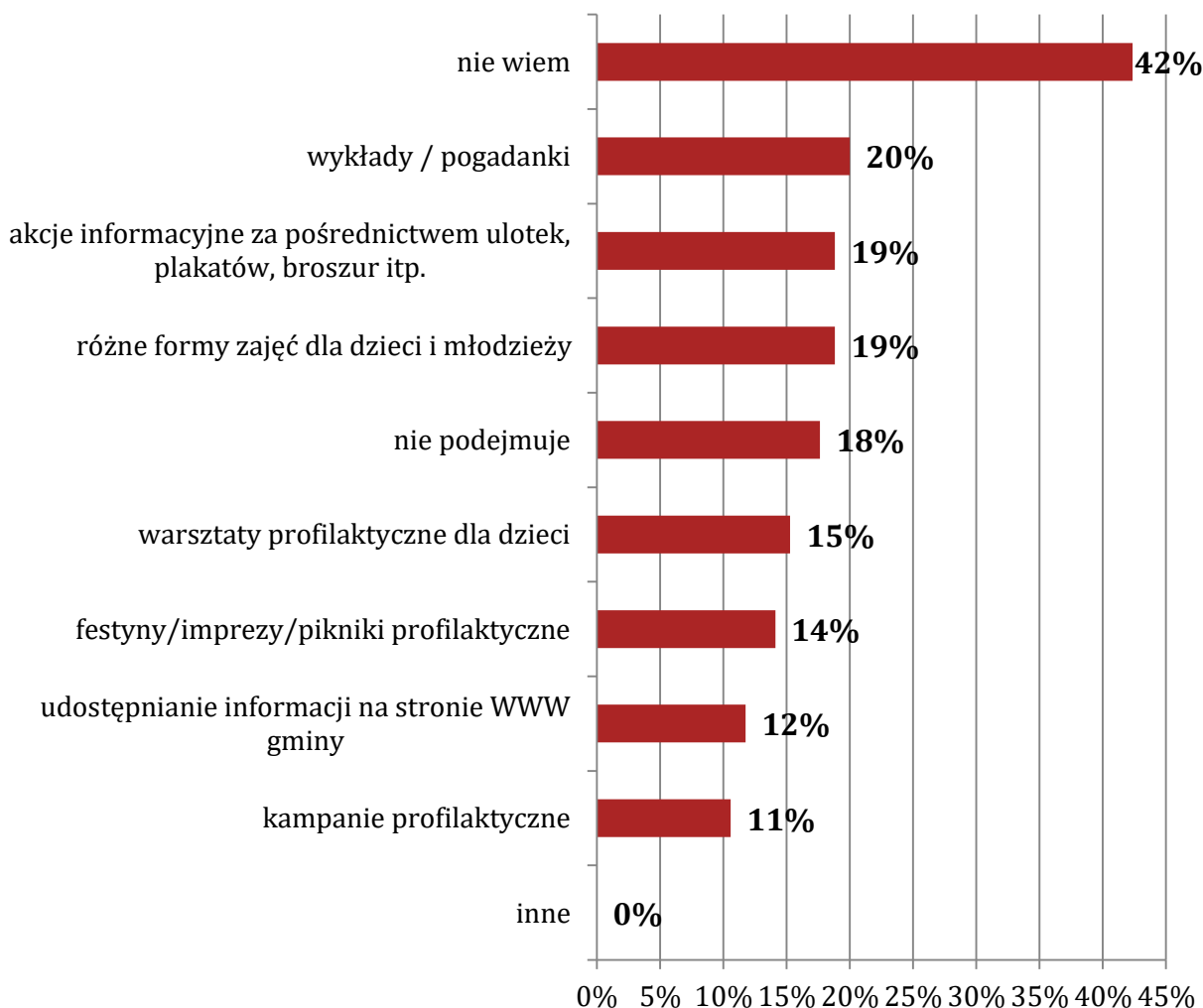
W kolejnym pytaniu mieszkańcy gminy Sobków zostali poproszeni o ocenę stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. Możemy zauważyć, że zaledwie 4% ankietowanych uważa, iż działania prowadzone są bardzo dobrze, zdaniem 21% - dobrze, a 11% respondentów ocenia poczynania w tym zakresie jako dostateczne. Natomiast średnio co ósmy ankietowany ocenia je jako niedostateczne. 31% badanych miało trudność w odpowiedzi na to pytanie. Pozostali respondenci stwierdzili, że nie mają wiedzy na ten temat (21%).

Wykres 34. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Następne pytanie dotyczące działań profilaktycznych dotyczyło tego, jakie działania zdaniem badanych podejmuje Gmina, aby ograniczyć zażywanie narkotyków lub dopalaczy, a w dalszej kolejności jakie działania powinna podejmować, by przeciwdziałać zjawiskom uzależnienia. Z analizy zebranych wyników możemy zauważyć, iż zdaniem 18% badanych, Gmina nie podejmuje w tym kierunku żadnych działań, z kolei co drugi mieszkaniec deklaruje brak wiedzy w tym zakresie (42%). Wśród najczęstszych odpowiedzi wskazujących działania podejmowane przez Gminę znalazły się: wykłady/pogadanki (20%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur oraz różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (po 19%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na warsztaty profilaktyczne dla dzieci (15%), festyny, imprezy i pikniki profilaktyczne (14%). Z kolei najmniej odpowiedzi padło na udostępnianie informacji na stronie WWW gminy (12%) oraz kampanie profilaktyczne (11%).

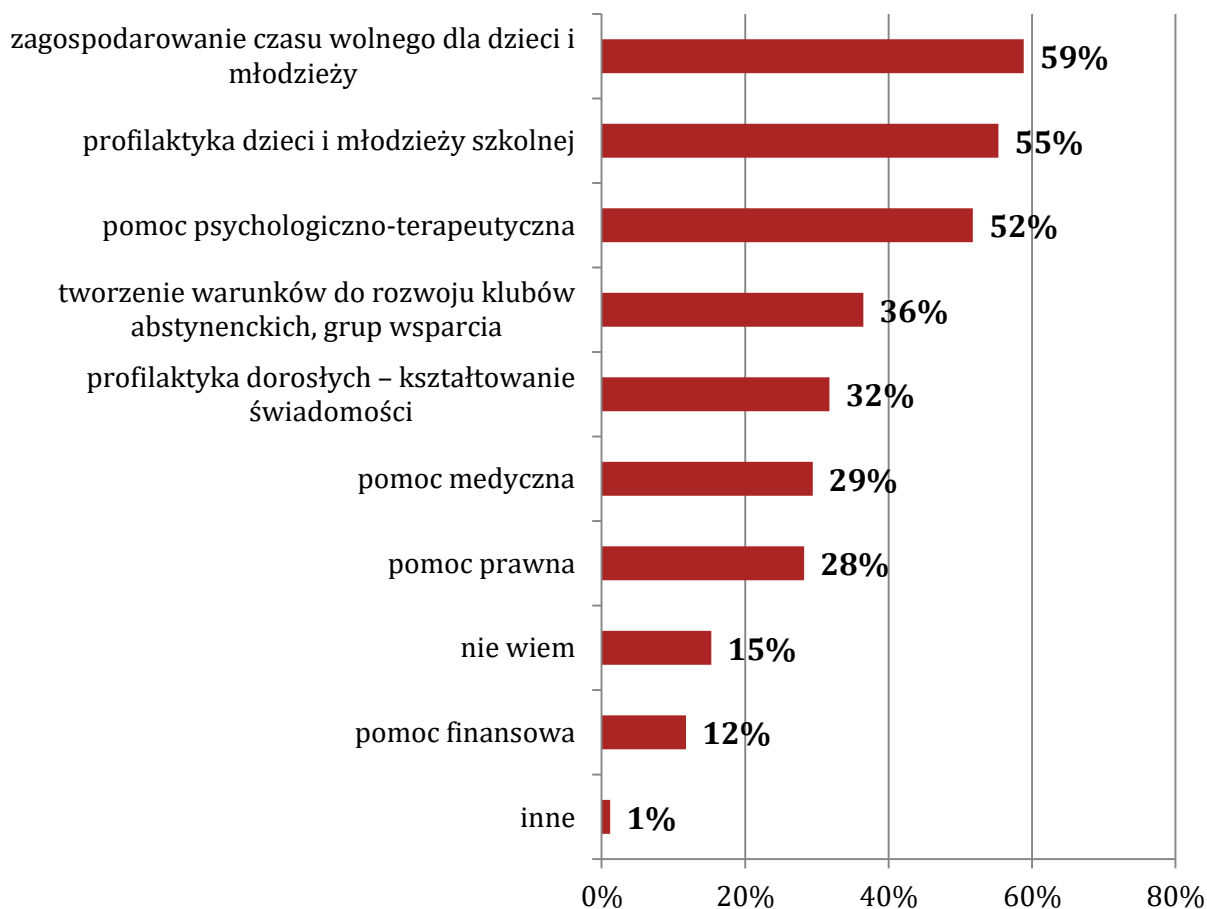
Wykres 35. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

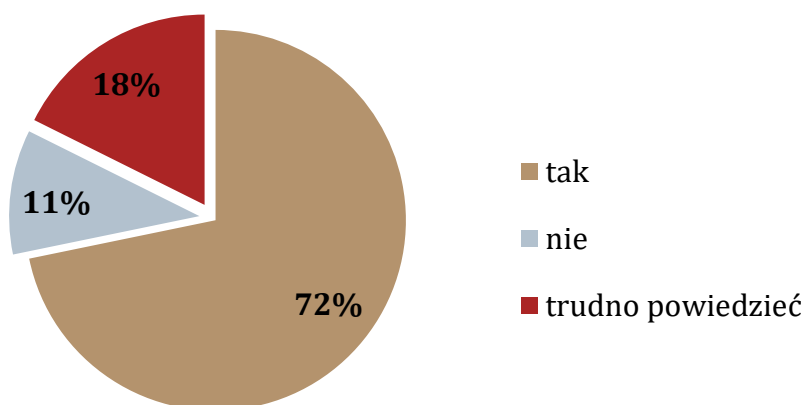
Mieszkańcy poproszeni o wskazanie działań, które gmina Sobków powinna podejmować na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, najczęściej wskazywali na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży (59%), profilaktykę dzieci i młodzieży szkolnej (55%) oraz pomoc psychologiczno-terapeutyczną (52%). W dalszej kolejności respondenci wskazali na konieczność tworzenia warunków do rozwoju klubów abstynenckich i grup wsparcia (36%), profilaktykę dorosłych (32%), pomoc medyczną (29%) oraz pomoc prawną (28%). Co siódmy mieszkaniec nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie, natomiast najmniej wskazań padło na udzielanie pomocy finansowej (12%).

Wykres 36. Jakie działania powinny według Pan/i być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

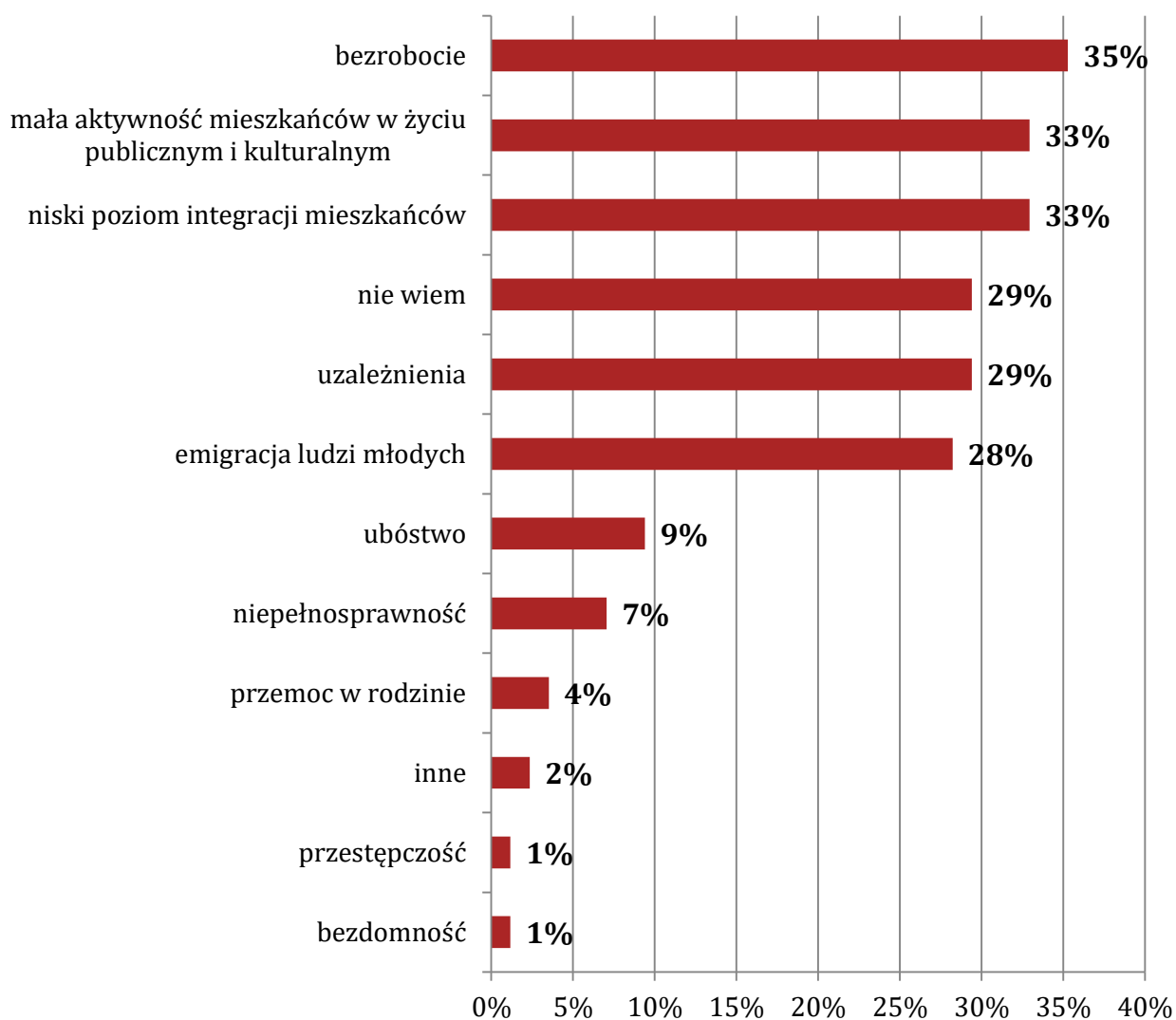

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przedostatnim pytaniu dotyczącym działań profilaktycznych badani mieli odpowiedzieć na pytanie o to, czy wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy. Z odpowiedzi respondentów wynika, że co dziewiąty mieszkaniec Gminy zadeklarował, że nie wie gdzie szukać pomocy w przypadku problemu uzależnienia lub przemocy, a 18% badanych miało trudność z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie. Pozytywne jest to, że wiedzę na ten temat posiada 72% ankietowanych.

Wykres 37. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?

Mieszkańcy zostali także poproszeni o wskazanie najważniejszych ich zdaniem problemów społecznych występujących na terenie Gminy. Najczęściej respondenci wskazywali: bezrobocie (35%), małą aktywność mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym oraz niski poziom integracji mieszkańców (po 33%). W dalszej kolejności został wyróżniony także problem uzależnienia (29%) oraz emigracja ludzi młodych (28%). Najmniej wskazań padło natomiast na przestępczość oraz bezdomność (po 1%). Wśród innych odpowiedzi, respondenci wymienili dewastację i zaśmiecanie miejsc publicznych przez młodzież, niewystarczającą liczbę patroli policji, brak świetlic dla dzieci rodziców pracujących, a także wzajemną wrogość mieszkańców.

Wykres 38. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze problemy społeczne Gminy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Hazard

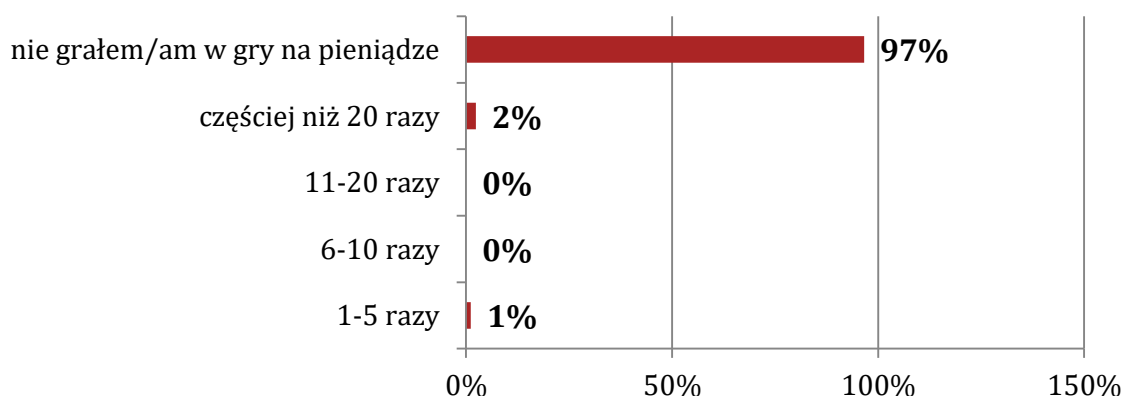
Hazard, podobnie jak inne uzależnienia, niesie za sobą poważne konsekwencje zdrowotne i społeczne. Jest źródłem licznych problemów, a zaburzenia związane z uprawianiem hazardu są powiązane ze znacznym upośledzeniem zdolności jednostki do funkcjonowania społecznego i zawodowego. Do częstych konsekwencji problemowego uprawiania hazardu należą znaczne straty finansowe, zadłużenia, problemy zawodowe, utrata pracy, wysoki wskaźnik problemów emocjonalnych i zdrowotnych (depresja, bezsenność, problemy z alkoholem, zaburzenia nastroju), znaczny wskaźnik załamania relacji małżeńskich i rodzinnych, a także podwyższony poziom samobójstw – około 20% osób mających problemy tego typu popełnia samobójstwo. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Występują różne formy aktywności hazardowej: loterie, gry w karty, gry na automatach, zdrapki, zakłady, spekulacje na giełdzie, itd. Dzięki łatwemu i szybkiemu dostępowi, w ostatnim czasie na popularności zyskują również kasyna on-line, które oferują takie same gry, jak w kasynach rzeczywistych, a są bardziej dostępne, zapewniają anonimowość oraz brak ograniczeń czasowych³¹. Wraz ze wzrostem dostępności gier hazardowych rośnie też liczba osób uprawiających hazard. Jak podaje CBOS, 37,1% Polaków powyżej 15 roku życia gra w gry na pieniądze. W stosunku do 2015 roku, oznacza to wzrost o 3 pp. Najwięcej osób, które grają codziennie lub kilka razy w tygodniu jest wśród grających w gry Totalizatora Sportowego – 2,6%. Wśród często podejmowanych gier na pieniądze znalazły się również zdrapki – 0,7%. Jak wynika z przeprowadzonych badań ogólnopolskich w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększył się nieco odsetek Polaków grających na pieniądze, zmniejszyła się natomiast częstość tego rodzaju praktyk³². Biorąc pod uwagę znaczne rozpowszechnienie grania w gry za pieniądze, konieczne jest stałe diagnozowanie zjawiska oraz organizowanie systematycznych działań profilaktycznych w tym zakresie.

³¹ Grzegorzewska I., Cierpiąłkowska L., *Uzależnienia behawioralne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.

³² *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.

W celu określenia skali podejmowania zachowań hazardowych przez mieszkańców Gminy, respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy grali w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że styczność z takimi grami miało zaledwie 3% ankietowanych, wśród których 2% grało częściej niż 20 razy, a 1% 1-5 razy.

Wykres 39. Jak często grał/a Pan/i lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci ankietowani, którzy grali lub obstawiali gry na pieniądze.

3 osoby

Zaprezentowane dane wskazują na doświadczenie przez respondentów problemów związanych z graniem w gry na pieniądze. Wśród wskazanych konsekwencji pojawiła się utrata pracy – na tę odpowiedź wskazał 1 ankietowany (33%).

Tabela 24. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
<i>tak, straciłem/am pracę</i>	33%	1
<i>miałem/am poważne problemy w pracy</i>	0%	0
<i>miałem/am problemy rodzinne</i>	0%	0
<i>miałem/am problemy finansowe</i>	0%	0
<i>nie miałem/am, żadnych powyższych problemów</i>	67%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

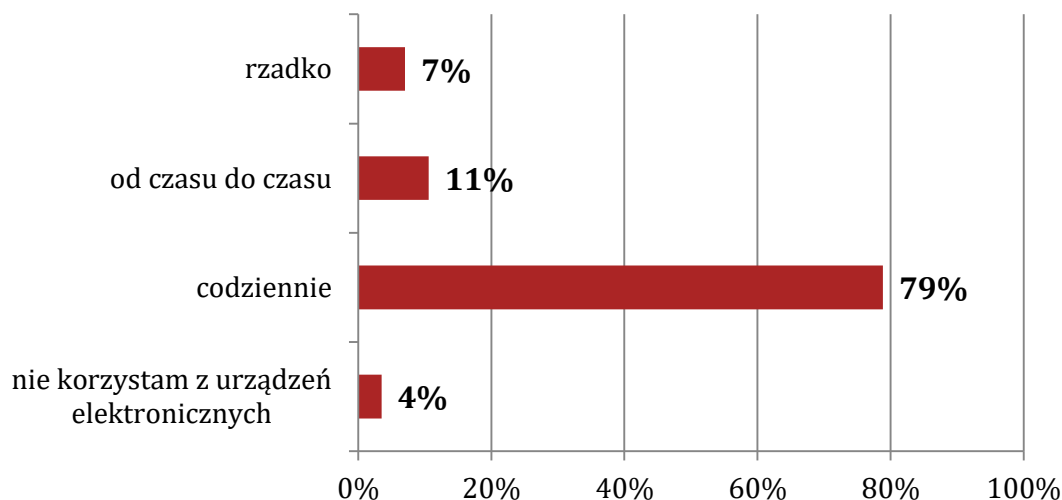
Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Nałogowe korzystanie z nowych mediów, wśród których wymienia się Internet, telewizję, gry, telefony komórkowe jest stosunkowo nowym zjawiskiem, jednak przyjmującym coraz większe rozmiary. Wiąże się, tak samo jak uzależnienia od substancji psychoaktywnych, z wieloma negatywnymi konsekwencjami zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Realizowane badania ogólnopolskie pokazują, że na przestrzeni lat wzrasta odsetek osób korzystających z Internetu – w 2012 deklarowało to 61,4%, natomiast w 2018 roku – 74,2%, a więc blisko trzy czwarte Polaków. Problem z uzależnieniem od Internetu według testu przejawiało w 2019 roku 0,03% badanej populacji, co stanowi 0,04% korzystających z sieci. Liczba osób zagrożonych uzależnieniem od Internetu kształtuje się natomiast na poziomie 1,4%, co stanowi 1,9% korzystających z Internetu. Jak wynika z raportu „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych” opracowanego przez *Centrum Badania Opinii Społecznej*: „Konto w portalach społecznościowych ma obecnie mniej więcej połowa badanych, jednak wśród najmłodszych – niemal wszyscy. Należy przypuszczać, że w przyszłości, wraz ze starzeniem się obecnie najmłodszych kohort wiekowych, uczestnictwo w mediach społecznościowych może stać się powszechne”³³. Ze względu na postępujący rozwój technologii oraz zajmujące znaczną część czasu korzystanie z urządzeń elektronicznych, zjawisko to powinno zostać objęte stałym monitoringiem oraz systematycznymi działaniami profilaktycznymi.

Kolejny blok pytań miał na celu sprawdzenie w jaki sposób oraz jak często mieszkańcy gminy Sobków korzystają z urządzeń elektronicznych. Zebrany materiał badawczy wykazał, iż swój czas poświęcają na to niemal wszyscy mieszkańcy Gminy tj. 96%. 79% badanych robi to codziennie, 11% - od czasu do czasu, a 7% robi to rzadko.

³³ *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.

Wykres 40. Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci ankietowani, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych.

82 osoby

Zadaliśmy respondentom pytanie również o to, ile czasu w ciągu dnia spędzają na korzystaniu z urządzeń elektronicznych. Największa liczba respondentów, tj. 34 osoby (41%) wskazało na 1-3 godzin, 29 osób (35%) wskazało na czas do 1 godz. 7 badanych (9%) spędza na tym od 3 do 6 godz. Na 6-10 godz. wskazała 1 osoba (1%), a bardzo duże ilości czasu – powyżej 10 godzin – poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 4 badanych tj. 5%. Z kolei 7 ankietowanych tj. 9% nie korzysta z nich codziennie.

Tabela 25. Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>do 1 godz.</i>	35%	29
<i>1-3 godz.</i>	41%	34
<i>3-6 godz.</i>	9%	7
<i>6-10 godz.</i>	1%	1
<i>powyżej 10 godzin</i>	5%	4
<i>nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych</i>	9%	7

Większość mieszkańców Gminy nie doświadczyło problemów w związku z korzystaniem z urzędzeń elektronicznych. Natomiast wśród tych ankietowanych, którzy doznali konsekwencji wynikających z korzystania z urzędzeń elektronicznych, 3 respondentów doświadczyło problemów ze zdrowiem (4%), natomiast 4 osoby doznały problemów finansowych (5%).

Tabela 26. Czy w związku z korzystaniem z urzędzeń elektronicznych doświadczył/a Pan/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>problemów w pracy</i>	0%	0
<i>problemów ze zdrowiem</i>	4%	3
<i>problemów w rodzinie</i>	0%	0
<i>problemów finansowych</i>	5%	4
<i>innych</i>	0%	0
<i>nie doświadczyłem/am</i>	94%	77

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

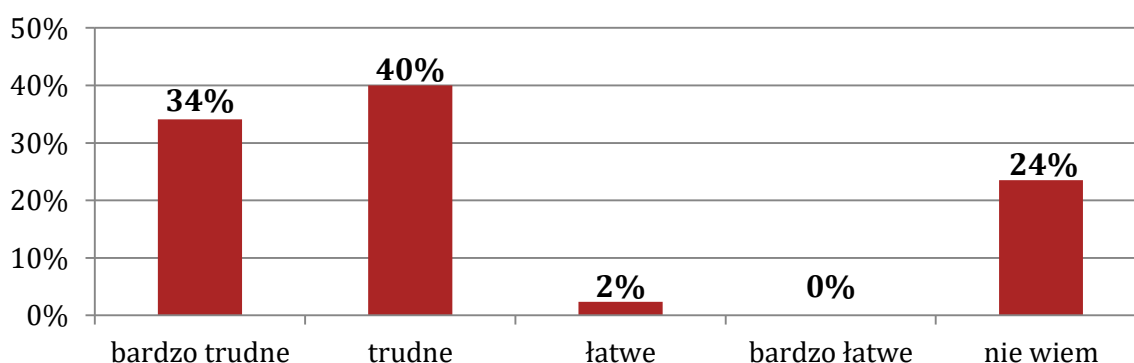
Rynek pracy

W 2019 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 745,1 tys. kobiet i 751,4 tys. mężczyzn. W końcu 2019 r. prawo do zasiłku posiadało 82,2 tys. kobiet (tj. 17,1% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 60,3 tys. mężczyzn (tj. 15,6 % ogółu zarejestrowanych mężczyzn). W końcu 2019 roku najwyższa liczba bezrobotnych kobiet znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach, w których znajdowało się też najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, tj. mazowieckim (63,5 tys. kobiet), podkarpackim (40,3 tys. kobiet). Najmniej bezrobotnych kobiet było w województwach lubuskim (10,9 tys. kobiet), opolskim (12,1 tys. kobiet) i podlaskim (15,8 tys. kobiet). Średni wiek bezrobotnych wyniósł w końcu 2019 roku ok. 40 lat - dla kobiet ok. 38 lat, a dla mężczyzn ok. 44 lata. Mimo faktu, że bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone, we wszystkich grupach bez względu na wiek dłużej pozostawały w ewidencji urzędów pracy.³⁴

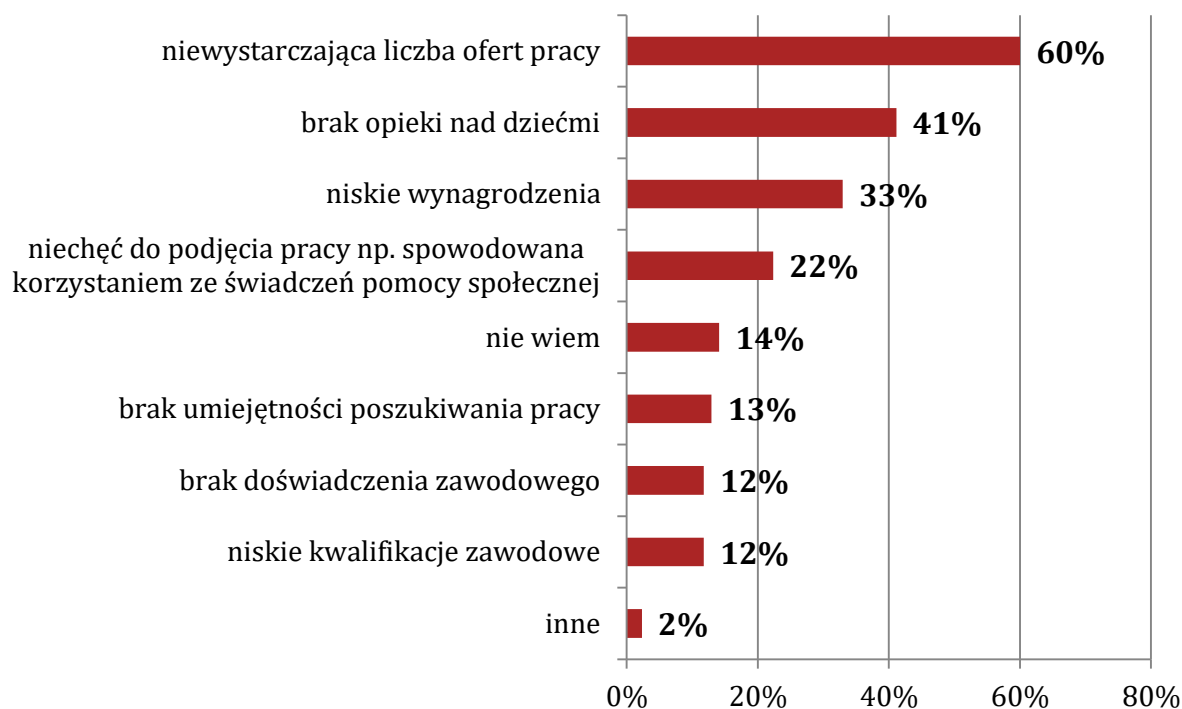
³⁴ Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk

W niniejszym bloku tematycznym została poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców Gminy. Celem było zbadanie opinii respondentów na temat rynku pracy, szans na znalezienie zatrudnienia oraz form wsparcia na jakie mogą liczyć. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Gminy sprawi trudności. Aż 40% mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie gminy Sobków jest trudne, a co trzeci respondent uważa, że jest to bardzo trudne (34%). Zaledwie 2% ankietowanych uważa, że znalezienie pracy jest łatwe. Wśród badanych 24% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 41. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest:

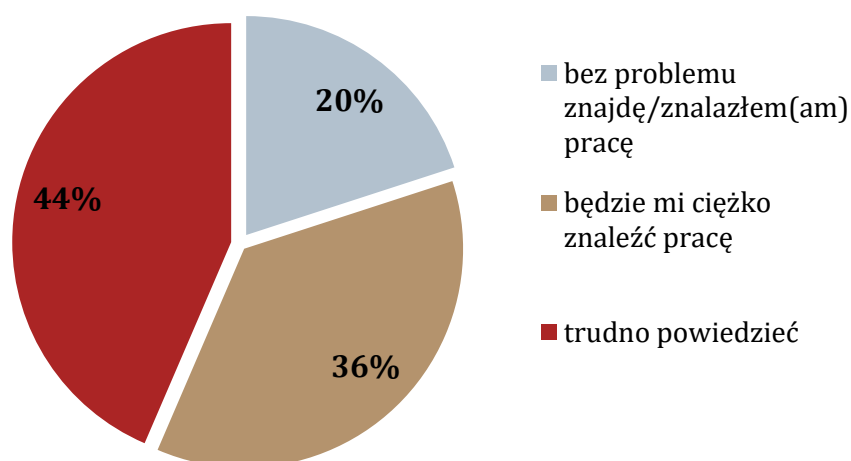

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o wskazanie głównych powodów bezrobocia w Gminie. Wśród najczęściej wybieranych powodów znalazły się kolejno: niewystarczająca liczba ofert pracy (60%), brak opieki nad dziećmi (41%), niskie wynagrodzenia (33%), a także niechęć do podjęcia pracy np. spowodowana korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej (22%). W dalszej kolejności odpowiedzi ankietowanych padły na brak umiejętności poszukiwania pracy (13%) oraz brak doświadczenia zawodowego i niskie kwalifikacje zawodowe (po 12%). Wśród innych odpowiedzi badani wyróżnili „lenistwo” oraz „uzyskiwanie możliwości zatrudnienia tylko dzięki znajomości osób pracujących w instytucjach”.

Wykres 42. Jaki według Pana/i jest główny powód bezrobocia w gminie Sobków?

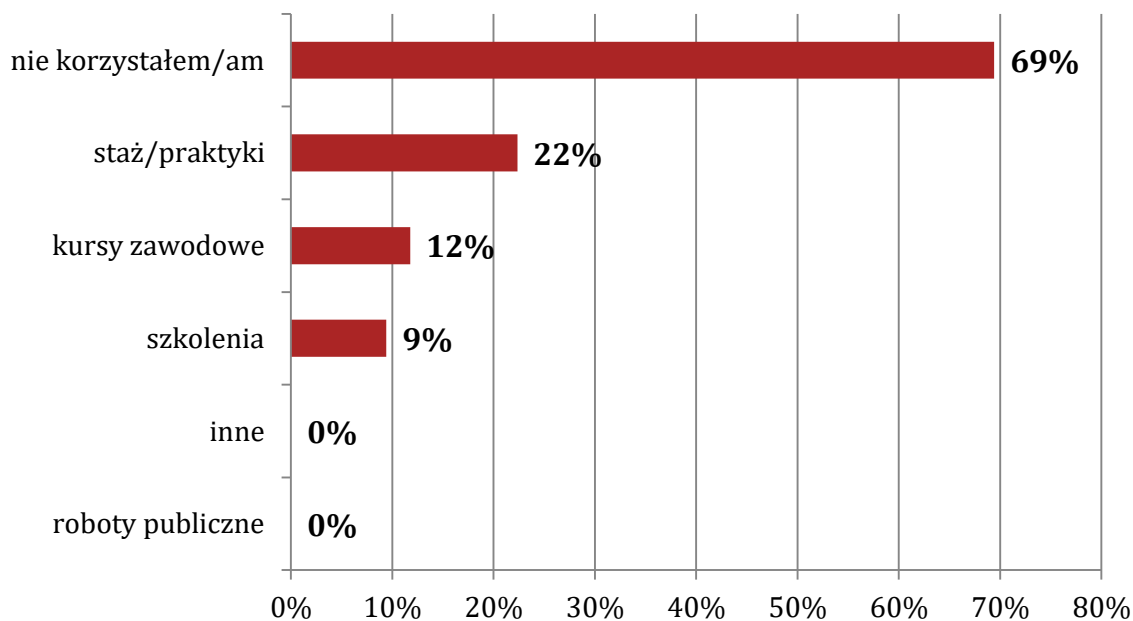
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnym pytaniu mieszkańcy Gminy dokonali oceny swoich szans na rynku pracy. Z materiału badawczego wynika, że 36% ankietowanych źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko będzie znaleźć im zatrudnienie. 20% badanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie pracę, a co druga osoba nie potrafiła jednoznacznie określić swoich szans na rynku pracy (44%).

Wykres 43. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?

W ostatnim pytaniu, badana populacja mieszkańców miała określić z jakich form aktywizacji zawodowej korzystała do tej pory. Jak wynika z analizy materiału badawczego, 22% brało udział w stażu/praktykach, 12% uczestniczyło w kursach zawodowych, natomiast 9% w szkoleniach. Większość badanych jednak nie korzystała z żadnej formy aktywizacji zawodowej (69%).

Wykres 44. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wykluczenie społeczne

Wykluczenie społeczne dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

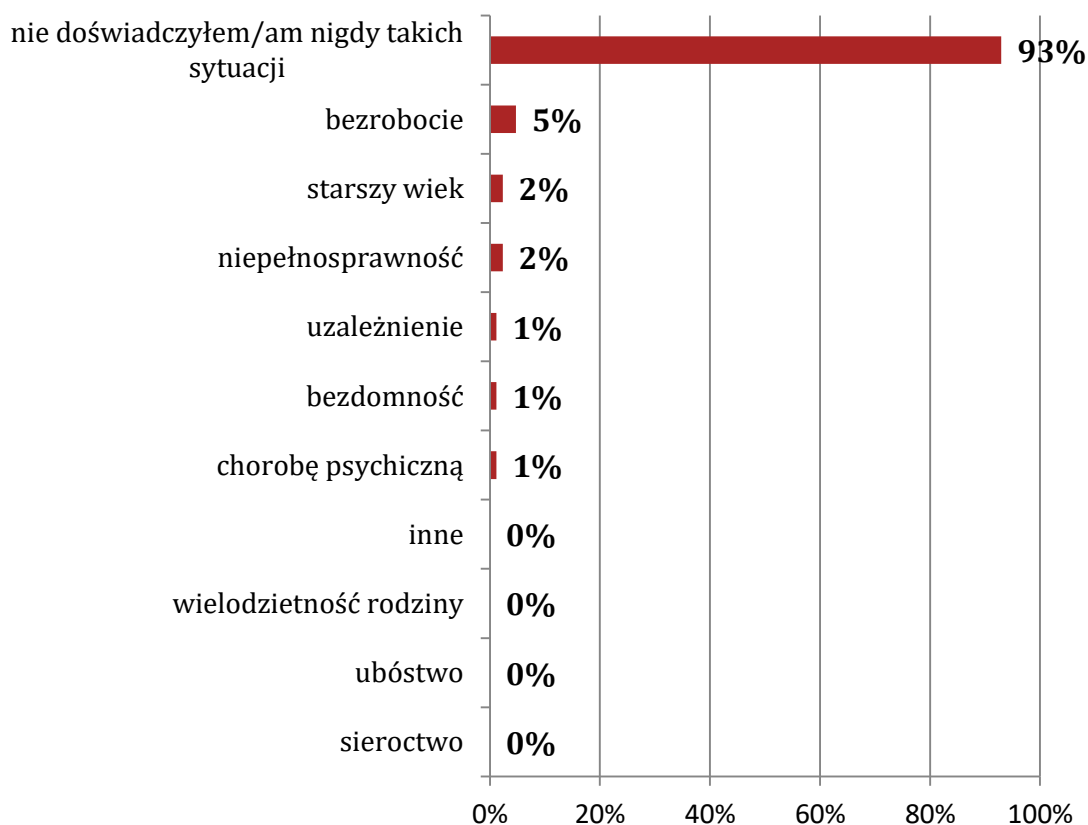
- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (bieda, ubóstwo materialne);
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów;
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im zdobycie normalnej pozycji społecznej, odpowiedniego poziomu kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych;
- nie mają dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co wynika z niedorozwoju tych instytucji spowodowanego brakiem priorytetów, brakiem środków publicznych, niską efektywnością funkcjonowania; doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów;
- mają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych;
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np. przemocy, szantażu, indoktrynacji³⁵

Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa. choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone. W 2018 roku stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 5,4%, co oznacza wzrost wskaźnika w odniesieniu do 2017 roku o około 1%.

³⁵ Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jest dokumentem przygotowanym przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner.

Z analizy materiału badawczego wynika, że 7% respondentów doświadczyło w swoim życiu odrzucenia społecznego. Najwięcej osób doznało go ze względu na bezrobocie (5%), starszy wiek i niepełnosprawność (po 2%), a po 1% ankietowanych wskazało kolejno na uzależnienie, bezdomność oraz chorobę psychiczną.

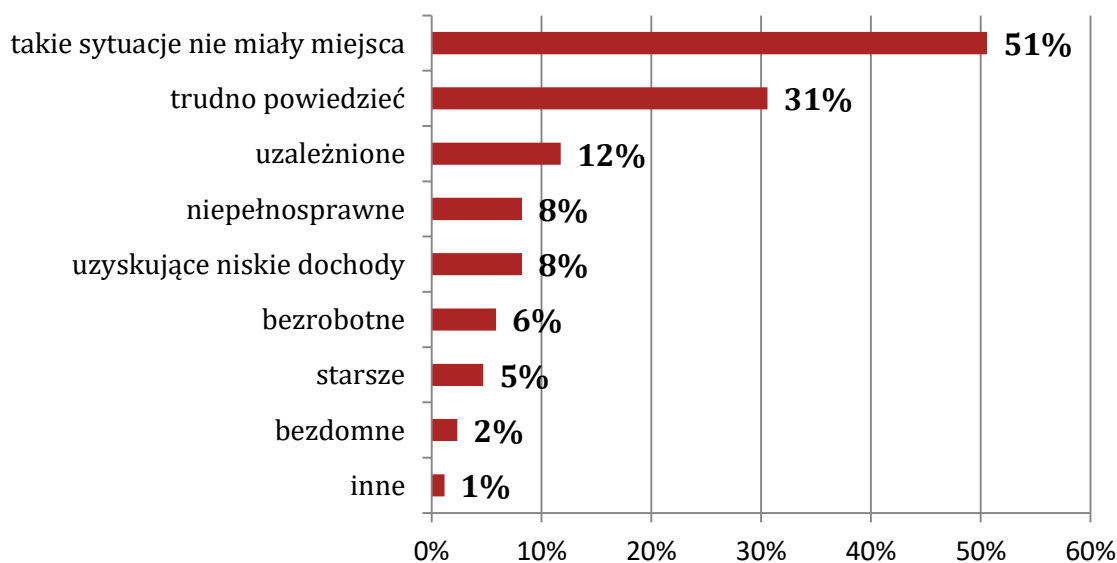
Wykres 45. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli odnieść się do stwierdzenia, czy w ich środowisku są osoby, które z powodu swojej sytuacji życiowej doznały wykluczenia społecznego. 51% ankietowanych odpowiedziało, że takie sytuacje nie miały miejsca, a 31% miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie. Średnio co ósmy mieszkaniec gminy Sobków zna w swoim środowisku osobę uzależnioną, która doznała z tego powodu odrzucenia, 8% – osobę niepełnosprawną lub uzyskującą niskie dochody, 6% – osobę bezrobotną, 5% – osobę starszą, a 2% – osobę bezdomną. Wśród innych odpowiedzi, ankietowany wskazał „osoby, które prowadzą gospodarstwo rolne”.

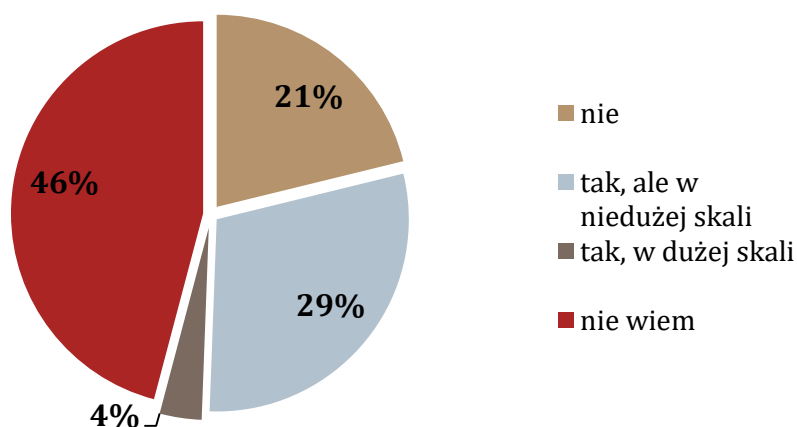
Wykres 46. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzućenia ze społeczności lokalnej?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli określić, czy problem ubóstwa występuje w ich Gminie. Jak wynika z badań ankietowanych, średnio co trzeci mieszkaniec uważa, że problem ubóstwa występuje w niedużej skali (29%), a 4% ankietowanych uważa, że ubóstwo występuje w dużej skali. W opinii 21% mieszkańców ubóstwo w Gminie nie występuje. Z kolei 46% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

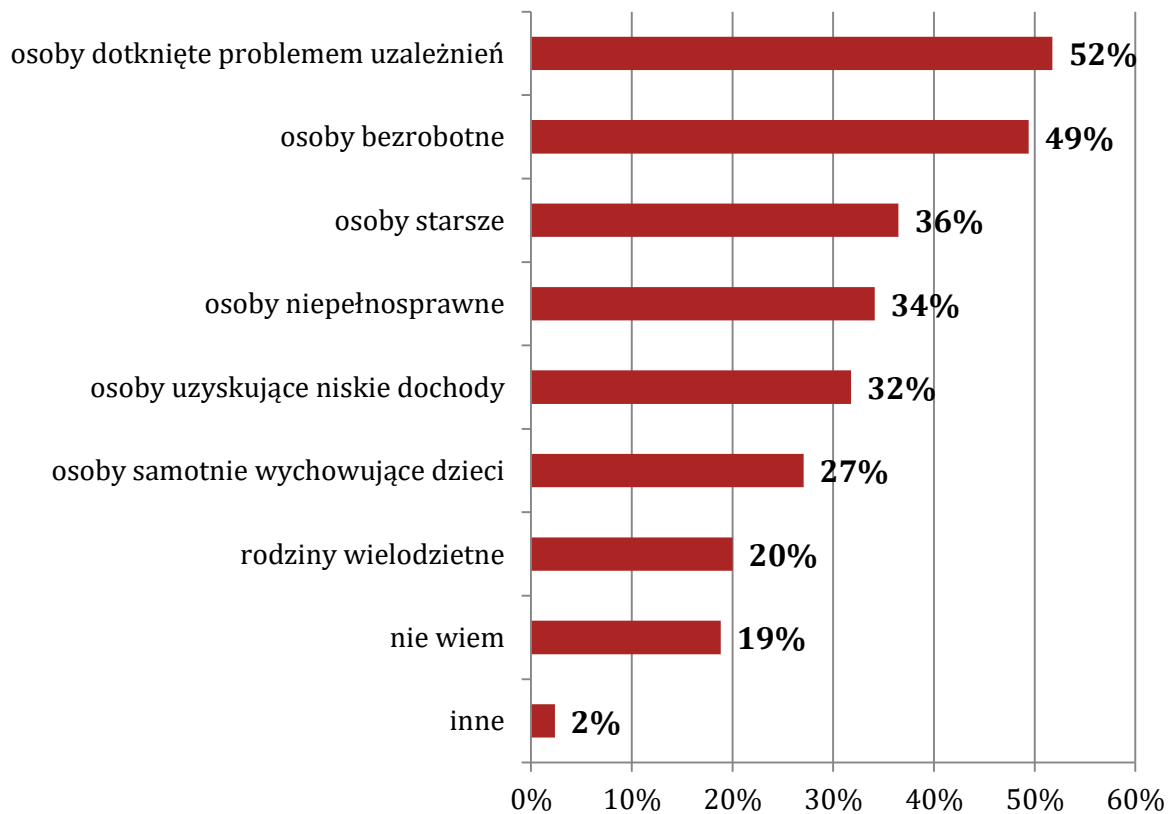
Wykres 47. Czy problem ubóstwa jest obecny w Pana/i Gminie?

Ostatnie pytanie dotyczyło tego, kto zdaniem respondentów jest najbardziej zagrożony ubóstwem na terenie gminy Sobków. Badani najczęściej wskazywali kolejno na osoby dotknięte problemem uzależnień (52%), osoby bezrobotne (49%), osoby starsze (36%), osoby z niepełnosprawnościami (34%) oraz osoby uzyskujące niskie

dochody (32%). W dalszej kolejności wybór padał na samotnych rodziców (27%) i rodziny wielodzietne (20%). Wśród innych odpowiedzi, 1 z respondentów wskazał na „osoby niezaradne życiowo”.

Wykres 48. Kto według Pana/i jest najbardziej zagrożony ubóstwem w Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

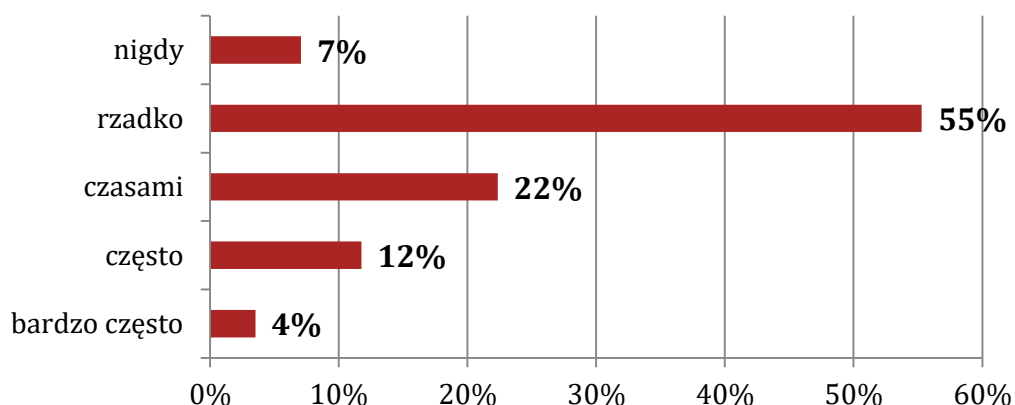

Niepełnosprawność

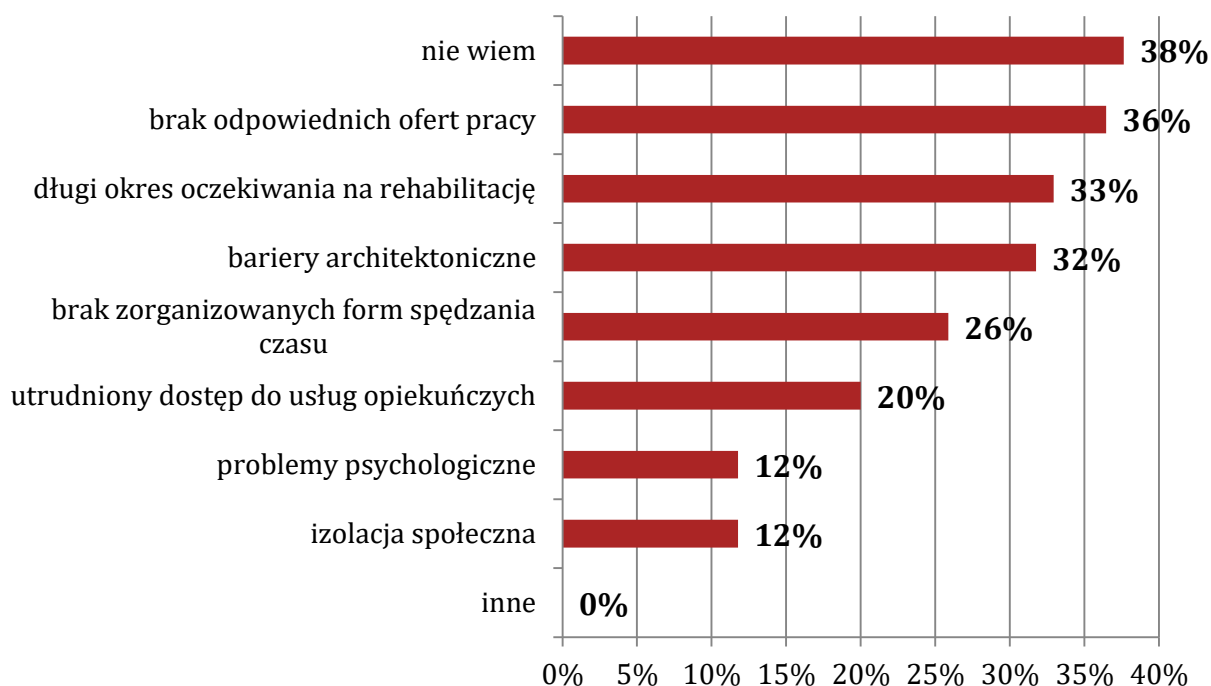
Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Diagnozie wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 roku w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób niepełnosprawnych lub niezdolnych do pracy najczęściej występowały mężczyźni w wieku 63 lat. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat, 58 lat oraz 60 lat. Najwyższa wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie lubuskim (933), zaś najmniej w województwie opolskim (466)³⁶.

W pierwszej kolejności respondenci zostali zapytani o to jak często spotykają osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy Sobków. Większość badanych (55%) odpowiedziała, że rzadko, 22% - czasami, 12% - często, a 4% - bardzo często. Natomiast 7% mieszkańców Gminy nigdy nie spotkało na jej terenie osoby z niepełnosprawnościami.

³⁶ Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

Wykres 49. Jak często spotyka Pan/i na terenie Gminy osoby niepełnosprawne?

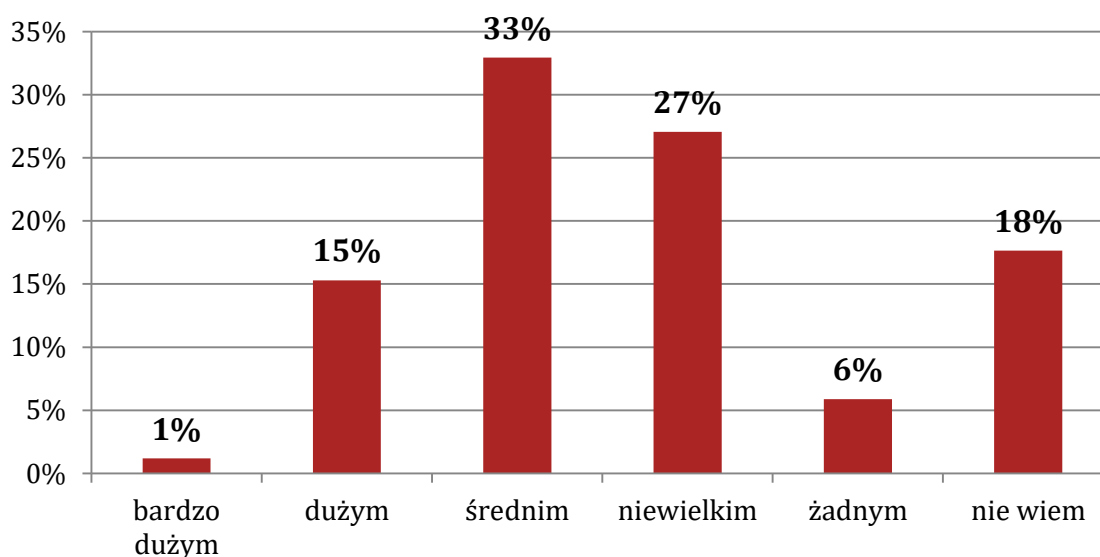
Następnie ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie najczęstszych problemów dotyczących niepełnosprawnych mieszkańców gminy Sobków. Ankietowani wskazali kolejno na: brak odpowiednich ofert pracy (36%), długi okres oczekiwania na rehabilitację (33%), bariery architektoniczne (32%), brak zorganizowanych form spędzania czasu (26%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (20%), problemy psychologiczne oraz izolację społeczną (po 12%).

Wykres 50. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli ocenić stopień dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób niepełnosprawnych. 33% badanych uważa, że jest ona średnio dostosowana do osób niepełnosprawnych. Co czwarty mieszkaniec jest zdania, że Gmina w niewielkim stopniu jest przystosowana do osób niepełnosprawnych, a 6% ankietowanych stwierdziło, że w żadnym. Co siódmy mieszkaniec twierdzi, że dużo miejsc jest przystosowanych do osób niepełnosprawnych, 18% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Natomiast tylko 1% uważa, że infrastruktura techniczna Gminy jest przystosowana do osób z niepełnosprawnościami w dużym stopniu.

Wykres 51. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?

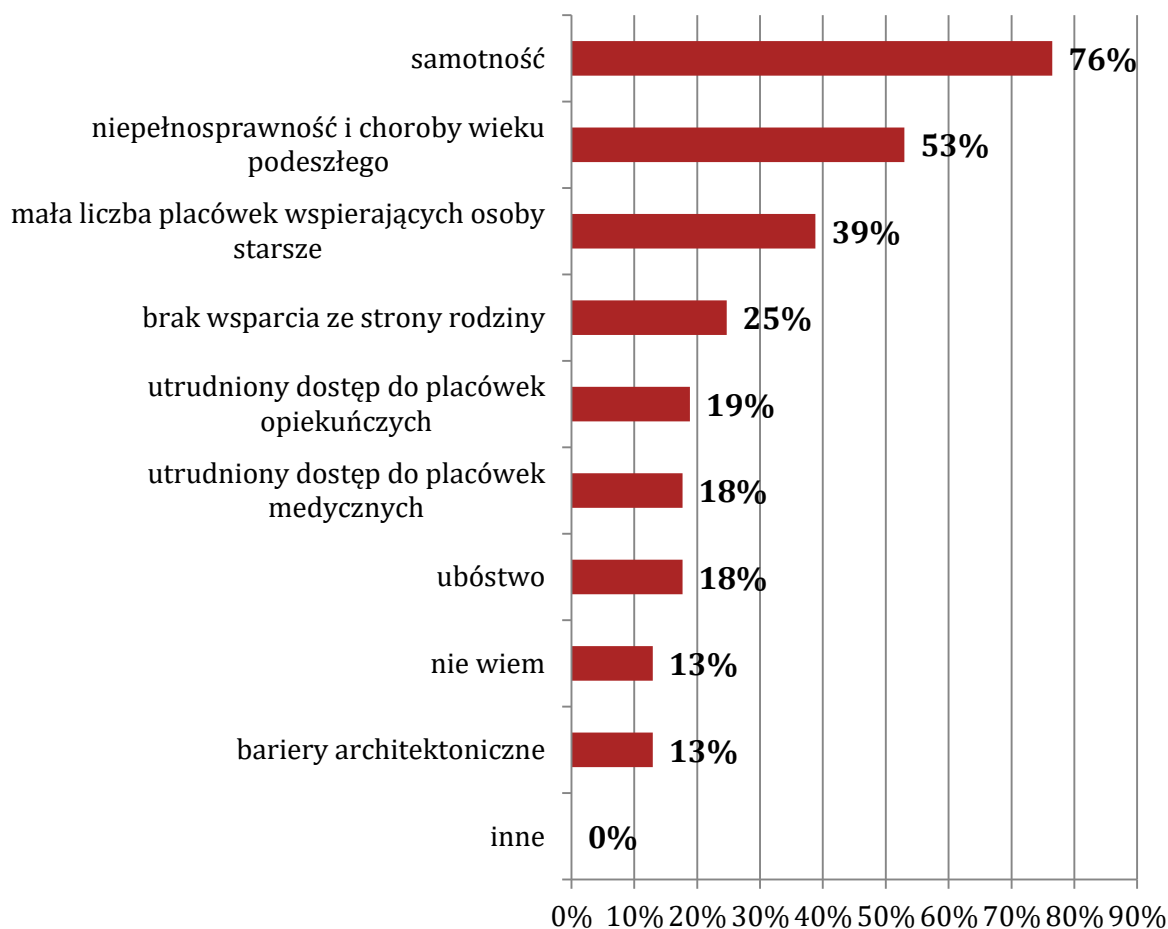
Osoby starsze

Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. w ostatnich latach obserwuje się spadek liczby mieszkańców w Polsce oraz postępujący proces starzenia się ludności – w 2010 roku odsetek osób starszych w populacji całego kraju kształtował się na poziomie 19,6%, podczas gdy w 2018 roku osiągnął poziom 24,8%. Wśród kobiet zamieszkujących Polskę 27,9% z nich osiągnęło wiek senioralny, podczas gdy wśród mężczyzn udział seniorów w ogólnej liczbie mężczyzn ukształtował się na poziomie 21,4%. Analizując liczbę osób w wieku senioralnym w poszczególnych województwach, można zaobserwować znaczące różnice. Aż 26,5% seniorów Polski zamieszkiwało dwa województwa, tj. mazowieckie oraz śląskie, podczas gdy w województwie o najmniejszej liczbie osób starszych – lubuskim mieszka jedynie 2,6% osób starszych w Polsce³⁷.

W pierwszej kolejności respondenci mieli określić, jakie według nich występują główne problemy osób starszych w środowisku lokalnym. W pierwszej kolejności ankietowani zaliczyli do nich samotność (76%), niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (53%) oraz małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (39%). W dalszej kolejności wybór badanych padł na brak wsparcia ze strony rodziny (25%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (19%), utrudniony dostęp do placówek medycznych oraz ubóstwo (po 18%). Na bariery architektoniczne wskazało 13% ankietowanych, a taki sam procent próby badawczej nie miał wiedzy w tym zakresie.

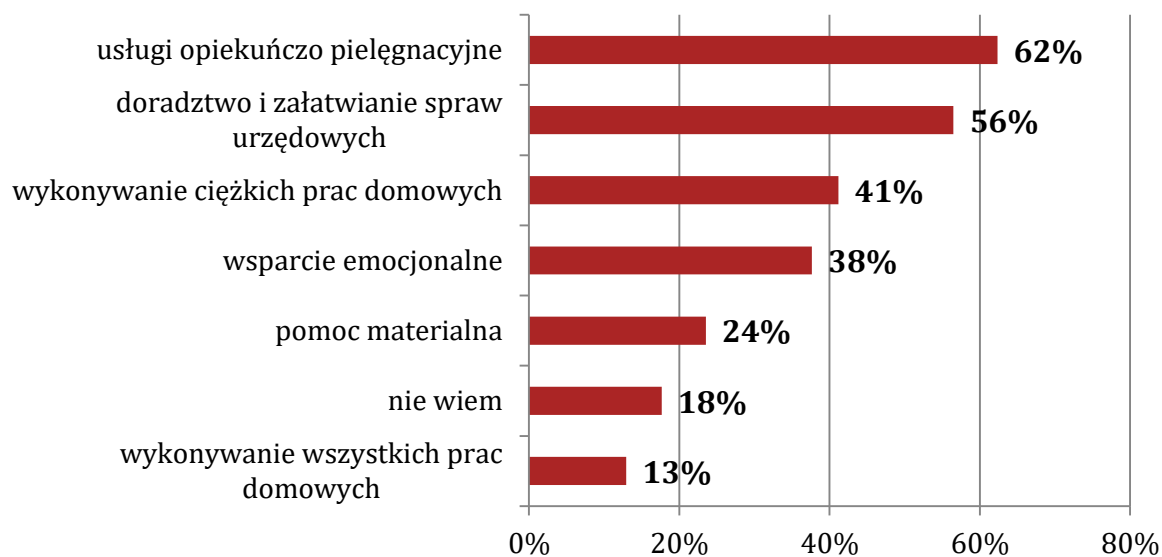
³⁷ Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.

Wykres 52. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie ankietowali zostali poproszeni o wskazanie głównych potrzeb seniorów w środowisku lokalnym respondentów. W pierwszej kolejności badani wskazali usługi opiekuńczo–pielęgnacyjne (62%), doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (56%) oraz wykonywanie ciężkich prac domowych (41%). Co trzeci ankietowany wskazał na wsparcie emocjonalne. W dalszej kolejności wybór respondentów padł na pomoc materialną oraz wykonywanie wszystkich prac domowych.

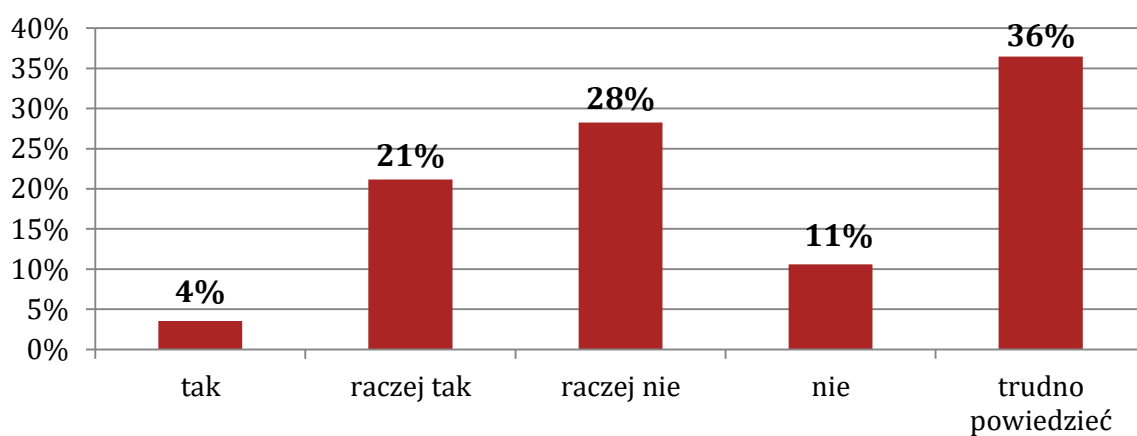
Wykres 53. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

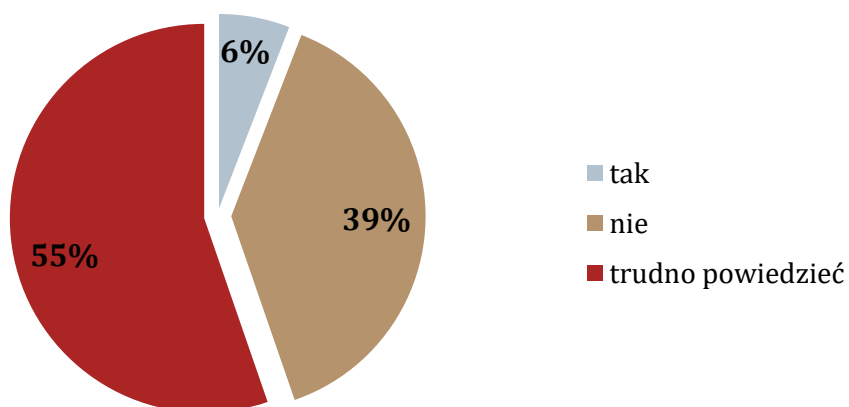
W kolejnym pytaniu dotyczącym niniejszego bloku tematycznego, mieszkańcy gminy Sobków mieli ocenić, czy oferta pomocy osobom starszym tj. opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest w Gminie wystarczająca. 28% badanych jest zdania, że oferowana pomoc osobom starszym jest raczej niewystarczająca, a 11% uważa, że nie wystarcza. Tylko 4% twierdzi, że oferta pomocowa skierowana do najstarszych osób jest w pełni wystarczająca, natomiast 21% uważa, że jest raczej wystarczająca. Co trzeci mieszkaniec nie potrafił określić swojego stanowiska w tej sprawie.

Wykres 54. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?

W ostatniej kolejności ankietowani mieszkańcy wyrazili swoją opinię na temat zjawiska marginalizacji osób starszych zamieszkujących Gminę. Co trzeci respondent uważa, iż seniorzy nie są marginalizowani, 6% badanych uważa, że taki problem występuje, z kolei 55% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 55. Czy w Pana/i opinii osoby starsze w Państwa Gminie są marginalizowane?

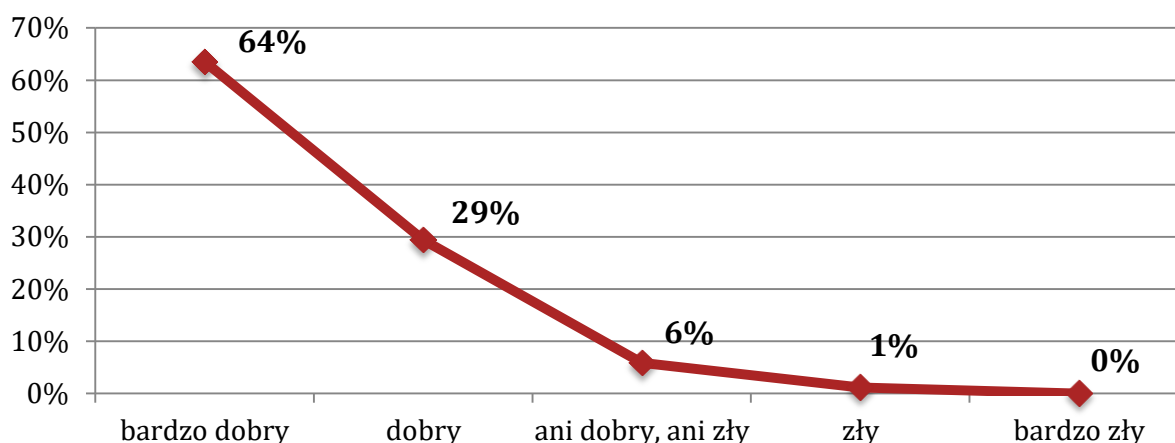

Zdrowie psychiczne

Definicja zdrowia psychicznego Światowej Organizacji Zdrowia to: „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty”. Najnowszy raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Komisji Europejskiej pt. „Health at a Glance: Europe 2018” wskazuje, że ponad jedna na sześć osób w krajach UE (17,3%) miała problem ze zdrowiem psychicznym w 2016 roku, czyli około 84 mln mieszkańców Unii zmagają się z zaburzeniami psychicznymi takimi jak depresja, zaburzenia lękowe oraz zaburzenia związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Z raportu wynika, że aż 25 milionów Europejczyków (5,4% populacji) cierpiało na stany lękowe, 21 mln (4,5%) miało depresję lub stany depresyjne, 11 mln (2,4%) zmagają się z uzależnieniem od alkoholu i/ lub narkotyków, ok. 1,5 mln (0,3%) ludzi miało zaburzenia ze spectrum schizofrenii. Ciężkie choroby psychiczne, takie jak zaburzenia afektywne dwubiegunowe, dotykały prawie 5 mln ludzi (1% populacji)³⁸.

W pierwszej kolejności badani mieli ocenić swój stan zdrowia psychicznego. Większość mieszkańców oceniła go jako bardzo dobry (64%) i dobry – 29%. Jako zły swój stan zdrowia psychicznego ocenił 1% ankietowanych, natomiast 6% twierdzi, że ich zdrowie psychiczne nie jest w ani dobrej, ani złej kondycji.

Wykres 56. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?

³⁸ Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli określić, czy w przeciągu ostatnich 2 tygodni przed badaniem utrzymywały się u nich wymienione stany. Z poniżej tabeli wynika, że:

- 25% doświadczyło obniżenia nastroju (21 osób);
- 15% utraciło zainteresowania i zdolności do radowania się (13 osób);
- 22% zmniejszyła się energia prowadząca do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności (19 osób);
- 16% doświadczyło osłabienia koncentracji i uwagi (14 osób);
- 15% miało niską samoocenę i małą wiarę w siebie (13 osób);
- 13% doznało poczucia winy i małej wartości (11 osób);
- 4% miał myśli lub czyny samobójcze (3 osoby);
- 21% doświadczyło zaburzeń snu (18 osób);
- 4% miało zmniejszony apetyt (3 osoby).

Tabela 27. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:

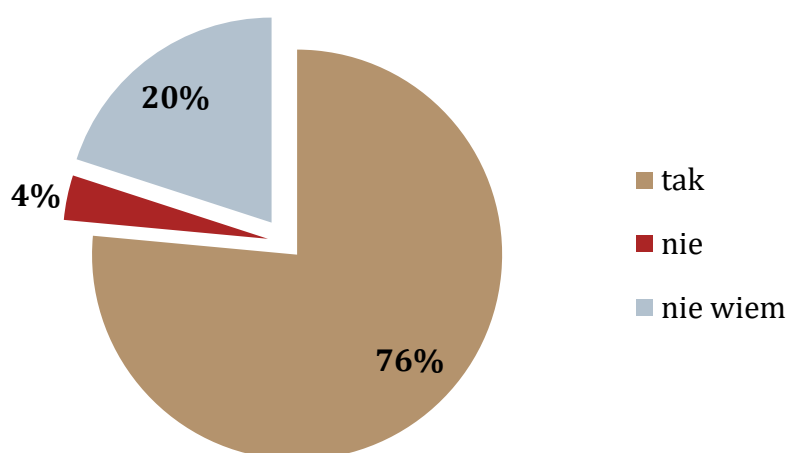
	TAK		NIE	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
<i>obniżenie nastroju</i>	25%	21	75%	64
<i>utrata zainteresowań i zdolności do radowania się</i>	15%	13	85%	72
<i>zmniejszenie energii prowadzące do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności</i>	22%	19	78%	66
<i>osłabienie koncentracji i uwagi</i>	16%	14	84%	71
<i>niska samoocena i mała wiara w siebie</i>	15%	13	85%	72
<i>poczucie winy i małej wartości</i>	13%	11	87%	74
<i>myśli lub czyny samobójcze</i>	4%	3	96%	82
<i>zaburzenia snu</i>	21%	18	79%	67
<i>zmniejszony apetyt</i>	4%	3	96%	82

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Według badań CBOS „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością” z 2018 roku wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu, ale nadal zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny. Co piąty badany deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padła ofiarą jakiegoś przestępstwa. Odsetki osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa, są niemal takie same jak w 2017 roku³⁹.

W celu oceny poczucia bezpieczeństwa występującego wśród mieszkańców gminy Sobków, ankietowani zostali zapytani o to, czy oceniają swoją okolicę jako bezpieczną. Zdecydowana większość respondentów odpowiedziała twierdząco na to pytanie (76%). Odmienne zdanie w tym aspekcie posiada 4% mieszkańców Gminy, a co piąty ankietowany nie potrafił udzielić odpowiedzi.

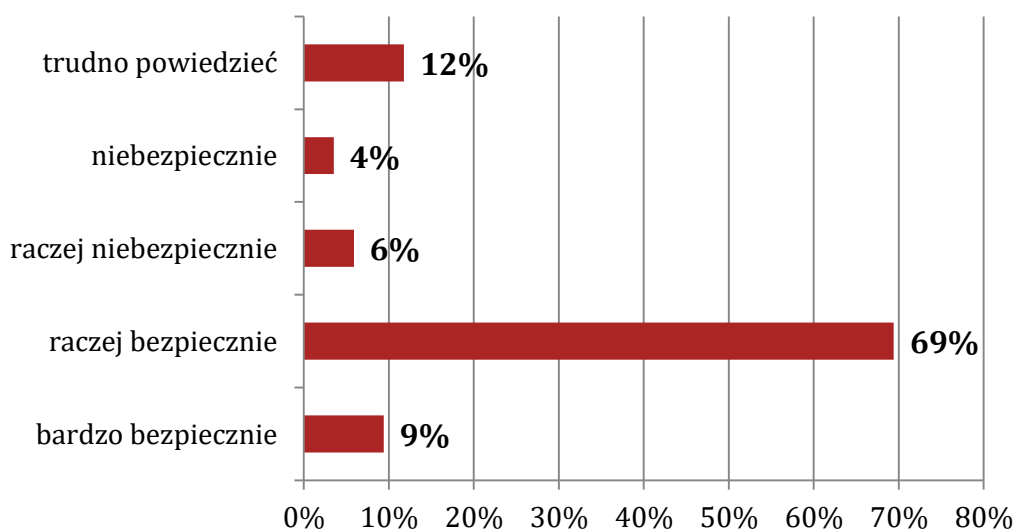
Wykres 57. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?

³⁹ „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.

Następnie ankietowanym zadane zostało pytanie, czy czują się bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku. Wypowiedzi badanych są następujące: 69% osób czuje się raczej bezpiecznie, a 9% bardzo bezpiecznie. Z kolei 4% respondentów uważa że ich w okolicy jest niebezpiecznie, a 6%, że raczej niebezpiecznie. Trudność w odpowiedzi na to pytanie miało 12% ankietowanych.

Wykres 58. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?

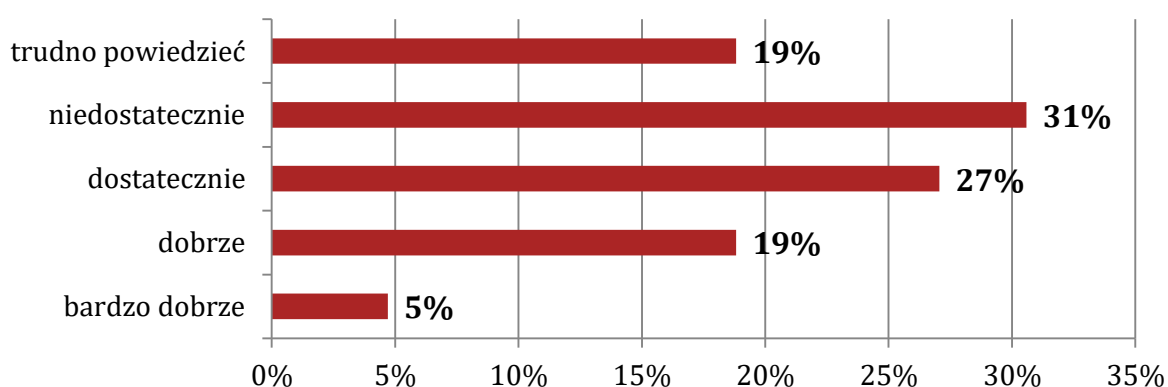
Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka za zgodą rodziny i jej aktywnym udziałem. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. W 2018 roku na wsparcie rodzin w Polsce w formie świadczeń rodzinnych przeznaczono 10,0 mld zł, a korzystało z nich średnio miesięcznie 1,9 mln beneficjentów. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono na łączną kwotę 1,2 mln zł⁴⁰.

⁴⁰ Świadczenia na rzecz rodziny w 2018 roku, GUS.

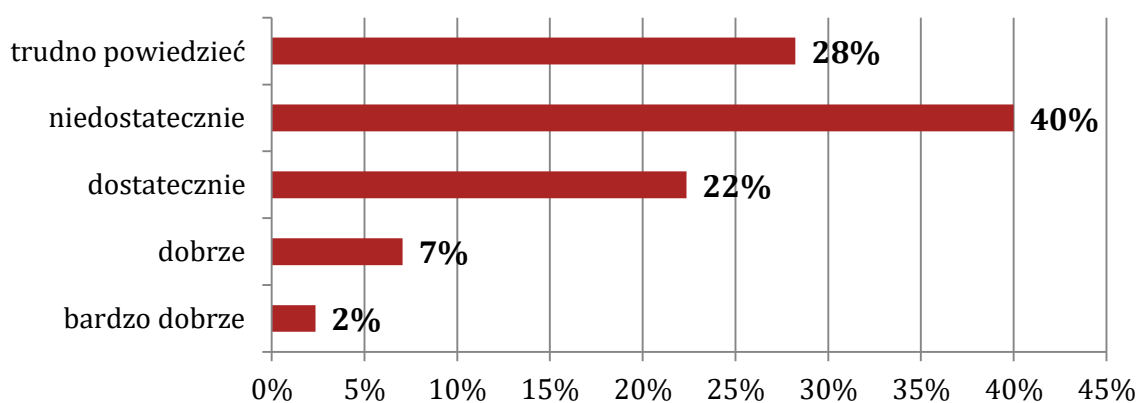
W ramach podrozdziału dotyczącego wspierania rodziny, zadano mieszkańcom pytanie dotyczące oceny działań Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. 24% oceniło działania Gminy pozytywnie (5% - „bardzo dobrze”, a 19% - „dobrze”), natomiast 27% dostatecznie. Większość osób biorących udział w badaniu jest zdania, że działania w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży prowadzone są w sposób niedostateczny (31%), a 19% trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 59. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

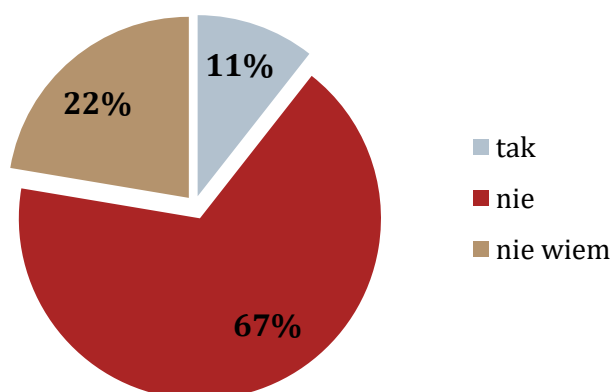
Następnie respondenci zostali poproszeni o ocenę działań Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin. W opinii przeważającej części ankietowanych, działania te są niedostateczne (40%). Pozytywnie oceniło je zaledwie 9% próby badawczej (z czego 2% - bardzo dobrze, a 7% - dobrze). Za dostateczne uważa je 22% respondentów, a co 4 ankietowany miał trudność w odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 60. Jak ocenia Pan/i działania Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?

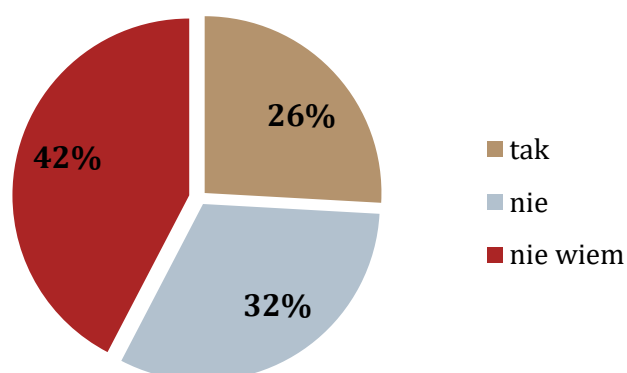
W dalszej kolejności zapytaliśmy respondentów o to, czy na terenie gminy Sobków organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin. Ponad połowa badanych jest zdania, że liczba działań jest niewystarczająca (67%), a zaledwie 11% mieszkańców uważa, że jest odpowiednia. Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 22% badanych.

Wykres 61. Czy na terenie Gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?

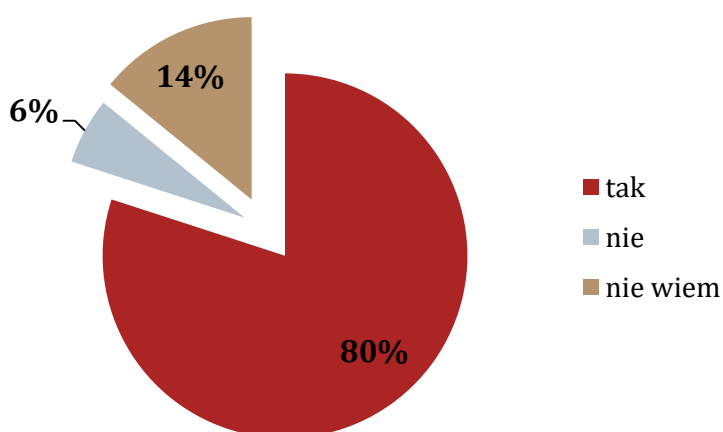
Zbadaniu została także poddana opinia mieszkańców na temat potrzeby prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców. Z odpowiedzi ankietowanych wynika, iż taką potrzebę dostrzega co 4 z nich, 32% uważa, iż nie jest to konieczne, a 42% respondentów nie ma wiedzy w tym zakresie.

Wykres 62. Czy na terenie Gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?

Ostatnie pytanie zadane dorosłym mieszkańcom gminy Sobków dotyczyło ich opinii na temat potrzeby stworzenia na terenie Gminy publicznego żłobka lub klubu malucha. Z wypowiedzi ankietowanych wynika, iż zdecydowana większość respondentów dostrzega taką potrzebę – twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 80% z nich. Odmienne zdanie na ten temat posiada 6% mieszkańców, a 14% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 63. Czy według Pana/i potrzeba stworzenia na terenie Gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?

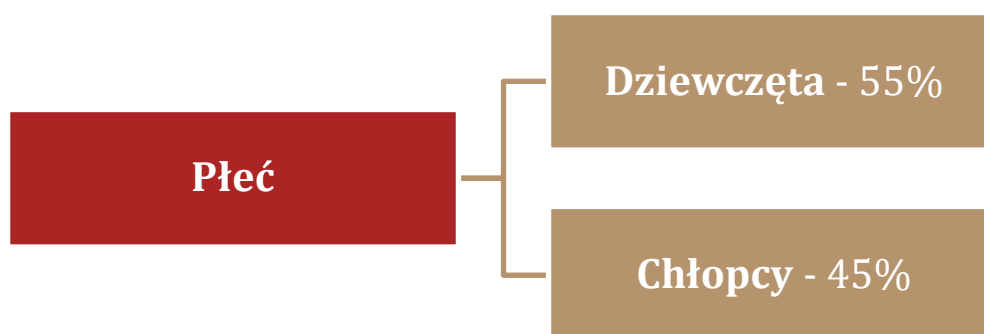
2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z gminy Sobków. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy, e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą, nadmiernym korzystaniem z urządzeń elektronicznych, hazardem, a także poznanie opinii młodych mieszkańców Gminy na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

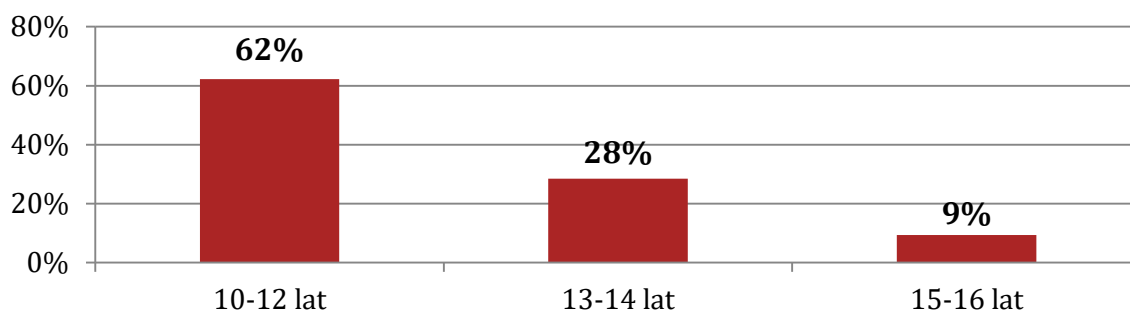
Struktura badanej próby

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Sobków wypełnili 204 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne przewagę miały dziewczynki. Stanowiły one 55% ogółu. Chłopcy wypełnili 45% kwestionariuszy.

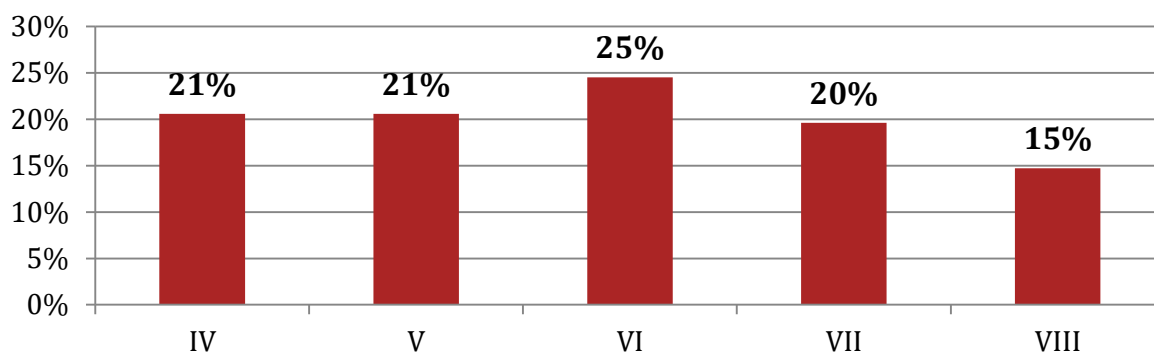
Rysunek 8. Płeć:

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10–12 lat (62%). Uczniowie mający 13–14 lat stanowili 28% ogółu, a respondentów mających 15–16 lat było 9%.

Wykres 64. Wiek:

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Ankietowani uczęszczający do klasy IV i V stanowili po 21%, do klasy VI – 25%, do klasy VII – 20%, a do klasy VIII – 15%.

Wykres 65. Klasa:

Problem alkoholowy

Realizowane na przestrzeni lat badania wśród dzieci i młodzieży wskazują na to, że alkohol jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych substancji psychoaktywnych używanych przez młodych ludzi - sięgano po niego częściej niż po papierosy czy narkotyki. Niepokojące jest to, że picie alkoholu w młodym wieku jest szczególnie szkodliwe - może zaburzyć dalszy rozwój fizyczny i psychiczny nastolatków, osłabić funkcje poznawcze, takie jak pamięć czy koncentracja, a uszkodzenia mózgu spowodowane alkoholem bywają trwałe, utrudniając jego pracę także w dorosłości⁴¹. Powodów sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież jest wiele, między innymi przyzwolenie ze strony rodziców, nieprawidłowe relacje rodzinne, łatwa dostępność, presja rówieśników, nieumiejętność radzenia sobie z problemami, czy też chęć ośmielenia się w kontaktach z rówieśnikami. Alkohol – zwłaszcza piwo – w wielu

⁴¹ Jak rozmawiać dzieckiem o alkoholu?, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.

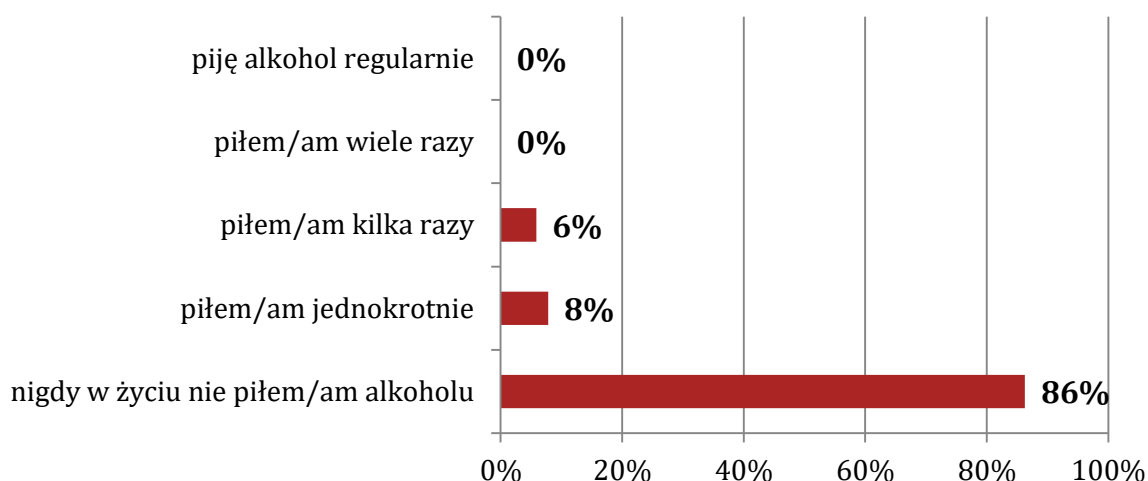

przypadkach stał się nieodłączną częścią zabaw, dyskotek, spotkań towarzyskich lub imprez sportowych⁴². Spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież nie tylko zwiększa ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych, ale także podejmowania innych zachowań ryzykownych, czy też zagrożeń rozwoju osobistego (zaniebywanie obowiązków szkolnych, konflikty z prawem, rodzicami, utrata zainteresowań). Pomimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, polska młodzież nadal jest silnie zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne. Z przeprowadzonego w 2019 roku badania ESPAD wynika, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło aż 80,0% uczniów z III klas gimnazjum, natomiast w czasie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie – 46,7%. Ponadto zdecydowana większość nastolatków z III klas gimnazjów uważa, że zdobycie alkoholu jest bardzo łatwe lub dosyć łatwe⁴³. Mając na uwadze dane statystyczne wskazujące na znaczne rozpowszechnienie spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej oraz konsekwencje tego dla rozwoju młodych ludzi, konieczne jest realizowanie systematycznych i długoterminowych działań profilaktycznych o udowodnionej skuteczności z udziałem zarówno uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli.

Pierwsze z pytań skierowanych do uczniów, odnosiło się do częstotliwości spożywania przez młodych mieszkańców Gminy alkoholu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że kontakt z nim miał średnio co siódmy uczeń, tj. 14%. W grupie osób, które zadeklarowały sięgnięcie po alkohol, 6% stanowią uczniowie, którzy spożywali go kilka razy, a 8% to ankietowani, którzy pili go tylko raz. Żaden z badanych nie pił alkoholu wiele razy oraz regularnie.

⁴² *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa-Milanówek 2017.

⁴³ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Wykres 66. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy pili alkohol.

28 osób

Uczniowie, którzy spożywali alkohol zostali poproszeni o określenie, w jakim wieku pierwszy raz po niego sięgnęli. Odpowiedzi respondentów są następujące: 8 osób wskazało na mniej niż 10 lat (29%), a 12 ankietowanych wskazało na przedział wiekowy 11-13 lat (43%), natomiast 8 uczniów miało wówczas 14-16 lat (29%).

Tabela 28. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>mniej niż 10 lat</i>	29%	8
<i>11-13 lat</i>	43%	12
<i>14-16 lat</i>	29%	8

Kolejne pytanie zadane uczniom ze szkół znajdujących się na terenie gminy Sobków, odnosiło się do częstotliwości spożycia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Wśród 5 uczniów (18%), którzy zadeklarowali spożywanie w tym czasie alkoholu, 4 osoby spożywały go 1-2 razy (14%), a 1 ankietowany 3-4 razy (4%).

Tabela 29. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni</i>	82%	23
<i>1 – 2 razy</i>	14%	4
<i>3 – 4 razy</i>	4%	1
<i>5 – 7 razy</i>	0%	0
<i>więcej niż 7 razy</i>	0%	0

Poniższa tabela przedstawia rodzaje alkoholu, po które sięgnęli badani uczniowie. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że nastolatki ze szkół na terenie gminy Sobków najczęściej sięgali po piwo (20 osób, tj. 71%), szampana (15 osób, tj. 54%) oraz wino (11 osób, tj. 39%). Część odpowiedzi padło również na wódkę (7 osób, tj. 25%), likier/nalewkę (4 osoby, tj. 14%) i whisky (1 osoba, tj. 4%). Wśród innych odpowiedzi respondenci wymienili także bimber oraz piwo smakowe.

Tabela 30. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>piwo</i>	71%	20
<i>szampan</i>	54%	15
<i>wino</i>	39%	11
<i>wódka</i>	25%	7
<i>likier, nalewka</i>	14%	4
<i>inny</i>	11%	3
<i>whisky</i>	4%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Badania wykazały, że wśród uczniów, którzy spożywali alkohol większość z nich w związku z tym nie doświadczyła jakichkolwiek przykrych konsekwencji (26 osób, tj. 93%). Natomiast wśród odpowiedzi respondentów, którzy doznali przykrych następstw, jednokrotne wskazania padły na problemy w szkole, w rodzinie oraz na kłótnię lub bójkę (po 4%).

Tabela 31. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie miałem/am przykrych doświadczeń</i>	93%	26
<i>problemy w szkole</i>	4%	1
<i>problemy w rodzinie</i>	4%	1
<i>kłótnia lub bójka</i>	4%	1
<i>inne</i>	4%	1
<i>problemy finansowe</i>	0%	0
<i>pogorszenie relacji koleżeńskich</i>	0%	0
<i>problemy z Policją</i>	0%	0
<i>wypadek lub uszkodzenie ciała</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach badań uzyskano również informację o sposobie otrzymania/zdobycia alkoholu przez uczniów. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej byli przez kogoś częstowani alkoholem (14 osób, tj. 50%) lub otrzymali go do spróbowania od rodziców (13 osób, tj. 46%). Na dalszym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się otrzymanie go od starszych kolegów (4 osoby, tj. 14%) oraz podkradanie rodzicom (2 osoby, tj. 7%). Wśród innych odpowiedzi, ankietowani wskazali, iż spożywali alkohol na weselu (11%).

Tabela 32. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>ktoś mnie poczęstował</i>	50%	14
<i>rodzice dali mi spróbować</i>	46%	13
<i>dostałem/am od starszych kolegów</i>	14%	4
<i>inne</i>	11%	3
<i>podkradłem/am rodzicom</i>	7%	2
<i>kupiłem/am sobie sam</i>	0%	0
<i>poprosiłem/am kogoś o kupno</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

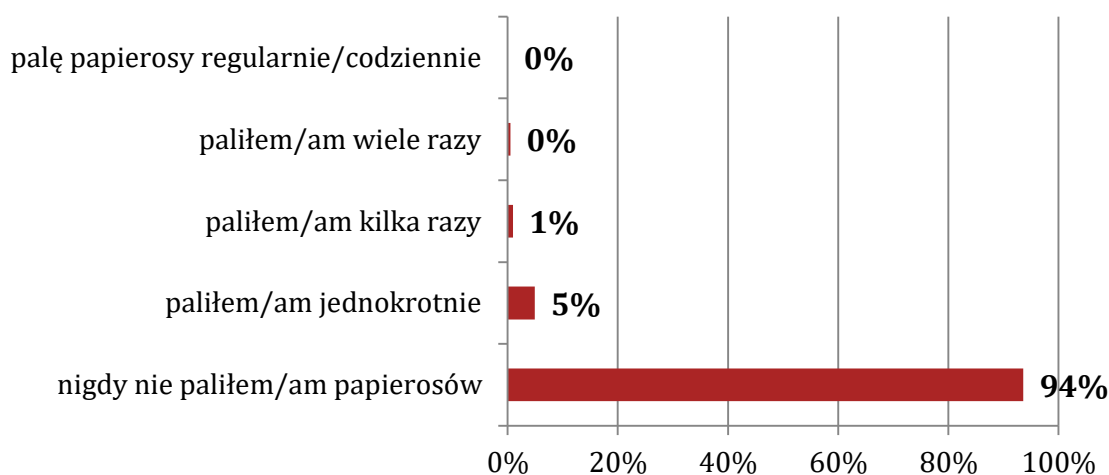
Problem nikotynowy

Zrealizowane dotychczas badania wśród dzieci i młodzieży pokazują, że palenie papierosów jest nieco mniej powszechne niż sięganie po alkohol, jednak również stanowi poważny problem wymagający podejmowania stanowczych i systematycznych działań profilaktycznych. Dane dotyczące palenia papierosów przez młodych ludzi są niepokojące - połowa uczniów 15-16 letnich paliła papierosy (49,9%), a niemal co szósty uczeń sięgnął po nie 40 razy lub więcej⁴⁴. Palenie papierosów zaczyna się od eksperymentowania, najczęściej w grupie rówieśniczej, a prowadzi do fatalnych w skutkach zdrowotnych nałogów. Wyzwaniem w zakresie działań profilaktycznych stały się również zyskujące w ostatnim czasie na popularności papierosy elektroniczne. Są one postrzegane jako mniej szkodliwe, dlatego młodym ludziom wydają się bardziej atrakcyjne. Liczba użytkowników elektronicznych papierosów jest bardzo wysoka, szczególnie w grupie nastolatków i młodych dorosłych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, odsetek respondentów deklarujących użycie ich kiedykolwiek w życiu kształtuje się na poziomie 38%, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni używał ich niemal co piąty uczeń. Na uwagę zasługują również dane statystyczne pokazujące skalę częstego sięgania po e-papierosy przez 15-16 latków - do regularnego ich używania przyznało się 7% chłopców i 6% dziewcząt⁴⁵. Coraz nowsze badania wykazują, że palenie e-papierosów wbrew powszechnie panującej wśród nastolatków opinii, również jest szkodliwe. Aerozol do e-papierosów, który użytkownicy wdychają, może zawierać szkodliwe substancje, w tym: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metyl-benzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy.

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy. Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z nimi miało 6% ankietowanych, w tym 5% sięgnęło po nie jednokrotnie, z kolei 1% - kilka razy. Żaden z badanych nie przyznał się do wielokrotnego i codziennego palenia.

⁴⁴ Sierostawski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

⁴⁵ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

Wykres 67. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie,
którzy palili papierosy.

13 osób

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące wieku inicjacji nikotynowej. Możemy zauważyć, że 5 uczniów sięgnęło po papierosy przed 10 rokiem życia, kolejnych 5 miało wówczas 14-16 lat (38%), natomiast wiek 3 respondentów znajdował się w przedziale 11-13 (23%).

Tabela 33. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>mniej niż 10 lat</i>	38%	5
<i>11-13 lat</i>	23%	3
<i>14-16 lat</i>	38%	5

W ramach badań uzyskana miała być również informacja odnośnie częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Zebrane dane pokazują, że w tym okresie 2 respondentów sięgnęło po papierosy (16%), z czego jeden 1-2 razy, a drugi więcej niż 10 razy.

Tabela 34. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

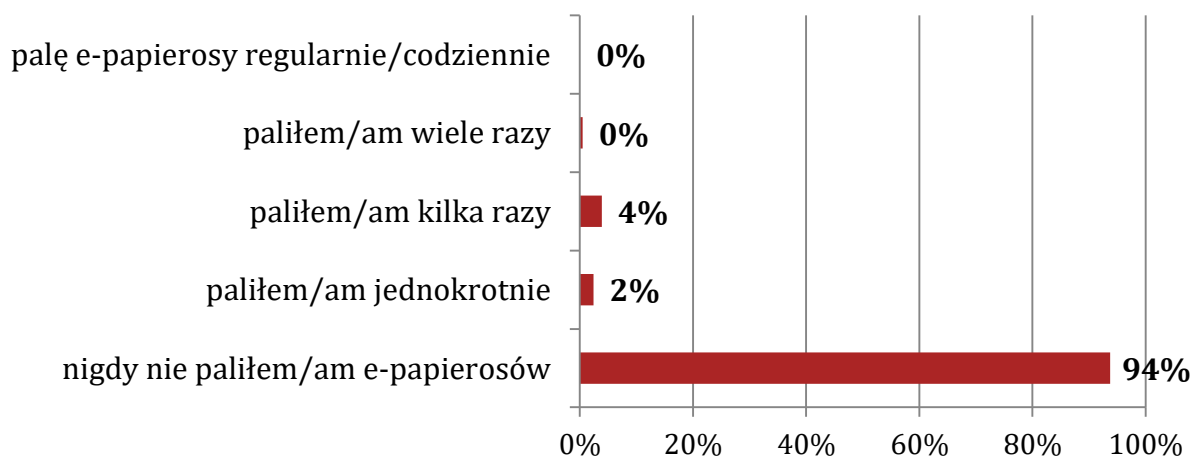
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie paliłem/am papierosów w ciągu ostatnich 30 dni</i>	85%	11
<i>1 – 2 razy</i>	8%	1
<i>3 – 4 razy</i>	0%	0
<i>5 – 10 razy</i>	0%	0
<i>więcej niż 10 razy</i>	8%	1

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

204 osoby

Zbadaniu poddana została następnie częstotliwość palenia przez uczniów e-papierosów. Z deklaracji respondentów wynika, że po elektroniczne papierosy sięgnęło 6% ankietowanych, w tym 2% paliło je jednokrotnie, a 4% - kilka razy.

Wykres 68. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy palili e-papierosy.

14 osób

W ramach badań uzyskano w następnej kolejności informacje na temat wieku, w którym badani uczniowie pierwszy raz zapalili e-papierosa. 5 ankietowanych sięgnęło po niego mając wówczas 11-13 lat, wiek kolejnych 5 znajdował się w przedziale 14-16 lat (po 38%), natomiast 3 uczniów miało wtedy mniej niż 10 lat (23%).

Tabela 35. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>mniej niż 10 lat</i>	23%	3
<i>11-13 lat</i>	38%	5
<i>14-16 lat</i>	38%	5

Częstotliwość palenia e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem przedstawiona została w tabeli poniżej. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie po elektroniczne papierosy sięgnął tylko 1 uczeń (7%), robiąc to 3-4 razy.

Tabela 36. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie paliłem/am e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni</i>	93%	13
<i>1 – 2 razy</i>	0%	0
<i>3 – 4 razy</i>	7%	1
<i>5 – 10 razy</i>	0%	0
<i>więcej niż 10 razy</i>	0%	0

Problem narkotykowy

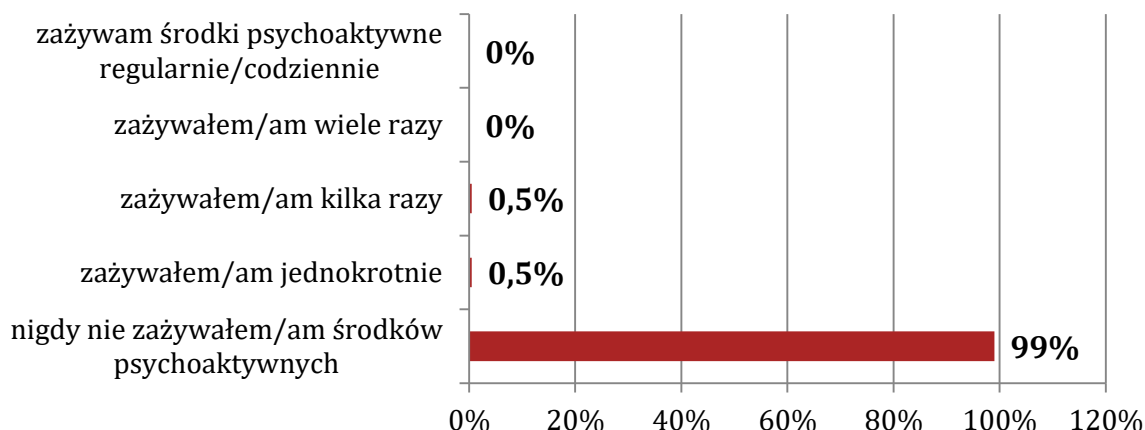
W dzisiejszych czasach nielegalne substancje psychoaktywne są dla nastolatków stosunkowo łatwo dostępne. Jak wynika z deklaracji uczniów, zdobycie marihuany lub haszyszu byłoby bardzo łatwe lub dosyć łatwe dla 35,3% uczniów 15-16 letnich. Na łatwość zdobycia amfetaminy wskazał prawie co szósty uczeń, a dopalaczy co piąty. Młodzi ludzie sięgają po środki psychoaktywne między innymi z ciekawości, nieumiejętności poradzenia sobie z problemami, chęci zaimponowania w towarzystwie, czy też ze względu na chęć lepszej zabawy. Powodów może być wiele, a motywy takiego zachowania często mają złożony charakter. Bazując na uzyskanych wynikach badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że bezpośredni kontakt z marihuaną lub haszyszem miał 1 na 5 uczniów, amfetaminą 4,2% badanej młodzieży, natomiast leki przeciwbólowe w celu odurzania się przyjmowało 6,6% ankietowanych⁴⁶. Chociaż skala używania narkotyków i dopalaczy jest nieporównywalnie mniejsza niż alkoholu i tytoniu, po substancje te sięga wiele młodych ludzi. Zjawisko to stanowi nie lada wyzwanie profilaktyczne ze względu na związane z nim wielopłaszczyznowe konsekwencje.

Następny z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych przez uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy Sobków. W celu dogłębnej analizy tego problemu respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Jak wynika z zebranych danych 2 ankietowanych (1%) zażywało środki psychoaktywne – 1 uczeń przyznał, iż zażywał je jednokrotnie, a drugi kilka razy (po 0,5%).

---

⁴⁶ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Wykres 69. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytanie odpowiadali ci uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne.

2 osoby

Uczniowie, którzy przyznali, że zażywali substancje psychoaktywne, zapytani zostali o to, jak często robili to w ciągu ostatnich 30 dni – jak wynika z odpowiedzi respondentów żaden z nich nie miał styczności z takimi substancjami w omawianym okresie. Następnie podczas realizacji badań, określony został również wiek inicjacji narkotykowej uczniów, którzy mieli kontakt z tego typu środkami. Jeden z uczniów miał wówczas 11-13 lat, a drugi 14-16 lat.

Tabela 37. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakiegoś narkotyku/dopalacza/inne środki psychoaktywne?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>mniej niż 10 lat</i>	0%	0
<i>11-13 lat</i>	50%	1
<i>14-16 lat</i>	50%	1

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o rodzaj zażywanych substancji. Jednokrotne odpowiedzi uczniów padły na: marihuanę lub haszysz, substancje wziewne oraz mefedron.

Tabela 38. Jakie były to substancje?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
<i>marihuana lub haszysz</i>	50%	1
<i>substancje wziewne</i>	50%	1
<i>mefedron</i>	50%	1
<i>grzyby halucynogenne</i>	0%	0
<i>kokaina</i>	0%	0
<i>amfetamina</i>	0%	0
<i>ekstazy</i>	0%	0
<i>sterydy anaboliczne</i>	0%	0
<i>LSD</i>	0%	0
<i>dopalacze</i>	0%	0
<i>metamfetamina</i>	0%	0
<i>leki w celu odurzenia</i>	0%	0
<i>inne</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy zażywali substancje psychoaktywne zostali także poproszeni o określenie, od kogo je otrzymali. Po jednej odpowiedzi padło na otrzymanie substancji od starszego brata/siostry oraz zażywanie substancji wspólnie z grupą przyjaciół (po 50%).

Tabela 39. Skąd wzięłeś/ęłaś tę substancję?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
<i>dostałem/am od starszego brata lub siostry</i>	50%	1
<i>braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół</i>	50%	1
<i>dostałem/am od kolegi/koleżanki</i>	0%	0
<i>dostałem/am od kogoś, kogo znałem/am ze słyszenia, ale nie osobiście</i>	0%	0
<i>dostałem/am od obcej osoby</i>	0%	0
<i>kupiłem/am od kolegi</i>	0%	0
<i>kupiłem/am od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście</i>	0%	0
<i>kupiłem/am od obcej osoby</i>	0%	0
<i>kupiłem/am przez Internet</i>	0%	0
<i>otrzymałem/am ją nieświadomie (bez mojej zgody)</i>	0%	0
<i>inne</i>	0%	0
<i>nie wiem</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesowało nas również to, czy uczniowie, którzy sięgnęli po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne, doświadczyli w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Jeden z ankietowanych wskazał na problemy w szkole, natomiast drugi przyznał, iż doznał innych przykrych następstw, nieokreślonych w kafeterii odpowiedzi.

Tabela 40. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>problemy w szkole</i>	50%	1
<i>inne</i>	50%	1
<i>problemy finansowe</i>	0%	0
<i>problemy w rodzinie</i>	0%	0
<i>pogorszenie relacji koleżeńskich</i>	0%	0
<i>problemy z Policją</i>	0%	0
<i>wypadek lub uszkodzenie ciała</i>	0%	0
<i>kłótnia lub bójka</i>	0%	0
<i>nie miałem/am przykrych doświadczeń</i>	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

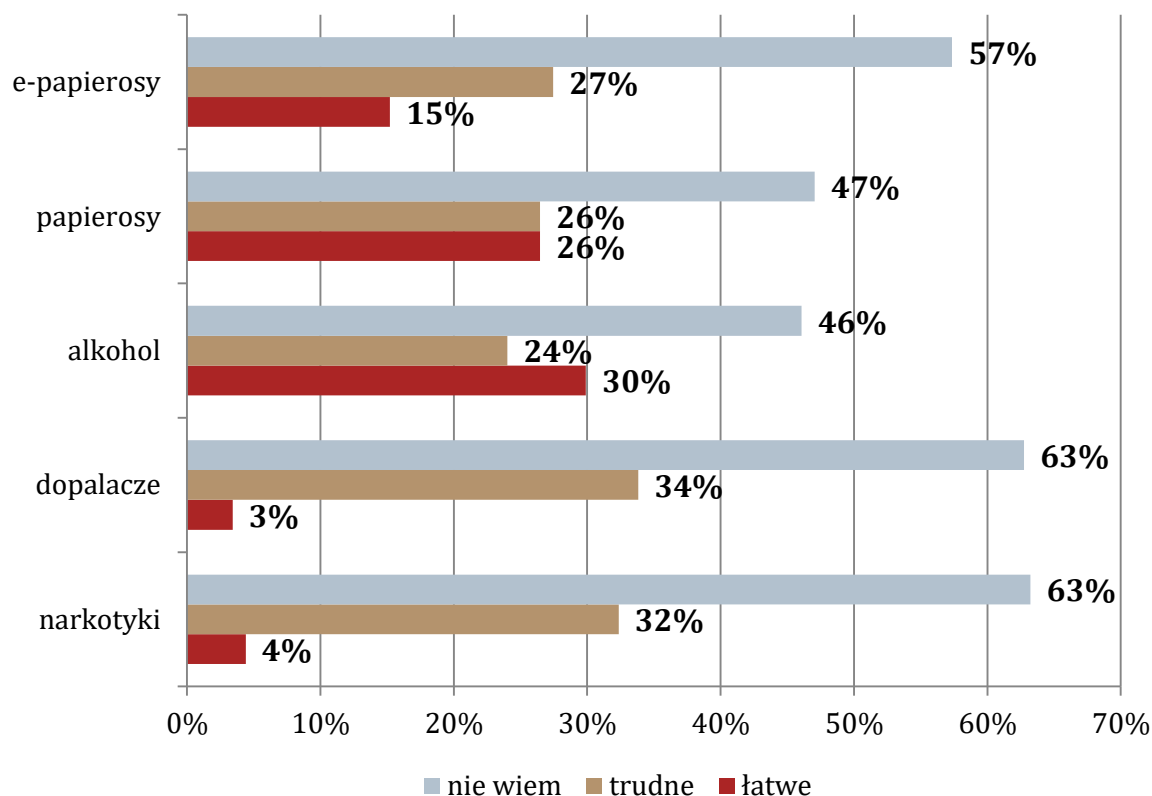
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

204 osoby

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że najłatwiejsze są do zdobycia dla uczniów papierosy i alkohol:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 4% ankietowanych, a trudne dla 32%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 3% ankietowanych, a trudne dla 34%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 30% ankietowanych, a trudny dla 24%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 26% ankietowanych, a trudne dla 26%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 15% ankietowanych, a trudne dla 27%.

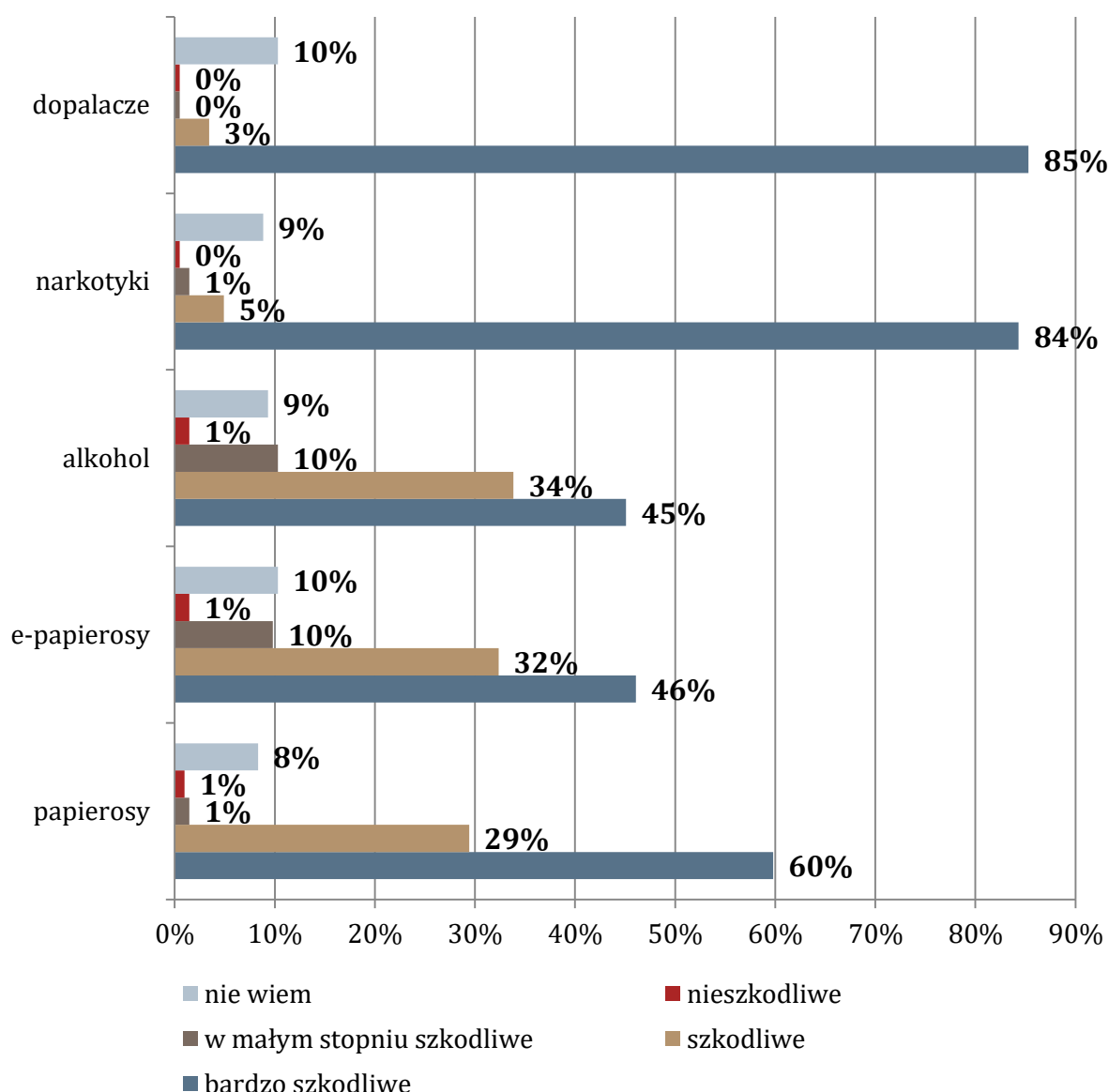
Wykres 70. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłyby to:

Ocena szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów uczniów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega łącznie 88% badanych, narkotyków – 90%, alkoholu – 89%, e-papierosów – 88%, natomiast papierosów – 90%;
- ze szkodliwości niżej wymienionych substancji nie zdaje sobie sprawy po 1% w przypadku alkoholu, e-papierosów i papierosów;
- brak wiedzy na temat szkodliwości dopalaczy i e-papierosów ma po 10% respondentów, na temat narkotyków, alkoholu – po 9%, natomiast w przypadku papierosów – 8%.

Wykres 71. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

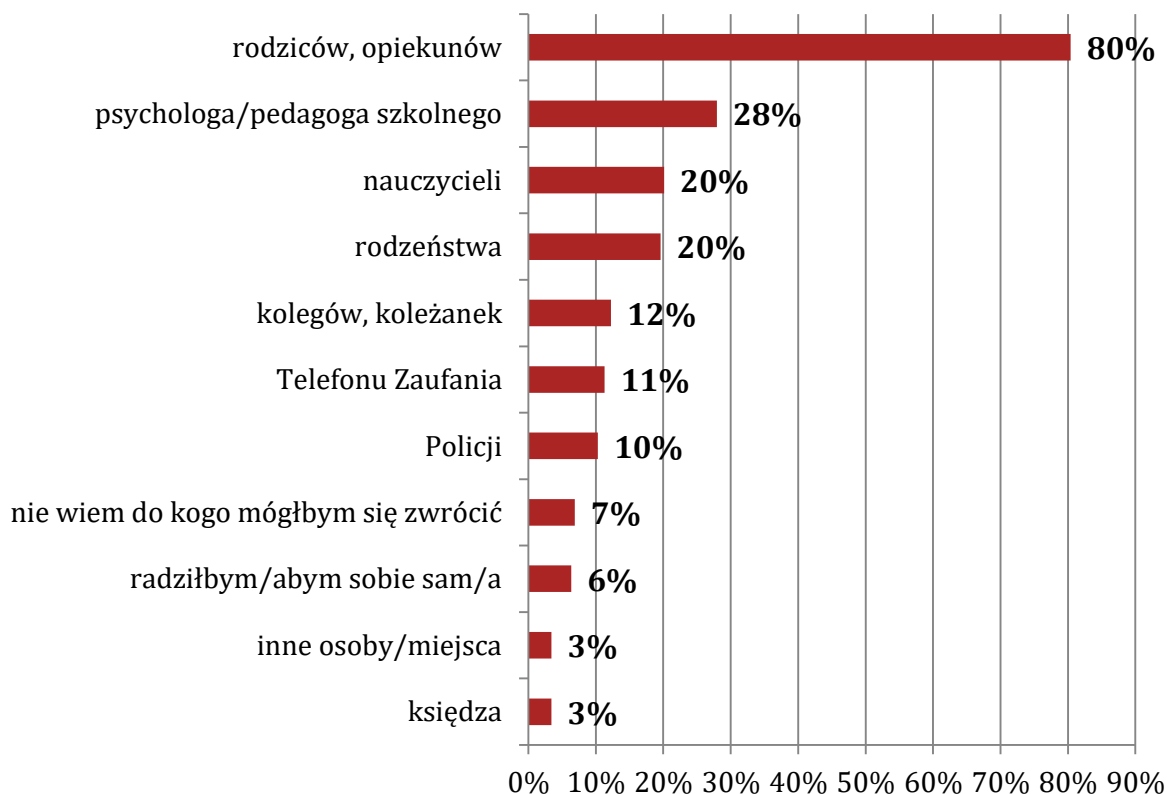
Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie według nich mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na uzależnienie (78%) oraz na zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (74%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: pogorszenie relacji rodzinnych (58%), obniżenie efektywności nauki i nieodpowiednie towarzystwo (po 53%), poważne kłopoty finansowe (42%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (34%). 2% uczniów stwierdziło, że nie występują negatywne konsekwencje związane z zażywaniem tych substancji, natomiast 14% nie potrafiło określić swojego stanowiska w tym zakresie ze względu na brak wiedzy.

Wykres 72. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami, zdecydowana większość młodych mieszkańców Gminy zwróciłaby się o pomoc do rodziców/opiekunów (80%). Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazł się psycholog/pedagog szkolny (28%), natomiast na trzecim nauczyciele i rodzeństwo (po 20%). Tylko 7% ankietowanych stwierdziło, że nie wie, gdzie mogłoby uzyskać pomoc, a 6% ankietowanych przyznało, że w razie tego typu problemów radziliby sobie sami.

Wykres 73. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem przemocy

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów⁴⁷. Doświadczenie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal próbuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z *Raportu Rzecznika Praw Dziecka* z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%)⁴⁸. Liczne konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego niesie za sobą również przemoc rówieśnicza – najczęściej doświadczana przez dzieci i młodzież kategoria wiktymizacji. Skalę zjawiska przemocy rówieśniczej prezentuje „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” zrealizowana przez *Fundację Dajemy Dzieciom Siłę* w 2018 roku. Skala zjawiska jest bardzo duża: ponad połowa uczniów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej, najczęściej przemocy fizycznej, w dalszej kolejności przemocy psychicznej, napaści zbiorowej ze strony rówieśników, znęcania się i przemocy na randce⁴⁹. Konsekwencje doświadczania przemocy ze strony rówieśników mogą być tragiczne w skutkach. Do następstw tego należy nie tylko poczucie osamotnienia, czy też obniżenie samooceny, ale także depresja i myśli samobójcze. Biorąc pod uwagę powyższe informacje nie podlega wątpliwości, że diagnoza skali problemu przemocy wobec dzieci powinna być prowadzona systematycznie, aby wiedzieć, jak poważny jest to problem, czy wprowadzane rozwiązania profilaktyczne i pomocowe są skuteczne, i wreszcie aby zaplanować odpowiednie oraz skuteczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

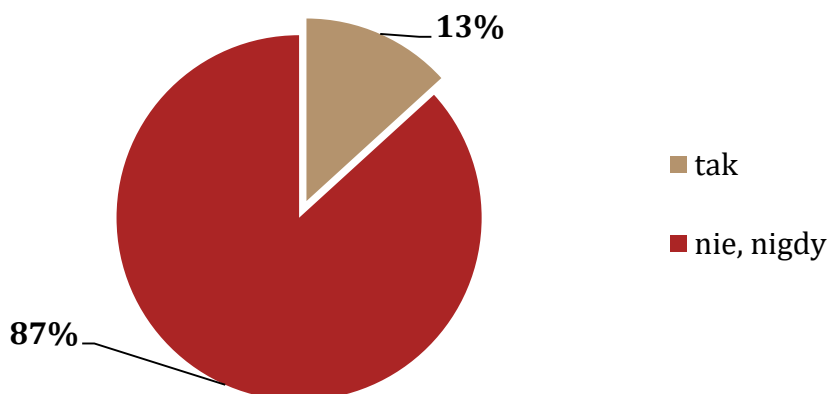
⁴⁷ *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: raport z badań*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2018.

⁴⁸ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

⁴⁹ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!*

Kolejna część raportu ma na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród uczniów z gminy Sobków. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie pokazują, że kiedykolwiek w życiu przemocy doświadczył co ósmy uczeń, tj. 13%.

Wykres 74. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy doświadczyli przemocy.

27 osób

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczyli przemocy ze strony kolegów ze szkoły – na tę odpowiedź wskazało 12 respondentów, tj. 44%. Znaczna część ankietowanych w odpowiedzi „inne” zawarło, iż przemoc wobec nich była stosowana ze strony znajomych w ramach zabawy (10 osób, tj. 37%). W dalszej części uczniowie wskazywali na tatę (4 osoby, tj. 15%), mamę, znajomych oraz rodzeństwo (po 3 osoby, tj. 11%).

Tabela 41. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
koledzy ze szkoły	44%	12
inne osoby	37%	10
tata	15%	4
mama	11%	3
znajomi	11%	3
rodzeństwo	11%	3

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Przemocy psychicznej doświadczyło 19 badanych (83%), przemocy fizycznej 9 osób (39%), przemocy seksualnej doznało 4 respondentów (17%), a zaniedbania 2 osoby (9%).

Tabela 42. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.</i>	83%	19
<i>ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.</i>	39%	9
<i>ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział itp.)</i>	17%	4
<i>nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.</i>	9%	2

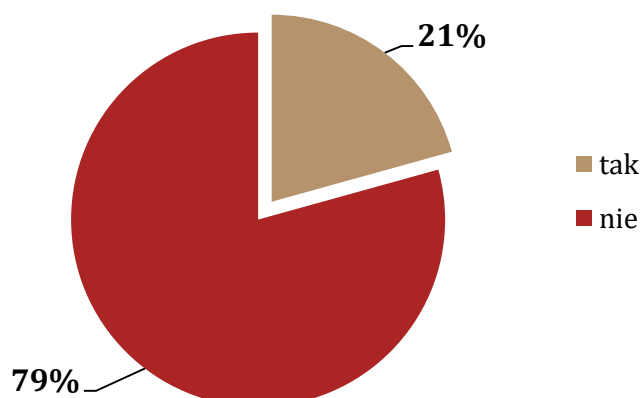
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

204 osoby

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy kiedykolwiek w życiu doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na pytanie to, twierdzącej odpowiedzi udzielił co piąty ankietowany, tj. 21%.

Wykres 75. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy przyznali, że stosowali przemoc.

42 osoby

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc psychiczną zastosowało najwięcej bo 28 osób, tj. 76%. Do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 15 uczniów, tj. 41%, natomiast przemoc seksualną zastosował 1 respondent, tj. 3%.

Tabela 43. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
<i>przeżywałeś/aś kogoś, groziłeś/aś komuś, upokarzałeś/aś kogoś, straszyłeś/aś, wyśmiewałeś/aś itp.</i>	76%	28
<i>biłeś/aś kogoś, kopałeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś, spoliczkowałeś/aś itp.</i>	41%	15
<i>dotykałeś/aś kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłeś/aś oczymś ciele w sposób który ją zawstydział itp.</i>	3%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec rówieśników – wskazało na to 27 osób, tj. 66%, a także wobec swoich rodzeństwa – 12 osób, tj. 29%. 9 odpowiedzi padło na inne, niewymienione w kafeterii odpowiedzi osoby (22%), natomiast 2 ankietowanych przyznało, iż stosowało przemoc wobec rodziców (5%).

Tabela 44. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
wobec rówieśników	66%	27
wobec rodzeństwa	29%	12
wobec innych osób	22%	9
wobec rodziców	5%	2

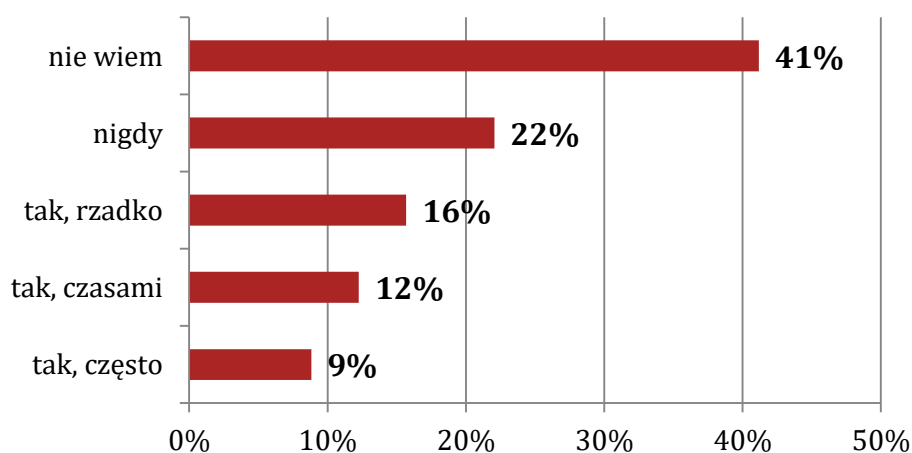
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

204 osoby

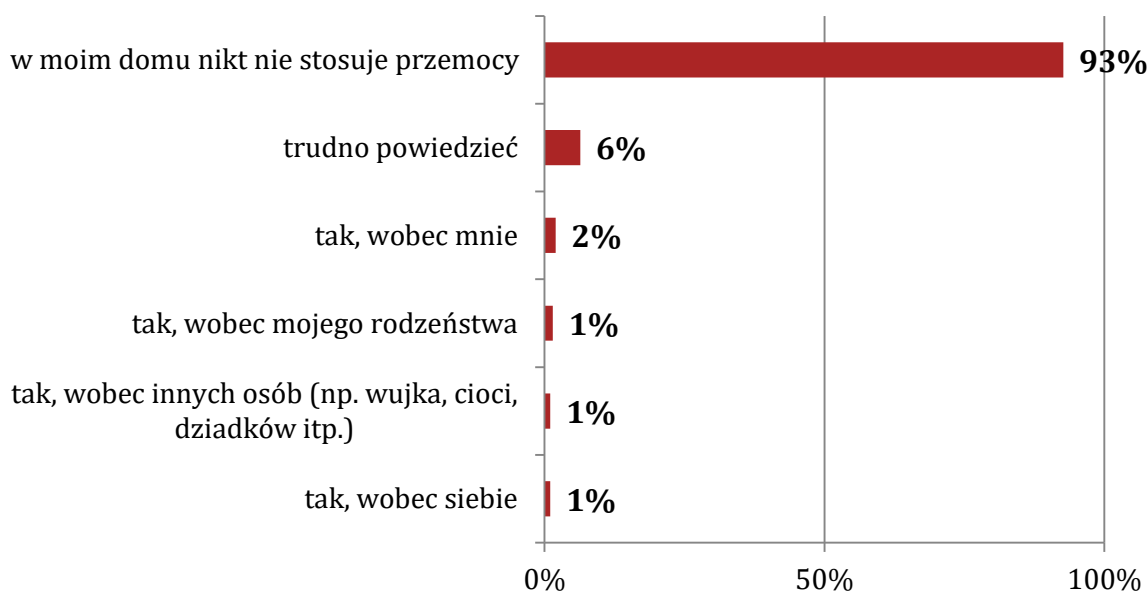
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznał to średnio co trzeci respondent (37%). Z udzielonych przez 16% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce rzadko, według 12% - czasami, a zdaniem 9% - często.

Wykres 76. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

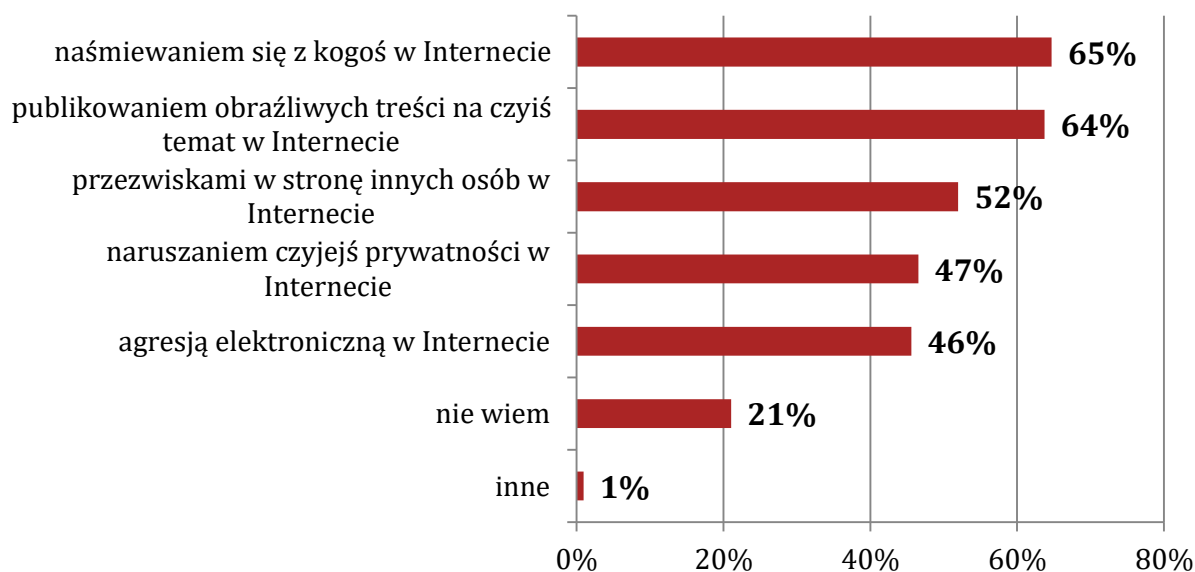
Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że problem przemocy występuje w 5% domów uczniów. 2% wskazało na stosowanie przemocy wobec nich samych, a po 1% odpowiedzi padło kolejno na rodzeństwo, inne osoby (np. wujka, ciocię) oraz na to, że członkowie rodziny stosują przemoc wobec siebie nawzajem. Jednocześnie możemy zauważyć, że 6% uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc.

Wykres 77. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?

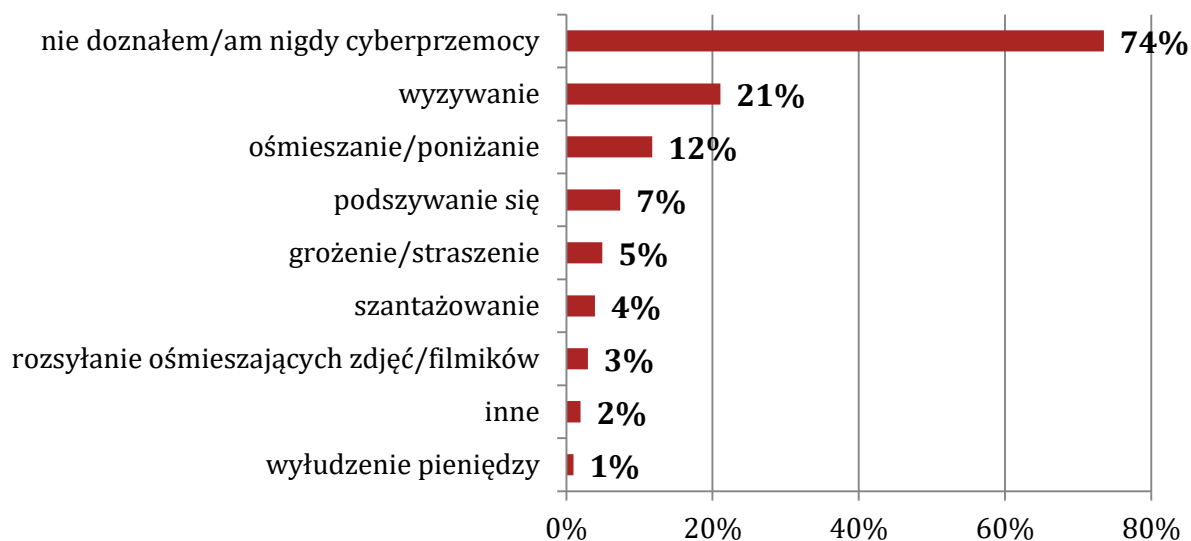
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie zadane uczniom odnosiło się do problemu cyberprzemocy i miało na celu zweryfikowanie, czy uczniowie mają wiedzę, czym to zjawisko jest. Uzyskany w procesie badawczym materiał pokazał, że część młodych mieszkańców gminy Sobków nie ma na ten temat świadomości. Na przewiska w stronę innych osób wskazało tylko 52%, na naruszanie czyjejś prywatności - 47%, a na agresję elektroniczną - 46%. Najczęściej zaznaczaną odpowiedzią okazało naśmiewanie się kogoś w Internecie (65%) oraz publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w sieci (64%). Co piąty ankietowany wskazał na brak wiedzy w tym zakresie (21%).

Wykres 78. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

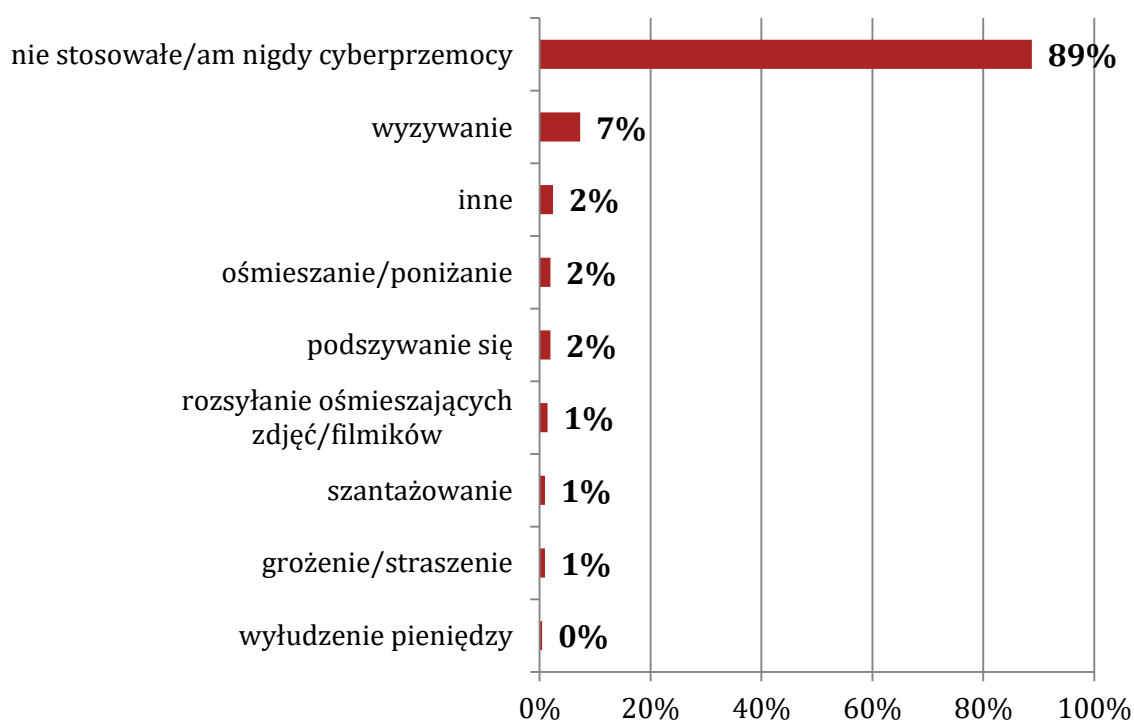
Aby ocenić skalę zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Sobków, poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się doświadczyć, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało aż 26% badanych, w tym 21% wyzywania, 12% ośmieszania/poniżania, 7% podszywania się, 5% grożenia/straszenia, 4% szantażowania, 3% rozsyłania ośmieszających materiałów graficznych, a 1% wyłudzenia pieniędzy.

Wykres 79. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniów spytano również o to, czy stosowali kiedykolwiek w życiu, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Do takiego zachowania przyznało się 11% badanych, wśród których najwięcej osób wskazało na wyzywanie (7%). Znacznie mniej odpowiedzi padło na ośmieszanie/poniżanie i podszywanie się (po 2%), a także na rozsyłanie ośmieszających materiałów graficznych, szantażowanie oraz grożenie/straszenie (po 1%).

Wykres 80. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

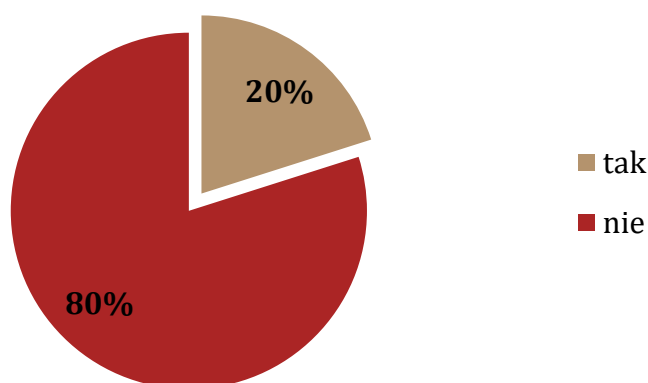
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczestnictwo w grach hazardowych

Wraz z rozwojem technologicznym, w świecie on-line pojawiać zaczęły się różnego rodzaju gry na pieniądze. Znacznie zwiększyło to dostępność do gier hazardowych dla młodych ludzi. Hazard on-line, w przeciwieństwie do rzeczywistych kasyn zakazanych dla nieletnich, jest dla młodych ludzi dostępny i w dużej mierze anonimowy. Niestety rozprzestrzenianie się stron internetowych oferujących różnego rodzaju gry hazardowe, powoduje dla dzieci i młodzieży realne zagrożenie. Granie w gry na pieniądze może doprowadzić do uzależnienia i związanych z tym negatywnych konsekwencji, między innymi depresji, myśli i prób samobójczych, słabych wyników w nauce, problemów w relacjach w rodzinie i z rówieśnikami. Zrealizowane wśród dzieci i młodzieży badania pokazują, że w gry na pieniądze gra 56% respondentów, w tym 44% robi to sporadycznie, natomiast 7% regularnie (raz w tygodniu lub częściej). Pomimo spadku w ostatnich latach odsetka grających na pieniądze młodych ludzi, zainteresowanie hazardem w dalszym ciągu jest znaczne. Z badań wynika ponadto, że spadek grających na pieniądze nie skutkuje zmniejszeniem zagrożenia uzależnieniem od hazardu. Odsetek młodych ludzi w wysokim stopniu zagrożonych uzależnieniem utrzymuje się na poziomie 6%, a szczególnie narażeni na to są chłopcy. Mając na uwadze wyniki badań pokazujące skalę rozpowszechnienia grania w gry na pieniądze przez młodych ludzi, a także znaczną dostępność do hazardu on-line, istotne jest organizowanie badań pozwalających ocenić skalę zjawiska oraz dostosować odpowiednie działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów w tym zakresie.

W celu oszacowania skali problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek w życiu grać w takie gry. Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt miał z nimi co piąty uczeń, tj. 20%.

Wykres 81. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy grali w gry na pieniądze.

41 osób

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość grania w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Znaczna część respondentów podejmowała się tego 1–5 razy (32 osoby, tj. 84%), wypowiedzi 2 respondentów padały kolejno na częstotliwość 6–10 razy, 11–20 razy oraz częściej niż 20 razy (po 5%).

Tabela 45. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-5 razy	84%	32
6-10 razy	5%	2
11-20 razy	5%	2
częściej niż 20 razy	5%	2

Zdecydowana większość uczniów nie doświadczyła w związku z graniem w gry na pieniądze żadnych problemów (38 osób, tj. 93%). Natomiast wśród osób, które doznały przykrych następstw, 3 wskazania padły na poważne problemy w szkole (7%), 2 osoby doznały problemów finansowych (5%), a 1 badany wskazał na problemy rodzinne (2%).

Tabela 46. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nie miałem, żadnych powyższych problemów</i>	93%	38
<i>miałem/am poważne problemy w szkole</i>	7%	3
<i>miałem/am problemy finansowe</i>	5%	2
<i>miałem/am problemy rodzinne</i>	2%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

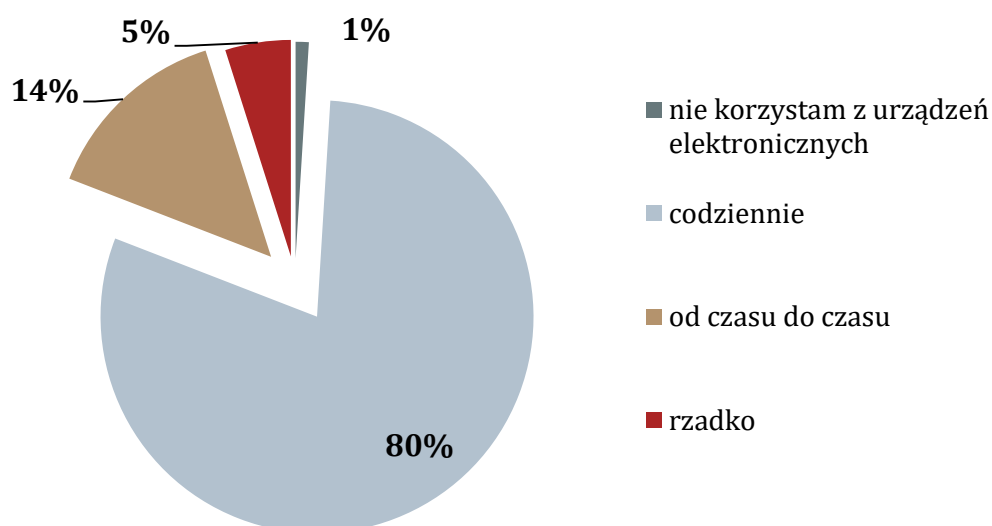
Korzystanie z urządzeń elektronicznych stało się zarówno wśród dorosłych, jak i młodych ludzi powszechne. Sięgają po nie coraz młodsze dzieci, a młodzież jest on-line praktycznie cały czas, dzięki smartfonom stale podpiętym do Internetu. Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych wśród uczniów mających 13 i 17 lat wynika, że prawie wszyscy nastolatki korzystają z sieci codziennie, po kilka godzin. Na pytanie „Ile czasu, w przybliżeniu korzystasz z Internetu?“, 21,7% przyznało, że poświęca na to powyżej 6 godzin dziennie. Co niepokojące, prawie połowa badanych zadeklarowała bezpośrednie doświadczenie przemocy internetowej, a wypowiedzi blisko co trzeciego respondenta wskazują na silne ryzyko uzależnienia od smartfonów⁵⁰. Korzystanie z urządzeń elektronicznych daje dzieciom i młodzieży możliwości rozwoju, ale niesie za sobą także liczne zagrożenia – pornografię, treści pełne przemocy, fake newsy, ryzyko nawiązania niebezpiecznych relacji, czy też cyberprzemoc. Skutkiem nadmiernego korzystania z mediów cyfrowych może być również uzależnienie, które wiąże się z szeregiem różnego rodzaju negatywnych konsekwencji zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Wpływ mediów na dzieci i młodzież jest ogromny, bez wątpienia jednak korzystanie z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza Internetu, pozostanie jedną z najczęściej podejmowanych czynności przez młodych ludzi. Należy także zwrócić uwagę na wydłużony czas korzystania z urządzeń elektronicznych oraz Internetu, wynikający z ze zdalnego systemu nauczania, wynikającego z pandemii COVID-19. Biorąc to pod uwagę koniecznym wydaje się uczyć

⁵⁰ Raport z ogólnopolskiego badania uczniów: *Nastolatki 3.0*, pod. red. Bochenek M., Lange R., NASK Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019.

dzieci i młodzież bezpiecznego poruszania się po świecie on-line oraz uświadamiać ich w zakresie konsekwencji poświęcania na to zbyt wiele czasu.

Następne pytania zadane respondentom miały na celu zweryfikowanie, w jaki sposób oraz jak często uczniowie z gminy Sobków korzystają z urządzeń elektronicznych takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy oraz konsola do gier. Zebrany materiał badawczy wykazał, że znaczna część badanych korzysta z tego typu urządzeń codziennie (80%). 14% wskazało na korzystanie z nich czasu od czasu do czasu, 5% - rzadko, natomiast 1% uczniów nie korzysta z urządzeń elektronicznych.

Wykres 82. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?

Na kolejne pytanie odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych.

202 osoby

Większość młodych mieszkańców gminy Sobków poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 1-3 godzin dziennie (74 osoby, tj. 37%), ale znaczna część uczniów wskazała również na 3-6 godzin (44 osoby, tj. 22%). 35 osób poświęca na to do 1 godziny dziennie (18%), 30 uczniów wskazało 6-10 godzin (15%), natomiast 11 uczniów powyżej 10 godzin (6%). 5 uczniów (3%) deklaruje, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie.

Tabela 47. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to e-lekcji) ?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>1-3 godz.</i>	37%	74
<i>3-6 godz.</i>	22%	44
<i>do 1 godz.</i>	18%	35
<i>6-10 godz.</i>	15%	30
<i>powyżej 10 godzin</i>	6%	11
<i>nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych</i>	3%	5

Jak wynika z odpowiedzi uczniów, najczęstszą formą korzystania przez nich z urządzeń elektronicznych jest nauka (158 osób, tj. 79%). Znaczna część badanych wskazała również na kontakt ze znajomymi (148 osób, tj. 74%), słuchanie muzyki (129 osób, tj. 65%), granie w gry (118 osób, tj. 59%), oglądanie filmów/seriali (108 osób, tj. 54%), korzystanie z portali społecznościowych (94 osoby, tj. 47%), korzystanie z urządzeń elektronicznych z nudów (80 osób, tj. 40%) oraz w celu poszukiwania informacji/wiadomości (72 osoby, tj. 36%).

Tabela 48. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>nauka</i>	79%	158
<i>kontakt ze znajomymi</i>	74%	148
<i>słuchanie muzyki</i>	65%	129
<i>granie w gry</i>	59%	118
<i>oglądanie filmów/seriali</i>	54%	108
<i>korzystanie z portali społecznościowych (np. Facebooki, Instagram, Snapchat itp.)</i>	47%	94
<i>z nudów</i>	40%	80
<i>poszukiwanie informacji/wiadomości</i>	36%	72
<i>robienie zakupów</i>	13%	26
<i>poznawanie nowych osób</i>	12%	24
<i>prowadzenie bloga lub własnej strony</i>	5%	10
<i>inne</i>	2%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu, respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń dotyczących korzystania z urządzeń elektronicznych. Miało to na celu określenie liczby uczniów, którzy z związku z tym doświadczają problemów, czy też przejawiają niekorzystne zachowania. Wyniki respondentów przedstawiają się następująco:

- próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 10% badanych, a czasami – 27%;
- najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 13% badanych, a czasami – 40%;
- skutek zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych zapomnieć o swoich codziennych obowiązkach zdarza się bardzo często 5% badanych, a czasami – 18%;
- denerwuję się, gdy ktoś przeszkadza w korzystaniu z urządzeń elektronicznych 6% badanych bardzo często, a 14% czasami;
- z powodu zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych spada efektywność nauki lub pracy w przypadku 5% badanych bardzo często, a 16% czasami;
- późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 5% badanych, a czasami – 17%;
- coraz częściej korzystanie z urządzeń elektronicznych zamiast spotkań z innymi wybiera bardzo często 7% badanych, a czasami – 13%;
- odczuwa negatywne skutki zdrowotne np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku 4% bardzo często, a 11% - czasami.

Tabela 49. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

	<i>nigdy</i>	<i>rzadko</i>	<i>czasami</i>	<i>bardzo często</i>
<i>Najbliższe mi osoby zarzucają mi, że zbyt dużo czasu spędzam korzystając z urządzeń elektronicznych</i>	23%	24%	40%	13%
<i>Późno w nocy nie śpię, bo korzystam z urządzeń elektronicznych</i>	53%	24%	17%	5%
<i>Próbuję bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych</i>	40%	23%	27%	10%
<i>Coraz częściej wybieram urządzenia elektroniczne zamiast spotkań z innymi</i>	52%	29%	13%	7%
<i>Wskutek zbyt długiego przebywania na urządzeniach elektronicznych zdarza mi się zapomnieć o moich codziennych obowiązkach (np. sprzątanie, nauka)</i>	48%	28%	18%	5%
<i>Denerwuję się, gdy ktoś przeszkadza mi jak korzystam z urządzeń elektronicznych</i>	51%	30%	14%	6%
<i>Z powodu zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych spada efektywność mojej nauki lub pracy</i>	54%	25%	16%	5%
<i>Odczuwam negatywne skutki zdrowotne z powodu korzystania z urządzeń elektronicznych np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku</i>	63%	22%	11%	4%

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami. Tego typu zachowanie zadeklarowało 83 respondentów odpowiadających na to pytanie (41%), w tym 8 uczniom zdarzało się to bardzo często (4%), 44 badanym czasami (22%), a 31 osobom jednokrotnie (15%).

Tabela 50. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
<i>tak, bardzo często</i>	4%	8
<i>tak, czasami</i>	22%	44
<i>tak, jednokrotnie</i>	15%	31
<i>nie</i>	59%	119

Działania profilaktyczne

Występowanie wielowymiarowych konsekwencji zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodych ludzi niesie za sobą konieczność realizowania systematycznych działań profilaktycznych. Wśród następstw używania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych, doświadczania, czy stosowania przemocy lub podejmowania innych zachowań ryzykownych wymienić można wzrost skali zaburzeń zachowania, straty ekonomiczne, wizerunkowe, konsekwencje prawne, zaburzenia relacji społecznych, uzależnienia, koszty ekonomiczne (np. leczenia, rehabilitacje), problemy edukacyjne, czy też zawodowe. Standardy skutecznej profilaktyki wskazują, że do zapewnienia trwałych rezultatów wskazane jest aby prowadzone działania profilaktyczne realizowane były z udziałem całej społeczności, a zwłaszcza rodziców i aby programy przeprowadzane były w trakcie wielu spotkań, przez wiele lat. Profilaktyka nie powinna opierać się na straszaniu, ale przekazywaniu rzeczywistej wiedzy, być dostosowana do wieku odbiorcy, a ich podstawą musi być rzetelnie przeprowadzona diagnoza. Co istotne, dla zwiększenia skuteczności, konieczne jest wykorzystanie w realizowanych działaniach profilaktycznych lokalnych mediów oraz technologii cyfrowych, a także podnoszenie dydaktycznych i profilaktycznych umiejętności nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych⁵¹.

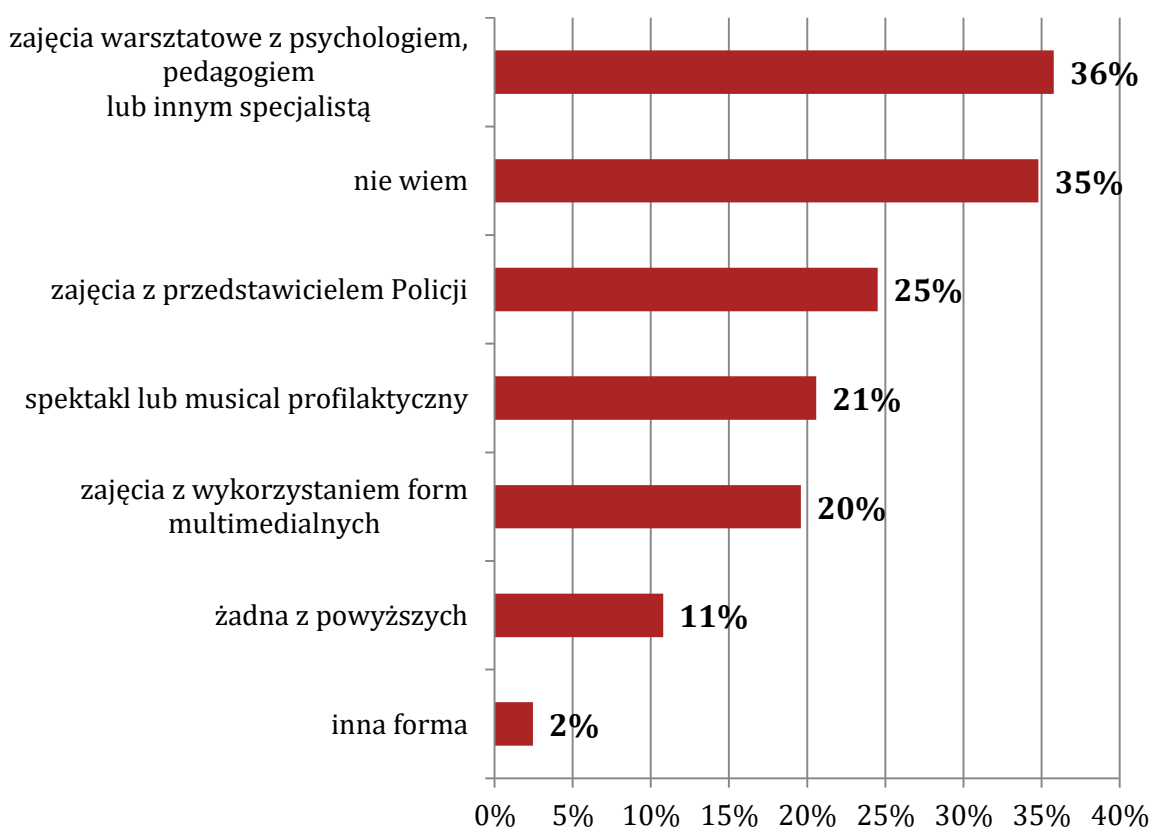
W dalszej części raportu zaprezentowane zostały odpowiedzi uczniów z gminy Sobków na pytania dotyczące podejmowanych w szkole działań profilaktycznych. Interesowało nas jaka forma zajęć profilaktycznych jest dla ankietowanych

⁵¹Zachowania ryzykowne nastolatków, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 36% uznaje za najciekawsze i najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, 25% zajęcia z przedstawicielami Policji, 21% spektakl lub musical profilaktyczny, natomiast 20% zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych. Co trzeci respondent wskazał na odpowiedź "nie wiem", natomiast 11% stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla niego ciekawa/efektywna. Wśród odpowiedzi „inne” 1% badanych wymieniło zajęcia z ratownikiem medycznym.

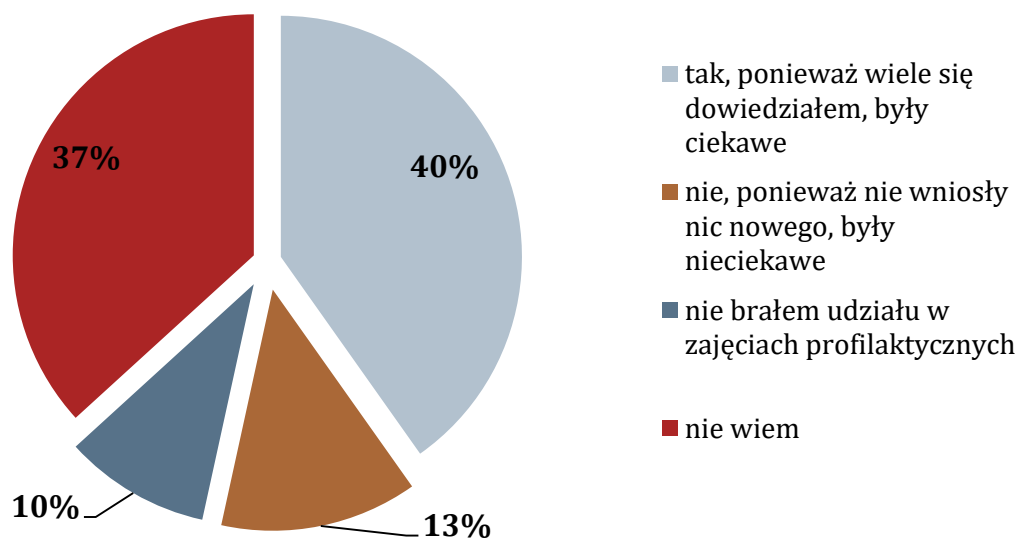
Wykres 83. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie zadane respondentom, dotyczyło zajęć profilaktycznych organizowanych w szkołach i miało na celu zweryfikowanie opinii młodych ludzi na ich temat. Pozytywne jest to, że zdaniem 40% uczniów prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie, ponieważ badani wiele się dowiedzieli i były one ciekawe. 10% respondentów nie brało udziału takich zajęciach, a co ósmy uczeń uważa, że nie wniosły one nic nowego i były nieciekawe (13%).

Wykres 84. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?

3. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD PRACOWNIKÓW OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne oraz potrzeby występujące wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców z gminy Sobków z perspektywy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnostycznym wzięło udział 7 kobiet, stanowiących 100% próby badawczej. Kwestionariusz ankiety nie został wypełniony przez żadnego mężczyznę. Wiek większości respondentek biorących udział w badaniu znajdował się w przedziale 41-60 lat (4 osoby), natomiast 3 ankietowanych miało od 26 do 40 lat. Jeżeli chodzi o staż pracy w GOPS, 4 respondentki wskazały, iż pracują w instytucji od 11 do 20 lat, 2 – od 1 do 5 lat, a 1 osoba wskazała na przedział od 6 do 10 lat.

PŁEĆ

- 7 kobiet (100%)

WIEK

- 3 osoby w wieku 26-40 lat,
- 4 osoby w wieku 41-60 lat.

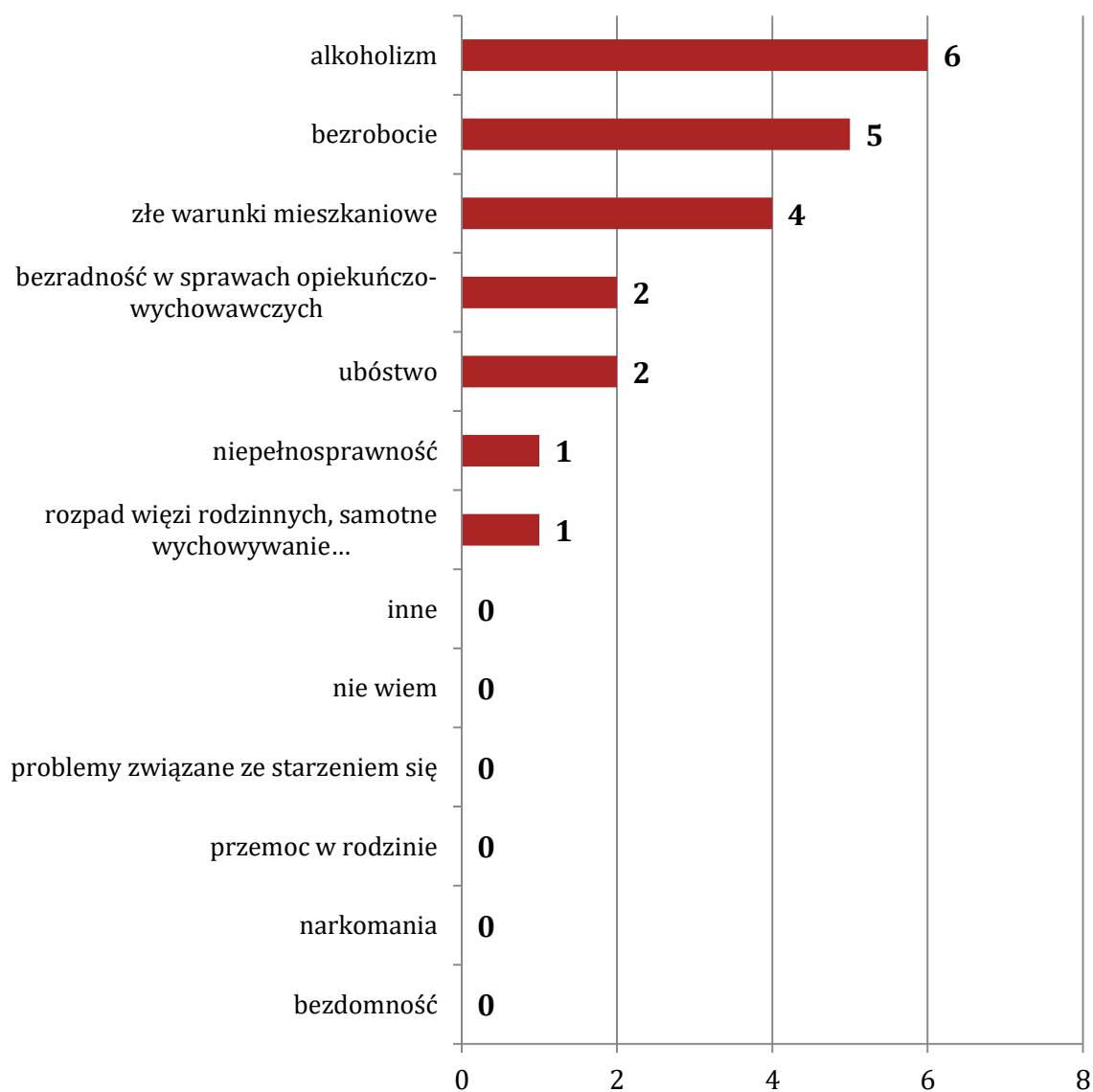
STAŻ PRACY

- 2 osoby od 1 do 5 lat,
- 1 osoba od 6 do 10 lat,
- 4 osoby od 11 do 20.

Problemy społeczne wśród rodzin i dzieci

W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o wskazanie dominujących problemów występujących wśród rodzin zamieszkujących gminę Sobków. Największa liczba badanych wskazała na alkoholizm (6 osób), bezrobocie (5 osób) oraz złe warunki mieszkaniowe (4 osoby). Dwukrotna odpowiedź padła na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz ubóstwo, natomiast jednokrotny wybór dotyczył rozpadu więzi rodzinnych i niepełnosprawności.

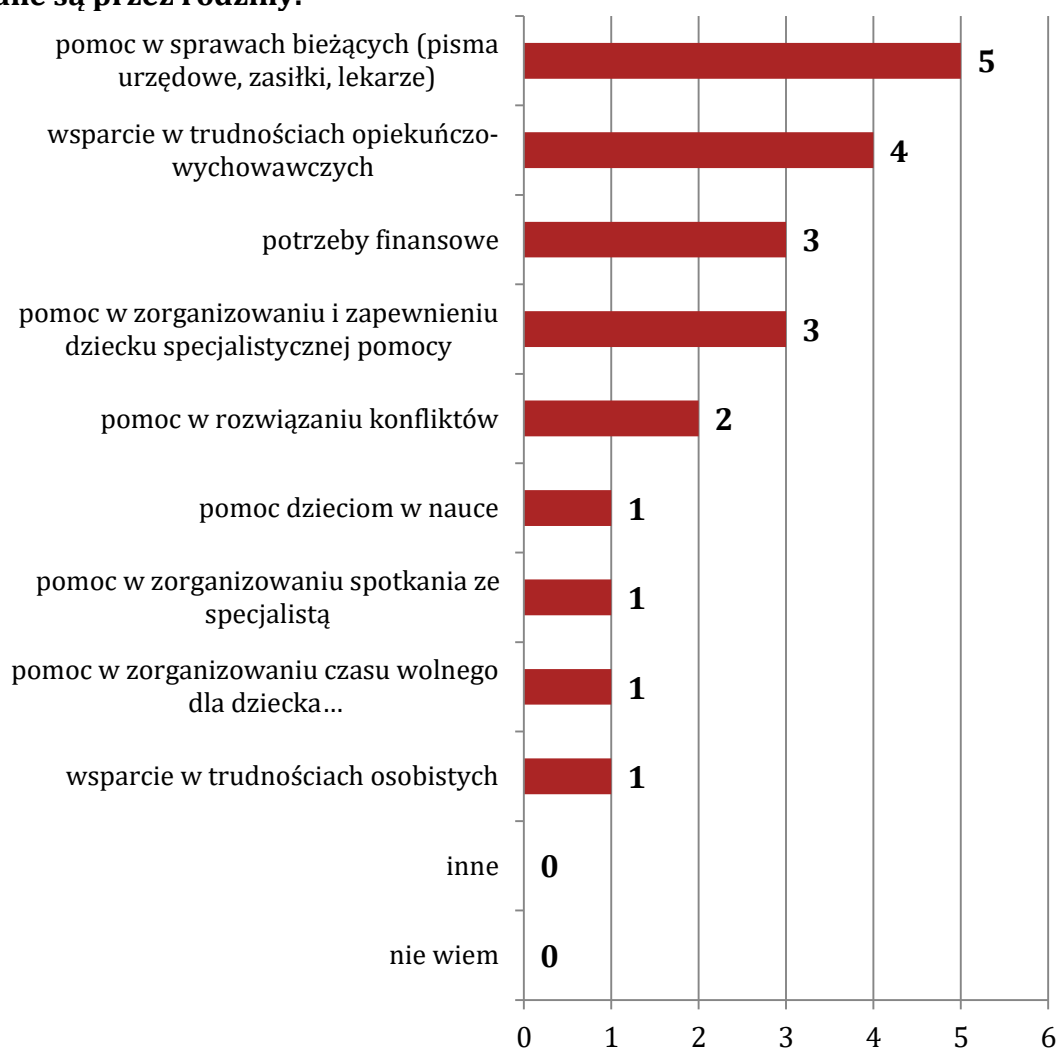
Wykres 85. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród rodzin występujące na terenie Gminy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

Ankietowane osoby zostały poproszone o wyróżnienie potrzeb, z którymi sobkowskie rodziny najczęściej zgłaszają się do GOPS. Największa liczba respondentów wskazała na pomoc w sprawach bieżących (5 osób) oraz na wsparcie w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych (4 osoby). Trzykrotny wybór pracowników padł na potrzeby finansowe oraz pomoc w zorganizowaniu i zapewnieniu dziecku specjalistycznej pomocy. 2 osoby wskazały na pomoc w rozwiązywaniu konfliktów. Jednokrotne odpowiedzi padły także na pomoc dzieciom w nauce, pomoc w zorganizowaniu spotkania ze specjalistą, pomoc w zorganizowaniu czasu wolnego dla dziecka, a także wsparcie w trudnościach osobistych.

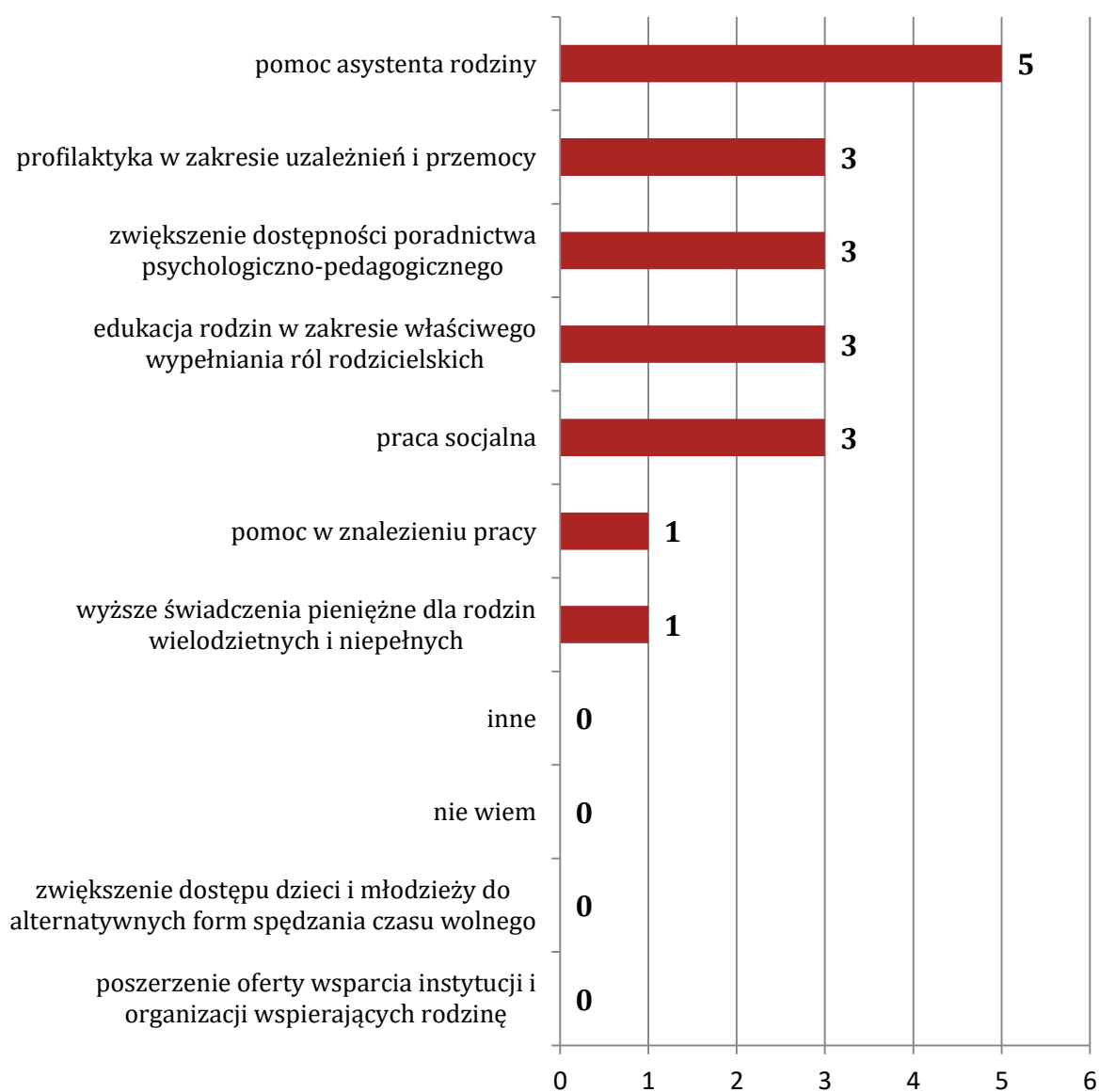
Wykres 86. Proszę podkreślić, które z wymienionych potrzeb najczęściej zgłaszane są przez rodziny.

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

Następnie badani pracownicy przedstawili swoją opinię na temat działań, które w ich ocenie poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo. Największa część respondentek wskazała na pomoc asystenta rodziny (5 osób). Trzykrotne odpowiedzi padły kolejno na profilaktykę w zakresie uzależnień i przemocy, zwiększenie dostępności do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, edukację rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz pracę socjalną. Natomiast jednokrotny wybór badanych dotyczył pomocy w znalezieniu pracy oraz wyższych świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych i niepełnych.

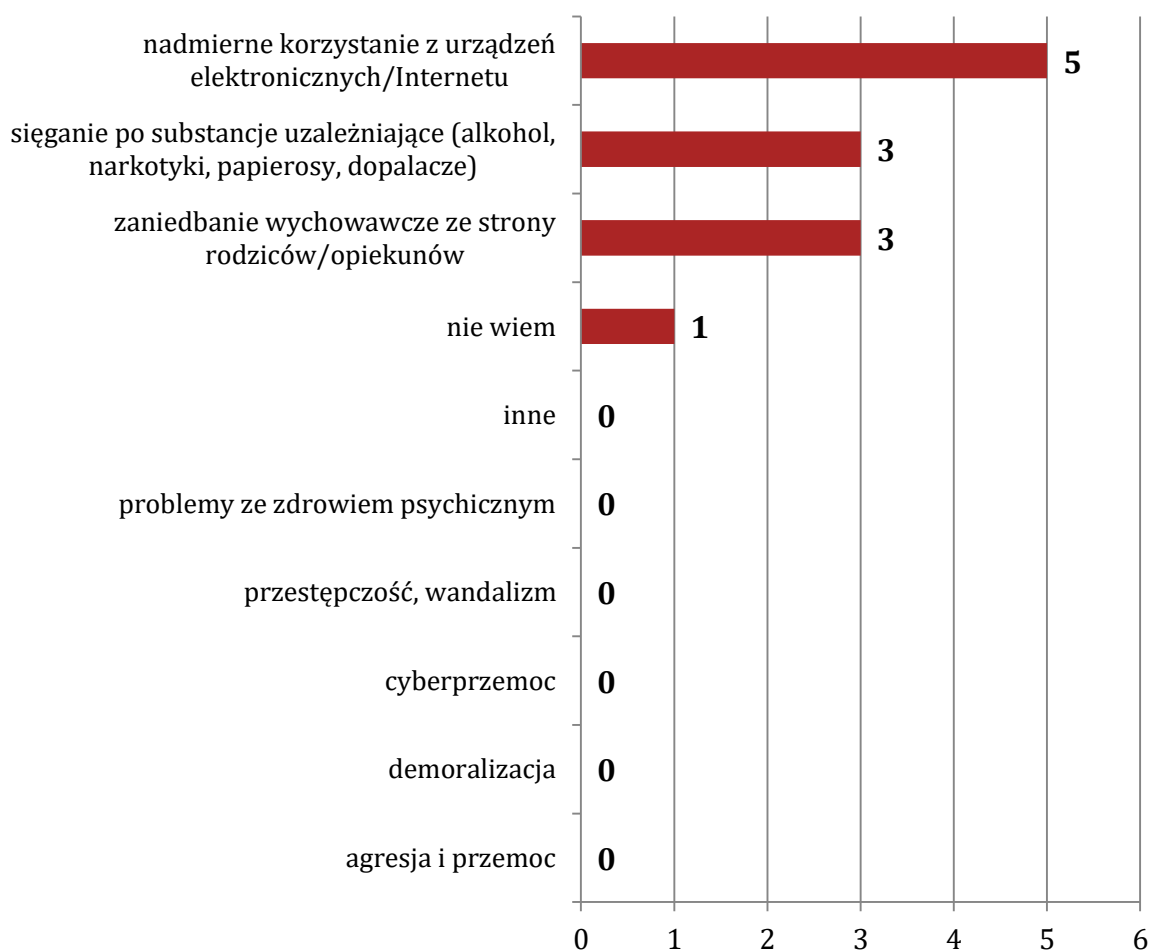
Wykres 87. Jakie działania w Pani/Pana opinii poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

W kolejnym pytaniu pracownicy GOPS zostali zapytani o to, jakie ich zdaniem są największe problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę Sobków. Ankietowani wskazali kolejno na: nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych (5 osób), sięganie po substancje uzależniające oraz zaniedbanie wychowawcze (po 3 osoby).

Wykres 88. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży występujące na terenie Gminy?

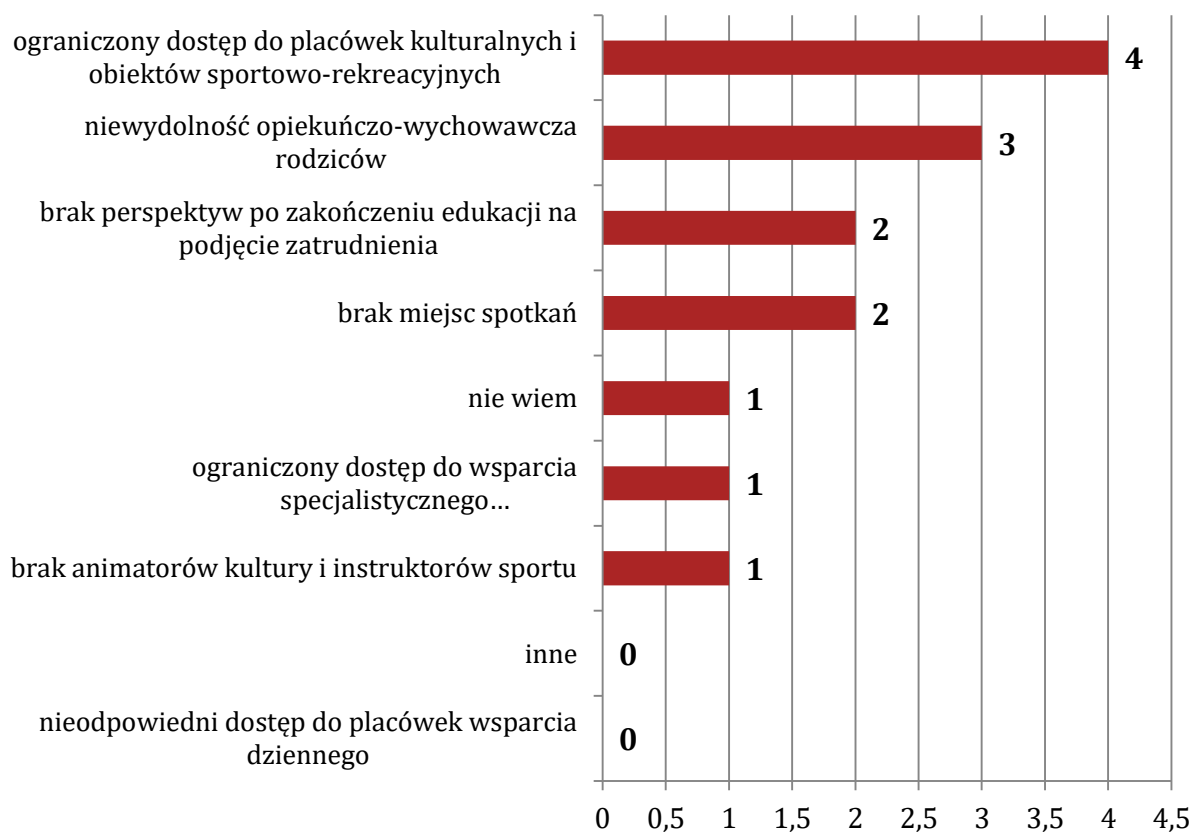

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

Wśród problemów występujących w środowisku naturalnym stanowiących najczęstszą przyczynę negatywnych zjawisk społecznych wśród najmłodszych mieszkańców Gminy, respondenci wskazali w pierwszej kolejności na ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowych (4 osoby) oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziców (3 osoby). Dwukrotny wybór badanych padł na brak miejsca spotkań oraz brak perspektyw po zakończeniu edukacji na podjęcie

zatrudnienia. Z kolei pojedyncze osoby wskazały na brak animatorów kultury i instruktorów sportu oraz na ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego.

Wykres 89. Jakie problemy występujące w środowisku lokalnym są zdaniem Pana/i najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z Gminy?

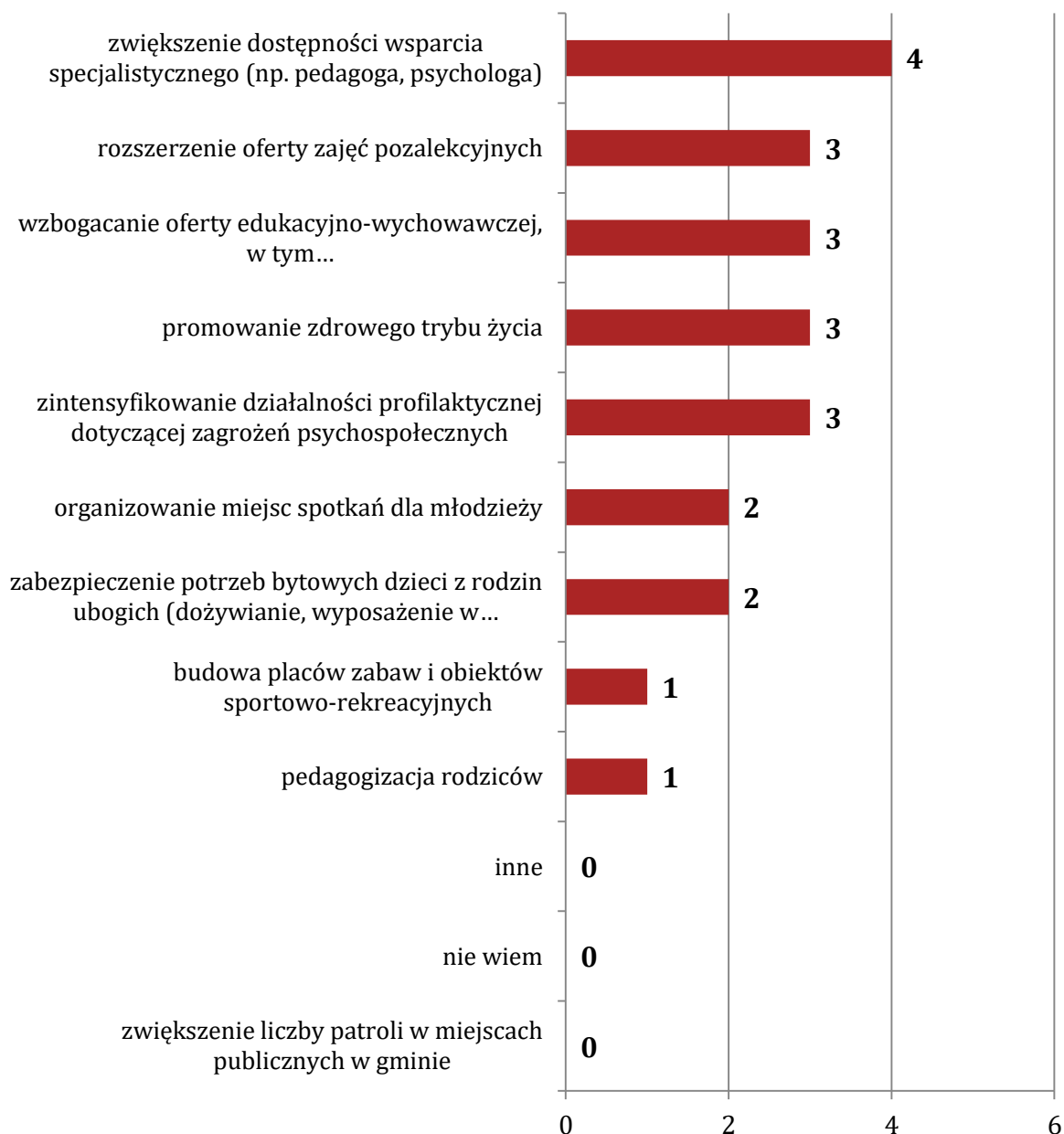

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

W dalszej kolejności badaniu została poddana opinia pracowników GOPS dotycząca działań, które skutecznie mogłyby ograniczyć problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież z gminy Sobków. Większość ankietowanych wskazała na zwiększenie dostępności do specjalistycznego wsparcia (np. pedagog, psycholog) – wskazało na to 4 osoby. Trzykrotne odpowiedzi padły na rozszerzenie zajęć pozalekcyjnych, wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej, w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych, promowanie zdrowego trybu życia, zintensyfikowanie działalności profilaktycznej dotyczącej zagrożeń psychospołecznych. Dwukrotny wybór ankietowanych dotyczył potrzeby zorganizowania miejsc spotkań dla młodzieży oraz zabezpieczenia potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich. Po jednej osobie wskazało na budowę placów zabaw i obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz na pedagogizację rodziców.

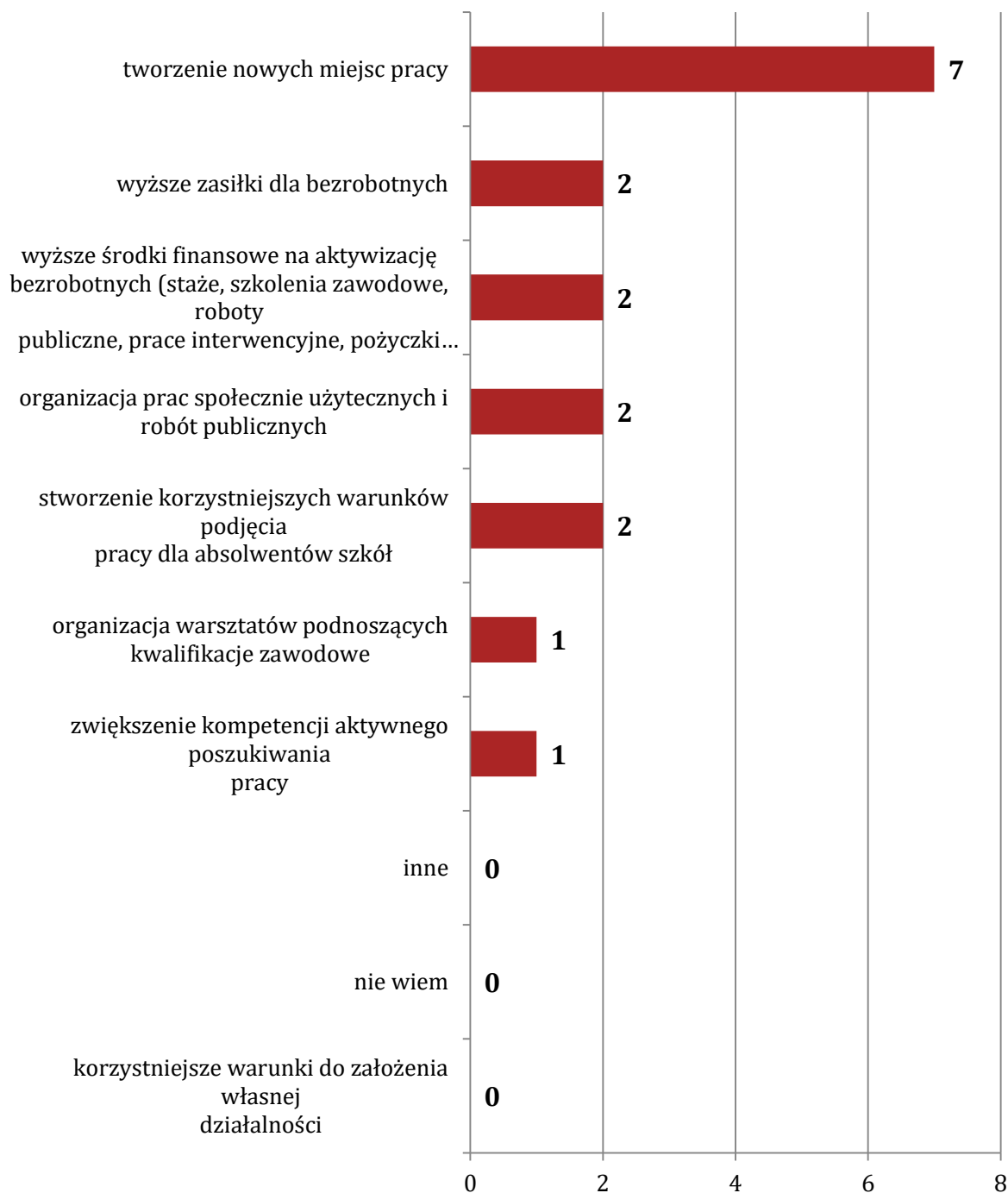
Wykres 90. Jakie działania w Pana/i opinii mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

W następnej kolejności pracownicy instytucjonalni zostali zapytani jakie działania powinny zostać podjęte w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych z gminy Sobków. Wszyscy badani dostrzegli przede wszystkim konieczność tworzenia nowych miejsc pracy (7 osób). Dwukrotny wybór ankietowanych padł na wyższe zasiłki dla bezrobotnych, wyższe środki finansowe na aktywizację bezrobotnych, organizację prac społecznie użytecznych i robót publicznych oraz stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy dla absolwentów szkół.

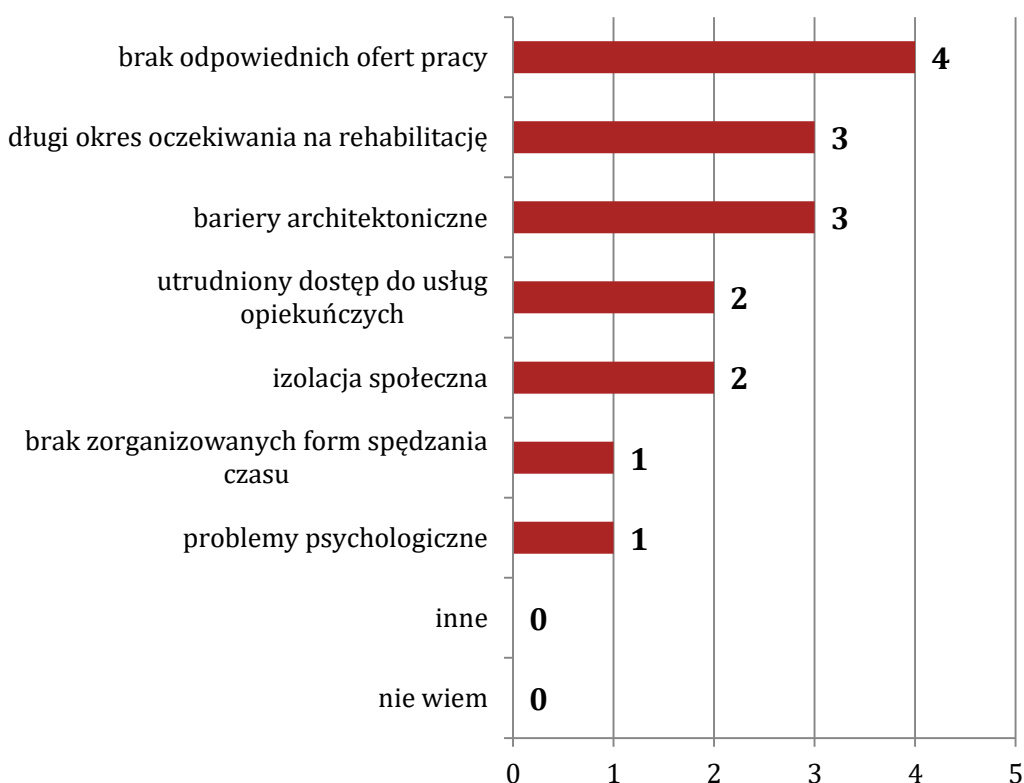
Wykres 91. Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

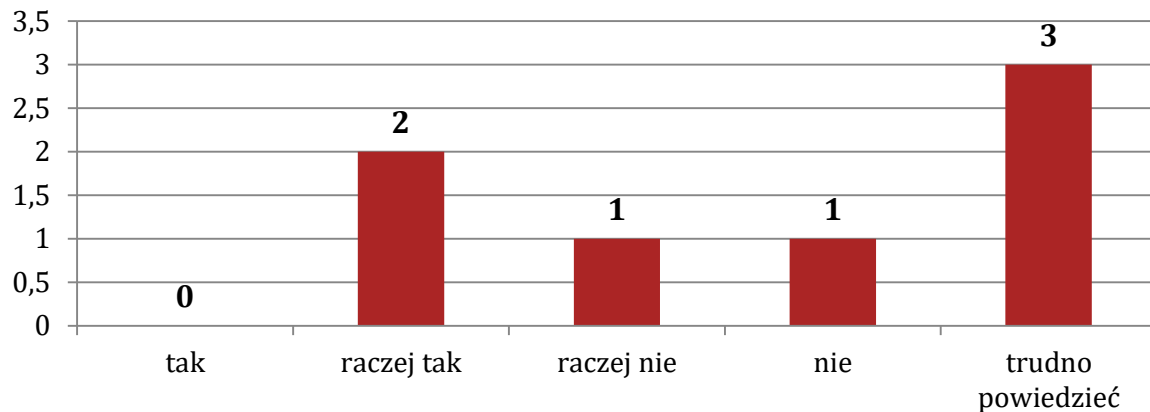
Kolejna analizowana w diagnozie kwestia dotyczyła problemów, z którymi najczęściej zmagają się osoby z niepełnosprawnościami na terenie gminy Sobków. W opinii pracowników instytucjonalnych w pierwszej kolejności jest to brak odpowiednich ofert pracy (4 odpowiedzi), długi okres oczekiwania na rehabilitację i bariery architektoniczne (po 3 wskazania), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz izolacja społeczna (po 2 wskazania). Pojedyncze odpowiedzi padły także na brak zorganizowanych form spędzania czasu oraz problemy psychologiczne.

Wykres 92. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a Gminie?

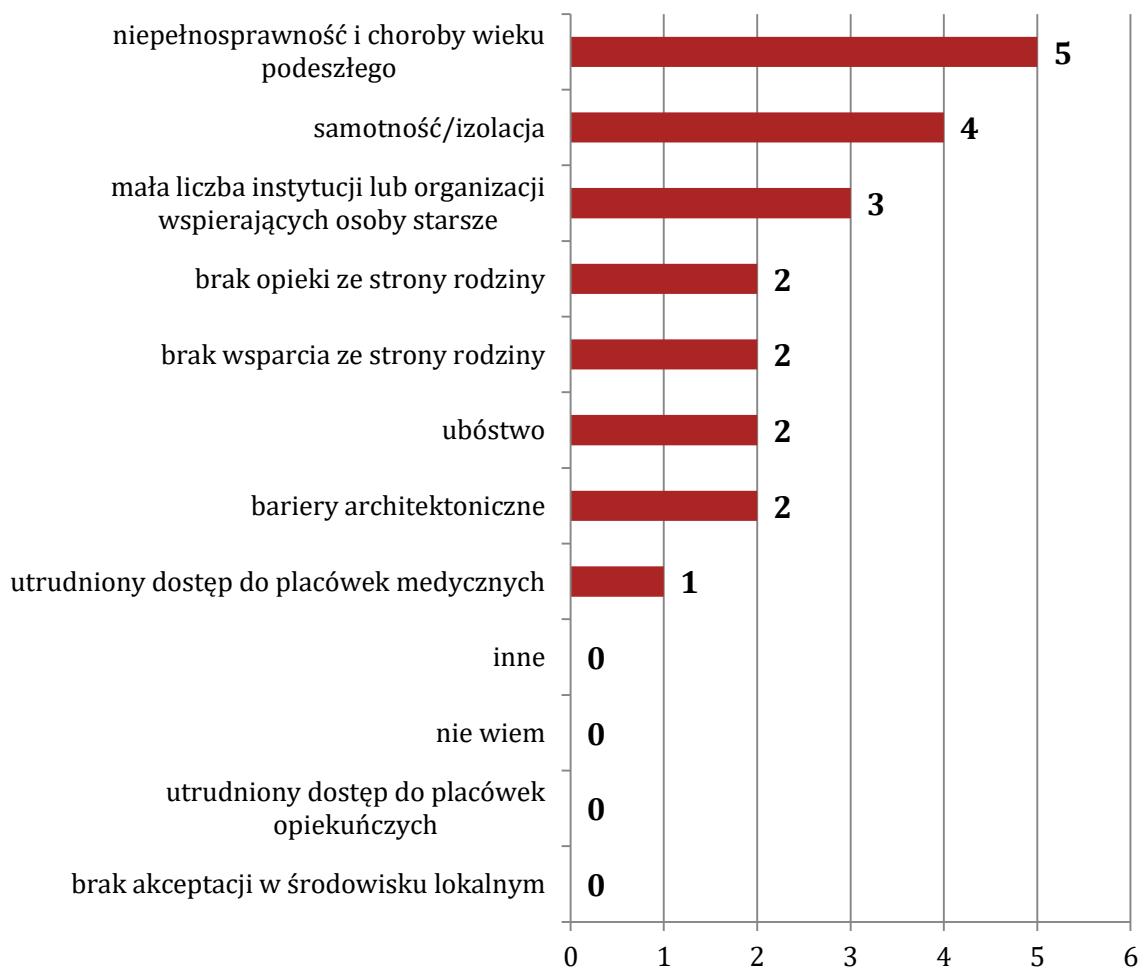
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

W opinii 2 badanych osób oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest raczej wystarczająca. Jeden z pracowników ocenił ją jako raczej niewystarczającą, a kolejny jako niewystarczającą. Trzech respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 93. Czu uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?

Następną analizowaną kwestią podczas badania ankietowego były problemy, które w opinii badanych pracowników GOPS najczęściej dotyczą osoby starsze zamieszkujące Gminę. Respondenci w pierwszej kolejności wymienili niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (5 wskazań), samotność i izolację (4 wskazania) oraz zbyt małą liczbę instytucji lub organizacji wspierających osoby starsze (3 wskazania). Pozytywne jest to, że żaden z ankietowanych nie wskazał na utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych, czy też na brak akceptacji w środowisku lokalnym.

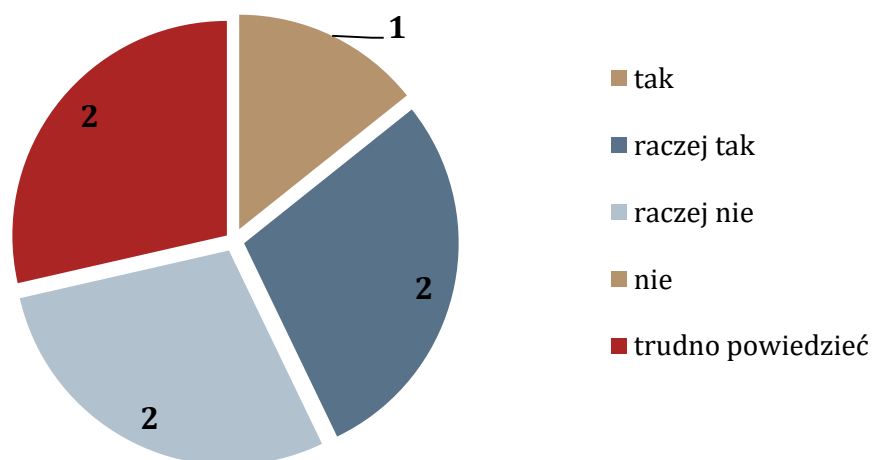
Wykres 94. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze w Gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

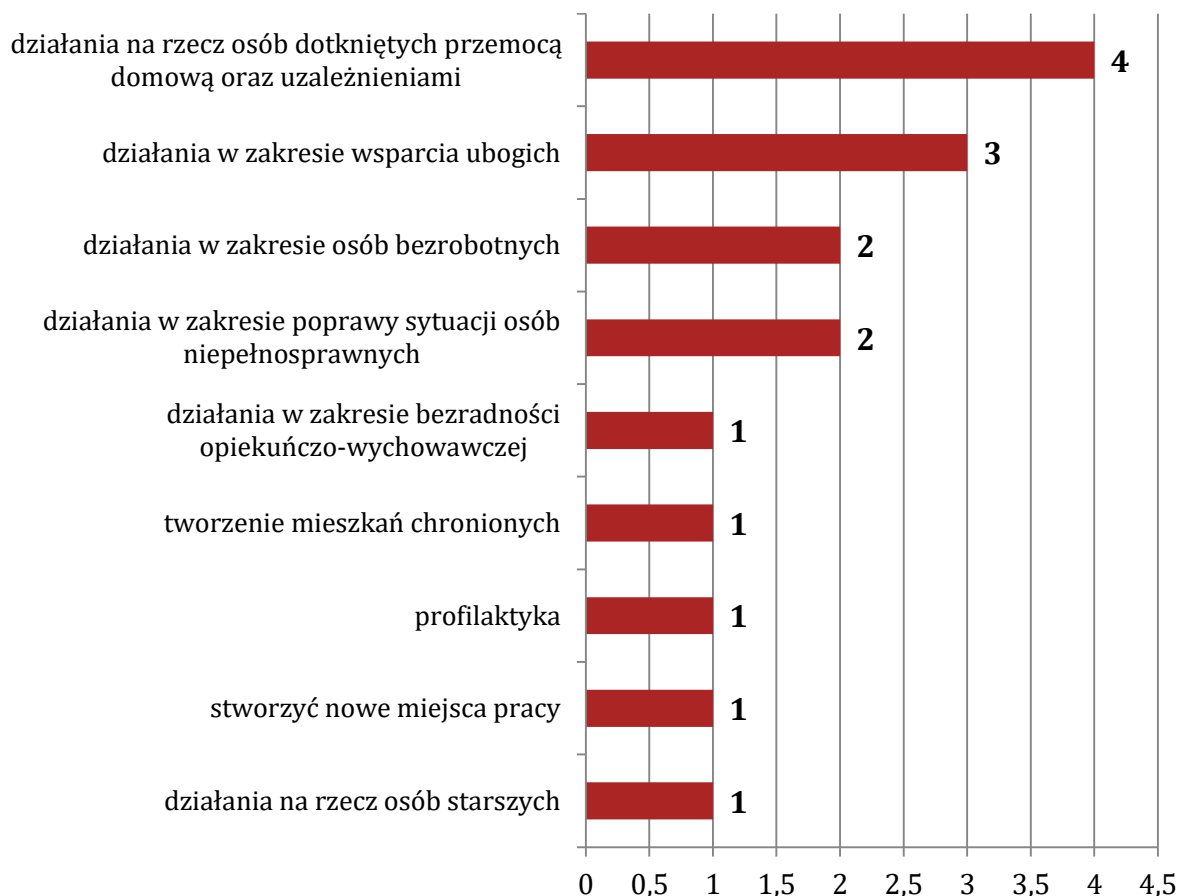
W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani o to, czy w ich opinii oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest w Gminie wystarczająca. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 3 ankietowanych (1 osoba wskazała na odpowiedź „tak”, a 2 na „raczej tak”). W opinii 2 respondentów jest raczej niewystarczająca, a kolejne 2 osoby miały trudność w odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 95. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?

Pracownikom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zostało także zadane pytanie odnośnie działań, które w ich opinii powinny być podejmowane na terenie Gminy, by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na jej terenie. Najwięcej odpowiedzi respondentów padło na działania na rzecz osób dotkniętych przemocą domową oraz uzależnieniami (4 wskazania) oraz działania w zakresie wsparcia ubogich (3 odpowiedzi). Dwukrotny wybór ankietowanych padł na działania w zakresie osób bezrobotnych oraz w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Z kolei pojedyncze odpowiedzi dotyczyły działań w zakresie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, tworzenia mieszkań chronionych, profilaktyki, tworzenia nowych miejsc pracy oraz działań na rzecz osób starszych.

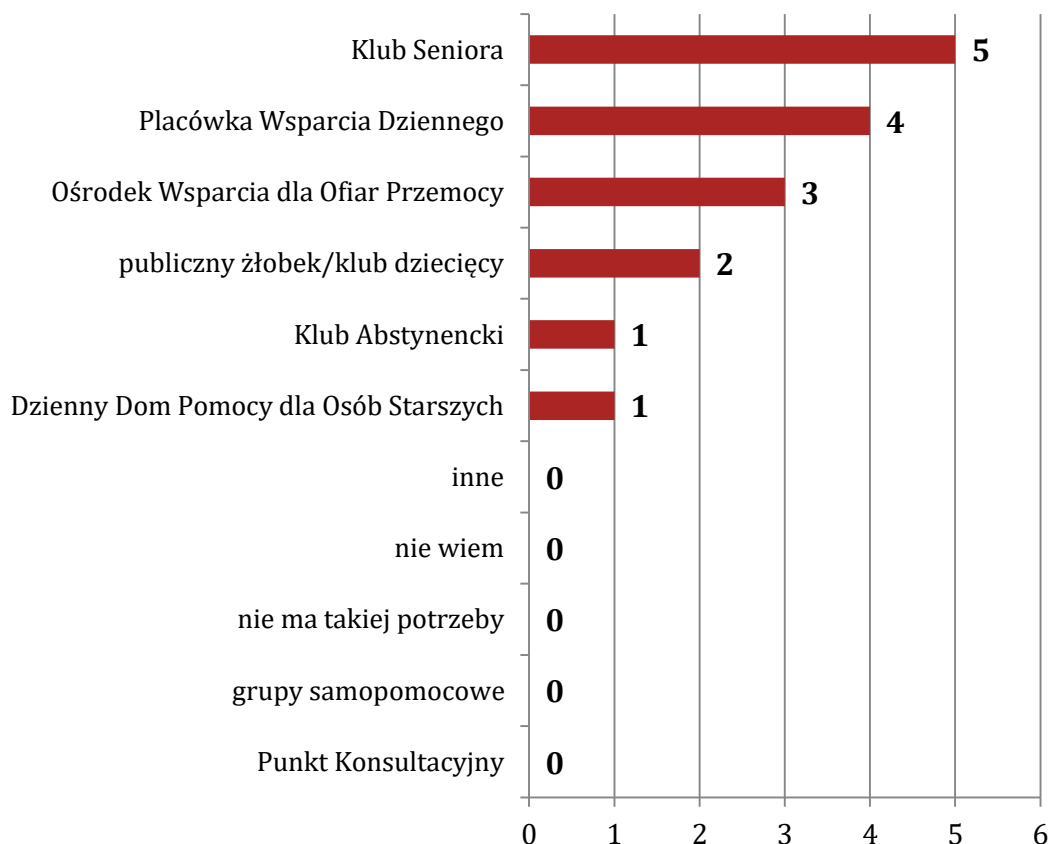
Wykres 96. Co Pana/i zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy:

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

Ostatnie pytanie dotyczyło opinii ankietowanych na temat potrzeb poszerzania oferty instytucji istniejących w Gminie. 5 osób wskazało na konieczność rozwoju oferty Klubu Seniora, 4 ankietowanych wyróżniło taką potrzebę w przypadku funkcjonowania placówki wsparcia dziennego, 3 odpowiedzi padły na działalność Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy, a 2 na publiczny żłobek/klub dziecięcy. Jednokrotny wybór ankietowanych dotyczył także Klubu Abstynenckiego oraz Dziennego Domu dla Osób Starszych.

Wykres 97. Czy na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia oferty poniższych instytucji?

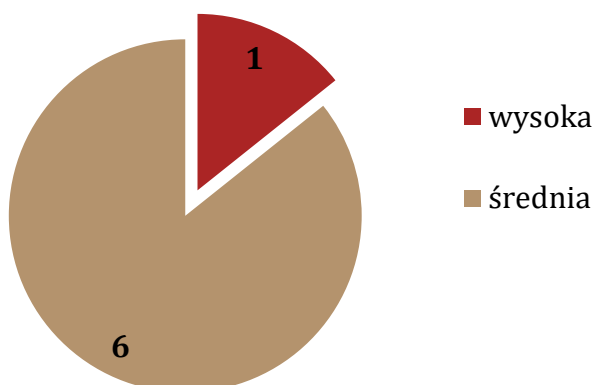
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

Skala uzależnień oraz przemoc w rodzinie

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określenie skali problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców gminy Sobków w ocenie pracowników GOPS. Respondenci zapytani o to, jaka jest ich zdaniem skala tego problemu wśród osób dorosłych, w większości ocenili ją jako średnią (6 osób). Natomiast jedna ankietowana osoba określiła ją jako wysoką.

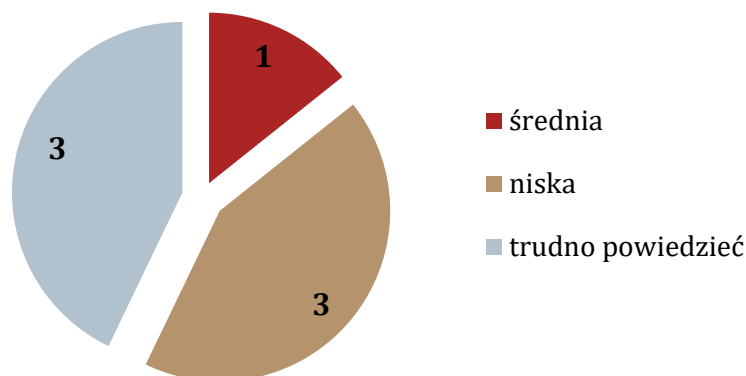

Wykres 98. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień (od alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy) wśród dorosłych mieszkańców Gminy?

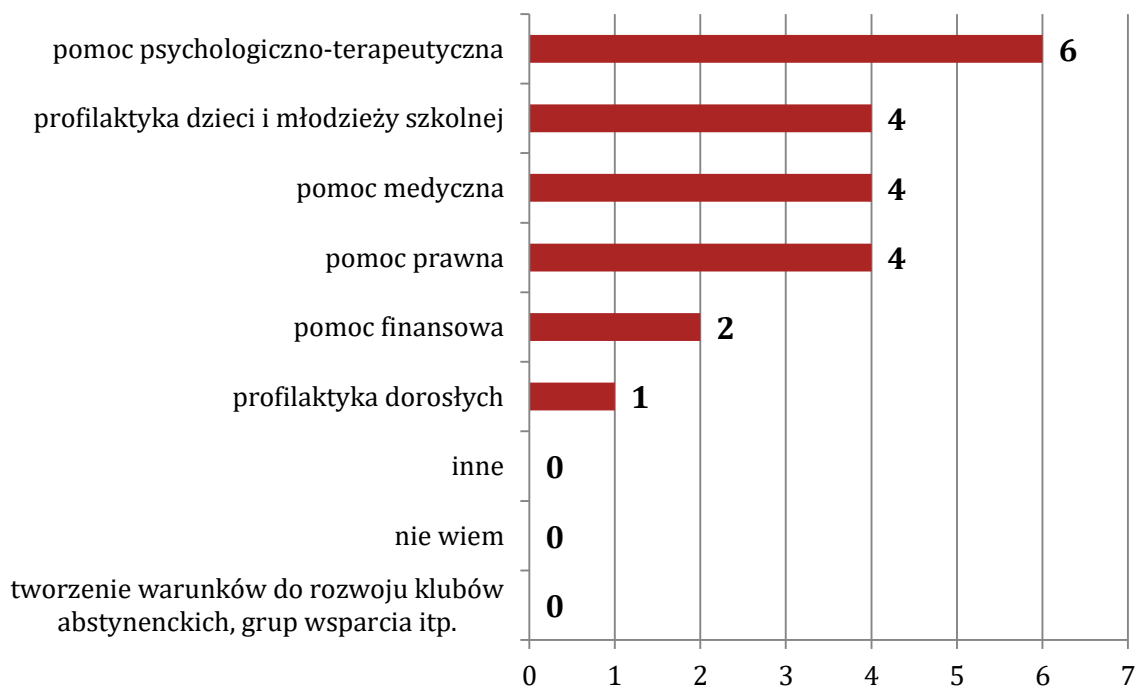
Z kolei skala problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży w opinii 1 respondenta jest średnia, 3 osoby uznały ją za niską, a kolejne 3 nie potrafiły udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 99. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień (od alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy) wśród dzieci i młodzieży z Gminy?

Następnie ankietowani pracownicy OPS zostali zapytani o to, jakie ich zdaniem działania powinny być podejmowane na szerszą skalę na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin na terenie gminy Sobków. Niemal wszyscy badani wskazali na zwiększenie pomocy psychologiczno-terapeutycznej – padło na nią 6 wskazań. Wśród częstych odpowiedzi znalazła się także profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej, pomoc medyczna oraz pomoc prawna (po 4 wskazania).

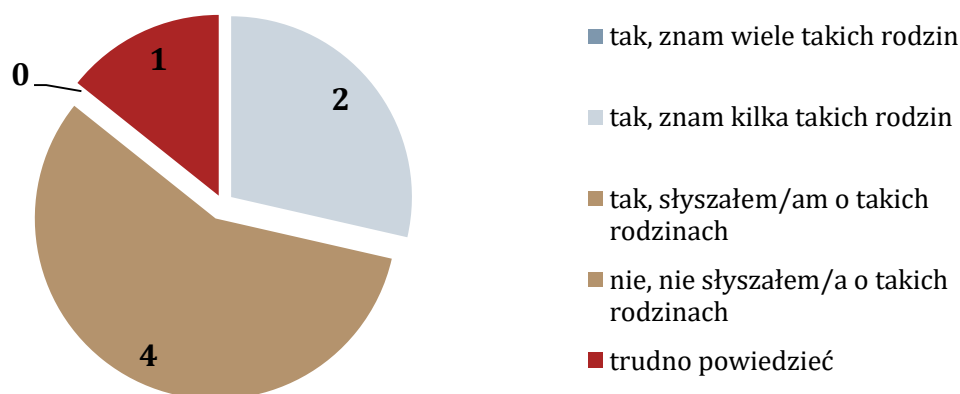
Wykres 100. Jakie działania w Gminie powinny być podejmowane na szerszą skalę na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

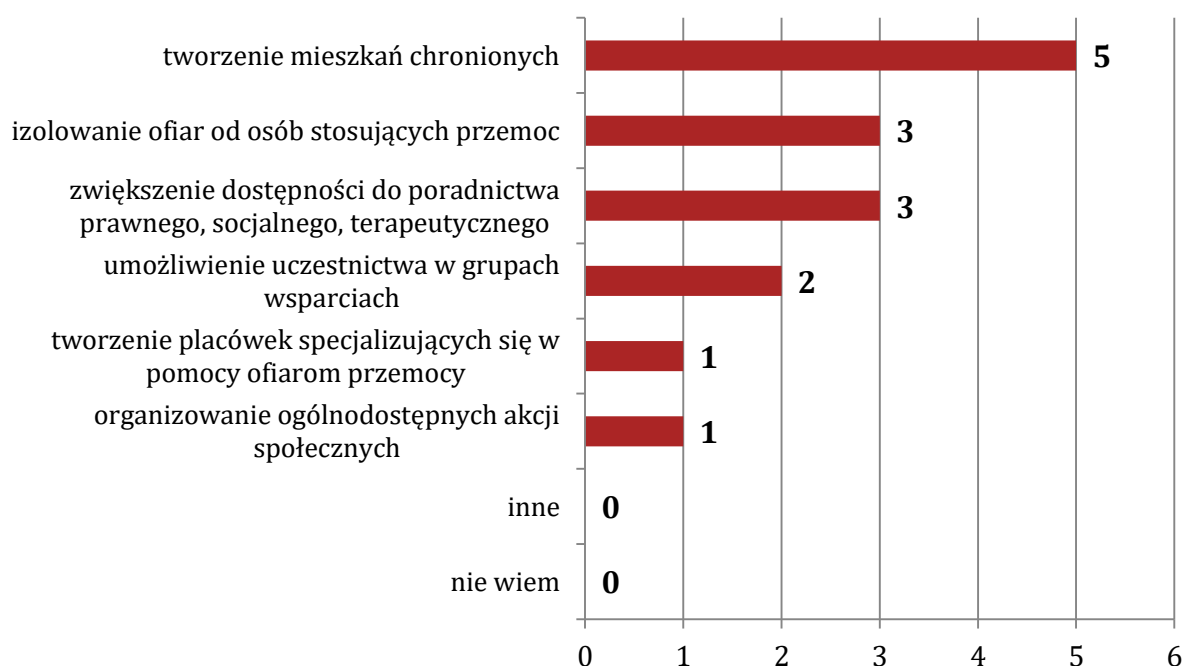
Badaniu została także poddana wiedza pracowników GOPS na temat zjawiska przemocy domowej występującej wśród rodzin zamieszkujących Gminę. Odpowiedzi ankietowanych są następujące: 4 osoby słyszały o takich rodzinach, 2 osoby znają kilka rodzin dotkniętych omawianym problemem, natomiast 1 respondentka nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 101. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań skierowanych wobec osób doświadczających przemocy domowej, które w ich opinii byłyby najskuteczniejsze. Największa liczba respondentów opowiedziała się za stworzeniem mieszkań chronionych (5 osób). Innymi często wskazywanymi propozycjami była izolacja ofiar od osób stosujących przemoc oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (po 3 wskazania).

Wykres 102. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 7

IV. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej w 2021 roku wśród mieszkańców Gminy, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT⁵².

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,

⁵² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 1 175 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 3 618 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 4 285 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 3 045 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

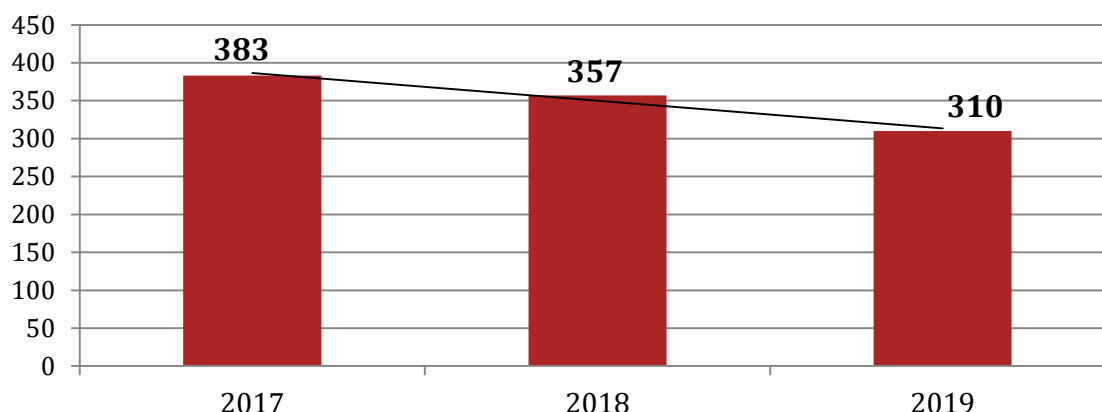
Tabela 51. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	1 175	115	1 060
dwoje dzieci	3 618	53	3 565
troje dzieci	4 285	27	4 258
czworo i więcej dzieci	3 045	13	3 032

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 310 rodzin, czyli o 13% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 19% mniej niż w roku 2017. W latach 2017-2019 dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 103. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystały średnio 653 rodziny na łączną kwotę 6 254 491,00 zł, w 2018 roku – 598 rodzin, a wydatkowano na to 5 936 805,00 zł, natomiast w 2019 roku – 602 rodziny, na co przeznaczonych zostało 7 626 780,00 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 średnia liczba rodzin, pobierających to świadczenie ulegała wahaniom.

Tabela 52. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	653	598	602
kwota świadczeń (w złotych)	6 254 491,00	5 936 805,00	7 626 780,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

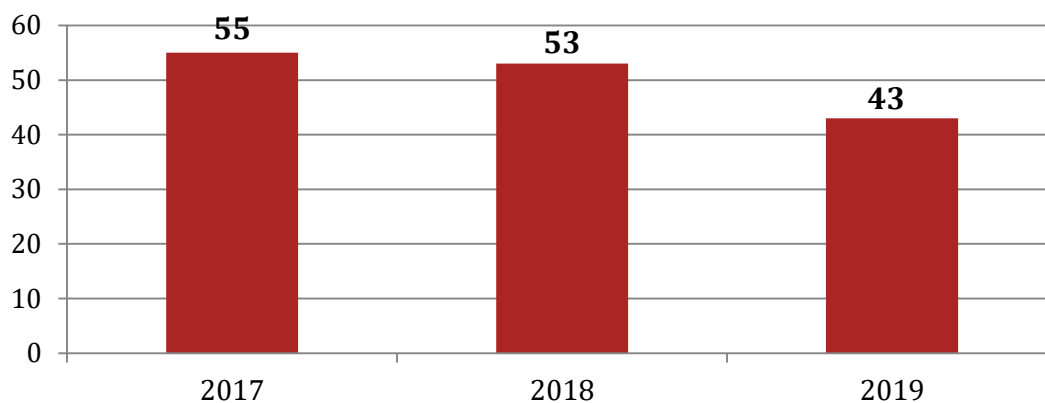
Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2019 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 1 128 dzieciom i wydatkowano na ten cel 338 400,00 zł.

Z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2019 roku świadczenie pieniężne w wysokości 4 000 zł wypłacono jednokrotnie.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2019 było to 43 osoby, w 2018 roku – 53 osoby, z kolei w 2017 roku – 55 osób. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na kolejnym wykresie.

Wykres 104. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

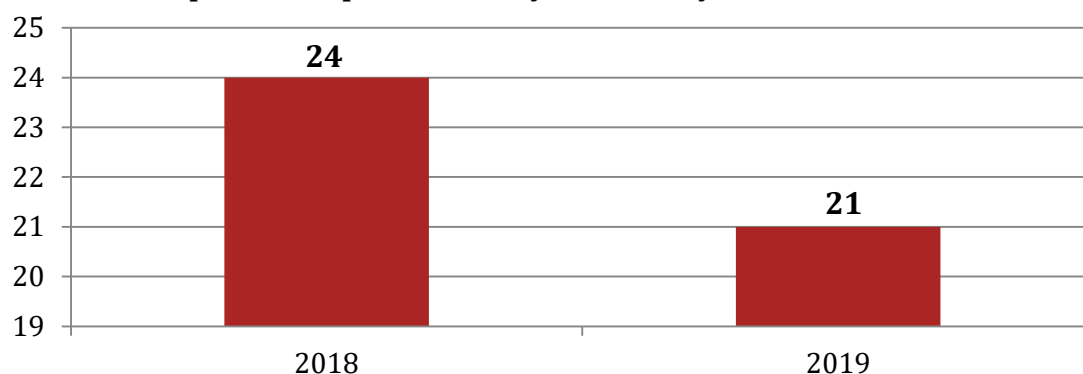

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **ósmym** miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2018-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa zmniejszeniu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 24 rodzinom, natomiast w 2019 roku – 21. Większość rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne. W 2018 roku było ich 16 rodzin, natomiast w 2019 roku - 17.

Wykres 105. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2019

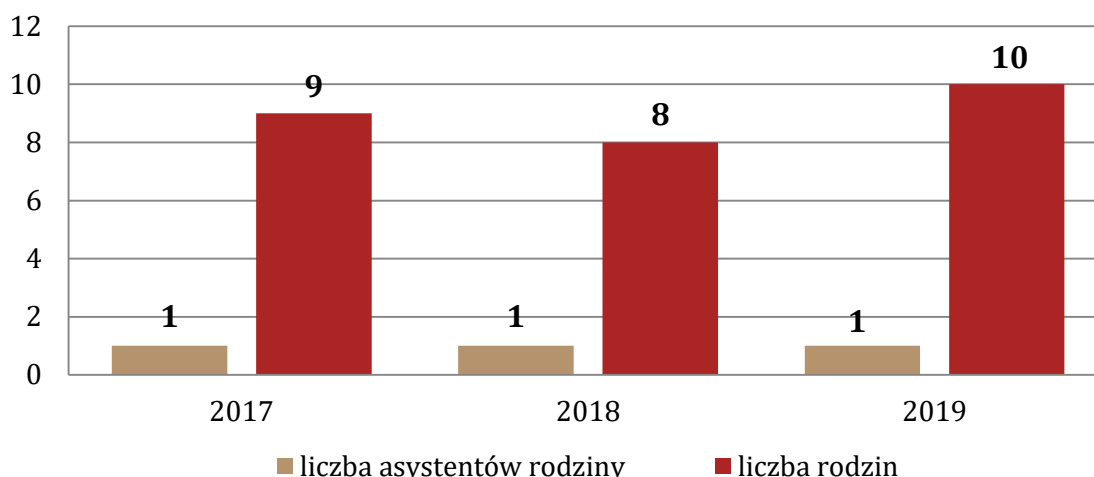

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 159). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sobkowie zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania asystent rodziny prowadził pracę w 10 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem uległa wzrostowi.

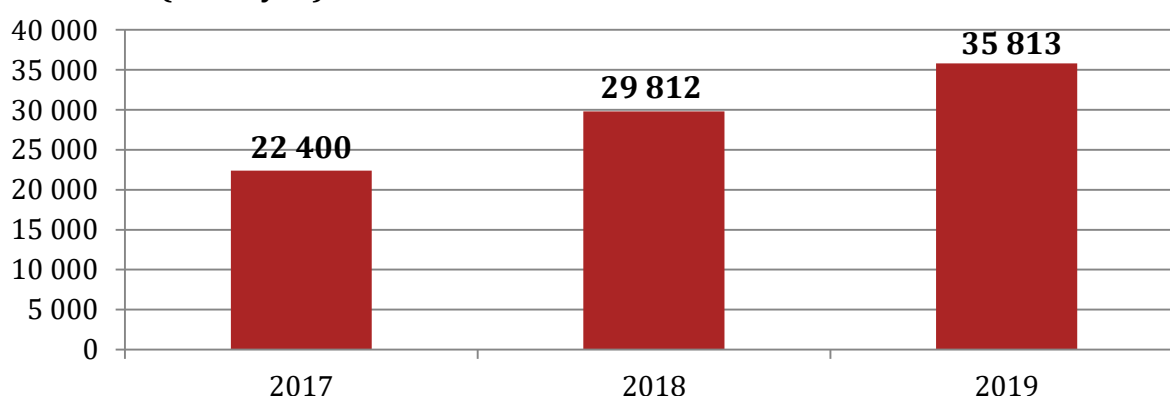

Wykres 106. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Sobków nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 35 813 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 107. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy zajmują się między innymi systematycznie doposażanie i rozwijane świetlice wiejskie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

W 2021 roku w gminie Sobków przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych. W badaniu wzięli udział między innymi pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Sobkowa (7 osób). Wnioski z badania ankietowego dotyczącego funkcjonowania rodzin z terenu Gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 53. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
Najczęstsze problemy rodzin oraz dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Do najważniejszych problemów rodzin z gminy Sobków pracownicy GOPS zaliczyli alkoholizm, bezrobocie i złe warunki mieszkaniowe. ▪ Wśród problemów dzieci i młodzieży wyróżniono głównie nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych/Internetu, sięganie po substancje uzależniające oraz zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców/opiekunów. ▪ Najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży zdaniem badanych jest ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowych oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców. ▪ Do najczęstszych potrzeb zgłaszanych przez rodziny pracownicy zaliczają pomoc w sprawach bieżących oraz wsparcie w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych.
Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z przeprowadzonych badań wynika, że sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo poprawiłaby przede wszystkim pomoc asystenta rodziny. ▪ Odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie jest zdaniem większości badanych zwiększenie dostępności do wsparcia specjalistycznego

Poszerzenie oferty instytucji	<p>(np. psychologa, pedagoga).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Co drugi badany wskazał na rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych, promowanie zdrowego trybu życia oraz zintensyfikowanie działalności profilaktycznej dotyczącej zagrożeń psychospołecznych. ▪ Z zebranego materiału badawczego wynika, że zdaniem znacznej części pracowników GOPS ofertę instytucjonalną na terenie gminy Sobków należy poszerzyć o publiczny Klub Seniora oraz placówkę wsparcia dziennego.
--------------------------------------	--

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Sobków wzięło także udział 85 dorosłych mieszkańców Gminy. Wnioski z badań dotyczące działalności Gminy na rzecz wspierania rodziny zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące działalności Gminy w zakresie wspierania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
Organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego rodzin	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zdecydowana większość respondentów uważa, iż działalność Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin zamieszkujących gminę Sobków jest niedostateczna (40%). ▪ W opinii aż 67% badanych na terenie Gminy jest organizowana niewystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin w postaci np. pikników lub/i festynów.
Wspomaganie umiejętności wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Co 4 ankietowany dostrzega potrzebę organizacji zajęć mających na celu wspomaganie i rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców.
Poszerzenie oferty instytucji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 80% respondentów dostrzega potrzebę stworzenia na terenie Gminy publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2020 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich;
- niewystarczająca liczba działań na rzecz organizacji czasu wolnego i integracji rodzin;
- brak funkcjonującego żłobka publicznego/klubu malucha;
- alkoholizm, bezrobocie oraz złe warunki mieszkaniowe jako dominujące problemy wśród rodzin zamieszkujących gminę Sobków.

2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

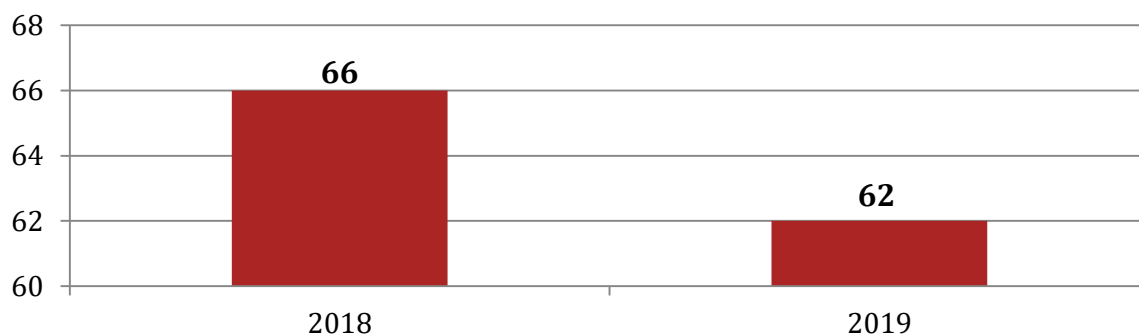
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **drugim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 62. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2018-2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa spadkowi o 6%

Wykres 108. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 889 świadczeń na łączną kwotę 136 017,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 843 na kwotę 133 422,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 832 świadczeń na kwotę 157 365,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała spadkowi.

Tabela 55. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	889	843	832
kwota świadczeń (zł)	136 017,00	133 422,00	157 365,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2017 roku uległa wzrostowi. W 2017 roku przyznano 1 635 świadczeń, w 2018 roku – 1 644, natomiast w 2019 roku – 1 736.

Tabela 56. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 635	1 644	1 736
kwota świadczeń (zł)	250 155,00	259 809,00	328 794,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 1 003 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 1 101, natomiast w 2019 roku – 1 187. W ostatnich latach obserwowalny jest stały wzrost liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie. Systematycznie wzrasta również przeznaczana na ten cel kwota pieniędzy.

Tabela 57. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 003	1 101	1 187
kwota świadczeń (zł)	153 459,00	174 529,00	225 033,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 356 świadczeń, a więc o 46 więcej niż w roku ubiegłym oraz o 7 więcej niż w roku 2017. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się także kwota przyznanych świadczeń.

Tabela 58. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	349	310	356
kwota świadczeń (zł)	179 144,00	165 716,00	218 487,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gmina Sobków organizuje dowóz uczniów niepełnosprawnych na podstawie umów zawartych z Fundacją Pomocy Osobom Niepełnosprawnych Złote Serce w Pińczowie, ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Jędrzejowie, z Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Zielonkach oraz z Krajowym Towarzystwem Autyzmu – Oddział w Kielcach. W 2019 roku wydatki na dowóz uczniów niepełnosprawnych oscylowały na poziomie 79 424,08 zł.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat funkcjonowania osób niepełnosprawnych z terenu gminy Sobków, przedstawione zostały w tabeli poniżej. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przedstawiają opinię pracowników GOPS na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 59. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> Większość respondentów miała trudność z ocenieniem stopnia dostosowania oferty pomocy osobom niepełnosprawnym.
Problemy osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> Do problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne w Gminie należą według większości: brak odpowiednich ofert pracy, długi okres oczekiwania na rehabilitację oraz bariery architektoniczne.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

W poniżej tabeli zostały zaprezentowane wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków, w zakresie skali problemu niepełnosprawności na terenie Gminy oraz najczęstszych problemów dotyczących osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela 60. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> Ponad połowa mieszkańców Gminy uważa, iż na jej terenie rzadko dostrzega osoby z niepełnosprawnościami (55%).
Problemy osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> Do problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne w Gminie należą według większości: brak odpowiednich ofert pracy, długi okres oczekiwania na rehabilitację oraz bariery architektoniczne. Co czwarty ankietowany uważa, iż infrastruktura techniczna na terenie Gminy jest w niewielkim stopniu dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne i zasiłek opiekuńczy,
- utrudniony dostęp do rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;
- nasilający się problem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych, wynikający z braku odpowiednich ofert pracy.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁵³.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W latach 2017-2019 żaden z mieszkańców gminy Sobków nie skorzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

---

⁵³ www.psychiatriapolska.pl

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat zdrowia psychicznego mieszkańców z terenu gminy Sobków, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 61. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Stan zdrowia psychicznego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Większość respondentów ocenia swoje zdrowie psychiczne jako bardzo dobre lub dobre. ▪ Największa liczba ankietowanych wskazała, iż w ciągu dwóch ostatnich tygodni poprzedzających badanie odczuwała spadek energii prowadzący do wzmożonej aktywności, obniżenia nastroju oraz zaburzeń snu.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁵⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikały między innymi z przyjętego uchwałą nr XVI/141/2019 Rady Gminy Sobków z dnia 20 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sobków na rok 2020*.

Do głównych kierunków działań realizowanych w 2020 roku przez GKRPA zawartych w Programie należały:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz współuzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą;

⁵⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

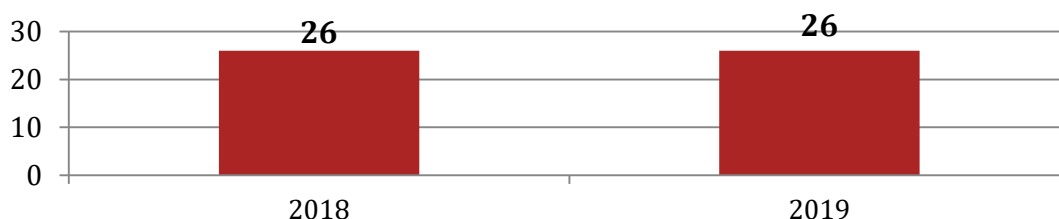
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego⁵⁵.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Sobków mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku **problemu uzależnienia**.

W 2019 roku alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **piątym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

⁵⁵ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020 (Nr XVI/141/2019 Rady Gminy Sobków z dnia 20 grudnia 2019 roku).

Wykres 109. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sobkowie działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 9 członków. W 2019 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 21 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 15 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja nie podjęła czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec żadnej osoby uzależnionej od alkoholu, natomiast wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 5 osób. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, z kolei odnotowano niewielki spadek w zakresie liczby członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy oraz liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane dotyczące działań GKRPA w Sobkowie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2019 przedstawia poniższa tabela.

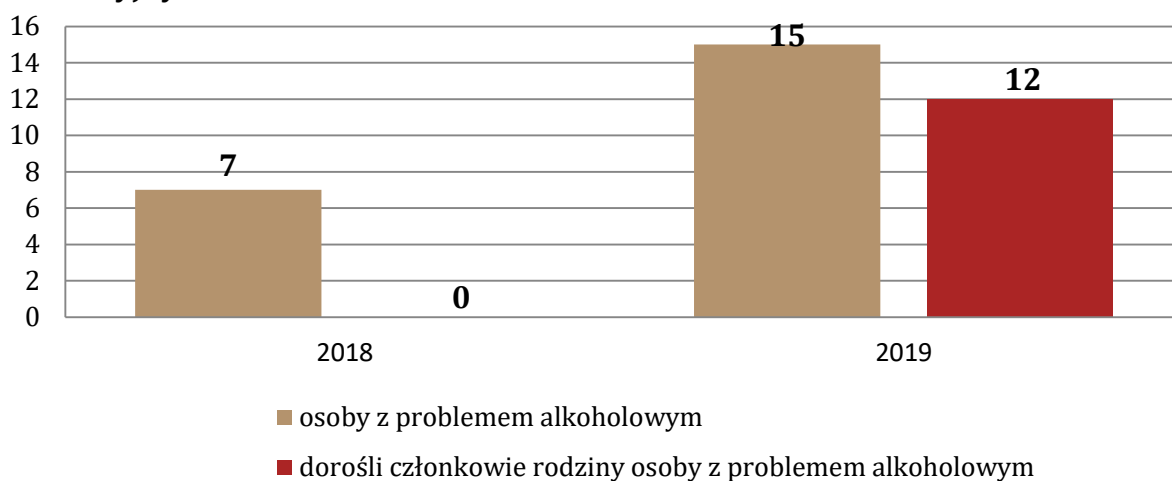
Tabela 62. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sobkowie wobec osób uzależnionych w latach 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	14	21
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	14	15
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	0	0
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	5

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018 i 2019 rok

W przypadku doświadczania problemu uzależnień, mieszkańcy Gminy mogą uzyskać pomoc w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Dyżury pełni tam terapeuta uzależnień oraz psycholog. Punkt w 2019 roku był czynny średnio 14 godzin w miesiącu, a pomoc i wsparcie uzyskują w nim osoby uzależnione oraz współuzależnione. W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 15 osobom z problemem alkoholowym oraz 12 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zgłaszających się po poradę do Punktu, uległa zwiększeniu. W 2018 nie udzielono porady żadnemu dorosłemu członkowi rodziny.

Wykres 110. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Sobków nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), nie ma również samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

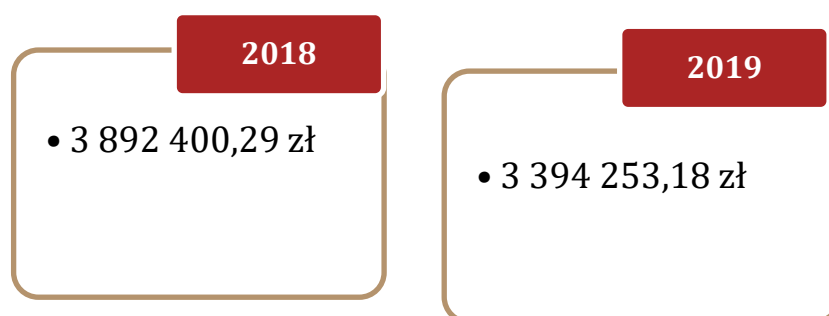
GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W poprzednich latach wśród uczniów nie prowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Organizowane były natomiast inne, nierekomendowane programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej. W 2019 roku wzięło w nich udział 735 uczniów oraz 138 nauczycieli. Ponadto, w przedmiotowym roku zrealizowano także jednorazowe prelekcje, w których wzięło udział 120 uczniów, spektakle profilaktyczne dla 873 uczestników, festyny i imprezy

plenerowe, w których uczestniczyło 600 uczniów. W omawianym roku w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych prowadzono także zajęcia sportowe dla 19 uczniów.

W ramach alternatywnych form spędzania wolnego czasu i profilaktyki antyuzależnieniowej, były organizowane imprezy sportowe, konkursy profilaktyczne, zajęcia sportowo-rekreacyjne, wokalnie-muzyczne, wokalnie-taneczne oraz językowe realizowane na terenie szkół podstawowych w gminie Sobków.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Sobków. W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie charakteryzowanej Gminy wyniosła łącznie 3 394 253,18 zł, w tym 1 893 922,63 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 232 308,39 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 766 169,27 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu.

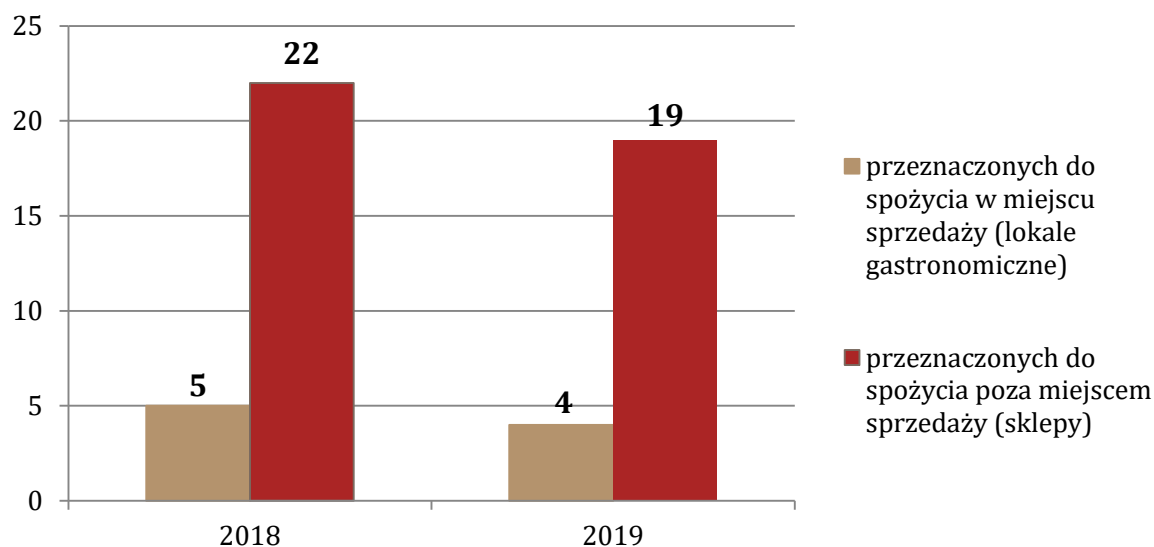
Rysunek 9. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Sobków alkoholu w latach 2018-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018 i 2019 rok

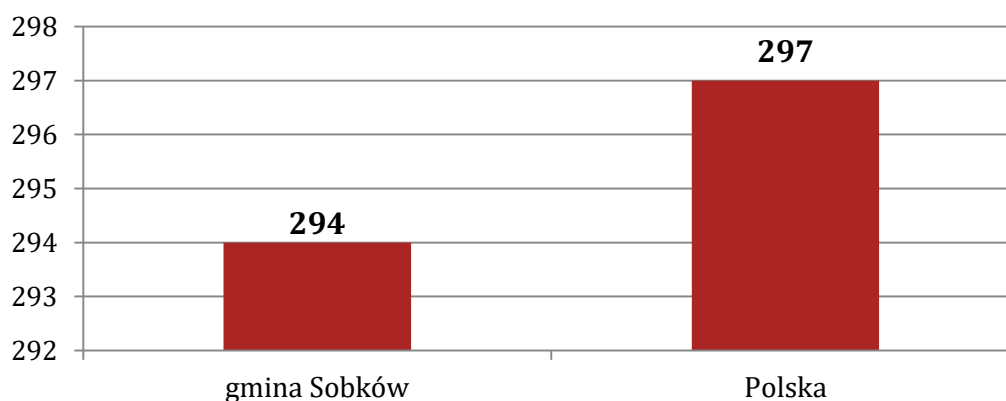
W 2019 roku na terenie gminy Sobków znajdowały się łącznie 23 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 19 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 4 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2018-2019 liczba punktów sprzedaży alkoholu ulegała zmniejszeniu.

Wykres 111. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Sobków na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Sobków, w porównaniu do całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest nieco mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 112. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Sobków i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów i e-papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy, hazard oraz uzależnienie od korzystania z urządzeń elektronicznych/Internetu.

Tabela 63. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków o dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z częstotliwością wskazującą na picie ryzykowne, czy też szkodliwe (kilka razy w tygodniu lub codziennie) po alkohol sięga 5% mieszkańców Gminy, w tym 1% stanowią osoby pijące go codziennie, a 4% kilka razy w tygodniu. ▪ Znaczna część badanych zadeklarowała abstynencję (31%) lub picie okazjonalnie (41%). ▪ Zebrany materiał badawczy wykazał, że część mieszkańców Gminy wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu, nie jest to jednak znaczna część respondentów. Do takiego zachowania przyznało się 6% respondentów (spośród całej próby badawczej, tj. 85 osób). ▪ Niepokojące jest to, że znaczna część badanych była świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, co może wskazywać na występowanie na terenie Gminy problemów w tym zakresie (27%). ▪ Badania wykazały, że 6% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka. ▪ Świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości w ciągu ostatnich 12 miesięcy było 9% respondentów.

Papierosy i e-papierosy

- Co piąty ankietowany dostrzega potrzebę ograniczenia ilości punktów sprzedaży alkoholu (20%).
- Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali średnio co siódmy dorosły mieszkaniec gminy Sobków (14%).
- Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej części społeczności Gminy znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie pięciokrotnie mniej ankietowanych, tj. 3%.

Narkotyki i dopalacze

- Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznał się 1% respondentów.
- Zebrany materiał badawczy wykazał, iż problem nadmiernego zażywania substancji psychoaktywnych może dotyczyć 1% dorosłych mieszkańców - zadeklarowali oni codzienne sięganie po narkotyki.
- Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców zdaje sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy (98%).

Hazard

- Do grania w gry na pieniądze przyznało się 3% respondentów, spośród których 2% grało częściej niż 20 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.
- Przykrych konsekwencji w wyniku podejmowania zachowania wskazującego na hazard doznał 1 ankietowany, który stracił pracę.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych (z wyłączeniem pracy)

- Z urządzeń elektronicznych korzystają niemal wszyscy mieszkańcy Gminy (96%), a większość robi to codziennie.
- Badania wykazały, że stosunkowo znaczny odsetek badanych poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych znaczne ilości czasu dziennie, tj. powyżej 6 godzin (14% spośród całej próby badawczej).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z gminy Sobków. Dotyczyły one spożywania alkoholu, palenia papierosów/e-papierosów, sięgania po narkotyki i dopalacze, uczestnictwa w grach hazardowych oraz korzystania z urządzeń elektronicznych. Najważniejsze wnioski z badania przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 64. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród uczniów z gminy Sobków dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnął stosunkowo znaczny odsetek badanych uczniów, tj. 14%. ▪ Spośród uczniów, którzy pili alkohol, większość sięgnęła po niego jednokrotnie (8%). ▪ Większość badanych piła alkohol po raz pierwszy w wieku 11-13 lat (43% spośród tych, którzy sięgnęli po alkohol). ▪ Większość młodych mieszkańców Gminy miało kontakt z alkoholem, ponieważ zostało poczęstowanych przez inne osoby (50% spośród tych, którzy spożywali alkohol), albo dostało go do spróbowania od rodziców (46% spośród tych, którzy spożywali alkohol). ▪ Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że alkohol nie jest łatwo dostępny dla co trzeciego ankietowanego (30%). ▪ Na podstawie deklaracji badanych uczniów możemy stwierdzić, że co piąty respondent nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 20% ankietowanych uznaje go za mało szkodliwy, nieszkodliwy lub przyznaje, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy.
Papierosy i e-papierosy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontakt z papierosami miała nieznaczna część uczniów z gminy Sobków (6%). ▪ Jednocześnie zauważalne jest to, że spośród uczniów mających z nimi kontakt, ponad połowa sięgnęła po nie więcej niż jednokrotnie (5%). ▪ Elektroniczne papierosy są wśród uczniów z gminy Sobków rozpowszechnione w takim samym stopniu, jak te tradycyjne. Po e-papierosy sięgnęło 6% uczniów, przy czym w tym więcej niż jednokrotnie – 4%. ▪ Z deklaracji badanych wynika, że tradycyjne papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości e-papierosów dla zdrowia 11% ankietowanych, a na temat tradycyjnych papierosów – 9%.

Narkotyki i dopalacze

- Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami i dopalaczami miał tylko 1% respondentów, którzy sięgnął po nie jednokrotnie lub kilka razy.
- W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na zadowalającym poziomie – 4% uznaje narkotyki, a 3% dopalacze, za łatwo dostępne w swojej miejscowości.
- Znaczna część respondentów nie ma świadomości na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. W przypadku narkotyków - 9%, a jeśli chodzi o dopalacze - 10%.

Uczestnictwo w grach hazardowych

- Z odpowiedzi respondentów wynika, że z kontakt z grami na pieniądze miało 20% badanych, z czego większość 1-5 razy (84% spośród tych, którzy grali w gry hazardowe).
- W wyniku grania w gry na pieniądze największa część uczniów doświadczyło problemów w szkole (7% spośród tych, którzy grali w gry hazardowe).

Korzystanie z urządzeń elektronicznych (z wyłączeniem nauki zdalnej)

- Z urządzeń elektronicznych korzystają niemal wszyscy młodzi mieszkańcy Gminy, w tym zdecydowana większość z nich robi to codziennie (80%).
- Bardzo duże ilości czasu, tj. powyżej 6 godzin dziennie, poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 21% uczniów.
- Warto mieć na uwadze odpowiedzi respondentów na temat ich doświadczeń związanych z korzystaniem z urządzeń elektronicznych – wyniki są dosyć niepokojące: próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 10% badanych, a czasami 27%, najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 13% badanych, a czasami aż 40%, z kolei późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 5% uczniów, a czasami 17%.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Pytania skierowane do pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie także dotyczyły problemów uzależnień wśród mieszkańców Gminy. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 65. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Większość ankietowanych oceniło skalę problemu uzależnień wśród dorosłych mieszkańców Gminy za średnią. ▪ Alkoholizm jako największy problem społeczny występujący wśród rodzin z gminy Sobków uznali niemal wszyscy pracownicy GOPS. ▪ Do działań, które należy podjąć na rzecz osób uzależnionych wymieniono pomoc psychologiczno-terapeutyczną. ▪ W zakresie poszerzenia oferty instytucji w postaci Klubu Abstynenckiego wskazał tylko 1 respondent.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe;
- brak funkcjonowania grup samopomocowych na terenie Gminy;
- brak świadomości części mieszkańców odnośnie wpływu picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka;
- brak realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPIŃ;
- korzystanie z urządzeń elektronicznych przez duże ilości czasu przez znaczną część nastolatków w Gminie;
- ryzyko wzrostu uzależnień od urządzeń elektronicznych/Internetu, alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w związku z pandemią COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Sobków zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny. W skład GZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Sobków mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w **przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie.**

Źródło: opracowanie własne

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Sobków na lata 2017-2022* przyjętego uchwałą nr XXVI/180/2016 Rady Gminy w Sobkowie. Do celów szczegółowych zawartych w programie należy:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Sobków;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie⁵⁶.

Z powodu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej w 2018 roku skorzystały 2 rodziny z gminy Sobków, natomiast w 2019 roku żadna.

⁵⁶ *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Sobków na lata 2017-2022* (przyjęty uchwałą nr XXVI/180/2016 Rady Gminy w Sobkowie)

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2019. W omawianych latach liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4. Z kolei liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 16 co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego przyjęła najwyższą wartość. Na przestrzeni lat 2018-2019 dostrzegalny jest niewielki spadek liczby posiedzeń grup roboczych – w 2018 roku odbyły się 62 spotkania, z kolei w 2019 roku 60. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 66. Dane statystyczne dotyczące działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2019

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	19	16
3	liczba posiedzeń grup roboczych	62	60

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objętych pomocą Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego było 20 rodzin, czyli o 1 mniej niż w roku 2018. Liczba osób otrzymujących wsparcie GZI kształtowała się na poziomie 44 osób, w tym 19 kobiet, 22 mężczyzn i 3 dzieci. Liczba osób, którym Zespół udzielił pomocy w porównaniu do 2018 roku uległa niewielkiemu zwiększeniu. Z zaprezentowanych danych wynika, iż zauważalny jest wzrost liczby dzieci objętych pomocą GZI.

Tabela 67. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2018-2019

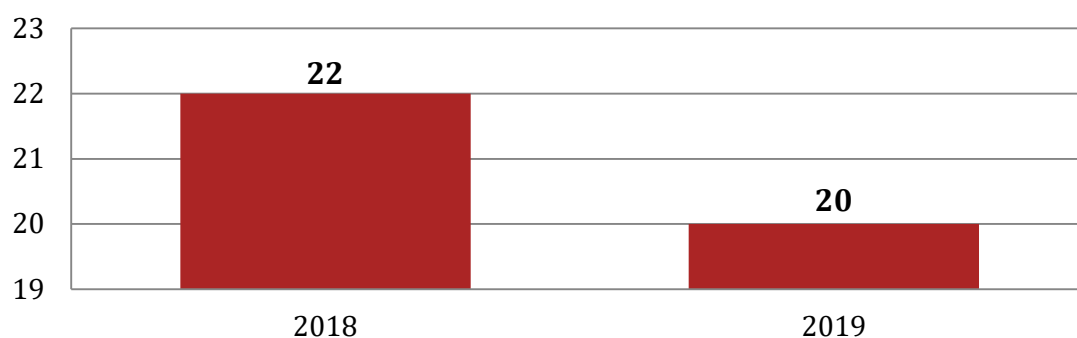
L.P.	wyszczególnienie	2018	2019
1	liczba rodzin	21	20
2	liczba osób, w tym:	43	44
3	liczba kobiet	20	19
4	liczba mężczyzn	22	22
5	liczba dzieci	1	3

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich dwóch lat nie doszło do sytuacji odebrania dziecka na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” uległa zmniejszeniu – w 2018 roku było to 22 rodziny, natomiast w 2019 roku - 20.

Wykres 113. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018 i 2019 rok

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 16 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 9 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 7 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 19 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- w stosunku do 2018 roku wzrosła liczba rodzin, wobec których zakończono procedurę „Niebieskie Karty”,

- podczas omawianych lat odnotowany został spadek liczby rodzin, wobec których wszczęto procedurę oraz liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”,
- na przestrzeni lat 2018-2019 liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D” utrzymywała się na stałym poziomie.

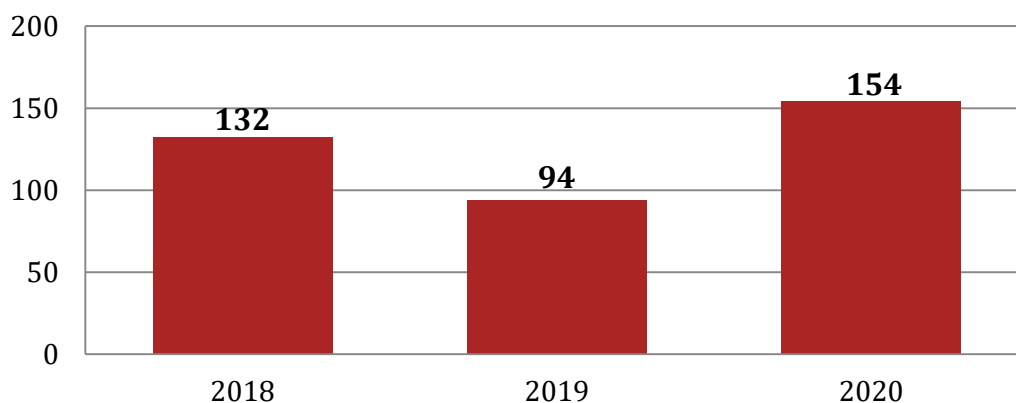
Tabela 68. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2019

L.P.	Wyszczególnienie	2018	2019
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	19	16
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	12	9
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	7	7
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	16	19

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018 i 2019 rok

Rozpatrując kwestię liczby interwencji podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem przemocy w rodzinie, można stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała ona wahaniom, uzyskując jednocześnie najwyższą wartość w 2020 roku, kiedy to interweniowano z tego powodu 154 razy.

Wykres 114. Liczba interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem przemocy domowej w latach 2018-2020

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Jędrzejowie

W ramach podnoszenia kompetencji zawodowych w 2019 roku pracownicy służb i przedstawiciele podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie uczestniczyli w szkoleniu „Prawne i praktyczne działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Efektywna współpraca służb”, „Praca z rodziną z problemem przemocy”, „Praca z rodziną z problemem uzależnienia”, a także w seminarium „Rola Policji w realizacji procedury Niebieskie Karty. Algorytmy postępowania kadry pedagogicznej w przypadku ujawnienia u uczniów czynów karalnych i przejawów demoralizacji” zorganizowanym w ramach XVI Świętokrzyskich Dni Profilaktyki.

Wśród działań, które zostały przeprowadzone na terenie Gminy w 2019 roku w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy wyszczególnić:

- udzielanie informacji na temat możliwości korzystania z nieodpłatnych porad prawnych, psychologicznych oraz z porad udzielanych przez terapeutę ds. uzależnień w ramach realizowanego powiatowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie;
- systematyczne prowadzenie wizyt przez funkcjonariuszy Policji sprawdzających stan bezpieczeństwa wśród sobkowskich rodzin, informowanie sprawców przemocy na temat aspektów odpowiedzialności karnej, przeprowadzanie prelekcji w szkołach na temat zagadnień z zakresu przemocy wśród dzieci i młodzieży;
- udzielanie informacji przez pracowników służby zdrowia o możliwości wykonania badania lekarskiego w celu uzyskania zaświadczenia lekarskiego związanego z użyciem przemocy w rodzinie;
- pogadanki na lekcjach wychowawczych na temat agresji, uczuć, bezpieczeństwa i samoakceptacji;
- przeprowadzenie zajęć warsztatowych z specjalistą z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Jędrzejowie na temat: „Konflikty i mediacje”, „Jak radzić sobie z negatywnymi uczuciami i emocjami”, „Nie rób tego, co Tobie niemiłe”, „Jak radzić sobie z agresją”, „Potrafię sobie poradzić”;
- organizacja konkursu pn. „Podajmy dłoń rodzinie”.

Ponadto GKRPA zorganizowała i sfinansowała spektakle teatralne przez teatr profilaktyczny Kurtyna dla dzieci i rodziców w szkołach pn. „Kto jak nie ja”, „Więzy krwi”, „Moja historia”, „Wyzwanie” oraz spektakl profilaktyczny „Nad przepaścią” wystawiany przez Impresariat Artystyczny „Inspiracja” z Krakowa.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczącego przemocy w rodzinie.

Tabela 69. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z przeprowadzonego badania wynika, iż problem przemocy domowej dotyczy bezpośrednio 1% dorosłych mieszkańców gminy Sobków – stwierdzili oni, że w ich domu występuje przemoc. ▪ Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował stosunkowo niski odsetek badanych tj. 9%. ▪ Do zastosowania przemocy wobec dziecka/dzieci w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznał się jeden ankietowany.
Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że średnio co piąty mieszkaniec biorący udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza (19%), natomiast 5% respondentów ma do niej pozytywny stosunek.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Sobków, a dotyczące przemocy domowej przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 70. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród uczniów z gminy Soków dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W kontekście przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że przemocy kiedykolwiek w życiu doznał stosunkowo duży odsetek uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Gminy – zadeklarował to co ósmy respondent (13%). ▪ Większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły (44% spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). ▪ Doświadczenie przemocy ze strony kogoś z rodziny zadeklarował znaczny odsetek ankietowanych – 15% uczniów wskazało na tatę, a 11% na mamę (spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). ▪ 2% uczniów stwierdziło, że doznaje przemocy bezpośrednio w swoim domu.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku*

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie również zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące przemocy w rodzinie. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 71. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Sobkowa dotyczące przemocy domowej

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala problemu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Z analizy badań wynika, że na terenie gminy Sobków występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Ponad połowa respondentów słyszało o takich rodzinach (4 osoby), natomiast dwóch ankietowanych zna kilka takich rodzin. ▪ Przemoc w rodzinie nie została uznana za największy problem społeczny występujący wśród rodzin z gminy Sobków przez żadnego z respondentów.
Pomoc osobom doświadczającym przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wśród najskuteczniejszych działań wobec osób doświadczających przemocy domowej badani najczęściej wyróżniali: tworzenie mieszkań chronionych, izolowanie ofiar od osób stosujących przemoc oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku*

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej,
- wzrost liczby interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem przemocy domowej.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

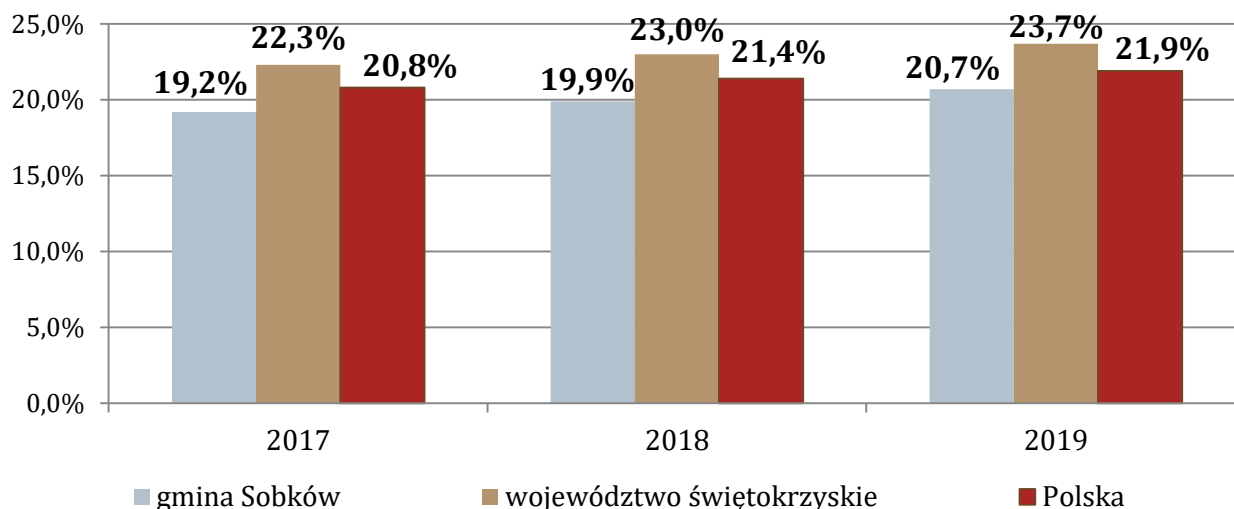
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Sobków jest niższy względem województwa i całej Polski. Na przestrzeni ostatnich trzech lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2017, a 2019 rokiem w gminie Sobków wynosi 1,5 pp., w województwie świętokrzyskim – 1,4 pp., natomiast w Polsce – 1,2 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

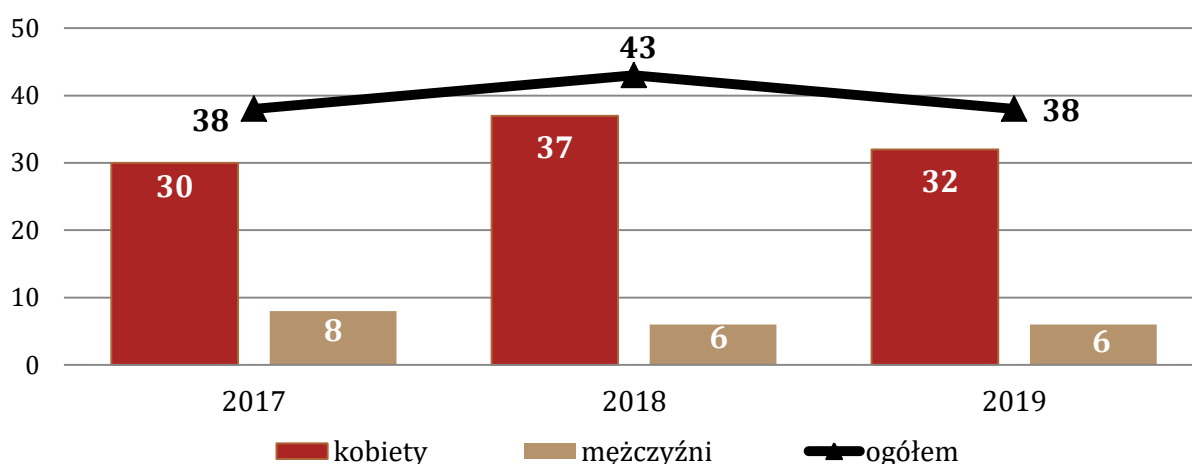
Wykres 115. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Sobków, województwie świętokrzyskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 38. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 32, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 6. Na przestrzeni lat 2017-2019 charakteryzowana grupa świadczeniobiorców ulegała wahaniom.

Wykres 116. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

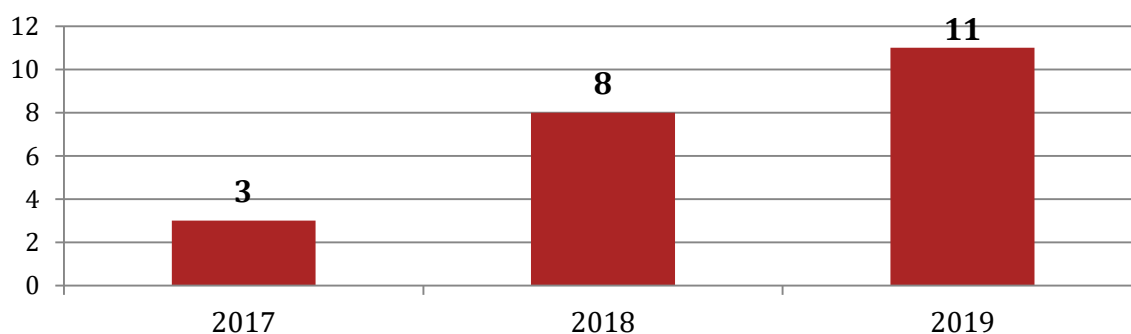

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2019 roku objętych tego typu usługami było 11 osób, w roku ubiegłym – 8, a w roku

2017– 3. Rozpatrując dynamikę zmian w tym zakresie, widoczny jest trend wzrostowy liczby osób objętych usługami opiekuńczymi. Oznacza to, że w Gminie występuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Gminy, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi ze względu na podejmowanie aktywności zawodowej to uniemożliwiającej.

Wykres 117. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych.

W 2017 roku zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 5 mieszkańcom Gminy powyżej 75 roku życia. Natomiast w latach 2018-2019 nie został on przyznany żadnemu mieszkańcowi Gminy, który ukończył 75 lat.

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W 2019 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na mniejszym poziomie. Na przestrzeni ostatnich wzrosła znacznie przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Wykres 118. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	9	10	7
kwota świadczeń (zł)	121 404	139 219	147 280

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Sobków działalności nie prowadzi żaden Klub Seniora.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych w Gminie w opinii jej dorosłych mieszkańców przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 72. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące osób starszych

Obszar tematyczny	Wnioski
Problemy i potrzeby osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W opinii większości dorosłych mieszkańców Gminy najczęstszymi problemami, z którymi borykają się osoby starsze jest samotność oraz niepełnosprawność i inne choroby wieku podeszłego. Znaczna część odpowiedzi ankietowanych padła również na małą liczbę placówek wspierających osoby starsze oraz brak wsparcia ze strony rodziny. ▪ Wśród głównych potrzeb osób starszych respondenci wyróżnili przede wszystkim usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne, doradztwo i załatwianie spraw urzędowych oraz wykonywanie ciężkich prac domowych.
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Co trzeci mieszkaniec Gminy uważa ofertę pomocy osobom starszym za niewystarczającą (39%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Poniższa tabela prezentuje wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników GOPS oraz ich opinię na temat najczęstszych problemów dotyczących osoby starsze na terenie Gminy, a także poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb tych osób.

Tabela 73. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 badanych uznało, że oferta pomocy osobom starszym jest niewystarczająca. ▪ 3 osoby uznały ją za wystarczającą, a 2 ankietowanych zazaczyło odpowiedź „nie wiem”.
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osoby starsze w Gminie w opinii większości pracowników GOPS najczęściej doznają niepełnosprawności i chorób wieku podeszłego oraz samotności/izolacji. ▪ Trzech ankietowanych wskazało na zbyt mało liczbę instytucji lub organizacji wspierających osoby starsze. ▪ Respondenci dostrzegają potrzebę utworzenia Klubu Seniora.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- niewystarczająca liczba działań i miejsc mających na celu aktywizację i integrację seniorów – brak działającego Klubu Seniora.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

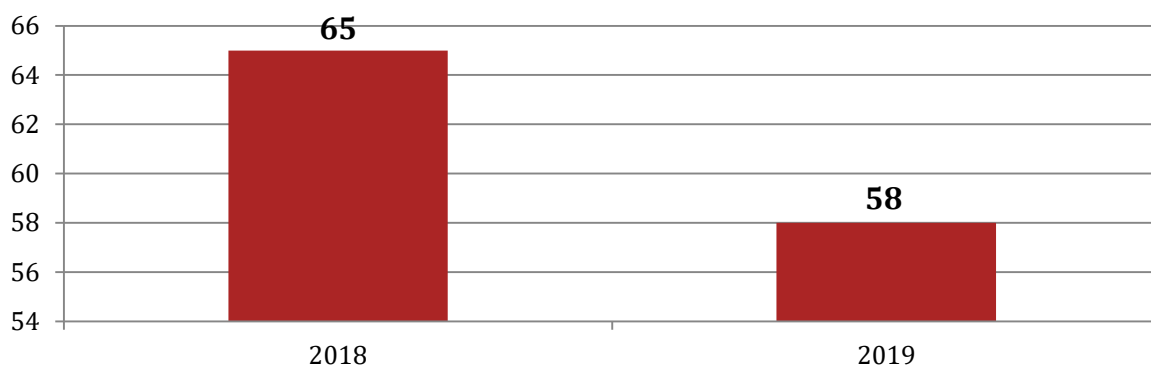
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **trzecim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 58. Na przestrzeni lat 2018-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do ubiegłego roku liczba rodzin spadła o 11%.

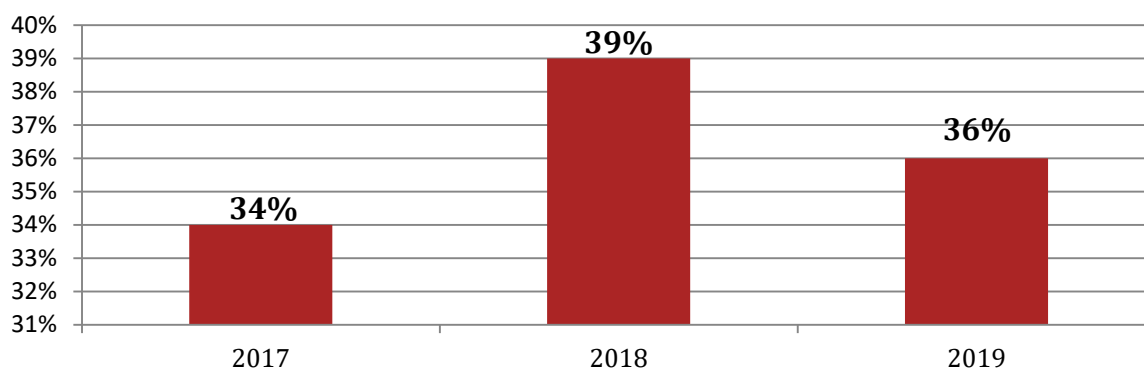
Wykres 119. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej ulegał wahaniom. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2019 roku jego wartość wynosiła 36%, a więc była wyższa o 2 pp. w porównaniu do 2017 roku, a jednocześnie mniejsza o 3 pp. w stosunku do 2018 roku.

Wykres 120. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 4,1% mieszkańców gminy Sobków, przy czym udział kobiet był znacznie większy (6,1%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję udziału bezrobotnych mieszkańców Gminy, który w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 0,5 pp. W całej Polsce osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,8% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem mniej korzystna.

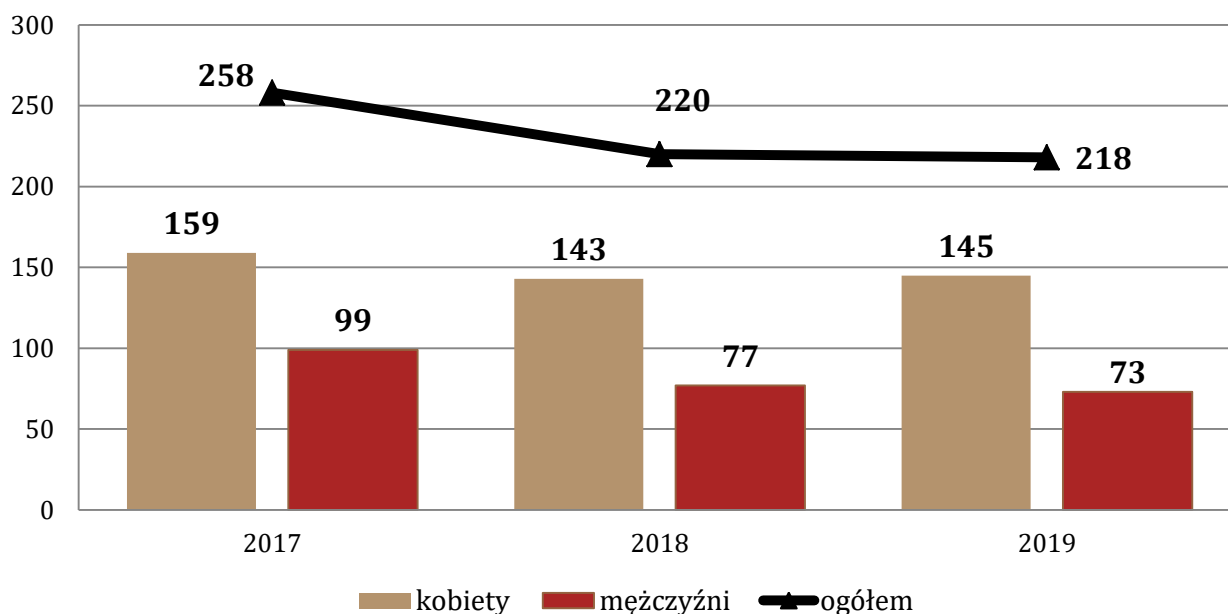
Tabela 74. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	4,6	4,1	4,1
mężczyźni	3,2	2,5	2,4
kobiety	6,3	5,8	6,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 218 mieszkańców gminy Sobków. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o zaledwie o 1%, a w porównaniu do roku 2017 o 16%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 145, liczba mężczyzn - 73).

Wykres 121. Mieszkańcy gminy Sobków zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił spadek udziału osób mających mniej niż 25 lat, do 30 roku życia oraz powyżej 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Spadek ten w przypadku osób, które nie ukończyły 25 lat wynosi 6 pp., osób do 30 roku życia – 12 pp., natomiast bezrobotnych mających więcej niż 50 lat – 6 pp.

Tabela 75. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	52	20	36	14	35	14
do 30 roku życia	103	47	76	35	78	35
powyżej 50 roku życia	42	19	44	20	29	13

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił znaczny wzrost udziału osób długotrwanie bezrobotnych - z 34,1% w 2017 roku do 47,7% w 2019 roku. W całej Polsce udział osób długotrwanie bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 52%, a więc sytuacja w gminie Sobków jest pod tym względem korzystniejsza.

Tabela 76. Liczba długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019
liczba osób	88	105	104
%	34,1	47,7	47,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W ramach aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu jędrzejowskiego w 2020 roku zrealizowane zostały następujące projekty:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jędrzejowskim (VI)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, którego celem było wsparcie osób młodych pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy w powiecie jędrzejowskim, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. Młodzież NEET);
- „Aktywizacja zawodowa osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie jędrzejowskim (VII)” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, którego celem był wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które poszukują zatrudnienia oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzaniem obostrzeń oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczącego problemu bezrobocia.

Tabela 77. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące problemu bezrobocia

Obszar tematyczny	Wnioski
Dostępność rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> Zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest trudne lub bardzo trudne (74%). Co trzeci respondent negatywnie ocenia swoje szanse na rynku pracy, uważając, iż byłoby mu trudno znaleźć nowe miejsce zatrudnienia (36%).
Powody bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> Wśród głównych powodów bezrobocia ankietowani wymienili przede wszystkim niewystarczającą liczbę ofert pracy, brak opieki nad dziećmi oraz niskie wynagrodzenie.
Aktywizacja zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> Zdecydowana większość mieszkańców Gminy nie korzystała z żadnych form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy. Najpopularniejszą formą aktywizacji zawodowej wśród mieszkańców gminy Sobków były staże/praktyki – skorzystał z nich co piąty badany (22%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Wnioski z badania ankietowego w zakresie potrzeb osób bezrobotnych w Gminie, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 78. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób bezrobotnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Pomoc osobom bezrobotnym	<ul style="list-style-type: none"> Wszyscy ankietowani pracownicy GOPS odpowiedzieli, że w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie najlepszym rozwiązaniem byłoby tworzenie nowych miejsc pracy (7 osób). W następnej kolejności padły odpowiedzi takie jak: wyższe zasiłki dla bezrobotnych, wyższe środki finansowe na aktywizację bezrobotnych, organizacja prac społecznie użytecznych i robot publicznych oraz stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy dla absolwentów szkół.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej wśród sobkowskich rodzin;
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców;
- niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie Gminy (wynik badania ankietowego);
- stosunkowo niewielki udział bezrobotnych mieszkańców korzystających z form aktywizacji zawodowych organizowanych przez PUP w Jędrzejowie;
- brak zainteresowania mieszkańców Gminy korzystaniem z form aktywizacji zawodowej oferowanej przez PUP,
- dysproporcja w zakresie liczby bezrobotnych kobiet i mężczyzn – znaczna przewaga kobiet pozostających bez zatrudnienia;
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

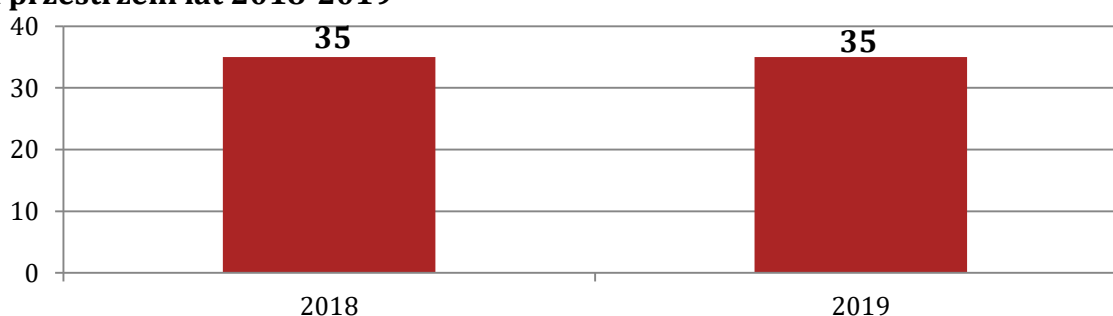
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **czwartym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa utrzymywała się na przestrzeni lat 2018-2019 na stałym poziomie tj. 35 rodzin.

Wykres 122. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 27 osób, tj. o 13% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 7% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 30 – co oznacza spadek o 6% w stosunku do roku 2017. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2019 roku 119 osobom, czyli nieco mniejszej liczbie osób niż w 2017 roku (o 3%) i 2018 roku (5%).

Tabela 79. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	29	150 719 zł	24	127 724 zł	27	141 540 zł
zasiłek okresowy	32	54 382 zł	30	64 281 zł	30	64 553 zł
zasiłek celowy	123	72 640 zł	125	75 875 zł	119	82 957 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 80 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 103 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne ulegała wahaniom (spadek w 2018 roku, a następnie niewielki wzrost w 2019 roku), natomiast otrzymujących świadczenie niepieniężne – spadła.

Tabela 80. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	89	77	80
świadczenie niepieniężne	157	129	103

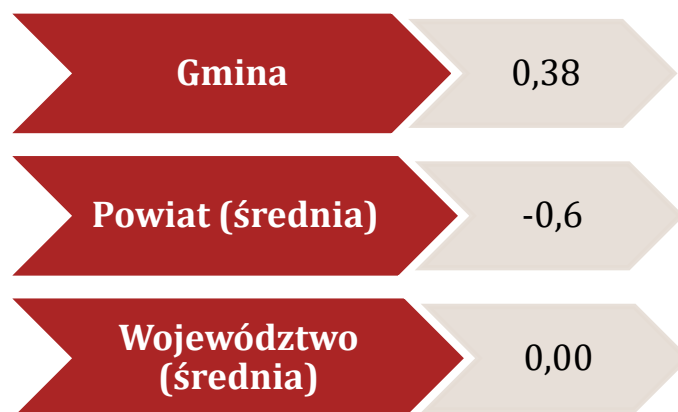
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2017- 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dotatków mieszkaniowych nie otrzymało żadne gospodarstwo domowe na terenie gminy Sobków.

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Sobków na wyższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu, jak i województwa. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/ niepieniężne) przypadająca na każde

1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Sobków jest on dodatni i wynosi 0,38, a więc jest znacznie korzystniejszy niż w powiecie jędrzejowskim oraz całym województwie świętokrzyskim.

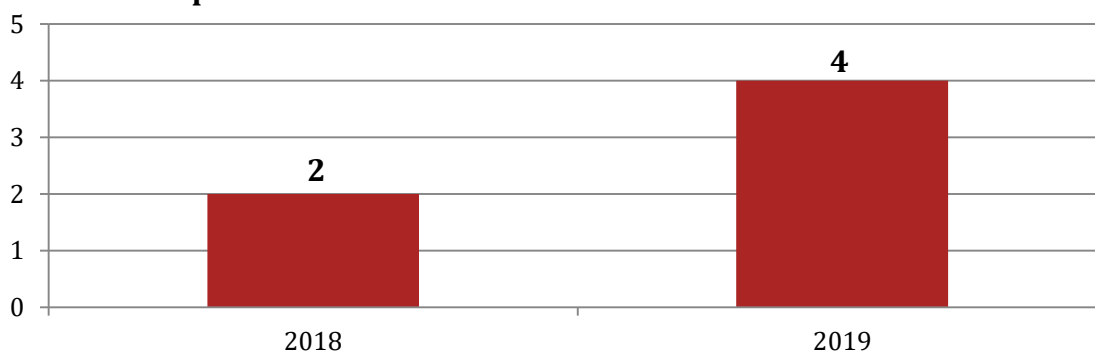
Rysunek 10. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Sobków, powiecie jędrzejowskim oraz województwie świętokrzyskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 4 rodziny, natomiast w roku poprzednim – 2.

Wykres 123. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące problemu ubóstwa zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 81. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące problemu ubóstwa

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala ubóstwa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Żaden z ankietowanych mieszkańców nie doświadczył odrzucenia społecznego z powodu ubóstwa. ▪ Co trzeci badany uważa, iż problem ubóstwa występuje na terenie gminy Sobków. ▪ Wśród osób najbardziej zagrożonych ubóstwem respondenci wskazali przede wszystkim osoby dotknięte problemem uzależnienia (52%), osoby bezrobotne (49%), osoby starsze (36%), osoby z niepełnosprawnościami (34%), a także uzyskujące niskie dochody (32%).

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Sobków. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- występujący problem bezdomności.

9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w gminie Sobków stwierdzono popełnienie 14 przestępstw, w tym 4 kradzieży z włamaniem, 4 kradzieży mienia, 2 uszkodzenia cudzej własności oraz 4 oszustwa. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba popełnionych przestępstw na terenie Gminy uległa zmniejszeniu.

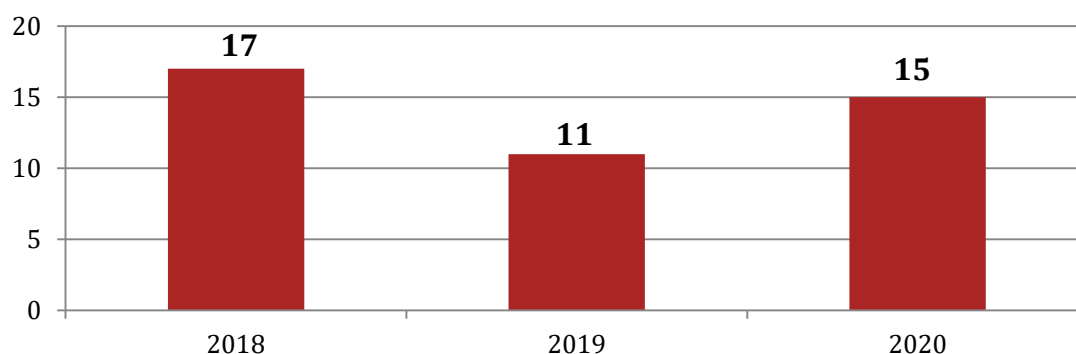
Tabela 82. Liczba i rodzaje popełnionych przestępstw na terenie gminy Sobków w latach 2018-2020

Rodzaj przestępstwa	2018	2019	2020
kradzież z włamaniem	6	5	4
kradzież mienia	10	2	4
uszkodzenie cudzej własności	2	3	2
oszustwo	5	-	4
ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	1	1	-
Łączna liczba przestępstw	24	11	14

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Jędrzejowie

Poniższy wykres przedstawia liczbę zabranych praw jazdy z powodu kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości. Jak wynika z zaprezentowanych danych, liczba zabranych dokumentów ulegała wahaniom. W 2018 roku zabrano 17 praw jazdy, w 2019 roku – 11, natomiast w 2020 – 15.

Wykres 124. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców i zabranych praw jazdy w latach 2018-2020

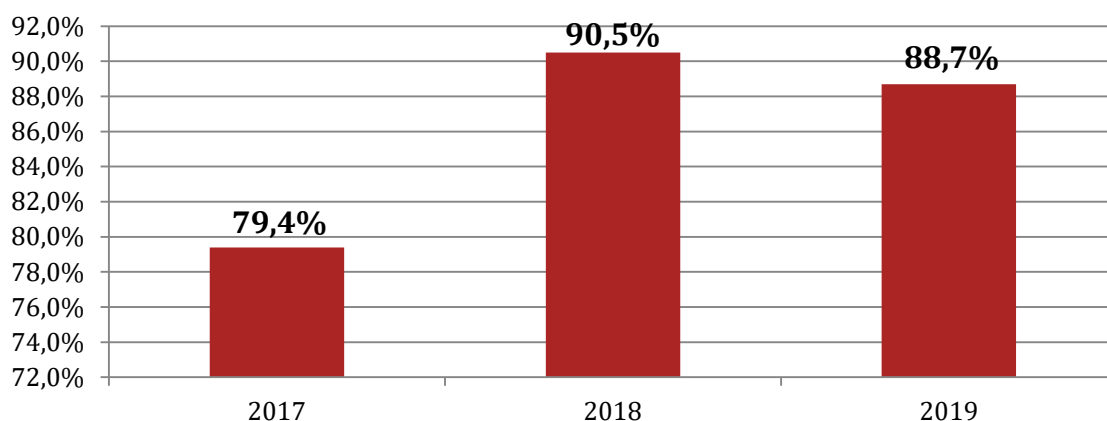

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Jędrzejowie

Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie gminy Sobków w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest większy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa świętokrzyskiego (80,2%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 88,7%. Dane statystyczne pokazują, że wskaźnik ten w stosunku do 2018 roku uległ zmniejszeniu. W 2017 roku wynosił 90,5%.

Wykres 125. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Sobków w latach 2017-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

W latach 2018-2020 funkcjonariusze Policji podejmowali szereg działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz bezpiecznym spędzaniu czasu wolnego przez rodziny, dzieci i młodzież. W 2020 roku przeprowadzono 17 spotkań profilaktycznych, w 2019 roku – 28, natomiast w 2018 roku – 67.

Obszary problemowe

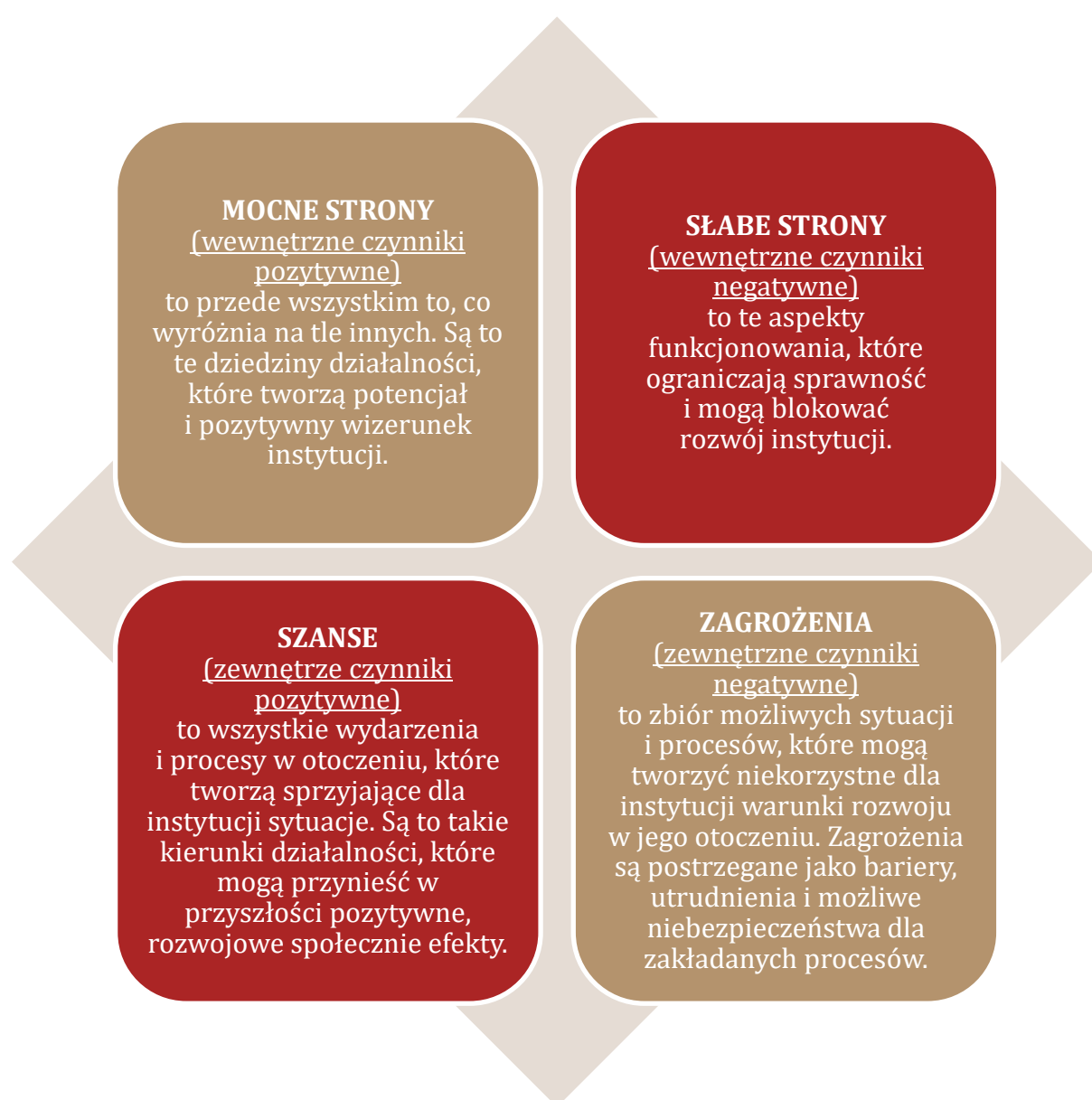
W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- Spadek działań profilaktycznych podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.
2. Spadek udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie mieszkańców.
3. Szkoły podstawowe – prowadzenie zajęć dodatkowych, programów profilaktycznych i wychowawczych.
4. Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego w formie świetlicy środowiskowej w Brzegach i Sobkowie.
5. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: GOPS, GKRPA, BP.
6. Funkcjonowanie świetlic wiejskich.
7. Spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
8. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.
9. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
10. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
11. Stosunkowo niski odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących doświadczenie przemocy oraz stosowanie jej.
12. Niewielki odsetek dorosłych mieszkańców i uczniów mających kontakt z papierosami, alkoholem, narkotykami i dopalaczami.
13. Spadek liczby przestępstw popełnionych na terenie Gminy.
14. Wyższa wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w Gminie w porównaniu do powiatu i województwa.
15. Spadek wskaźnika deprivacji lokalnej na przestrzeni kilku ostatnich lat.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby mieszkańców Gminy.
2. Ujemny przyrost naturalny.
3. Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
4. Brak publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.
5. Wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.
6. Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz bezrobocia.
7. Niewystarczająco rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna dla mieszkańców oraz niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne.
9. Samotność i izolacja osób starszych.
10. Brak funkcjonującego Klubu Seniora.
11. Występowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.
12. Utrudniony dostęp do rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych.
13. Niewystarczająca liczba ofert pracy dla mieszkańców Gminy, w tym osób niepełnosprawnych.
14. Brak realizacji programów rekomendowanych wśród dzieci i młodzieży.
15. Problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród dzieci i młodzieży.
16. Brak mieszkań chronionych w Gminie.
17. Występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe.
18. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych oraz zjawiskiem przemocy.
19. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA oraz osób doznających przemocy.
20. Brak świadomości części mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej.

21. Problem alkoholizmu występujący wśród rodzin.
22. Wzrost liczby przeprowadzonych interwencji Policji w związku z występowaniem przemocy w rodzinie.
23. Większe natężenie zjawiska bezrobocia wśród kobiet niż mężczyzn.
24. Brak spełnionego warunku przez GOPS odnośnie zatrudnionego 1 pracownika socjalnego na 1000 osób lub na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Promocja Gminy w całej Polsce.
4. Utworzenie nowych miejsc pracy.
5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
6. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
7. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
8. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.
9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
11. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
12. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
13. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

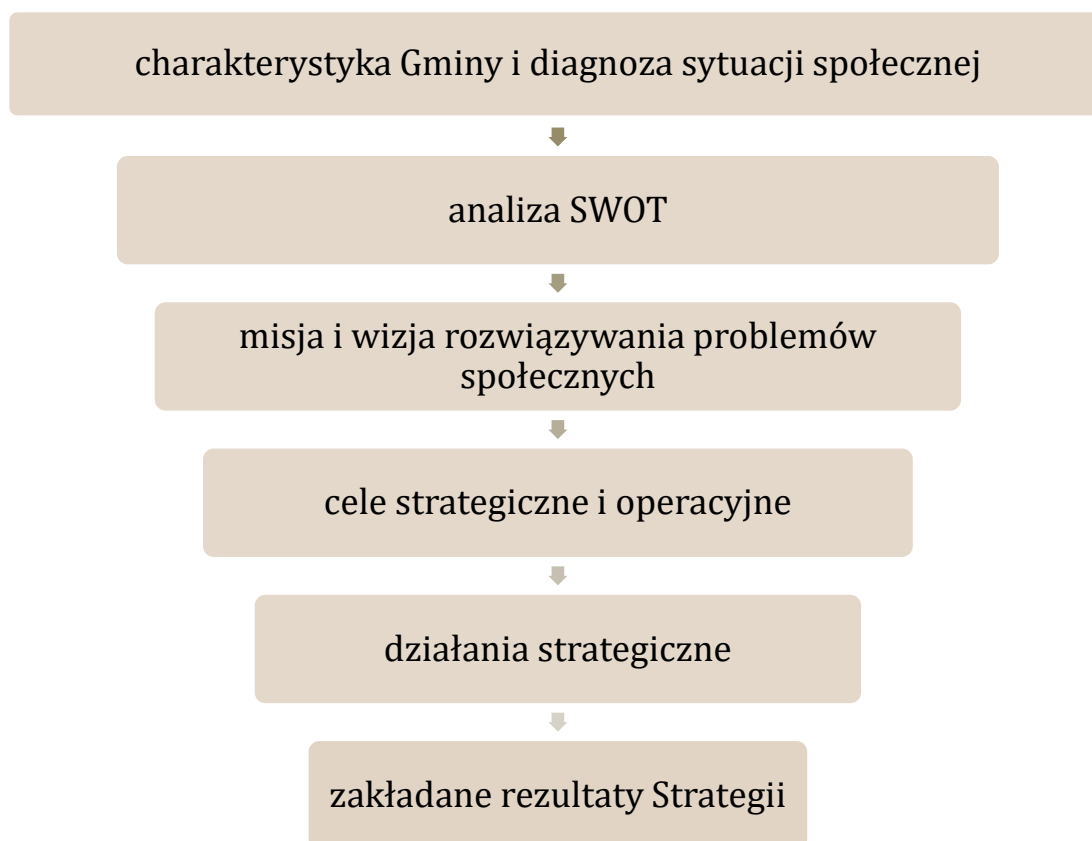
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
4. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
5. Odływ ludzi młodych z terenu Gminy.
6. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
7. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
9. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
10. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
11. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
12. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
13. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
14. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
15. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
16. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

V. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 11. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Sobków została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Sobków to przykład jednostki terytorialnej będącej przyjaznym miejscem dla mieszkańców, dążącej do stworzenia warunków sprzyjających ich trwałej aktywizacji zawodowej i społecznej, zapewniającej swoim obywatelom warunki do zaspokajania ich potrzeb poprzez właściwą działalność administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych, wykorzystująca potencjał tkwiący w zasobach społecznych, gospodarczych, kulturalnych i przyrodniczych regionu.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków jest realizowanie skutecznej i zintegrowanej polityki społecznej dążącej do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższej jakości życia poprzez wspieranie i zaspokajanie ich potrzeb w celu zintegrowanego rozwoju Gminy, dzięki wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnym uwarunkowań środowiskowych.

2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny nr 1	<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowany i efektywny system wspierania rodziny.
Cel strategiczny nr 2	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków służących poprawie jakości życia i zwiększeniu partycypacji społecznej osób zależnych (z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych oraz seniorów).
Cel strategiczny nr 3	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna profilaktyka prozdrowotna oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Cel strategiczny nr 4	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kompleksowego i skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny nr 5	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja i reintegracja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.
Cel strategiczny nr 6	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

CEL STRATEGICZNY NR 1**ZINTEGROWANY I EFEKTYWNY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY****Cel operacyjny nr 1**

Skuteczna ochrona i wspieranie rodzin w zakresie opieki poprzez stwarzanie możliwości do nabywania i rozwoju kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, a także wspomaganie jej członków w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba asystentów.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Stworzenie i koordynowanie funkcjonowania rodzin wspierających.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.	Poprawa funkcjonowania rodzin.	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem oraz poradnictwem.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PCPR	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029.	GOPS, UG, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2030	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy

Zapewnienie potrzeb bytowych rodziny – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa warunków bytowych rodzin.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.	2021 - 2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Utworzenie publicznego żłobka/klubu dziecięcego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.	2024	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Cel operacyjny nr 2					
Wspomaganie prawidłowej socjalizacji dzieci i młodzieży oraz działalność na rzecz integracji rodzin oraz wzmocnienia więzi rodzinnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi i świetlicami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych i świetlic.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Brak kosztów
Rozwój świetlic wiejskich i wspieranie ich działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	Liczba działań podjętych w celu wspierania działalności świetlic.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz rodzin.	Zagospodarowanie czasu wolnego rodzin oraz wzrost integracji członków rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację dzieci, młodzieży oraz rodzin. Liczba uczestników wydarzeń.	2021-2030	GOPS, UG, BP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie współpracy z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwój oraz wspieranie działalności świetlic środowiskowych w Brzegach i Sobkowie.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

**STWORZENIE WARUNKÓW SŁUŻĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI ŻYCIA
I ZWIĘKSZENIU PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZALEŻNYCH
(Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, NIESAMODZIELNYCH ORAZ SENIORÓW)**

Cel operacyjny nr 1

Stworzenie skutecznego systemu wsparcia, inkluzji i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych poprzez wykorzystywanie dostępnych form pomocy instytucjonalnej, opiekuńczo-wychowawczej oraz materialnej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stworzenie warunków do skutecznej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych oraz turystycznych.	Zwiększenie poziomu integracji społecznej osób zależnych. Zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba zorganizowanych wydarzeń. Liczba uczestników.	2021-2030	GOPS, BP, NGO	Budżet Gminy
Dostosowanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029	UG, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych	2021-2030	GOPS, placówki opiekuńcze	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatu terapii zajęciowej/ środowiskowego domu samopomocy na terenie Gminy.	Utworzenie WTZ/ i lub ŚTS.	Liczba uczestników ŚDS/ WTZ	2021-2030	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w DPS.	2021-2030	MOPS	Budżet Gminy
Rozwój procesu wczesnej interwencji, rozpoznania i leczenia dzieci niepełnosprawnych.	Zapewnienie wsparcia w optymalnym rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba dzieci objętych procesem wczesnego wspomagania rozwoju.	2021-2030	PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych.	Zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba utworzonych grup i klas integracyjnych. Liczba dostępnych miejsc w grupach i klasach integracyjnych.	2021-2030	UG, placówki oświatowe, PPP	Budżet Gminy
Promowanie i wspieranie powstawania grup samopomocowych dla osób niepełnosprawnych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób niepełnosprawnych.	Liczba powstałych grup samopomocowych. Liczba członków grup samopomocowych.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Cel operacyjny nr 2					
Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych skutkująca efektywnym przeciwdziałaniem bezrobociu oraz utrzymaniem aktualnego zatrudnienia wśród niepełnosprawnych mieszkańców gminy Sobków.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	Rozwój kompetencji zawodowych osób niepełnosprawnych.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy
Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy.	Zwiększenie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do zwiększenia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	2021-2030	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do	Zwiększenie świadomości pracodawców na temat warunków	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	2021-2030	GOPS, UM, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

przedsiębiorców na temat możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych.	zatrudnienia osób niepełnosprawnych.				PFRON
Prowadzenie poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych, niepełnosprawnych mieszkańców Gminy.	Wzrost wiedzy na temat możliwości podjęcia zatrudnienia.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem zawodowym.	2021-2030	UM, MOPS, placówki oświatowe, PUP, PCPR	Budżet Gminy PFRON
Prowadzenie międzysektorowej współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami.	Liczba podmiotów prowadzących działania na rzecz niepełnosprawnych osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych.	2021-2030	UG, GOPS, PCPR, PUP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Środki europejskie
Cel operacyjny nr 3					
Aktywizacja obywatelska, zawodowa i społeczno-kulturalna seniorów zamieszkujących Gminę.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów.	Wzrost aktywności fizycznej oraz poziomu integracji wśród osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.	2021-2030	GOPS, UG, OK, BP, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Utworzenie Klubu Seniora	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba osób uczestniczących do Klubu Seniora.	2021-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów.	Liczba podjętych działań.	2021-2030	GOPS, UG, BP, placówki ochrony zdrowia, NGO	Budżet Gminy
Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Zaplanowanie działań w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby seniorów.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.	2021-2030	GOPS	Bez kosztów

Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań promujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	2021-2030	GOPS, UG, BP, KPP	Budżet Gminy
Cel operacyjny nr 4					
Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia osób starszych i ich bliskich polegającego na zapewnieniu warunków możliwie pełnej i adekwatnej do potrzeb opieki dla seniorów, pozwalającej na aktywne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleanioł itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych w odpowiedzi na potrzeby seniorów.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podejmowanie działań na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: szkoleniowe i doradcze wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz rozwój nowych metod działania i doskonalenia kadr, mające na celu czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą.	Wydłużenie pobytu seniorów w środowisku rodzinnym,	Liczba działań podjętych na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku lokalnym.	2021-2030	GOPS, NGO, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3**AKTYWNA PROFILAKTYKA PROZDROWOTNA ORAZ ROZWÓJ SIECI WSPARCIA DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN.****Cel operacyjny nr 1**

Zwiększenie skuteczności oraz dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych i ich rodzin, a także rozwój instytucjonalnej sieci wsparcia służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021- 2030	GOPS	Budżet Gminy
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjnego.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Rodzaje poradnictwa, liczba udzielonych porad, liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość społeczną na temat uzależnień poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	2021-2030	UG, GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Zwiększenie poziomu wiedzy i rozwój kompetencji członków GKRPA.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wdrażanie efektywnego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz dążenie do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej i nikotynowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach oraz świetlicach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe, świetlice wiejskie, świetlice środowiskowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych	2021-2030	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów

i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.		szkoleniami.		alkoholowych	
Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba prowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 3					
Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu, promowanie postaw prozdrowotnych oraz stworzenie bazy informacji na temat dostępnych form pomocy w przypadku problemu uzależnień wśród mieszkańców Gminy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, UG, PP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utrwalanie postaw abstyntenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia uzależnienia.	Zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat dostępnych form pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia uzależnienia	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4**ROZWÓJ KOMPLEKSOWEGO I SKUTECZNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE****Cel operacyjny nr 1**

Zintensyfikowanie współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie poprzez podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój istniejącego systemu wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2030	GOPS, GKRPA, KPP, GZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji doświadczenia przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Udzielenie wsparcia osobom doznającym przemocy.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI, PP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjnego udzielającego porad osobom doznającym i stosującym przemoc w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.	Udzielenie wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel profilaktyczny nr 2

Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie, poszerzenie wiedzy rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci oraz zwiększenie skuteczności systemu działań prewencyjnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców podnoszących ich kompetencje wychowawcze oraz promowania metod wychowawczych bez użycia	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030.	GOPS, UG, KPP, GKRPA, GZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

przemocy.					
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2030	GOPS, GKRPA, GZI, KPP, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2030	GKRPA, GZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Wzrost świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.	Liczba zrealizowanych działań. Liczba odbiorców.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, BP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**AKTYWIZACJA I REINTAGRACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB POZOSTAJĄCYCH
BEZ ZATRUDNIENIA****Cel operacyjny nr 1****Wspieranie zatrudnienia i reintegracja osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.**

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stać współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiające szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Spadek liczby bezrobotnych kobiet.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku, liczba dzieci uczęszczających do żłobka.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, PUP	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy
Pobudzenie i wzmacnianie systemu motywacji oraz przekazywanie praktycznych umiejętności w celu aktywnego poruszania się na rynku pracy.	Zwiększenie umiejętności poszukiwania zatrudnienia oraz mobilności na rynku pracy.	Liczba osób objętych programem wsparcia.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6**PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB
ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM****Cel operacyjny nr 1**

Rozwój systemu wsparcia i inkluzji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Udzielenie schronienia i wsparcia osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.	2021-2030	GOPS, KPP, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych z gminy Sobków poprzez zawarcie umowy na „świadczenie usług schronienia” z podmiotami zewnętrznymi.	Udzielenie bezpiecznego schronienia osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.	Liczba skierowanych osób bezdomnych.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Sobków. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Sobków. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie.

Tabela 83. Ramy finansowe Strategii

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	884 201
2	2019	977 147
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	1 026 614
2	2022	1 052 279
3	2023	1 078 585
4	2024	1 105 549
5	2025	1 133 187
6	2026	1 161 516
7	2027	1 190 553
8	2028	1 220 316
9	2029	1 250 823
10	2030	1 282 093
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	74 427
2	2019	83 886
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2021	90 335
2	2022	92 593
3	2023	94 907
4	2024	97 279
5	2025	99 710
6	2026	102 202
7	2027	104 757
8	2028	107 375
9	2029	110 059
10	2030	112 810

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	10 414 111
2	2019	12 342 791
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2021	12 967 644
2	2022	13 291 835
3	2023	13 964 733
4	2024	14 313 851
5	2025	14 671 697
6	2026	15 038 489
7	2027	15 414 451

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 84. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Sobkowie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od II kwartału 2021 r. do IV kwartału 2030 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim

koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Sobków w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działania. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sobków jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy

w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Sobków i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Sobków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. Bibliografia

1. Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sobków na rok 2020 (uchwała nr XVI/141/2019 Rady Gminy Sobków z dnia 20 grudnia 2019 roku)
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.polskawliczbach.pl/>
6. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
7. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej 2018-2019
11. Program współpracy Gminy Sobków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 (uchwała nr XXIII/213/2020 Rady Gminy Sobków z dnia 23 października 2020 roku).
12. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
13. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 późn. zm.).
14. www.psychiatriapolska.pl

VII. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej	11
Rysunek 2. Typy diagnozy społecznej.....	21
Rysunek 3. Etapy badania	22
Rysunek 4. Dobór próby badawczej.....	26
Rysunek 5. Położenie gminy Sobków na mapie województwa świętokrzyskiego i powiatu jędrzejowskiego	29
Rysunek 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Sobków według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	36
Rysunek 7. Płeć.....	54
Rysunek 8. Płeć:	110
Rysunek 9. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Sobków alkoholu w latach 2018-2019.....	183
Rysunek 10. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Sobków, powiecie jędrzejowskim oraz województwie świętokrzyskim w 2019 roku	213
Rysunek 11. Elementy procesu planowania strategicznego	220

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	9
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Sobków na przestrzeni lat 2017-2019	31
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)	32
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Sobków w latach 2017-2019.....	32
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Sobków w latach 2017-2019	35
Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Sobków (stan na koniec 2019 roku).....	35
Tabela 7. Sytuacja czytelnictwa w Gminie Sobków w 2019 roku.....	40
Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Sobków w porównaniu do powiatu grodziskiego w 2019 roku.....	43

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019	51
Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019	51
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	52
Tabela 12. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?	59
Tabela 13. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).....	59
Tabela 14. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?	60
Tabela 15. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	60
Tabela 16. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?.....	64
Tabela 17. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?.....	64
Tabela 18. Jak często pali Pan/i e-papierosy?	65
Tabela 19. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? ...	72
Tabela 20. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	72
Tabela 21. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?	73
Tabela 22. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	74
Tabela 23. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?.....	74
Tabela 24. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?.....	85
Tabela 25. Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?	87
Tabela 26. Czy w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych doświadczył/a Pan/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	88
Tabela 27. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:	104
Tabela 28. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?	113
Tabela 29. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?	114
Tabela 30. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?	114
Tabela 31. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?	115
Tabela 32. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?	115
Tabela 33. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?	117
Tabela 34. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	118
Tabela 35. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?.....	119
Tabela 36. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?.....	119
Tabela 37. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?.....	121
Tabela 38. Jakie były to substancje?.....	122
Tabela 39. Skąd wzięłeś/ęłaś tę substancję?	122

Tabela 40. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?.....	123
Tabela 41. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?	129
Tabela 42. Jakiego rodzaju przemoc doznałeś/aś?	130
Tabela 43. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?	131
Tabela 44. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	132
Tabela 45. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?.....	137
Tabela 46. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?	138
Tabela 47. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to e-lekcji) ?	140
Tabela 48. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?.....	140
Tabela 49. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali	142
Tabela 50. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami?	143
Tabela 51. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku	164
Tabela 52. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca).....	165
Tabela 53. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin	169
Tabela 54. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące działalności Gminy w zakresie wspierania rodzin	170
Tabela 55. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	173
Tabela 56. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	173
Tabela 57. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	173
Tabela 58. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019	174
Tabela 59. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych.....	175
Tabela 60. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych	175
Tabela 61. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego.....	178

Tabela 62. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sobkowie wobec osób uzależnionych w latach 2018-2019.....	181
Tabela 63. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków o dotyczące uzależnień.....	185
Tabela 64. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród uczniów z gminy Sobków dotyczące uzależnień.....	187
Tabela 65. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie dotyczące uzależnień	189
Tabela 66. Dane statystyczne dotyczące działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2019.....	192
Tabela 67. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2018-2019.....	192
Tabela 68. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2019.....	194
Tabela 69. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące przemocy.....	196
Tabela 70. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród uczniów z gminy Soków dotyczące przemocy.....	197
Tabela 71. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Sobkowa dotyczące przemocy domowej.....	197
Tabela 72. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków w 2021 roku dotyczące osób starszych	202
Tabela 73. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób niepełnosprawnych.....	203
Tabela 74. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach).....	206
Tabela 75. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019.....	207
Tabela 76. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Sobków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019.....	207
Tabela 77. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące problemu bezrobocia.....	209
Tabela 78. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie w 2021 roku dotyczące osób bezrobotnych.....	209
Tabela 79. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019.....	212

Tabela 80. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019	212
Tabela 81. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Sobków dotyczące problemu ubóstwa.....	214
Tabela 82. Liczba i rodzaje popełnionych przestępstw na terenie gminy Sobków w latach 2018-2020.....	215
Tabela 83. Ramy finansowe Strategii	243
Tabela 84. Harmonogram wdrażania Strategii.....	245

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Sobków w latach 2017-2019.....	30
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Sobków na przestrzeni lat 2017-2019.....	31
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie jędrzejowskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	33
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Sobków na przestrzeni lat 2017-2019	34
Wykres 5. Ludność gminy Sobków według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	37
Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Sobków (w procentach)	38
Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Sobków, powiatu jędrzejowskiego i województwa świętokrzyskiego.....	39
Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Sobków oraz województwie świętokrzyskim w latach 2017-2019	41
Wykres 9. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobkowie na przestrzeni lat 2017-2019.....	49
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Sobków w latach 2017-2019.....	50
Wykres 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	50
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	52
Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	53
Wykres 14. Wiek:.....	55
Wykres 15. Wykształcenie:.....	55
Wykres 16. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?.....	56
Wykres 17. Stan cywilny:	56
Wykres 18. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	58

Wykres 19. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	61
Wykres 20. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	61
Wykres 21. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?	62
Wykres 22. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?	62
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy?	63
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?	67
Wykres 26. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	68
Wykres 27. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	69
Wykres 28. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	71
Wykres 29. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	71
Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?	73
Wykres 31. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?	75
Wykres 32. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?	75
Wykres 33. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?	77
Wykres 34. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	78
Wykres 35. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?	79
Wykres 36. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?	80
Wykres 37. Jakie działania powinny według Pan/i być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	81
Wykres 38. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?	82
Wykres 39. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze problemy społeczne Gminy?	83
Wykres 40. Jak często grał/a Pan/i lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	85
Wykres 41. Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)	87
Wykres 42. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest:	89
Wykres 43. Jaki według Pana/i jest główny powód bezrobocia w gminie Sobków?	90
Wykres 44. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?	90

Wykres 45. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?	91
Wykres 46. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:	93
Wykres 47. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzucenia ze społeczności lokalnej?	94
Wykres 48. Czy problem ubóstwa jest obecny w Pana/i Gminie?	94
Wykres 49. Kto według Pana/i jest najbardziej zagrożony ubóstwem w Gminie?	95
Wykres 50. Jak często spotyka Pan/i na terenie Gminy osoby niepełnosprawne?	97
Wykres 51. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a Gminie?.....	97
Wykres 52. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?.....	98
Wykres 53. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?.....	100
Wykres 54. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?.....	101
Wykres 55. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?	101
Wykres 56. Czy w Pana/i opinii osoby starsze w Państwa Gminie są marginalizowane?	102
Wykres 57. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?	103
Wykres 58. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?.....	105
Wykres 59. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku? ..	106
Wykres 60. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	107
Wykres 61. Jak ocenia Pan/i działania Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?	107
Wykres 62. Czy na terenie Gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?.....	108
Wykres 63. Czy na terenie Gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?.....	108
Wykres 64. Czy według Pana/i potrzeba stworzenia na terenie Gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?	109
Wykres 65. Wiek:.....	111
Wykres 66. Klasa:	111
Wykres 67. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?	113
Wykres 68. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?	117
Wykres 69. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?	118
Wykres 70. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?	121
Wykres 71. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:.....	124

Wykres 72. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	125
Wykres 73. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?	126
Wykres 74. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?	127
Wykres 75. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?	129
Wykres 76. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?	131
Wykres 77. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?	132
Wykres 78. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?	133
Wykres 79. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?	134
Wykres 80. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	134
Wykres 81. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	135
Wykres 82. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?	137
Wykres 83. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?	139
Wykres 84. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?	144
Wykres 85. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?	145
Wykres 86. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród rodzin występujące na terenie Gminy?	147
Wykres 87. Proszę podkreślić, które z wymienionych potrzeb najczęściej zgłaszane są przez rodziny.	148
Wykres 88. Jakie działania w Pani/Pana opinii poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w Gminie?	149
Wykres 89. Jakie są Pana/i zdaniem największe problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży występujące na terenie Gminy?	150
Wykres 90. Jakie problemy występujące w środowisku lokalnym są zdaniem Pana/i najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z Gminy?	151
Wykres 91. Jakie działania w Pana/i opinii mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie?	152
Wykres 92. Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie?	153
Wykres 93. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a Gminie?	154
Wykres 94. Czu uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?	155
Wykres 95. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze w Gminie?	156

Wykres 96. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w Gminie?	157
Wykres 97. Co Pana/i zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy:.....	158
Wykres 98. Czy na terenie Gminy jest potrzeba poszerzenia oferty poniższych instytucji?	159
Wykres 99. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień (od alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy) wśród dorosłych mieszkańców Gminy?.....	160
Wykres 100. Jaka jest Pana/i zdaniem skala problemu uzależnień (od alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy) wśród dzieci i młodzieży z Gminy?	160
Wykres 101. Jakie działania w Gminie powinny być podejmowane na szerszą skalę na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	161
Wykres 102. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy w rodzinie?.....	161
Wykres 103. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej?	162
Wykres 104. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi.....	165
Wykres 105. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019	166
Wykres 106. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2019.....	167
Wykres 107. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019	168
Wykres 108. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	168
Wykres 109. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2019	172
Wykres 110. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2018-2019	181
Wykres 111. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2019	182
Wykres 112. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Sobków na przestrzeni lat 2018-2019	184
Wykres 113. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Sobków i całej Polsce w 2019 roku.....	184
Wykres 114. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2019	193
Wykres 115. Liczba interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem przemocy domowej w latach 2018-2020	194
Wykres 116. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Sobków, województwie świętokrzyskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	200

Wykres 117. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019	200
Wykres 118. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019	201
Wykres 119. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019	202
Wykres 120. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2019	205
Wykres 121. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019	205
Wykres 122. Mieszkańcy gminy Sobków zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019	206
Wykres 123. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2019	211
Wykres 124. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2019	213
Wykres 125. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców i zabranych praw jazdy w latach 2018-2020	215
Wykres 126. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Sobków w latach 2017-2019	216

UL. KRASICKIEGO 27/1,
30-513 KRAKÓW
TEL/FAX: 12 427-21-41,
TEL. KOM: 881-455-251

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2020 poz. 1876 ze zm.).

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Jest wieloletnim dokumentem programowym na lata 2021-2030, który wskazuje na kluczowe trudności społeczne z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz ich potrzeby. Dokument ten wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

Wyniki głosowania imiennego w sprawie: Podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sobków na lata 2021-2030”.

ZA: 10, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 5

Lista imienna

ZA (10)

Bawoł Kazimierz   Hanszke Krzysztof   Kuś Mateusz
Piorun Paweł   Pyjas Józef   Strojek Wiktor   Syncerz Beata
Szlembarski Stanisław   Tkacz Kamila   Wójcicka Danuta

PRZECIW (0)

WSTRZYMUJĘ SIĘ (0)

BRAK GŁOSU (0)

NIEOBECNI (5)

Augustyn Eugeniusz   Cymba Marek   Dziopa Paweł   Gabryś Anna
Kuchta Halina

